

รายงานการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย
โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ
Research Projects on Resolving the Recidivism Problems

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด”
Development of an Offender Classification Process

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ สตินเดชารักษ์ และคณะ
คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานกิจการยุติธรรม
ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
โดย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

รายงานการทำกิจกรรมส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัย
โครงการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาการกระทำผิดซ้ำ
Research Projects on Resolving the Recidivism Problems

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด”
Development of an Offender Classification Process

โดย

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ สนิเตจรักษ์ และคณะ
คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๓

ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก สำนักงานกิจการยุติธรรม
ปีงบประมาณ ๒๕๖๒
โดย สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม และสำนักงานการวิจัยแห่งชาติ ที่ให้ทุนสนับสนุนการดำเนินการวิจัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานหน่วยงานในสังกัด กระทรวงยุติธรรม เพื่อให้ได้ข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ และจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการยกระดับประสิทธิภาพของกระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิด ทั้งนี้ คณะผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการศึกษาในครั้งนี้จะสามารถสร้างความเปลี่ยนแปลงในกระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิดของหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยในสังกัด กระทรวงยุติธรรมได้ในลำดับต่อไป

อนึ่ง คณะผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่ และบุคลากรในสังกัดกรมราชทัณฑ์ ทั้งเจ้าหน้าที่เรือนจำ และทัณฑสถานหญิงที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจำแนก และอนุญาตให้คณะผู้วิจัย ได้ทดลองใช้กระบวนการจำแนกที่พัฒนาขึ้นกับผู้ต้องขังจริง และให้ความอนุเคราะห์ในการสละเวลาเข้าร่วม และให้ความเห็นในการประชุมกลุ่มย่อยทั้ง ๒ ครั้ง ซึ่งเป็นคุณูปการอย่างยิ่งต่อการศึกษาวิจัยในครั้งนี้

นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ เจ้าหน้าที่ และบุคลากรในสังกัดกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน รวมถึงกรมคุมประพฤติ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ เข้าสังเกตการณ์กระบวนการจำแนก ตลอดจนเข้าร่วมและให้ความเห็นในการประชุมกลุ่มย่อยทั้ง ๒ ครั้ง และการประชุมสัมมนาด้วย

คณะผู้วิจัย

บทสรุปผู้บริหาร

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ผู้กระทำความผิดหรือบุคคลที่เข้าสู่ระบบการพัฒนาพฤตินิสัยภายใต้กระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในขณะเดียวกันยังพบว่า ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวกลับมากระทำผิดซ้ำอีก โดยเฉพาะผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดนั้น มีอัตราการกลับมากระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้กระทำผิดในคดีอื่น คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔๓ ของผู้กระทำผิดซ้ำทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ การพัฒนากระบวนการจำแนกและการวางแผนบำบัดฟื้นฟูกลุ่มผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดจึงมีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพิจารณาเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาพฤตินิสัยให้กับกลุ่มผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาและลักษณะคดีความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

โดยกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของหน่วยงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย กระบวนการยุติธรรมประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ที่สำคัญอยู่ ๓ ประการ ได้แก่ การจำแนกผู้กระทำผิด การวางแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการติดตามและสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว ซึ่งการจำแนกผู้กระทำผิดนั้นถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การกำหนดประเภทผู้กระทำผิด จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนของการวางแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวตามลำดับ โดยกระบวนการดังกล่าวนี้เป็นไปเพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตภายหลังพ้นโทษได้อย่างยั่งยืนและไม่กลับมากระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ ควรที่จะมีการจำแนกผู้ต้องขังซ้ำ (reclassify) อย่างสม่ำเสมอ ผ่านการประเมินซ้ำทุก ๓ เดือน หรือทุก ๖ เดือน เพื่อทบทวนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดแล้วนำมาพิจารณาปรับเปลี่ยนแผนการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมต่อไป

อย่างไรก็ตาม ระบบการจำแนกผู้กระทำผิดนั้นยังมีข้อจำกัดบางประการในจำแนกผู้กระทำความผิด เช่น การจัดเก็บหรือการส่งต่อข้อมูลในระหว่างหน่วยยังขาดความเป็นระบบ จนส่งผลให้แนวทางการบำบัดฟื้นฟูหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และการที่บุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการจำแนกยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการจำแนกผู้กระทำผิด หรือช่วงเวลาที่ใช้ในการจำแนกผู้กระทำผิดยังเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเมื่อต้องเข้าสู่เรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะต้องจัดกลุ่มหรือหาสาเหตุของการกระทำผิดได้อย่างแท้จริงเพื่อการวางแผนและนำไปสู่กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ผู้กระทำผิดไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑) เพื่อพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการวิจัย

การศึกษางานวิจัยนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษา ดังนี้

- ๑) ศึกษาและทบทวนวรรณกรรม ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)

๒) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน ๒ ครั้ง โดยแบ่งเป็นกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่กรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล

๓) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) บุคลากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษากับเครื่องมือการจำแนกและประเมินผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา จิตวิทยา หรือสังคมสงเคราะห์ รวมไปถึงหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เป็นต้น พร้อมทั้งนักวิจัย หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาเครื่องมือในการจำแนกผู้กระทำผิดจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

๔) ประมวลองค์ความรู้ที่ได้จาก ๑) – ๓) เพื่อพัฒนาเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดในทุกประเภทคดี รวมถึงคดีอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ทดลองใช้กระบวนการจำแนก (Tryout) โดยกระบวนการจำแนกต้องสอดคล้องกับการใช้เครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดด้วย

๖) การสัมมนาเผยแพร่และระดมความคิดเห็นต่อนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิด และด้านอาชีวศึกษาและกระบวนการยุติธรรม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทางในการพิจารณาปรับปรุงกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด (จำนวนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คน) โดยจัดสัมมนาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาโครงการ

๗) การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลที่ได้จากการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน สามารถสรุปตามประเด็นแนวคำถามเกี่ยวกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดเป็น ๑๑ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑) ความคิดเห็นในเรื่องขั้นตอน/วิธีการจำแนกผู้กระทำผิด ถึงความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน: หัวใจของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดจะช่วยทำนาย และป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขโดยไม่กลับเข้ามาสู่เรือนจำอีก แต่กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยนั้นยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากเป็นเพียงการจำแนกเพื่อประเมินความเสี่ยงในการจำแนกประเภทของผู้ต้องขัง การจำแนกซ้ำระหว่างอยู่ในเรือนจำ และการจำแนกก่อนปล่อยเท่านั้น นอกจากนี้ นิยามของคำว่า “การกระทำผิดซ้ำ” ของแต่ละกรมก็ล้วนแต่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลให้จำนวนผู้กระทำผิดซ้ำของหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงานมีความแตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งนำมาสู่การจัดเก็บและการส่งต่อข้อมูลอย่างไม่เป็นระบบและอาจส่งผลต่อการพัฒนาการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้ ด้วยเหตุนี้ ในกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยในเรือนจำจึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จากการที่แต่ละหน่วยงานไม่สามารถสร้างกระบวนการร่วมกันได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังขาดความต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุให้ผู้กระทำผิดเป็นจำนวนไม่น้อยยังคงกลับเข้ามาในเรือนจำในฐานะของผู้กระทำผิดซ้ำอยู่บ่อยครั้ง

๒) กระบวนการจำแนกที่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ: กระบวนการจำแนกนั้นมีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำได้ เหตุเพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้อย่างเจาะจง และหากมีกระบวนการจำแนกระหว่างผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก และกระทำผิดซ้ำอย่างแตกต่างกันตั้งแต่ขั้นตอนแรก รับก็จะช่วยให้การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

๓) การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำงานด้านนี้ในการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด: เป็นการมุ่งเน้นในเรื่องของการเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละหน่วยงานที่สามารถลดความซ้ำซ้อนของกระบวนการและสามารถนำมาซึ่งข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังที่ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจำแนกได้

๔) แนวคิด/ทฤษฎีในต่างประเทศที่สามารถนำมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด: ประเทศไทยควรนำระบบ Causeway program ของประเทศไอร์แลนด์ คือ เป็นโปรแกรมที่ถูกนำมาใช้กับกระทรวงยุติธรรมของประเทศไอร์แลนด์เหนือ และได้เซ็นสัญญากับบริษัท Fujishi เพื่อให้มาช่วยดำเนินการจัดทำ โปรแกรมนี้เป็นความร่วมมือกันระหว่างองค์กรยุติธรรมทางอาญา Criminal Justice Organisations (CJOs) ในประเทศไอร์แลนด์เหนือ ระบบนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อปรับปรุงการบริหารงานของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยการพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ในการทำงาน เพื่อให้เกิดการทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน ๕ องค์กรหลักประกอบด้วย ตำรวจ ศาล อัยการ นิติวิทยาศาสตร์ เรือนจำ เพื่อเป็นการเชื่อมโยงฐานข้อมูลประวัติอาชญากรรมโดยหน่วยงานต่าง ๆ นี้สามารถเข้าถึงและเชื่อมต่อข้อมูลกันผ่านช่องทางอิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Causewayและนอกจากนี้ และ The Korea Information System of Criminal Justice Services (KICS) ของประเทศเกาหลีมาศึกษาและปรับใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจำแนกให้มีความเป็นมาตรฐานมากยิ่งขึ้น โดยระบบ KICS เป็นการส่งต่อข้อมูลผู้กระทำความผิดอย่างเป็นระบบ โดยการเชื่อมต่อข้อมูลในกระบวนการยุติธรรม ตั้งแต่ ตำรวจ ศาล ราชทัณฑ์สามารถจำแนกผู้กระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะทำการรวบรวมข้อมูลจากระบบก่อนที่จะทำการจำแนกผู้กระทำความผิด

๕) การจัดกลุ่มผู้กระทำผิดและแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์การจำแนกให้มีความเหมาะสม (เช่น ความพร้อมของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ สถานที่อื่น ๆ ในการรองรับผู้กระทำผิดที่เหมาะสม): กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัยที่เป็นขั้นตอนในการจำแนกเพื่อแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่มในประเทศไทยนั้นยังไม่มี ความเหมาะสมเท่าที่ควร เนื่องจากการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน การจัดกลุ่มผู้กระทำผิดและแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์การจำแนกให้มีความเหมาะสม (เช่น ความพร้อมของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ สถานที่อื่น ๆ ในการรองรับผู้กระทำผิดที่เหมาะสม): กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัยที่เป็นขั้นตอนในการจำแนกเพื่อแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่มในประเทศไทยนั้นยังไม่มี ความเหมาะสมเท่าที่ควร เนื่องจากการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกันดังนั้น การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน สำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน โดยการจัดกลุ่มผู้ต้องขังเพื่อการจัดโปรแกรมที่เหมาะสม ในการจำแนกผู้ต้องขังในแต่ละประเภท โดยใช้เกณฑ์คะแนนประเมินความเสี่ยงแตกต่างกันตามประเภทความรุนแรงของโทษที่ได้รับ นอกจากนี้ในกระบวนการจำแนกควรพิจารณาจากกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ และกระทำผิดครั้งแรก ขั้นตอนในการจำแนกควรมีความแตกต่างกัน ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินสำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ ควรจะยาวนานกว่าเนื่องจากจะมีการสืบเสาะในเรื่องประวัติอาชญากรรมต่าง ๆ ที่ทางเจ้าหน้าที่จำแนกควรได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ

๖) ความเหมาะสมในการจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อย: ในการจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อยนั้น ควรที่มีการประเมินความเสี่ยงก่อนปล่อย เพราะสามารถนำไปสู่การลดการกระทำผิดซ้ำได้

๓) ความเหมาะสมในการใช้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำโดยการสัมภาษณ์/ประเมินความเสี่ยง ทั้งอาศัยหลักเกณฑ์และดุลยพินิจของผู้ทำการจำแนก: ในการจำแนกผู้กระทำผิดนั้นควรที่จะมีการบูรณาการ ระหว่างการใช้แบบประเมินความเสี่ยงและการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ประกอบเข้าด้วยกัน เพราะบางข้อ คำถามไม่สามารถใช้แบบสอบถามแต่เพียงอย่างเดียวได้ ด้วยจะต้องมีการใช้เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ด้วย และควรที่จะ มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความซ้ำซ้อนของกระบวนการจำแนก

๔) ความถี่ และระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสม: ระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกนั้น เป็นการ ใช้ เวลาค่อนข้างมากเกินไป เนื่องจากมีแบบสอบถามจำนวนหลายข้อ จึงควรที่จะลดลงให้มีความเหมาะสม มาก ขึ้น อาจทำการจำแนกกระบวนการในการแรกรับทุกกรมควรมีกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดความผิดภายใน ๒-๓ วันทำการ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในการจัดกระบวนการจำแนก เนื่องด้วยจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมาก ขึ้นและทำให้กระบวนการเป็นไปตามขั้นตอนอย่างราบรื่นขึ้น และทำให้ผู้ต้องขังมีระยะเวลาในการปรับตัวใน สภาพแวดล้อมใหม่ในเรือนจำได้อีกด้วย

๕) บุคลากรและคุณสมบัติที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่จำแนก: เจ้าหน้าที่จำแนกที่ประจำในแต่ละ หน่วยงานมีจำนวนค่อนข้างน้อยหรือประมาณ ๑-๒ คนเท่านั้น จึงทำให้เกิดการทำงานหนัก (overload) อีกทั้ง ยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร กระบวนการดำเนินการจำแนกจึงขาดความต่อเนื่องและ ไม่สามารถพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้จริง ทั้งนี้ควรคำนึงถึงวุฒิศึกษาหรือความเชี่ยวชาญประกอบด้วย

๑๐) ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในปัจจุบัน: ปัญหาหลักในการดำเนินงาน ด้านการจำแนกผู้กระทำผิดก็คือ จำนวนผู้ต้องขังที่ค่อนข้างแน่นหนา และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มจำนวนขึ้นอย่าง ต่อเนื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับปริมาณของเจ้าหน้าที่จำแนกที่มีจำนวนน้อยและงบประมาณที่มีอย่างไม่เพียงพอ อีกทั้งยังไม่มีหน่วยงานที่ใช้อบรมเมื่อผู้กระทำผิดพ้นโทษ ส่งผลทำให้กระบวนการจำแนกไม่ประสบความสำเร็จ เท่าที่ควร โดยเฉพาะในเรื่องการประเมินความเสี่ยงที่ไม่นำไปใช้จริง แม้ว่าจะสามารถพัฒนาระบบการจำแนก ผู้กระทำผิดเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ด้วยเหตุนี้ กระบวนการจำแนกจึงไม่นำไปสู่การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ได้อย่างแท้จริง

๑๑) แนวทางและวิธีการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่เหมาะสม: กระบวนการจำแนก ผู้กระทำผิดอาจมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากปฏิบัติตามดังข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ยกตัวอย่างเช่น การใช้ระบบ AI เพื่อช่วยคนบันทึกข้อมูลที่สามารถช่วยประหยัดทรัพยากรมนุษย์และเวลา ซึ่ง สามารถลดขั้นตอนและภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ได้ หรืออาจจะให้หน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงานมีการแบ่งปัน และเชื่อมต่อข้อมูลร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การมีข้อมูลเบื้องต้นให้กับเจ้าหน้าที่จำแนก และยังช่วยลดระยะเวลา และความซ้ำซ้อนในการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังได้อีกด้วย รวมไปถึงการลดจำนวนข้อคำถามหรือชุดคำถามในแบบ จำแนกต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง เพื่อลดระยะเวลาการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่และนำมาซึ่งการประเมินพฤติกรรม ของผู้ต้องขังในเบื้องต้นได้ เป็นต้น

ผลการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) จำนวน ๒ ครั้ง โดยการสนทนาแบบกลุ่มจำนวนสองครั้ง นั้นสามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันได้ทั้งหมด ๓ ประเด็น ดังนี้

๑) วิธีการจำแนก: ในประเด็นเรื่องวิธีการในการจำแนก ประเด็นหลักของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งสอง ครั้ง จะสะท้อนในเรื่องการทำงานประสานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งต่อข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจฯ เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการ จำแนก นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจำแนกขั้นตอนของการบันทึกข้อมูลลงในระบบ

คอมพิวเตอร์เพียงรอบเดียวโดยไม่ต้องผ่านการบันทึกลงกระดาษก่อน อาจเป็นทางออกที่ช่วยลดระยะเวลาและการทำงานซ้ำซ้อนได้

๒) ระยะเวลาในการจำแนก: ความผิดในประเทศไทยมีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นอุปสรรคต่อเจ้าหน้าที่ในกระบวนการของการจำแนก โดยเฉพาะในเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกผู้ต้องขังแต่ละราย ทั้งนี้ ระยะเวลาในการจำแนกก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ของปัจเจกบุคคล ร่วมกับปัจจัยแทรกต่าง ๆ ที่มีผลต่อระยะเวลาในการจำแนก แต่อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการควรที่จะเป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด เพื่อจะสามารถนำผลที่ได้รับไปจัดทำโปรแกรมบำบัดได้

๓) ผู้ทำการจำแนก: ปัญหาสำคัญของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดก็คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับผู้กระทำผิด เป็นผลให้ควรที่จะนำบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมหรือช่วยในกระบวนการบางอย่างได้ เช่น กระบวนการสัมภาษณ์แรกรับ ทั้งนี้ก็ควรที่จะต้องพิจารณาถึงกฎเกณฑ์ของการใช้บุคคลภายนอกของแต่ละหน่วยงานด้วยในเรื่องของการรักษาความลับของข้อมูล หรือความปลอดภัยของบุคคลภายนอก เป็นต้น

ผลการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด
จากการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง สรุปประเด็นได้ดังนี้

๑) การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย

หน่วยงานควรมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการข้อมูลผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการลดภาระงานด้านข้อมูลของผู้ต้องขังเมื่อแรกรับ

๒) ประโยชน์จากการใช้ผลการศึกษาไปใช้ให้เป็นรูปธรรม

การวิจัยมีข้อจำกัดด้านกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้กระทำผิดจากเรือนจำในเขตกรุงเทพฯ เท่านั้น ซึ่งการนำกระบวนการที่ได้จากผลการวิจัยนี้ไปใช้อาจใช้ไม่ได้กับเรือนจำในต่างจังหวัด บางกระบวนการก็เป็นกระบวนการที่อาจยังทำไม่ได้ง่ายนัก เช่น การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีกฎระเบียบระบุไว้ว่าสามารถทำได้เพียงใด บางกระบวนการก็ทำได้กับผู้กระทำผิดบางกลุ่ม เช่น การตอบแบบจำแนกด้วยตนเอง

๓) การนำกระบวนการมาใช้จริงกับทางผู้ปฏิบัติงาน

๓.๑) กระบวนการทำ Self-report หรือการให้ผู้กระทำผิดทำแบบประเมินด้วยตนเองนั้น ในความเป็นจริงแล้วอย่างในต่างประเทศส่วนใหญ่กว่า ๘๐% ยังมีการให้เจ้าหน้าที่ช่วยเนื่องจากปัจจัยด้านการศึกษาที่เป็นปัญหา ซึ่งโดยปกติเจ้าหน้าที่จะต้องประเมินให้ เว้นแต่ผู้กระทำผิดมีการศึกษาสูงสามารถทำเองได้ ซึ่งมีจำนวนน้อย ตามบริบทประเทศไทยอาจจะต้องให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ

๓.๒) ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่จำแนกก็เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกันอยู่กับการให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ประเมินและจำแนก โดยหากจะจัดให้มีการอบรมจะช่วยให้เจ้าหน้าที่มีความชำนาญได้มากขึ้น นอกจากนี้ นักจิตวิทยาที่ประจำอยู่ที่เรือนจำยังไม่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินตัวชี้วัดหรือปัจจัยด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม หรือทัศนคติต่อการกระทำผิด ซึ่งอาจต้องทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไป

๓.๓) การประเมินซ้ำหรือจำแนกซ้ำนั้นมีความจำเป็นอยู่มาก ซึ่งโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๖ เดือนโดยประมาณ ซึ่งถ้าสามารถจำแนกซ้ำใน ๓ เดือนได้จะดี เนื่องจากความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรม/จิตใจที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่ง ๓-๖ เดือนก็มีความเหมาะสม แต่ก็ต้องดูบริบทของเรือนจำควบคู่ไปด้วย บางเรือนจำที่มีผู้ต้องขังมากอาจจะจำแนกซ้ำ ๓ เดือน ทำได้ยากลำบาก

๓.๔) การใช้เครื่องมือที่คัดเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำนั้นช่วยลดระยะเวลาในกระบวนการจำแนกได้อย่างมาก แต่อาจจะต้องมีการชี้แจงกับทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้วย

ผลการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด จากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน รวมทั้งการสนทนาแบบกลุ่มทั้ง ๒ ครั้ง ทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งสามารถนำไปทดลองใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นได้จากตารางเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหัวข้อที่นำไปสู่การพัฒนา ดังนี้

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report)	ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) และใช้เวลาสั้นที่สุด	เจ้าหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์	กรมราชทัณฑ์เคยทดลองให้ผู้ต้องขังตอบคำถามด้วยตนเองแล้วไม่ได้ผล และมีความกังวลถึงการได้ข้อมูลที่ถูกต้อง หรือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง แม้ว่าจะช่วยให้การจำแนกเร็วขึ้นก็ตาม	self-report สามารถใช้ได้ดี และเหมาะสมกับผู้ต้องขังที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ - มีการศึกษาและอ่านออกเขียนได้ - เป็นคนในวัยทำงาน (๑๕-๕๙ ปี) - ไม่มีความผิดปกติทางจิตใจ - ใช้กับเรือนจำที่มีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก - เป็นผู้กระทำผิดซ้ำคดีทั่วไป และคดียาเสพติด - สามารถใช้ทั้งในกระบวนการแรกรับที่เป็น การลงทะเบียนและการประเมินเพื่อนำไปสู่การจำแนก ลักษณะของข้อคำถาม - ไม่ควรมากเกินไป - เป็นคำถามแบบปรนัย ให้ตอบใช่/ไม่ใช่ หรือการให้คะแนน ๐ – ๓ ซึ่งเป็นลักษณะของการตอบคำถามที่ไม่ซับซ้อนมากนัก - จำนวนข้อคำถามน้อยข้อ ไม่ควรเกิน ๕๐ ข้อ - คำถามควรสั้น กระชับ - ใช้เวลาให้น้อยที่สุด ไม่เกิน ๑ ชั่วโมง ต่อผู้ต้องขัง ๑ คน

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่ที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
ผู้ทำการจำแนกหรือการใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่	ใน เรือ น จ่าประเทศอื่น ผู้ต้องขังมีจำนวนพอดีกับเจ้าหน้าที่จำแนก เพราะมีนโยบายลดจำนวนผู้ต้องขัง การพึ่งพากำลังกองนอกเป็นสิ่งจำเป็น โดยต้องอาศัยความสามารถของเจ้าหน้าที่เรือนจำในการใช้อำนาจของตน	เจ้าหน้าที่จำแนกมีน้อยกว่าปริมาณผู้ต้องขัง ส่งผลต่อระยะเวลาในการจำแนก และภาระหน้าที่ มีการขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นมาช่วยจำแนก เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่จำแนก	อาจลองใช้บุคคลภายนอกมาช่วยในบางกระบวนการได้	การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ใน เรือ น จ่า ใน บางกระบวนการที่ไม่กระทบต่อกฎระเบียบของเรือนจำและจริยธรรมการวิจัยของข้อมูลผู้ต้องขังในเรือนจำโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการแรก รับ เพราะเป็นกระบวนการที่จำเป็นต้องมีการดำเนินการอย่างโดยเร็ว เพื่อจะได้ดำเนินการกระบวนการอื่นตามขั้นตอน ทั้งนี้สามารถใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำได้กับกระบวนการจำแนกทั้งคดีทั่วไปและคดียาเสพติด
วิธีการจำแนกผู้กระทำความผิด	การจำแนกแบบปรีวิสัย (Objective Classification) ทำนายได้ดีกว่าและจำแนกผู้กระทำความผิดซ้ำได้	ปรีวิสัย และอัตถวิสัย	ปรีวิสัย และอัตถวิสัยประกอบกัน	ควรพิจารณาแบบสอบถามแบบปรีวิสัย ซึ่งมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าสามารถทำนายการกระทำผิดซ้ำได้ดีกว่าแบบอัตถวิสัย อย่างไรก็ตาม ในช่วงเริ่มต้น เจ้าหน้าที่จำแนกอาจจะพยายามค่อย ๆ ลดข้อคำถามที่เป็นอัตถวิสัยลงก่อน ให้เป็นแต่คำถามที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์หรือข้อคำถามในเชิงให้ตอบเป็นเหตุเป็นผล ในขณะเดียวกันควรให้น้ำหนักกับข้อคำถามที่เป็นปรีวิสัยให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม อาจมีการปรับเปลี่ยนการจำแนกแบบอัตถวิสัยโดยใช้ข้อมูลผู้กระทำความผิดที่มีอยู่ในระบบมาสังกัดให้เป็นเกณฑ์ หรือตัวเลือกในแบบปรีวิสัยได้ จะทำให้การจำแนกอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงมาก

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
				ขึ้น
การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification of Prisoners)	ประเทศส่วนใหญ่มีการจำแนกผู้กระทำความผิดซ้ำทุก ๖ เดือน หรือ ๓๐ วัน ซึ่งหลักการคือพิจารณาการใช้ระยะเวลาให้เร็วที่สุดหลังจากการจำแนกครั้งแรก และในการจำแนกซ้ำครั้งต่อไปจะแล้วแต่ดุลยพินิจของเรือนจำ อาจจะหนึ่งปี หลังจากนั้นสำหรับผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาในการอยู่อีก ๕ ปี วิธีการจะเป็นในลักษณะของอัตราวิสัยมากกว่าปวิสัย	ดำเนินการทุก ๆ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี	ควรมีการจำแนกซ้ำเพราะมีประโยชน์มากในการติดตามความประพฤติต่างๆ ของผู้ต้องขัง	เสนอให้พิจารณาว่า จะยังมีกระบวนการจำแนกซ้ำนี้อยู่หรือไม่ หรืออาจจะจำแนกในกลุ่มผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงเท่านั้น เพราะวัตถุประสงค์ของการจำแนกซ้ำเพื่อการประเมินพฤติกรรมความเสี่ยง อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจำแนกผู้ต้องขังซ้ำควรดำเนินการทุก ๆ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี หรือดำเนินการทันทีในกลุ่มผู้ต้องขังที่มีปัญหา ทั้งนี้ ระยะเวลาดังกล่าวจะสามารถจำแนกผู้กระทำความผิดซ้ำได้ทั้งคดีทั่วไปและคดียาเสพติด
ระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง	ใช้เวลาไม่เกิน ๑ สัปดาห์ หลังจากแรกเริ่ม เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในกระบวนการจำแนก เมื่อจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้น จึงควรลดระยะเวลาในการจำแนกให้มีความกระชับมากขึ้น	ภายใน ๑ เดือน หลังจากแรกเริ่ม เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในกระบวนการจำแนก เมื่อจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้น จึงควรลดระยะเวลาในการจำแนกให้มีความกระชับมากขึ้น	ควรจำแนกอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ต้องขังด้วย ซึ่งหากมีกระบวนการที่สามารถลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขังได้จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าสู่กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยได้เร็วขึ้น	กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังภายใน ๒-๕ วันทำการ จะทำให้การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนเป็นไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งหากใช้เวลาในกระบวนการแรกเริ่มไม่นานมากนัก จะทำให้ผู้ต้องขังมีเวลาในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ในเรือนจำได้ ก่อนส่งตัวไปเข้ารับการจำแนก และอยู่กับผู้ต้องขังอื่น
เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขัง	เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงจะมีความละเอียดอยู่ระหว่าง ๔-๕ ระดับ เพื่อให้	เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงจะประกอบด้วย ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับสูง กลาง	ควรปรับเกณฑ์ให้มีความถี่มากขึ้น จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับเพื่อให้สามารถจำแนกได้อย่างแม่นยำ และนำไปสู่การ	ปรับเกณฑ์การประเมินที่มีความถี่จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ เพื่อจะช่วยให้การจำแนกมีความละเอียดมากขึ้น เนื่องด้วยในเกณฑ์

ประเด็น	ทบทวน วรรณกรรม	การดำเนินการ ปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่ จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
	สามารถจำแนกได้ อย่างแม่นยำ	และต่ำ ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ง่ายต่อการประเมิน แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังได้	จำแนกผู้ต้องขังได้อย่าง แท้จริง	ประเมินความเสี่ยงในการ จำแนกผู้กระทำความผิดใน ๓ ระดับ เมื่อประเมินแล้ว ความเสี่ยงจะไปกองรวมกับ กลุ่มตรงกลาง ทำให้ไม่ สามารถประเมินความเสี่ยง ได้จริง ดังนั้นจึงได้เสนอว่า ระดับความเสี่ยงที่เหมาะสม ควรเพิ่มเป็น ๕ ระดับ เพื่อจะ ได้เน้นในการบำบัดฟื้นฟู แก้ไขผู้กระทำความผิดที่มี ความเสี่ยงในแต่ละระดับได้ ชัดเจน ตรงจุด และเน้นเป็น รายบุคคล
การใช้กระบวนการ จำแนกที่แตกต่าง กัน สำหรับผู้ต้องขัง ที่มีความแตกต่างกัน	มี การ จำ แ น ก ผู้ต้องขังที่มีอายุ เพศ ฐานความผิด ที่แตกต่างกัน รวม ไป ถึง การ มี กระบวน การ จำแนกสำหรับ ผู้กระทำความผิดซ้ำ ตั้งแต่เข้ามาใน เรือนจำ	เป็นการจำแนก เพื่อไปอยู่ในแดน ตามฐานความผิด ของผู้ต้องขังการ จำแนกเพื่อคุมขัง ผู้กระทำความผิด	การแบ่งระดับการควบคุม และจัดกลุ่ม ยังไม่มีความ เหมาะสมเท่าที่ควร เพราะ เป็นการจัดกลุ่มโดยให้ ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูง และต่ำไปอยู่รวมกัน ซึ่ง ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียของ ผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยง ต่ำ ดังนั้นการแบ่งระดับ การควบคุมและจัดกลุ่ม ที่ มีการจัดกลุ่มโดยให้ ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูง และต่ำไปอยู่รวมกัน ซึ่ง ส่งผลต่อพฤติกรรมเสียของ ผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยง ต่ำที่มีโอกาสมีความเสี่ยง สูงขึ้นได้	เสนอการมีกระบวนการ จำแนกสำหรับผู้กระทำความผิดซ้ำ โดยเฉพาะ และการมี กระบวนการการจำแนก ผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน ควรมีกระบวนการจำแนกที่ แตกต่างกัน โดยการจัดกลุ่ม ผู้ต้องขังเพื่อการจัดโปรแกรม ที่เหมาะสม ในการจำแนก ผู้ต้องขังในแต่ละประเภท นอกจากนี้ในกระบวนการ จำแนกควรพิจารณาจากกลุ่ม ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดซ้ำ และ กระทำความผิดครั้งแรก ขึ้นตอนใน การจำแนก ควรมีความ แตกต่างกัน ระยะเวลาที่ใช้ใน การประเมินสำหรับผู้ต้องขัง ที่กระทำความผิดซ้ำ ควรจะ ยาวนานกว่าเนื่องจากจะมี การสืบเสาะในเรื่องประวัติ อาชญากรรมต่างๆเพื่อ ประโยชน์และเป็นข้อมูล พื้นฐานในการจำแนกสำหรับ ผู้กระทำความผิดซ้ำ
การมีคนนอกเข้ามา เป็นส่วนหนึ่งใน กระบวนการจำแนก	การมีคนนอกเข้า มาเป็นส่วนหนึ่งใน กระบวนการ	มีผู้เชี่ยวชาญที่ ทำงานเฉพาะด้าน มาเข้าร่วมใน	ควรมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงาน เฉพาะด้านมาอยู่ใน คณะกรรมการพิจารณาผล	เสนอให้มีผู้เชี่ยวชาญที่ ทำงานเฉพาะด้านมาอยู่ใน คณะกรรมการพิจารณาผล

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่ที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
	จำแนกมีความสำคัญในการสะท้อนภาพสังคมภายนอก เพื่อร่วมกำหนดแผนงาน การแก้ไขปัญหา ให้คำปรึกษา รวมตลอดถึงการวิจัยร่วมกัน	กระบวนการจำแนก แต่ไม่ได้เข้าร่วมประจำ	การจำแนกเพื่อให้การจำแนกมีความถูกต้องแม่นยำและน่าเชื่อถือมากขึ้น	การจำแนก และเข้าร่วมในทุกครั้งของการจำแนก ตามขั้นตอนการจำแนกผู้กระทำความผิดตั้งแต่ การกำหนดแผนปฏิบัติงาน การรับการพัฒนาพฤติกรรม การแก้ไขปัญหาให้คำปรึกษา และเตรียมพร้อมก่อนปล่อย โดยมีจำนวนคนเข้าร่วมอย่างน้อย ๑๐ คน ได้แก่ บุคลากรเจ้าหน้าที่ในการจำแนกผู้กระทำความผิด ตำรวจ ศาล อัยการ นักวิชาการ นักจิตแพทย์ เป็นต้น ดังนั้นต้องเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านสังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา กระบวนการยุติธรรม นักอาชีววิทยา และสาขาที่เกี่ยวข้องและผ่านการฝึกอบรมด้านการจำแนกผู้กระทำความผิด หรือ อบรมเรื่องที่เกี่ยวข้อง

ผลสำเร็จและความคุ้มค่า

การศึกษางานวิจัยชิ้นนี้มีผลสำเร็จและความคุ้มค่าในเรื่องของความสามารถในการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำความผิดในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกลุ่มผู้กระทำความผิด และมีแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์ของการจำแนก พร้อมทั้งยังส่งผลให้มีการตระหนักถึงความจำเป็นของการค้นหาแนวทางและวิธีการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิดในระบบพัฒนาพฤติกรรม เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้รับนั้นล้วนแต่มาจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การจัดประชุมย่อย (Focus Group) จำนวน ๒ ครั้ง และการสัมมนาระดมความคิดเห็น รวมไปถึงการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิดในระบบพัฒนาพฤติกรรม กระทรวงยุติธรรมจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่สามารถใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำความผิดได้ และในขณะเดียวกันยังสามารถลดการกระทำผิดของผู้กระทำความผิดซ้ำได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยแท้จริง

กลุ่มเป้าหมายและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

กลุ่มเป้าหมาย

๑) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นต้น

๒) นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษากับระบบการจำแนกและประเมิน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

การสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่ทำให้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในปัจจุบันมีข้อจำกัดบางประการในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ หรือสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการจำแนกผู้กระทำผิด การนำเครื่องมือการจำแนกมาใช้ และการพัฒนากระบวนการจำแนกและการส่งต่อผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกของผู้กระทำผิดแต่ละคนอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งยังใช้กระบวนการวิจัยที่มีการแยกแยะประเด็นเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของผู้กระทำผิดซ้ำได้อย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลให้ระบบการจำแนกข้อมูลผู้กระทำผิดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันอาจก่อให้เกิดการวางแผนการบำบัดฟื้นฟูตามลักษณะเฉพาะของผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะความสามารถในการนำระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรมไปปรับใช้ในหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย กระทรวงยุติธรรม เพื่อจำแนกประเภทผู้กระทำผิดในการบำบัดฟื้นฟูได้อย่างเหมาะสม

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลที่ได้จากการศึกษางานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากผลงานวิจัยนั้นก่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยได้ โดยคณะวิจัยจะนำผลที่ได้จากการศึกษาไปทดลองใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด โดยที่มีการวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดและการนำเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดมาใช้อย่างรอบคอบแล้ว ซึ่งแนวทางและวิธีการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสมนั้นมีหลักการมาจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด มี ๓ วิธีการ ดังเช่น

๑) ปัญหาเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลผู้กระทำผิดนานจนเกินไป โดยสามารถใช้วิธีการ คือ การศึกษาบริบทของเรือนจำ ซึ่งหากเรือนจำมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่จำแนกที่มีอยู่จึงไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นผลให้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดใช้ระยะเวลานาน ก็สามารถใช่วิธีการทดลองให้เจ้าหน้าที่ใช้แบบประเมินฉบับย่อ และในขณะเดียวกัน หากทางเรือนจำมีผู้ต้องขังจำนวนน้อย ก็จะสามารถทดลองใช้แบบประเมินทั้งแบบเต็มและแบบย่อ เพื่อให้การเก็บข้อมูลในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดใช้ระยะเวลาน้อยลง ทั้งนี้จะใช่วิธีการเก็บข้อมูลจากทั้ง ๓ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย โดยจะเลือกเฉพาะกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำนวน ๒ ครั้งขึ้นไป

๒) ปัญหาการขาดการส่งต่อข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้โดยการส่งข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานแบบออนไลน์ โดยทางทีมวิจัยจะทำการพูดคุยปรึกษากับเจ้าหน้าที่ทั้ง ๓ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยหรือในแต่ละส่วนงานภายในหน่วยงาน ถึงความเป็นไปได้ในการส่งต่อข้อมูลหรือเชื่อมต่อข้อมูลที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการมีข้อมูลพื้นฐาน และยังสามารถลดระยะเวลาในการสัมภาษณ์ให้น้อยลงได้

๓) ปัญหาการซ้ำซ้อนของการบันทึกข้อมูลที่ถูกบันทึกลงในกระดาษก่อน แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวนี้ไปลงระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่ง ไปจนถึงปัญหาการที่เจ้าหน้าที่ต้องคำนวณคะแนนก่อนจะเข้าระบบตลอดจนการมีงบประมาณที่จำกัด ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ทางทีมวิจัยก็จะเข้าไปพูดคุยและเรียนปรึกษากับเจ้าหน้าที่กองนอก (ราชทัณฑ์) ถึงความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ในช่วงเวลาเดียวกันกับการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะที่ทำให้เกิดการพัฒนา

๑) ต้องการเครื่องมือเทคโนโลยีที่ช่วยในการจำแนกผู้กระทำความผิด ไม่สามารถลดผู้ต้องขังได้ ก็ต้องมีเครื่องมือที่มาช่วย เช่น การสัมภาษณ์ หรือ ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) และใช้เวลาสั้นที่สุดก็จะสามารถลดระยะในการจำแนกได้ ไม่ต้องจดบันทึก ใช้วิธีการอัดเสียง เป็นการลดภาระในเรื่องการบันทึก เพราะมีข้อจำกัดในการทำงานโดยการไม่สามารถนำเครื่องคอมพิวเตอร์เข้าไปในเรือนจำได้ ถ้าเรามีโปรแกรมที่สามารถบันทึก และส่งพิมพ์ได้เลยก็จะช่วยลดระยะเวลาการทำงานได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้การใช้แบบสอบถามซึ่งข้อคำถามเป็นแบบปรนัย จะช่วยให้การประเมินความเสี่ยงมีความเที่ยงตรงและแม่นยำตามเกณฑ์มาตรฐานได้ดีกว่าการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ เนื่องจากข้อมูลในลักษณะที่เป็นตัวเลข หรือข้อคะแนนนั้น จะสามารถนำไปใช้ในการวิเคราะห์พฤติกรรมของผู้ต้องขังได้

๒) เจ้าหน้าที่จำแนกผู้กระทำความผิดควรทำหน้าที่จำแนกโดยตรง ตามขั้นตอนการจำแนกผู้กระทำความผิดตั้งแต่ การกำหนดแผนปฏิบัติงาน การแรกรับ การพัฒนาพฤติกรรมเสีย การแก้ไขปัญหาคำปรึกษา และเตรียมพร้อมก่อนปล่อย เนื่องด้วยการเล็งเห็นถึงความสำคัญในการสะท้อนภาพสังคมภายนอก การเป็นคณะกรรมการพิจารณาผลการจำแนกเพื่อให้การจำแนกเพื่อความถูกต้องแม่นยำและน่าเชื่อถือมากขึ้น เพราะผู้เชี่ยวชาญจะสามารถเข้าร่วมได้ทุกขั้นตอน ซึ่งจะทำให้ในกระบวนการจำแนกมีประสิทธิภาพมากขึ้น และเข้าร่วมในทุกครั้งของการจำแนก จำนวนคนอย่างน้อย ๑๐ คน ในกระบวนการจำแนกของประเทศไทยควรมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาเข้าร่วมในกระบวนการจำแนกในทุกขั้นตอน ได้แก่ บุคลากรเจ้าหน้าที่ในการจำแนกผู้กระทำความผิด ตำรวจ ศาล อัยการ นักวิชาการ นักจิตแพทย์ เป็นต้น ดังนั้นผู้ที่เข้าร่วมเป็นคณะกรรมการพิจารณาผลการจำแนกจำเป็นต้องเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านสังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา กระบวนการยุติธรรม นักอาชีววิทยา และสาขาที่เกี่ยวข้องและผ่านการฝึกอบรมด้านการจำแนกผู้กระทำความผิด หรือ อบรมเรื่องที่เกี่ยวข้อง และต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในการทำความร่วมมือและการเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละหน่วยงานเนื่องด้วยในกระบวนการจำแนกล้วนเป็นข้อมูลที่ถูกเก็บมาตั้งแต่ชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล ซึ่งหากลดขั้นตอนการสัมภาษณ์ในข้อคำถามซ้ำ ๆ เหล่านี้ได้ก็จะทำให้การจำแนกเร็วขึ้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจำแนกผู้กระทำความผิดได้

Executive Summary

Statement of the problems

The number of offenders or individuals who have entered the current system of behavioral development under the Criminal justice process is constantly increasing. It also found that the released prisoners returned to recidivism, particularly offender involved in drug crimes had a higher rate of recurrence than other type of offenders. Representing 62.43 % of all recidivism cases. Therefore, the development of the classification and rehabilitation planning of drug offenders is very essential for the preparation of behavioral development for drug offenders with regarding to the problem and nature of the criminal justice system.

In the process of classification of within the Institutions, the Justice process consists of three important processes including the classification of the offender rehabilitation pre-release, and follow-up phase. The offender classification is the basis for determining the offender category, and then enters in to the process of planning rehabilitation and preparation before release. This process is to enable the perpetrator to improve and correct behavior so that it can be sustained and not return to recidivism, so behavioral rehabilitation organizations including the Department of Corrections, the Department of Juvenile Observation and Protection and the Department of Probation should be always reclassified, and always re-evaluation every 3 months or 6 months to review the offenders' behavior and consider adjusting the behavior rehabilitation plan.

However, there are several problems with the offender classification system. Whether it is a systematic storage or transfer between departments as a result, the rehabilitation approach or the relevant departments cannot utilize the information as efficiently as they should. The identification personnel lacks of knowledge and skills that necessary to identify offenders or the time it takes to classify the offender was also improper. This makes it unable to serve the purpose of effectively treating offenders when they entered the prison. Therefore, the development of the offender classification process especially for drug offenders, it is an important process to group or find causes of crime, in order to plan and lead to the recovery process. And plan for effective preparation before released and resulting in the offender not returning to recidivism.

Objectives

- 1) To develop an efficient criminal classification system.

Research Methodology

This research study is a qualitative research study using the following methods.

- 1) Literature review with Documentary Research methods.

2) Organized 2 Focus Group meetings divided into groups of practitioners and experts in the Bangkok or metropolitan area.

3) In-Depth Interview with Personnel who are educated experts on the tool to classify and assess professionals in criminology, psychology or social work along with law enforcement organization such as the police, prosecutors, courts, or correctional officers, etc., as well as researchers or experts in the development of a tool for identifying offenders from various educational institutions, both public and private sectors Both in Thailand and abroad.

4) Knowledge gained from 1)-3) methods above to develop offender classification tools to develop an effective system for identifying offenders in all types of cases, including drug cases.

5) Try out the classification process. The classification process must also be consistent with the use of an offender classification tool.

6) Seminars disseminate and brainstorm researchers with experts in the development of offender classification tools, and criminology and justice to gather opinions and suggestions for recommendations to improve the offender classification process (not less than 50 people) by organizing seminars in the Bangkok area to disseminate the results of the project study.

7) Preparation of the final report.

The Results of Study

The Results of in-depth interviews based on interviews with experts in the field of classifications and officials from the 3 behavioral rehabilitation organizations summarize the questions about the process of classifying offenders into 11 main points as follows:

1) Opinion on the procedures / methods for identifying offender suitability with the current situation: The significance of the recidivist classification process will help predict and prevent recidivism for inmates to return to society and live a normal life. But the process of identifying offenders in Thailand has not been used for its intended purpose. This is because it is only a classification to assess the risk of classification of inmates, reclassification during prison time and classification before release only. In addition, the definition of the word "recidivism" of each department is different. This may result in the number of recidivists of the 3 behavioral rehabilitation organizations different as well. This leads to the unsystematic storage and transmission of information and can result in the development of recidivist classification. That is why the process of developing prison behavior could not really solve the problem as each organization is still unable to properly establish a common classification method and still lacking continuity This is why a large number of released prisoners still return to prisons.

2) Classification Process Effect on Recidivism Reduction: Classification process can have effect on recidivism reduction. Because it is a process that helps develop specific behaviors of the offender. And if there is a classification process between the first offending inmates and repeat offenders differently from the first step, it will help the development of the offender more precisely.

3) Integration between departments working in this area in developing the offender classification process: this is a focus on the interconnection of information in each department that can reduce process redundancy and could bring about the basic information of inmates at Can be used as a preliminary information in classification.

4) Foreign concepts / theories that could be used to guide the development of the offender classification process: Thailand should adopt the Icelandic's Cause Way program system. The score was calculated in the assessment form using the German legal authority known as the Criminal Data Record. Establishment of the Central Committee responsible for collecting and forwarding information to the Central Authority of Norway and the Korea Information System of Criminal Justice Services (KICS) of Korea to study and deploy to lead the development. The classification process has become more standardized.

5) Grouping of offenders and supporting programs based on classification objectives (e.g. Availability of prisons, officers, other facilities to accommodate appropriate offenders): A step-by-step process for identifying prisoners for behavioral development. The classification for classification and classification in Thailand is not as appropriate. Because it is a grouping of high and low risk inmates together.

6) The suitability of identifying prisoners in preparation for release: In the classification of prisoners for the preparation for release, should have a risk assessment before release. Because it could lead to a reduction in recidivism.

7) The suitability of the recidivism classification process through risk interview / assessment. Both criterion and discretion of criminals: In identifying offenders, there should be an integration between the use of the risk assessment and the discretion of the staff. Because some questions could not be used solely for questionnaires. Also, an interviewer must be used. And there should be a link between the relevant agencies. To reduce the duplication of the classification process.

8) Suitable frequency and duration of reclassification: The time taken for the classification. It is taking too much time. Because there are many questionnaires It should be reduced to be more appropriate.

9) Personnel and suitable qualifications of officers to be classified: The number of officers stationed in each department is relatively small, or approximately 1-2 people only, resulting in overloading and not as effective as they should in practice. Therefore, the classification process is inconsistent and unable to actually develop the behavior of the

perpetrator. However, it should take into account the educational background or expertise too.

10) Problems and obstacles in the current offender classification process: The main problems in the implementation of the perpetrator classification are: The number of inmates is relatively tight. And is likely to continue to increase in number. This is not consistent with the small number of classifying officers and insufficient budget. There is also no agency to support when the offender is punished. As a result, the classification process was not as successful as expected. Especially in regard to risk assessments that are not actually applied even better, the system for classification of offenders has been developed, thus the classification process does not really lead to the development of the behavior of prisoners.

1 1) Guidelines and methods for developing appropriate offender classification processes: The culprit classification may be more efficient. If following the recommendations of the relevant agencies directly for example, using AI systems to help people save information that can save human resources and time. Which can reduce steps and responsibilities of the staff or may allow all three agencies to share and connect information together for preliminary information for officers to classify. It is also reducing the time and repetition of interviewing inmates. This includes reducing the number of questions or questionnaires in different types to reduce the time interviews of staff and to bring in an initial assessment of inmates' behavior, etc.

The Results of 2 Focus Group discussions, from two group conversations, can summarize 3 issues together as follows:

1) Classification method: In the issue of classification methods. The main points of the participants of both group discussions will be reflected in the coordination of the relevant departments and forward the information systematically from the police, prosecutors, courts, the Department of Corrections, the Department of Probation and the Department of Observation to reduce the process and time for classification. In addition, the use of technology to classify the process of saving data into a single computer system without having to go through a paper record. It could be a solution that reduces time and redundancy.

2) Period of classification: The number of offenses in Thailand is steadily increasing. It is an obstacle to the staff in the process of classification. Specifically, the time it takes to classify individual prisoners, the duration of classification depends on the individual's knowledge, understanding and experience together with various insertion factors affecting the time of classification. However, processing time should be as fast as possible. In order to be able to use the results obtained to develop a treatment program.

3) Classifier: The key problem in the perpetrator classification process is a small number of officers compared to the offenders. As a result, outsiders should be able to

participate or assist in certain processes, such as the initial interview process. However, it is wise to consider the rules of the use of third parties of each agency in regard to confidentiality of information. Or the safety of third parties, etc.

The results of the seminar to listen to opinions of those involved in the perpetrators classification process. From the seminar to listen to the opinions of those involved the points can be summarized as follows.

1) Integrating data between behavioral development agencies

Agencies should link or integrate the offender information between the 3 behavioral development agencies: The Department of Corrections, the Department of Probation. And the Department of Juvenile Observation and Protection this is for the benefit of reducing the information burden of inmates at first reception.

2) Benefits from using the results of the study to be concrete.

The research is limited to the specimen of offending offenders from prisons in the Bangkok area only, which may not apply to provincial prisons. Some processes are not very easy to complete, such as using a helper. Which has regulations stating how much can be done some processes can be performed with certain groups of offenders, such as the manual response.

3) Putting the process into practice with the operators.

3.1) Self-report process or allowing the offender to do the self-assessment. In fact, overseas, for example, more than 80 % of them still have staff to help because of the problematic educational factor. Which usually the officer must assess unless the offender is highly educated can do it himself. Small number According to the context, Thailand may have to allow officials to operate.

3.2) The competence of the staff to be classified is a problem that is linked to the assessment and classification of officers. If training is to be arranged, it will help the staff to become more skilled. In addition, prison psychologists do not have the expertise to assess indicators or factors of antisocial behavior. Or attitude towards the offense which may need to be made into policy recommendations

3.3) Reevaluation or reclassification is very useful. Which the average is approximately 6 months Which would be good if it could be classified in 3 months due to the risk of recidivism occurring at any time This is a result of behavior / mind that is constantly changing, which 3 -6 months is appropriate. But also have to look at the context of the prison some prisons with many inmates may be classified repeatedly for 3 months and are difficult.

3.4) The use of a tool that identifies factors contributing to recidivism significantly shortens the time taken for the classification process. But may need to be clarified with the operating staff as well

Results of the development of the offender's classification process from literature review, Interviews with experts in various fields related to the classification of the offenders and staff from the 3 behavioral development organizations, as well as the 2 focus group discussions, resulting in operational guidelines leading to the development of the perpetrator classification process. Which can be used for testing with related organizations be seen from the table comparing the operations by topics following development as follows

Issues	Literature Reviews	Current Operations	Qualified Person/ Classifications Officer	Issues to the Development
Self-Report.	Inmates answer the questions themselves. (Self-Report) and takes the shortest time.	The officer is the interviewer.	The Department of Corrections used to try for inmates to answer questions by themselves and did not work and concerned about getting inaccurate information or inconsistent with reality Although it allows for faster classification.	self-report for specific groups with the following criteria - Education and literacy. - Being a working person (15 - 59 years). -No mental disorders. - takes no more than 1 hour.
Classifier.	The number of inmates was equal to the number of officers classified. Because there is a policy to reduce the number of inmate dependence on external forces is essential It must rely on the ability of prison staff to exercise their power.	Very few officers than the quantity of prisoners affected the time of classifications and asking for help from other departments to help classify.	May need outsiders to help with some of the processes.	The use of prison staffers in certain processes that do not interfere with prison regulations and the research ethics of prison inmates.
How to classify offenders.	Objective Classification is better predictable and recognizing recidivist.	Objective and Subjective.	Objective and Subjective included.	Objective.

Issues	Literature Reviews	Current Operations	Qualified Person/ Classifications Officer	Issues to the Development
Re-classification of Prisoners.	Most countries have a repeated classification of offenders every 6 months or 30 days. Consider using the period as soon as possible after the first classification. And in the next repeated classification at the discretion of the prison Maybe one year later for inmates who have 5 more years to stay. The method is more objective than subjective.	Perform every 6 months or 1 year.	Identification should be repeated because it is very useful to monitor the behavior of prisoners.	Proposed to consider that Will there still be a duplication process? Or it may be classified in a group of inmates that are at high risk only. For the purpose of reclassification for risk behavior assessment.
Duration of identification of prisoners.	Not spend more than 1 week after the first reception.	Within 1 month after the first reception	Should be classified as fast as possible depends on the number of inmates.	Process for identifying prisoners within 2-5 working days.
The Criteria used in risk assessment for prisoners	The risk assessment criteria are detailed between 4-5 levels so that they can be precisely identified.	The risk assessment criteria consist of 3 levels: high, medium and low, which are considered easy to assess. But it still cannot lead to the real classification of prisoners.	The criteria should be adjusted to have more frequency from 3 levels to 5 levels.	Adjust the frequency assessment criteria from 3 to 5 levels to help make the classification more detailed.
Using a different classification process for different inmates.	There was different categorization of prisoners with different age, sex, and offense. This includes a	It is classified to live in the territory according to the offense of the inmates	Control and grouping are not suitable as expected It is a grouping of high and low risk inmates together. This affects	Purposes a specific classification process for recidivism

Issues	Literature Reviews	Current Operations	Qualified Person/ Classifications Officer	Issues to the Development
	classification process for repeat offenders since entering the prison.		the behavior of the offender at low risk.	
The presence of outsiders as part of the classification process	The presence of outsiders as part of the classification process is important in reflecting the outside society. To jointly formulate plans Problem solving, consulting, and join the research.	There is a specialist working in the specific area to participate in the classification process but didn't attend regularly.	Specialists with specialized work should be included on the classification committee to make the classification more accurate and reliable.	It is suggested to have an expert working in a specific area to be on the classification committee. And participate in every time of classification.

Successful and Worthiness

The study of this research has resulted in a very successful and worthiness way to use the results obtained from the research as a guideline for the development of a more effective perpetrator classification system in Thailand. And shows the importance of classifying the offenders and there is a plan to support the purpose of the classification It also resulted in an awareness of the necessity of finding guidelines and methods for developing the process of identifying offenders in the behavioral development system. This is because the research results obtained are from the direct exchange of opinions or suggestions of relevant agencies. Both in-depth interviews (in-depth interviews), 2 focus groups, and brainstorming seminars includes studying, researching and collecting information on matters relating to the process of identifying offenders in the behavioral development system. Ministry of Justice from both domestic and international that can be used as a framework for formulating guidelines for the development of the perpetrator classification system. And at the same time, it can actually reduce the repetition of offenders.

Target Groups and Benefits

Target Group

1) Officials from law enforcement organizations such as police, prosecutors, courts, corrections, probation departments Department of Child and Youth Observation and Protection, NACC Office, etc.

2) Qualified academic staff Educational experts on classification and assessment systems includes a specialist in criminology, psychology, social work, or medical.

Benefits

It is a reflection of the problem conditions that make the current offender classification process incapable of preventing recidivism, or problematic conditions related to the offender classification system Adopting a classification tool and the development of processes for classification and referral of prisoners, taking into account the individuality of each offender. While also using a research methodology that identifies issues. Link and correlate information to truly prevent recidivism. This results in a more efficient classification system for offenders. At the same time, it may entail an appropriate rehabilitation plan based on the perpetrator's characteristics. Especially the ability to apply the drug offender classification system to the behavioral development agency Ministry of Justice to properly classify rehabilitation offenders.

Use of research results

The results obtained from the study of this research can be of concrete use of the research results. This research results in the implementation of operational guidelines that could lead to the development of the perpetrators classification process in Thailand. The research team will apply the results from the study to relevant agencies to develop a process for identifying offenders. The consistency between the perpetrator classification process and the use of the offender classification tool has been carefully analyzed. The guidelines and methods for developing an appropriate offender classification process are based on the problems and obstacles that arise in the process of identifying offenders. There are 3 methods as follows:

1) Problems about the length of time it takes for interviews to collect information of offenders too long. The method can be used to study the prison context. Which if the prison has a large number of inmates, the existing classification officers were not sufficient. As a result, the process of identifying offenders takes a long time. Then can use the testing method for staff to use a quick assessment and in the meantime If the prison has a small number of inmates Will try to use both full and short assessments in order to reduce the time required for collecting data in the offender classification process. However, the method of collecting data from all 3 behavioral development organizations which will select only the group of inmates who recidivism 2 times or more.

2) The problem of the lack of systematic data transfer Which will be able to resolve this issue by sending information between departments online The research team will discuss and consult with the staff of the 3 behavioral development agencies or in each department within the agency. To the possibility of forwarding information or connecting the information necessary for the purpose of having basic information and could also reduce the time of the interview to be less.

3) The duplication problem of saving information that was previously recorded on paper. And then bring the information to the computer system once more and the problem of staff calculating the score before entering the system as well as having a limited budget in this regard, the research team will discuss and consult with the outside (correctional) officer about the possibility of modifying the process of recording data into a computer system at the same time as the staff interview.

Recommendations for Development

1) Need a technology tool that helps in identifying offenders such as interviews that could shorten the classification, do not have to notes but using a recording method instead to reduces the burden of recording. Because there are work restrictions that cannot bring computers into prison. So, if we have a program that could be recorded and printed immediately, the working time will be reduced as well.

2) The classification officer should act as a classification directly. Which was done in the matter of follow-up, setting up an action plan, prepare before released and should not be allowed to do other duties.

A. The classification officer should graduate in a field that could be developed for work, such as sociology, social work, psychology, criminology. Because nowadays, employees do not graduate with the corresponding degree of work this is why they lack of work skills that require an understanding of the prisoner characteristics.

สารบัญ

หน้า

บทที่ ๑ บทนำ.....	๑
๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์	๒
๑.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๒
๑.๔ ขอบเขตการศึกษา.....	๒
๑.๕ นิยามศัพท์	๓
๑.๖ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	๔
๑.๗ กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย.....	๕
บทที่ ๒ การทบทวนวรรณกรรม	๖
๒.๑ การกระทำความผิดตามกฎหมายอาญา	๖
๒.๒ กระบวนการและวัตถุประสงค์ในการจำแนกผู้กระทำความผิดในประเทศไทย	๑๕
๒.๓ กระบวนการและวัตถุประสงค์ในการจำแนกผู้กระทำความผิดของต่างประเทศ	๓๒
๒.๔ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำความผิด.....	๔๒
๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	๔๖
บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัย	๕๖
๓.๑ กลุ่มเป้าหมายและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา	๕๖
๓.๒ ขั้นตอนการศึกษา.....	๕๗
๓.๓ การประมวลผลและเขียนรายงานขยายผลการศึกษา.....	๕๘
บทที่ ๔ ผลการศึกษา	๕๙
๔.๑ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก	๕๙
๔.๒ ผลการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) จำนวน ๒ ครั้ง.....	๗๙
๔.๓ ผลการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิด	๘๒
๔.๔ ผลการทดลองใช้กระบวนการจำแนก	๙๔
๔.๕ ผลการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง.....	๙๖
บทที่ ๕ สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ.....	๙๘
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๙๘
๕.๒ แนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิด	๑๐๓
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๑๒
เอกสารอ้างอิง	๑๑๕

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ภาคผนวก	๑๑๘
ภาคผนวก ก บทคัดย่อ/abstract.....	๑๑๙
ภาคผนวก ข ข้อมูลการสรุปผลงานวิจัย	๑๒๑
ภาคผนวก ค ข้อมูลการวิจัยแบบ ๕ บรรทัด	๑๒๓
ภาคผนวก ง รายงานผลการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมรายการวิจัย	๑๒๔
ภาคผนวก จ การสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๑	๑๒๖
ภาคผนวก ฉ การสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๒	๑๓๑
ภาคผนวก ช รายงานการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง	๑๓๕
ภาคผนวก ซ บทความสำหรับเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ	๑๔๕
ภาคผนวก ฌ Infographic	๑๕๖

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง ๒-๑ จำนวนของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว และจำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ๒ และ ๓ ปี	๑๖
ตาราง ๒-๒ จำนวนคดีสืบเสาะและพินิจของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (ต.ค.๒๕๖๒-ก.พ. ๒๕๖๓)	๒๑
ตาราง ๒-๓ จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘	๒๘
ตาราง ๒-๔ การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทย และต่างประเทศ	๔๕
ตาราง ๔-๑ หน่วยงานผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก	๖๒
ตาราง ๔-๒ สรุปผลการสัมภาษณ์แต่ละหน่วยงาน/ผู้เชี่ยวชาญ	๖๑

สารบัญภาพประกอบ

หน้า

ภาพประกอบ ๒-๑	จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ ๒๕๕๕-๒๕๖๑.....	๑๖
ภาพประกอบ ๒-๒	คดีที่มีการกระทำผิดซ้ำมากที่สุด ๕ อันดับ ในปี ๒๕๖๑.....	๑๗
ภาพประกอบ ๒-๓	แผนภาพกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง	
	รายบุคคล	๒๐
ภาพประกอบ ๒-๔	แผนภูมิแสดงขั้นตอนและวิธีการจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติในขั้นตอน	
	การสืบเสาะและพินิจ	๒๕
ภาพประกอบ ๒-๕	แผนภูมิแสดงขั้นตอนและวิธีการจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติในขั้นตอน	
	การควบคุมและสอดส่อง.....	๒๖
ภาพประกอบ ๒-๖	ร้อยละของการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘.....	๒๘
ภาพประกอบ ๒-๗	แผนภูมิแสดงขั้นตอนเมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและกรมพินิจฯ	๓๑
ภาพประกอบ ๒-๘	การดำเนินการสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น	๓๔
ภาพประกอบ ๒-๙	กระบวนการจำแนกเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น	๓๕
ภาพประกอบ ๒-๑๐	กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของประเทศสหรัฐอเมริกา.....	๓๗
ภาพประกอบ ๒-๑๑	ภาพรวมระบบ KICS ของประเทศเกาหลีใต้	๔๐
ภาพประกอบ ๒-๑๒	การส่งต่อข้อมูลของระบบ KICS	๔๑
ภาพประกอบ ๔-๑	ปัญหาของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด	๗๕

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ที่มาและความสำคัญของปัญหา

บุคคลที่เข้าสู่ระบบการพัฒนาพฤตินิสัย กระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันยังคงมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เห็นได้จากข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ จำนวนนักโทษเด็ดขาดที่ผ่านมามาตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๕๙ - พ.ศ.๒๕๖๑ จากปี พ.ศ.๒๕๕๙ จำนวนนักโทษ ๒๔๔,๒๖๖ คน เพิ่มขึ้นเป็น ๒๖๐,๐๒๓ คน ในปี พ.ศ. ๒๕๖๐ และเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในปี พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นจำนวน ๓๐๖,๐๒๐ คน (กรมราชทัณฑ์, ๒๕๖๑)

โดยเมื่อพิจารณาตามลักษณะความผิด จากข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ พบว่า จำนวนนักโทษเด็ดขาดตามความผิดที่เกี่ยวข้องกับ พ.ร.บ. ยาเสพติดฯ เป็นกลุ่มนักโทษที่มีจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๗๕ รองลงมาคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ คิดเป็นร้อยละ ๙.๓๙ ความผิดต่อชีวิต ร้อยละ ๕.๗๗ ความผิดเกี่ยวกับเพศ ร้อยละ ๒.๙๙ และอื่น ๆ ร้อยละ ๖.๐๙ (กรมราชทัณฑ์, ๒๕๖๑)

และเมื่อพิจารณาจากผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องในคดียาเสพติดแล้ว พบว่ามีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากสถิติผู้เกี่ยวกับยาเสพติดและถูกดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรม จำนวนผู้เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ในปี พ.ศ.๒๕๕๙ มีจำนวน ๑๗๔,๑๕๐ คน และเพิ่มขึ้นในปี พ.ศ.๒๕๖๐ เป็น ๑๙๒,๖๑๓ คน จนถึงปี พ.ศ.๒๕๖๑ ยังคงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นจำนวน ๒๐๓,๓๘๑ คน (ข้อมูลตามปีงบประมาณ, ระบบ บข.ปส. ผ่านระบบ polis)

นอกจากนี้ ข้อมูลผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ (Recidivism Statistics Database) จากกรมราชทัณฑ์ ประเภทคดีที่มีอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ พบว่า ผู้ต้องขังในคดีความผิดในคดีเกี่ยวกับยาเสพติด ที่ได้รับการปล่อยตัวและกลับมากระทำผิดซ้ำอีกเป็นจำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔๓ รองลงมาคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ร้อยละ ๑๓.๕๖ ความผิดอื่น ๆ ร้อยละ ๑๐.๒๒ ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ๗.๑๖ และความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ร้อยละ ๒.๕๕ ตามลำดับ จากจำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๖๐ จำนวน ๑๓๕,๖๙๖ คน (กรมราชทัณฑ์, ๒๕๖๒)

จากสถิติผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากที่สุดในระบบการพัฒนาพฤตินิสัย และเป็นกลุ่มที่มีอัตราการกลับมากระทำผิดมากที่สุด ฉะนั้นการพัฒนาระบบการจำแนกและการวางแผนบำบัดฟื้นฟูกลุ่มผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดจึงมีความสำคัญและจำเป็นในการพิจารณาเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาพฤตินิสัยให้กลับกลุ่มผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาและลักษณะคดีความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

ระบบจำแนกผู้กระทำผิดของหน่วยงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย กระบวนการยุติธรรมประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถปรับปรุงแก้ไขพฤติกรรมได้ โดยมีกระบวนการที่สำคัญ ๓ ประการ ได้แก่

- ๑) การจำแนกผู้กระทำผิด
- ๒) การวางแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู
- ๓) การติดตามและสงเคราะห์ภายหลังปล่อย

ซึ่งขั้นตอนแรกในการจำแนกผู้กระทำผิดนั้นมีความสำคัญและจะเป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การกำหนดประเภทผู้กระทำผิด วางแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตภายหลังพ้นโทษได้อย่างยั่งยืนและไม่กลับมากระทำผิดซ้ำอีก โดยปัจจุบันพบว่าปัญหาในด้านระบบการจำแนกผู้กระทำผิดยังคงมีหลายประการ ทั้งในเรื่องการเก็บข้อมูลผู้กระทำผิดที่ยังไม่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงที่ได้รับจากผู้กระทำผิดอย่างเพียงพอเหมาะสม กล่าวคือข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังที่ได้มีการจำแนกยังไม่ละเอียดและเป็นข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้นที่นักสังคมสงเคราะห์หรือพนักงานราชทัณฑ์ได้สัมภาษณ์ผู้ต้องขังเพื่อเก็บข้อมูลการจำแนกนั้นยังไม่ได้มีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลว่าเป็นไปตามที่ผู้ต้องโทษได้รายงานไว้ให้หรือไม่ รวมถึงระยะเวลาในการจำแนกประเภทผู้กระทำผิดที่จำเป็นต้องดำเนินการในช่วงเวลาที่เหมาะสมตั้งแต่แรกเข้าสู่สถานที่ควบคุมตัว ระหว่างถูกควบคุมตัว และช่วงเวลาก่อนการพ้นโทษ เพื่อรองรับวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเมื่อต้องเข้าสู่เรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งหน่วยงานด้านราชทัณฑ์ควรจะมีการประเมินผู้ต้องขัง (reclassify) อย่างสม่ำเสมอเพื่อย้ายผู้ต้องขังไปตามความเหมาะสมและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยการประเมินซ้ำเพื่อทบทวนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดจะมีทำขึ้นต่อเนื่องเป็นช่วงระยะเวลา (โดยปกติประมาณ ทุก ๓ เดือน หรือ ๖ เดือน) เพื่อพิจารณาพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่เปลี่ยนไป

นอกจากนี้ปัญหาในเรื่องการส่งต่อข้อมูลในระหว่างหน่วยงานที่เป็นระบบเพื่อให้แนวทางการบำบัดฟื้นฟูหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรองรับผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสม และบุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการจำแนกยังไม่มีความรู้และทักษะที่จำเป็นทำให้ส่งผลกระทบต่อกระบวนการจำแนกที่เหมาะสม และขาดข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วนล้วนส่งผลในระบบการจำแนกผู้กระทำผิดของประเทศไทยยังไม่มีประสิทธิภาพ (Seiter R.P., ๒๐๑๓) ฉะนั้นการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรมจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะต้องสามารถจัดกลุ่มหรือหาสาเหตุการกระทำได้อย่างแท้จริงเพื่อการวางแผนและนำไปสู่กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู และวางแผนเตรียมการก่อนปล่อยตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ

๑.๒ วัตถุประสงค์

- ๑) เพื่อพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ

๑.๓ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑) ระบบการจำแนกข้อมูลผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
- ๒) การวางแผนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะเฉพาะ

๑.๔ ขอบเขตการศึกษา

ขอบเขตการศึกษาวิจัยการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด มีรายละเอียดดังนี้

- ๑) ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับสาเหตุการกระทำผิด เช่น ทฤษฎีอาชญากรรมโดยกำเนิด ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ทฤษฎีการควบคุมทางสังคม ทฤษฎีการมีความสัมพันธ์ที่แตกต่าง ทฤษฎีตราบาป เป็นต้น และศึกษาแนวคิดทฤษฎีการกระทำผิดซ้ำในประเด็นเรื่องความหมาย สาเหตุ ผลของการกระทำผิด การป้องกันและแก้ไขการกระทำผิดซ้ำ

๒) ศึกษาข้อมูลสภาพปัญหาและอุปสรรคในระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งต่อการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด เพื่อให้การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดมีประสิทธิภาพและสามารถคัดกรองผู้กระทำผิดประเภทต่าง ๆ เพื่อวางแผนเข้าสู่กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยและกำหนดแนวทางการควบคุมผู้ต้องขังได้อย่างเหมาะสม

๓) ศึกษากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในต่างประเทศ เพื่อศึกษากระบวนการจำแนกการกระทำผิดครั้งแรกและกระทำผิดซ้ำ เพื่อศึกษาบทเรียนที่ดีจากวิธีปฏิบัติและนโยบายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งระบบจำแนกผู้กระทำผิด วัตถุประสงค์ในการจำแนก บุคลากร เครื่องมือ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

๔) พัฒนาแนวคิดในการปรับปรุงระบบจำแนกผู้กระทำผิด โดยกำหนดวัตถุประสงค์การจำแนก ขั้นตอนและวิธีการจำแนก เครื่องมือ บุคลากรและหน่วยงานรับผิดชอบในการจำแนกผู้กระทำผิดเมื่อเข้าสู่กระบวนการงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย กระทรวงยุติธรรม โดยระบบการจำแนกผู้กระทำผิดจะต้องสามารถอธิบายและจำแนกผู้กระทำผิดได้อย่างน้อยในวัตถุประสงค์ตามประเภทการจำแนกในประเด็น ดังนี้

๔.๑) วัตถุประสงค์การจำแนก อธิบายเชิงระบบในรายละเอียดและวิธีการจำแนกผู้กระทำผิดเพื่อวัตถุประสงค์ที่สำคัญ ดังนี้

(๑) การจำแนกเพื่อกำหนดประเภทเรือนจำความมั่นคงที่เหมาะสมได้ตามระดับความร้ายแรงของผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสม และการประเมินความเสี่ยงในการหลบหนี เพื่อกำหนดให้ผู้ต้องขังเข้าไปอยู่ในเรือนจำประเภทต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมตามประเภทเรือนจำ

(๑.๒) การจำแนกเพื่อกำหนดประเภทสถานที่อาศัยในการควบคุม (housing assignment within prison) เช่น single cell, multiple inmate cell or dormitory ที่เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละประเภท

(๑.๓) การจำแนกเพื่อกำหนดแผนการบำบัดฟื้นฟูที่เหมาะสมเฉพาะราย (Classification for appropriate rehabilitation plans) หรือการประเมินความเสี่ยง เพื่อกำหนดแผนการบำบัดฟื้นฟูเฉพาะให้กับผู้กระทำผิดที่ต้องถูกควบคุมในเรือนจำ ซึ่งการประเมินความเสี่ยงนี้พื้นฐานสำคัญที่จะต้องมีการเก็บ คือ ประวัติการกระทำผิด ระยะเวลาในการถูกลงโทษ เพื่อจะพิจารณาถึงการเตรียมการต่าง ๆ เมื่อเข้าสู่ระบบในเรือนจำ

(๑.๔) การจำแนกซ้ำเมื่อได้รับการบำบัดฟื้นฟูแล้ว (reclassification) ผู้ต้องขังเมื่อเข้าสู่เรือนจำแล้ว จะถูกประเมินอย่างสม่ำเสมอเพื่อจะสามารถกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสม

๔.๒) ระยะเวลาในการจำแนก

๔.๓) บุคลากรในการจำแนก

๔.๔) การส่งต่อข้อมูลในการจำแนก

๑.๕ นิยามศัพท์

ผู้กระทำผิด หมายถึง ผู้กระทำความผิดในทางอาญาและความรับผิดชอบจะเกิดขึ้นแก่บุคคลเท่านั้น สัตว์และสิ่งของย่อมไม่รับผิดชอบในทางอาญา โดยแบ่งแยกผู้กระทำความผิดอาญาได้เป็น ๓ ประเภท ได้แก่

๑. ผู้กระทำความผิดเอง

๒. ผู้กระทำความผิดโดยทางอ้อม

๓. ผู้ร่วมในการกระทำความผิด

หน่วยงานพัฒนาพยานิสัย หมายถึง หน่วยงานในสังกัดกระทรวงยุติธรรมทั้ง ๓ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการบำบัดและฟื้นฟูผู้กระทำผิด ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

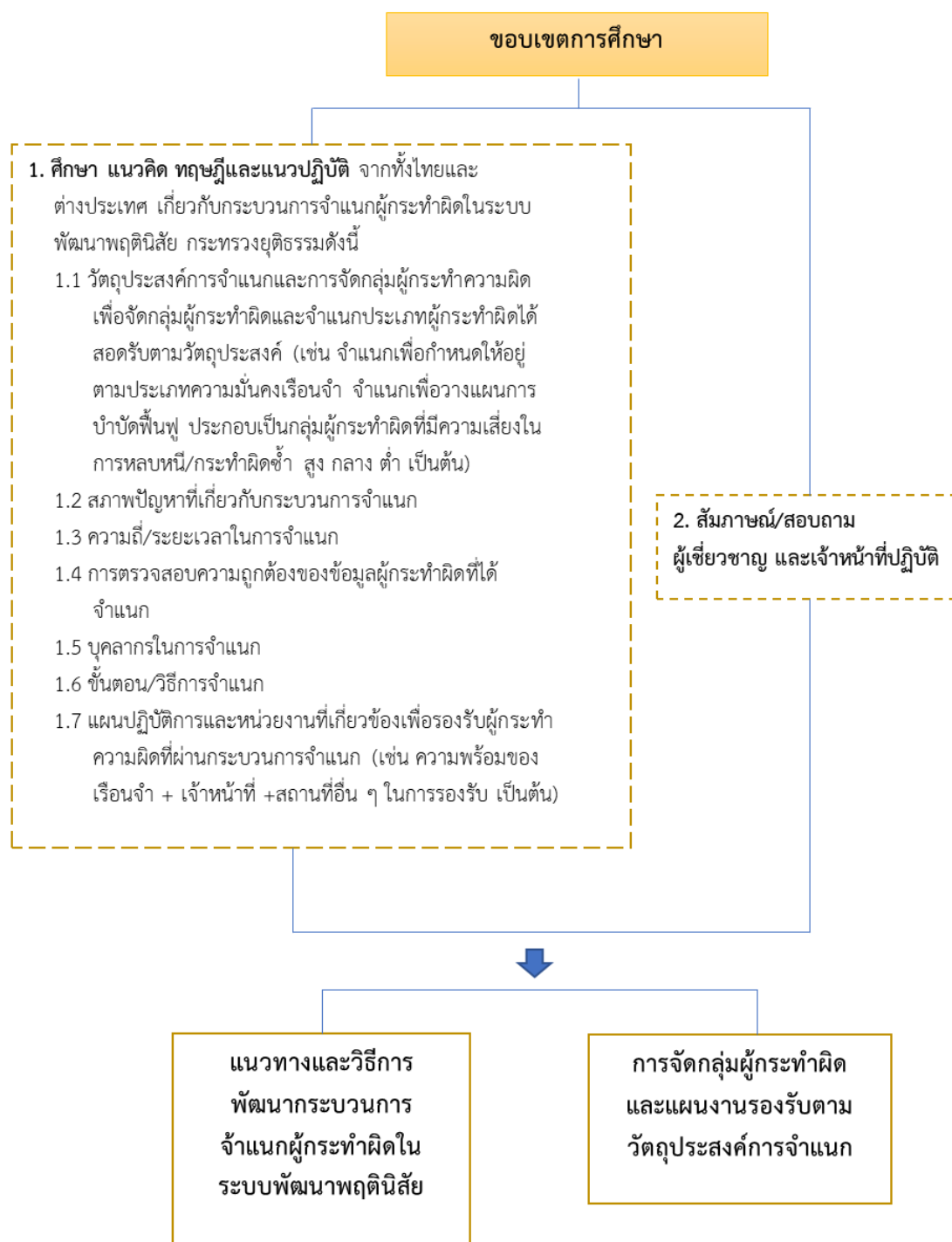
การจำแนกผู้กระทำผิด หมายถึง การแบ่งประเภทผู้กระทำผิดเพื่อวางแผนบำบัดฟื้นฟูให้เหมาะสมและเกิดประสิทธิผล โดยการจำแนกผู้กระทำความผิดในหน่วยงานพยานิสัยจะมีความแตกต่างกัน

๑.๖ ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

๑) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ อัยการ ศาล เจ้าหน้าที่จากกรมราชทัณฑ์ เจ้าหน้าที่จากกรมคุมประพฤติ เจ้าหน้าที่จากกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เจ้าหน้าที่จาก ป.ป.ส. เป็นต้น

๒) นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือการจำแนกและ ประเมิน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยา จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์

๑.๗ กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

บทที่ ๒

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดในการทบทวนวรรณกรรมเพื่อนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด

๒.๑ การกระทำผิดตามกฎหมายอาญา

ความผิดทางอาญา คือ การกระทำที่มีผลกระทบกระเทือนต่อสังคมหรือคนส่วนใหญ่ของประเทศ เมื่อบุคคลใดกระทำความผิดทางอาญา จะต้องได้รับโทษตามกฎหมายอย่างน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของการกระทำความผิด กฎหมายมิได้ถือว่าการกระทำความผิดทุกอย่างร้ายแรงเท่าเทียมกัน การลงโทษผู้กระทำความผิดจึงขึ้นอยู่กับกระทำความผิด และสังคมมีความรู้สึกต่อการกระทำนั้น ๆ ว่า อะไรเป็นปัญหาสำคัญมากน้อยเพียงใด ซึ่งอาจจะแบ่งการกระทำความผิดอาญาออกเป็น ๒ ลักษณะ คือ

ความผิดต่อแผ่นดิน หมายถึง ความผิดในทางอาญา ซึ่งนอกจากเรื่องนั้นจะมีผลต่อตัวผู้รับผลร้ายแล้วยังมีผลกระทบที่เสียหายต่อสังคมอีกด้วย และรัฐจำเป็นต้องป้องกันสังคมเอาไว้ด้วยการยื่นมือเข้ามาเป็นผู้เสียหายเอง ดังนั้นแม้ผู้รับผลร้ายจากการกระทำโดยตรงจะไม่ติดใจเอาความ แต่ก็ยังต้องเข้าไปดำเนินคดีฟ้องร้องเอาตัวผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้

ความผิดอันยอมความกันได้ หมายถึง ความผิดในทางอาญาซึ่งไม่ได้มีผลร้ายกระทบต่อสังคมโดยตรง หากตัวผู้รับผลร้ายไม่ติดใจเอาความแล้ว รัฐก็ไม่อาจยื่นมือเข้าไปดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดได้ และถึงแม้จะดำเนินคดีไปแล้ว เมื่อตัวผู้เสียหายพอใจยุติคดีเพียงใดก็ยอมทำได้ด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความ เช่น ความผิดฐานหมิ่นประมาท ความผิดเกี่ยวกับเสรีภาพ เป็นต้น

สาเหตุการกระทำความผิด การกระทำความผิดเป็นอาชญากรรมที่มีอยู่ทุกที่ในสังคม ลอมโบรโซ (Lombroso, อ้างถึงใน ญัฐติ ยอตระบำ, ๒๕๔๙) เป็นผู้ริเริ่มศึกษาสาเหตุแห่งอาชญากรรม โดยเริ่มศึกษาจากการบกพร่องทางกายภาพ การถ่ายทอดทางพันธุกรรม ต่อมาได้มีการศึกษาสาเหตุการก่ออาชญากรรมในแง่ของสังคมวิทยาพร้อม ๆ กับการศึกษาทฤษฎีจิตวิเคราะห์ว่ามีบทบาทสำคัญในการวิเคราะห์สาเหตุแห่ง

อาชญากรรม สาเหตุแห่งอาชญากรรมที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมมี ๓ ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยทางกายภาพ ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยทางจิตใจ

แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับสาเหตุแห่งการกระทำผิด

๑) ทฤษฎีการเลือก (Choice Theory)

ทฤษฎีการเลือกมองว่าการกระทำผิดของคน ไม่ว่าจะเป็น ลักขโมย ค้ายาหรือเสพยาเสพติด เกิดจากการที่พวกเขาเลือกจะผ่านการชั่งน้ำหนักผ่านเหตุผลของการกระทำกับผลประโยชน์ที่จะได้รับแล้วว่าสิ่งที่เขาเลือกทำจะนำมาซึ่งผลประโยชน์ที่ต้องการ ทฤษฎีนี้จึงมองว่าอาชญากรเป็นคนมีเหตุผลในการตัดสินใจผ่านการชั่งน้ำหนักของการกระทำ พฤติกรรมของอาชญากรสามารถควบคุมได้หากเขาหลีกเลี่ยงการลงโทษ เบกการ์เรีย (Beccaria, ๑๗๖๔) ให้นิยามว่า ผู้ที่ยึดหลักสิทธิผลประโยชน์ เป็นคนที่เห็นแก่ตัว การจะทำให้คนกลุ่มนี้กลัวกับการทำผิดคือ การลงโทษ ในขณะที่ทฤษฎีการเลือกมองว่า อาชญากรได้ชั่งน้ำหนักเหตุผลของการกระทำ เช่น ปัจจัยความต้องการเงิน ความแค้น ความตื่นเต้น กับผลประโยชน์ของตนแล้วและพบว่าผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับคุ้มค่าความเสี่ยงของโทษที่จะได้รับแล้ว แต่บางครั้งการกระทำผิดก็อาจถูกยกเลิกได้หากอาชญากรไตร่ตรองแล้วและพบว่าผลประโยชน์ที่ตนจะได้รับไม่คุ้มค่าเสี่ยง เช่น โทษมีความรุนแรง สิ่งเหล่านี้เรียกว่า การเรียนรู้ (Learning) และประสบการณ์ (Experience) ซึ่งเป็นองค์ประกอบการตัดสินใจของอาชญากรอาชีพ (Career Criminal) สามารถสรุปโครงสร้างของอาชญากรรมตามแนวคิดทฤษฎีการเลือกได้ดังนี้

(๑) จะประกอบอาชญากรรมที่ไหน

การเลือกสถานที่ประกอบอาชญากรรม (Choosing The Place of Crime) อาชญากรจะเลือกสถานที่ที่พ้นการจับกุมของตำรวจ เช่น สถานที่ใกล้บ้านหรือคุ้นเคย เนื่องจากหากเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นพวกเขาจะจะสามารถเอาตัวรอดได้

(๒) ลักษณะของเป้าหมายเป็นอย่างไร

การเลือกเป้าหมาย (Choosing Targets) การเลือกเป้าหมายในการก่ออาชญากรรมที่คิดว่าตนเองสามารถทำได้สำเร็จ เช่น หากจะขโมยของจากใคร ก็มักจะเลือกคนที่ดูไม่ระมัดระวัง ถือของพะรุงพะรัง เป็นต้น

(๓) หนทางที่จะทำให้ประกอบอาชญากรรมสำเร็จ

เรียนรู้เทคนิควิธีการเป็นอาชญากร (Learning Criminal Techniques) เรียนรู้วิธีการทำอาชญากรรมจากอาชญากรคนอื่นเพื่อหลีกเลี่ยงการถูกจับกุม เช่น ตำรวจมักจะรู้ว่าคนที่ใช้ยาเสพติดจะมีรอยเข็มฉีดยา จึงหาวิธีการอื่นในการเสพยา เช่น ใช้วิธีการเผาแล้วสูดดม

๒) ทฤษฎีเกี่ยวกับโครงสร้างทางสังคม

บางครั้งสถาบันทางสังคมก็เป็นบ่อเกิดของอาชญากรรมได้ หากสถาบันนั้น ๆ ทำหน้าที่ไม่เหมาะสม สถาบันทางสังคมที่สำคัญ มีดังนี้

(๑) สถาบันครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญสถาบันหนึ่ง เนื่องจากเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้และเรียนรู้ทางสังคม หากจะศึกษาถึงสภาพครอบครัวกับอาชญากรรม เซลล์ดอนและกลูค (Sheldon and Glueck, ๑๙๖๒) จะมุ่งการศึกษาไปที่ครอบครัวที่มีความบกพร่อง โดยให้ความหมายครอบครัวที่มีความบกพร่องว่าหมายถึง ครอบครัวที่ขาดการสัมพันธ์กันทำให้เด็กขาดการอบรม คำแนะนำ และขาดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในครอบครัว นักสังคมวิทยาจึงมีการศึกษาถึงสาเหตุความบกพร่องในครอบครัวที่จะนำไปสู่การกระทำผิดซ้ำในอนาคตโดยมุ่งประเด็นการศึกษาไปที่วัฒนธรรมภายใน เช่น สำรวจสภาพเศรษฐกิจครอบครัว สำรวจความสัมพันธ์ภายในบ้าน การศึกษาวัฒนธรรมภายในบ้านหรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การศึกษามานุษยวิทยาทางกายภาพ โดย เบอร์ต (Burt, ๑๙๓๓) ได้สรุปไว้ว่า การก่ออาชญากรรมของสมาชิกในบ้านจะมีแนวโน้มสูงขึ้นหากพ่อและแม่เคยก่ออาชญากรรม แม้ว่าความคิดนี้จะถูกโต้แย้งโดยแนวคิดพฤติกรรมของมนุษย์ที่ว่า พฤติกรรมของมนุษย์ไม่ใช่การถ่ายทอดทางกรรมพันธุ์ อย่างไรก็ตาม การสรุปของเบอร์ตมีความสอดคล้องกับงานวิจัยในปี พ.ศ.๒๕๑๕ ทำวิจัยการศึกษาเรื่อง โทษจำคุกที่มีต่อบุตรของผู้ต้องขังในกรุงเทพมหานคร ที่ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่า ลักษณะการกระทำผิดของเด็กมีความคล้ายคลึงกับพ่อและแม่ ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการถ่ายทอดวัฒนธรรมภายในครอบครัวที่บกพร่องสามารถถ่ายทอดวัฒนธรรมของอาชญากรได้ (Criminal Subculture)

(๒) สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษา เป็นสถาบันที่มีส่วนในการเสริมสร้างนิสัยและพัฒนาการในการปรับตัวเข้าสู่สภาพแวดล้อมและความเปลี่ยนแปลงในสังคม ดังนั้น บุคคลใดที่ขาดการศึกษาย่อมเกิดอุปสรรคในการใช้ชีวิตในสังคม โรงเรียนจึงมีบทบาทสำคัญที่จะช่วยพัฒนาและส่งเสริมเด็กให้ไปในทิศทางที่ดี ซึ่งจะมีส่วนช่วยในการป้องกันและลดการกระทำผิดของเด็กได้ โดยพบว่า หากเด็กขาดครูที่ดี โรงเรียนไม่มีความพร้อมที่เพียงพอ กลุ่มเด็กนักเรียนมีการแบ่งแยกเพราะความแตกต่างทางฐานะเศรษฐกิจ และเด็กขาดการศึกษาและแนะแนว ก็จะเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้เด็กกระทำผิดได้

(๓) รัฐบาล

แฟรงค์ (Frank, ๑๙๖๔, p.๖๘, อ้างถึงใน ญัฐวุฒิ ยอดระบำ, ๒๕๔๙ น.๑๘) กล่าวว่า อาชญากรรมเป็นผลจากการขาดบังคับการใช้กฎหมายอย่างจริงจัง เนื่องจาก หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมขาดความเข้มแข็งและการมีประสิทธิภาพที่เพียงพอทำให้ผู้กระทำผิดไม่เคารพกฎหมายและเจ้าหน้าที่ของบ้านเมืองไม่เป็นแบบอย่างในการเคารพกฎหมาย ดังนั้นการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจังเท่านั้นจะช่วยลดปัญหาอาชญากรรมได้

(๔) สื่อมวลชน

สถาบันสื่อมวลชนมีอิทธิพลสำคัญในการสนับสนุนทัศนคติที่มีอยู่แล้ว มีการส่งเสริมพฤติกรรมที่กระทำผิดกฎหมายทำให้ได้เรียนรู้และทำความเข้าใจการกระทำผิด และเข้าใจว่าตนเองมีค่านิยมที่ตรงกับสิ่งที่สื่อมวลชนเสนอ นักอาชญาวิทยาท่านหนึ่ง กล่าวว่า การถ่ายทอดพฤติกรรมเกี่ยวกับอาชญากรรมซ้ำซากส่งผลให้เกิดความคิดที่ผิดแก่เด็ก และยังทำให้ผู้ละเมิดกฎหมายเห็นสมควรและได้รับการยกย่องสรรเสริญจากสื่อที่ปรากฏ

๓) ทฤษฎีการผูกมัดทางสังคม (Social Bonding Theory)

เฮอร์ชี (Herchi, อ้างถึงใน Ward, D.A, T.J, Carter, R.D, & Perrin, ๑๙๙๔, p. ๓๔) เสนอแนวคิดที่ใช้ในการควบคุมสังคมว่าบุคคลปฏิบัติตามกฎระเบียบ บรรทัดฐานทางสังคม เนื่องจากบุคคลมีพันธะต่อสังคม หากบุคคลใดมีความเชื่อต่อสังคมน้อยมีแนวโน้มที่จะกระทำผิดและละเมิดกฎหมายมากกว่าบุคคลที่มีความเชื่อมาก องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล ได้แก่

(๑) การผูกมัด (Commitment) เป็นการยอมรับต่อพันธะ กฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่ถูกต้องในสังคมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

(๒) ความผูกพัน (Attachment) เป็นความผูกพันของบุคคลที่มีเหตุผลต่อเรื่องหนึ่ง ๆ เช่น บุคคลที่มีความผูกพันครอบครัวอย่างใกล้ชิดจะส่งผลให้บุคคลมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนน้อยกว่าคนที่ไม่มี ความผูกพันกับครอบครัว

(๓) ความเกี่ยวข้อง (Involvement) เป็นความสัมพันธ์ที่บุคคลมีขึ้น ภายหลังจากมีความผูกพันกับสิ่ง ๆ หนึ่ง เช่น ครอบครัว เมื่อบุคคลมีความผูกพันกับครอบครัวย่อมทำให้บุคคลนั้นมีความเกี่ยวข้อง และมีส่วนร่วมภายในครอบครัวในการทำกิจกรรมร่วมกัน พบว่าบุคคลใดที่มีความเกี่ยวข้องกับสถาบัน ครอบครัวหรือสถาบันอื่น ๆ ภายในสังคมมากเพียงใด โอกาสที่จะมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือกระทำผิดก็มีน้อยลง เช่น การทำกิจกรรมกับโรงเรียน การทำงาน การดูแลครอบครัว เป็นต้น

(๔) ความเชื่อ (Belief) เป็นความเชื่อในความเป็นธรรมของกฎหมาย หากบุคคลใดมีความเชื่อว่ากฎหมายมีความเป็นธรรม บุคคลนั้นจะมีแนวโน้มจะปฏิบัติตามกฎหมายมากกว่าบุคคลที่ไม่มีความเชื่อว่ากฎหมายมีความเป็นธรรม

จึงสามารถสรุปได้ว่า การกระทำผิดของคนที่ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานและความสัมพันธ์ของบุคคล ซึ่งหากบุคคลมีโอกาผูกพัน ใกล้ชิดกับสถาบันต่าง ๆ ในสังคมมากเท่าไร แนวโน้มที่บุคคลจะกระทำผิดก็มีน้อย โดยเฉพาะความเชื่อของบุคคลที่มีต่อกฎหมายที่เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้บุคคลปฏิบัติตามกฎหมายหาก บุคคลนั้นเชื่อว่ากฎหมายให้ความเป็นธรรมต่อเขา

แนวคิดทฤษฎี สาเหตุเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ และการป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำ

๑) แนวความคิดเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำ

คำว่า “กระทำผิดซ้ำ” เป็นศัพท์ที่ใช้ในอาชญาวิทยา หรือเรียกว่า การกระทำผิดซ้ำซ้อน หมายถึงว่า การกระทำผิดเพิ่มเติมขึ้นอีก หลังจากผู้กระทำผิดถูกจับและถูกลงโทษแล้ว และยังหมายถึง การละเมิดเงื่อนไข ที่ผู้ได้รับการคุมประพฤติหรือได้รับการพักการลงโทษกระทำขึ้น การกระทำผิดซ้ำอาจนับรวมถึงการกระทำผิด ครั้งที่ ๒ ขึ้นไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำความผิดติดนิสัยยากต่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ติดนิสัยให้กลับคืนสู่สังคมปกติได้ นับว่าเป็นการก่อปัญหาอาชญากรรมให้กับสังคมเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่ผู้กระทำผิดซ้ำได้ผ่านขั้นตอน การขังคุก และการแก้ไขจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมในเรือนจำมาแล้ว (นุชนาฏ มุกระ, ๒๕๕๔)

ในตำราอาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา ได้แบ่งประเภทของอาชญากรซึ่งมีอาชญากรติดนิสัย (Habitual Criminal) ที่เป็นอาชญากรประเภทหนึ่งในบรรดาผู้กระทำความผิด ซึ่งบุคคลที่กระทำความผิดประเภทนี้ได้แก่

บุคคลที่ไม่สามารถปฏิบัติให้เข้ากับมาตรฐานของสังคมได้ ไม่เกิดความเข็ดหลาบเมื่อต้องโทษ และจะประกอบอาชญากรรมซ้ำอีกเมื่อมีโอกาสโดยไม่คำนึงว่าผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไร เขาดำรงชีวิตด้วยการกระทำความผิดไม่คิดเลิก เวลาต้องโทษก็แสวงหาตัวดีพอพ้นโทษแล้วก็ทำผิดอีก จึงเรียกว่าอาชญากรติดนิสัยหรือกระทำผิดซ้ำไม่เข็ดหลาบ

เป็นที่น่าสังเกตว่า อาชญากรประเภทนี้มีร่างกายและจิตใจเป็นปกติมาตั้งแต่แรก คือไม่มีลักษณะที่แสดงว่าผิดปกติ เมื่อพิจารณาย้อนไปถึงภูมิหลัง แต่กลับพบว่าสิ่งที่ผลักดันให้เขากลายเป็นอาชญากรนั้นเกิดจากความบกพร่องทางร่างกายและจิตใจของเขาภายหลัง อาจเกิดเพราะความจำเป็นจากเหตุการณ์บางอย่างบีบบังคับให้ค่อย ๆ ประพฤติผิดไปทีละน้อย ๆ เมื่อกระทำผิดหลายครั้งก็เกิดความเคยชินเปลี่ยนไปกลายเป็นอาชญากรอย่างสมบูรณ์ นักทฤษฎีทางจิตวิทยาตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ผู้ที่กระทำความผิดซ้ำถึง ๔ ครั้งแล้ว มักเป็นผู้ที่หากินโดยทุจริตตลอดไป ฉะนั้น การลงโทษแก่อาชญากรพวกนี้จึงไม่เป็นผล เพราะเขาเป็นผู้มีความชั่วร้ายติดอยู่ในบุคลิกภาพ

อาจกล่าวได้ว่า “การกระทำผิดซ้ำ” เกิดจากบุคคลกระทำความผิดเข้ามาสู่กระบวนการยุติธรรมโดยได้รับการจำคุกมาระยะหนึ่งและได้รับการฟื้นฟูจนได้รับโอกาสกลับออกมาสู่สังคม แต่ไม่สามารถปฏิบัติให้เข้ากับมาตรฐานของสังคมได้ อาจเกิดเพราะความจำเป็นจากเหตุการณ์บางอย่างบีบบังคับ และไม่เกิดความเข็ดหลาบเมื่อต้องโทษจึงวนกลับไปกระทำผิดซ้ำอีก

๒) สาเหตุการกระทำผิดซ้ำ

อาชญากรรมไม่สามารถลดลงได้ในปัจจุบัน สาเหตุมาจากผู้ต้องขังได้กระทำความผิดซ้ำ อาชญากรบางคนได้กระทำความผิดมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วนจนกลายเป็นผู้กระทำผิดติดนิสัย การที่ต้องทำให้ผู้ต้องขังที่พ้นโทษไม่กลับไปกระทำผิดซ้ำอีก จำเป็นต้องทราบถึงสาเหตุของการกระทำผิดของผู้ต้องขังอย่างแน่ชัดเสียก่อน เพื่อจะนำไปสู่การวางแผนการป้องกันแก้ไขและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดอย่างถูกต้องเหมาะสม อันจะนำมาซึ่งการลดและขจัดปัญหาต่าง ๆ ต่อไป

ก๊อตเฟรดสัน (Gottfredson, อ้างถึงในสุวรรณ ใจคลองแคล่ว, ๒๕๔๖, น. ๒๘) กล่าวว่า ผู้กระทำผิดติดนิสัย (Persistence Offender) หมายถึง ผู้กระทำผิดซ้ำซากหรือทำผิดบ่อยครั้งจนติดเป็นนิสัย โดยพิจารณาการกระทำผิดซ้ำจากการกระทำผิดหลาย ๆ ครั้ง หากกระทำผิดซ้ำจากครั้งที่ ๑ เป็น การกระทำผิดครั้งที่ ๒ จะยังไม่ถือเป็นการกระทำผิดซ้ำเนื่องจากอาจเกิดจากความประมาทหรือพลาดพลั้ง แต่ถ้ากระทำผิดซ้ำตั้งแต่ ๓ ครั้งขึ้นไป ควรจะถือว่าเป็นการกระทำผิดซ้ำซาก ซึ่งแยกประเภท ได้ดังนี้

ผู้ต้องขังที่เป็นอาชญากรอาชีพ คือ ผู้ต้องขังที่กระทำความผิดจนเกิดความชำนาญเป็นพิเศษ ได้รับรายได้หลักจากการประกอบอาชญากรรม และประกอบอาชญากรรมอย่างต่อเนื่อง เมื่ออาชญากรลงมือประกอบอาชญากรรมแล้วพวกเขาจะยอมรับความเสี่ยงในการกระทำและทำได้เมื่อถูกจำคุกเนื่องจากผ่าน การเตรียมใจมาแล้วและบางคนก็เคยผ่านการจำคุกมาแล้ว และอาชญากรที่กระทำความผิดซ้ำในคดีเล็กน้อยสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ อาชญากรที่กระทำผิดในคดีลักทรัพย์เล็กน้อย และ อาชญากรที่กระทำผิดในคดียาเสพติด พบว่าปัญหาเรื่องครอบครัวแตกแยกและพฤติกรรมตั้งแต่เด็ก ไม่ว่าจะเป็น พฤติกรรมเกร ไม่ชอบเรียนหนังสือ รักสบายชอบหาเงินทางลัดจากอาชีพไม่สุจริต เป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลให้ผู้กระทำผิดทั้ง ๒ ประเภทกลับมากระทำผิดซ้ำและพบว่าผู้ต้องขังกลุ่มนี้ไม่สามารถหลุดวิญญูจักรของยาเสพติดได้ เนื่องจาก การอยู่ในสภาพแวดล้อมเพื่อนและชุมชนที่มีการระบาดของยาเสพติด การไม่มีงานทำ และการไม่ได้รับการยอมรับจากคนในสังคม

ก๊อตเฟรดสัน (Gottfredson, อ้างถึงในสุวรรณ ใจคลองแคล่ว, ๒๕๔๖, น. ๒๙) ศึกษาเปรียบเทียบอัตราการกระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขัง แบ่งผู้ต้องขังออกเป็น ๓ ลักษณะคือ กลุ่มที่ ๑ การปล่อยโดยพักการลงโทษ กลุ่มที่ ๒ การปล่อยอย่างมีเงื่อนไข เป็นการปล่อยโดยกำหนดเงื่อนไขห้ามกระทำหรือกระทำบางอย่าง กลุ่มที่ ๓ การปล่อยเมื่อครบกำหนดโทษ พบว่า กลุ่มที่ ๑ มีอัตราการกระทำผิดซ้ำเพียง ๑๑ % ในขณะที่กลุ่มที่ ๒ และ กลุ่มที่ ๓ มีอัตราการกระทำผิดซ้ำ ๒๖% และ ๓๒% ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าการปล่อยตัวโดยพักการลงโทษเป็นกลุ่มผู้กระทำผิดที่กลับมากระทำผิดน้อยที่สุด แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อคณะกรรมการพักการลงโทษกรณียอร์กทำการศึกษเกี่ยวกับความสำเร็จของผู้ได้รับการพักลงโทษติดต่อกันเป็นเวลา ๕ ปีพบว่า ผู้กระทำผิดจำนวน ๘๐% กลับเข้ามาอยู่ในเรือนจำอีก โดยจำนวน ๖๐% ของผู้ที่กลับเข้ามา มีสาเหตุจากการกระทำผิดทางอาญา และอีก ๔๐% ที่เหลือกลับเข้ามาเพราะละเมิดกฎเกณฑ์เงื่อนไขการคุมประพฤติ จึงสรุปได้ว่าการวิจัยประเมินผลที่ผ่านมาไม่มีส่วนช่วยลดการกระทำผิดซ้ำได้จริง ดังนั้นจึงมีการแบ่งระบบผลสำเร็จในการอบรมแก้ไขผู้กระทำผิดได้เป็น ๔ ระดับ ดังนี้

ระดับที่ ๑ กลุ่มคนที่แก้ไขได้ ได้แก่ กลุ่มผู้กระทำผิดที่ได้รับการพักโทษและได้รับการปล่อยภายใน ๑ ปี ไม่ปรากฏว่ากระทำผิดซ้ำอีกและมีการประกอบอาชีพและไม่คบค้าสมาคมกับผู้กระทำผิดอีก

ระดับที่ ๒ กลุ่มคนที่แก้ไขได้บ้าง ได้แก่ กลุ่มผู้กระทำผิดที่ไม่กลับเข้ามาในเรือนจำอีก แต่ไม่มีการประกอบอาชีพและยังคบค้าสมาคมกับผู้กระทำผิดอีก

ระดับที่ ๓ กลุ่มคนที่แก้ไขไม่ได้บางส่วน ได้แก่ กลุ่มผู้กระทำผิดที่กลับเข้ามาในเรือนจำอีกเนื่องจากการละเมิดกฎเกณฑ์เงื่อนไขการคุมประพฤติหรือกระทำความผิดเล็กน้อยในคดีอาญา

ระดับที่ ๔ กลุ่มคนที่กระทำความผิดซ้ำ ได้แก่ กลุ่มคนที่กระทำความผิดอาญาขึ้นอีกและกลับเข้ามาอยู่ในเรือนจำ

ปัจจัยที่จะทำให้ผู้กระทำผิดกระทำหรือไม่กระทำความผิดและปฏิบัติตามเงื่อนไขการควบคุมการคุมประพฤติขึ้นอยู่กับปัจจัยทางสังคมของผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นสิ่งที่พนักงานคุมประพฤติไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้ เช่น สภาพแวดล้อมของครอบครัว เพื่อน สถานะทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม

แนวคิดสาเหตุการกระทำผิด ตามทัศนะของ ประธาน วัฒนาวณิชย์ (๒๕๔๖: ๑๗๙-๒๑๑) ได้อธิบายสาเหตุแห่งอาชญากรรมและการกระทำผิดซึ่งประกอบด้วยด้านต่าง ๆ ดังนี้

(๑) สาเหตุด้านบุคคล สาเหตุทางด้านบุคคลได้มีนักทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีแนวคิดที่ว่า อาชญากรรมและผู้กระทำความผิดเป็นความผิดปกติทางร่างกาย ระบบต่อมไร้ท่อลักษณะทาง กายภาพโดยมีความเชื่อว่า “ปัจจัยทางด้านร่างกายมีอิทธิพลต่อการกระทำความผิดของมนุษย์” และได้ศึกษาถึงสาเหตุของการกระทำความผิดของมนุษย์และแสวงหาข้อพิสูจน์ว่าปัจจัยในทางชีววิทยาเป็นผู้กำหนดการกระทำความผิดของมนุษย์ และสามารถจำแนกออกจากคนปกติได้ เช่น การศึกษาของซีซาร์ ลอมโบโรโซ (Cesare Lombroso) ที่ศึกษาโครงสร้างกะโหลกศีรษะ การศึกษา ของเอนสเตอร์ อัลเบิร์ต ฮูตัน (Ernest Albert Hue ton) ที่ศึกษาลักษณะประเภทของร่างกาย การศึกษาของวิลเลียม เชลล์ดอน (William Sheldon) ที่ศึกษาลักษณะประเภทของร่างกายการศึกษาความผิดปกติของต่อมไร้ท่อ(Endocrine Abnormality)การศึกษาความผิดปกติของโครโมโซม (Chromosome Abnormality) การศึกษาถึงความบกพร่องทางจิตที่กำเนิด (Crime And Mental Deficiency) เพราะมีความเชื่อว่าอาชญากรรมเป็นผู้ที่มีความผิดปกติ หรือความบกพร่อง ทางร่างกาย และต่อมาได้มีผู้พิสูจน์ว่าทฤษฎีต่าง ๆ นั้นไม่เป็นความจริง นอกจากนี้ยังมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างโรคจิตกับอาชญากรรม ซีมัวร์ ฮาเล็ค กล่าวว่าโรคจิตและการกระทำผิดหรืออาชญากรรมมี

ความสัมพันธ์ดังนี้ โรคจิตและอาชญากรรมเป็นการปรับตัวของบุคคลเนื่องจากความกดดัน ความกดดันที่ทำให้เกิดอาการทางจิตมักเป็น ความกดดันที่นำไปสู่การประกอบอาชญากรรม และมักเกิดจากการปรับตัวที่บกพร่องอย่างไรก็ตามนักจิตเวชก็ยังไม่สามารถแยกแยะได้ว่าเหตุใดบุคคลซึ่งกระทำความผิดหรือไม่กระทำความผิด มีบุคลิกลักษณะหรืออุปนิสัยอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน

(๒) สาเหตุทางด้านสังคม นักสังคมศาสตร์ที่ได้ทำการศึกษาสาเหตุของอาชญากรรมมี ๒ แนวทาง คือ แนวทางแรก พิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างอาชญากรรมกับโครงสร้างหรือองค์กร ทางสังคมและอาชญากรรมมีความสัมพันธ์กับระบบสังคมอย่างไร แนวทางที่สองจะพิจารณาทางด้านกระบวนการของสังคม ซึ่งบุคคลมีแนวโน้มในการประกอบอาชญากรรมมากกว่าการเป็นผู้เคารพหรือปฏิบัติตามกฎหมายบ้านเมือง นักสังคมศาสตร์มิได้พิจารณาเฉพาะตัวบุคคลแต่พิจารณาที่แบบแผนแห่งความสัมพันธ์ระหว่าง บุคคล และพยายามแสวงหาคำตอบว่าเหตุใดพลเมืองที่ซึ่งเคารพกฎหมายจึงกลับกลายเป็นผู้ไม่เคารพกฎหมายหรือกระทำความผิด ในการศึกษาพฤติกรรมฝ่าฝืนระเบียบของสังคมมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือค้นหาสาเหตุแห่งการกระทำความผิด และแสวงหาแนวทางในการกำหนดนโยบายทางอาญาและการควบคุมอาชญากรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ยังมีแนวคิดและทฤษฎีที่อธิบายสาเหตุของการกระทำความผิด ดังนี้ (สุดสงวน สุธีสร, ๒๕๔๖: ๘๓-๘๖) ทฤษฎีกระบวนการทางสังคม (Social Process Theories) กระบวนการทางสังคมมองว่าคนที่ได้ถูกขัดเกลา (Socialization) จากสถาบันต่าง ๆ ในสังคม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน เพื่อน ที่ทำงาน เป็นต้น ซึ่งถ้าหากเป็นความสัมพันธ์ใน ทางบวกและได้รับการสนับสนุน คนจะปฏิบัติตามกฎระเบียบของสังคมเป็นอย่างดีในทางตรงกันข้ามหากความสัมพันธ์เป็นไปในทางลบคนก็จะฝ่าฝืนกฎระเบียบนำไปสู่การกระทำความผิด ทฤษฎีกระบวนการทางสังคมนี้เชื่อว่าคนไม่ว่าจะเป็นคนเชื้อชาติชนชั้น หรือเพศใดก็ตามต่างก็มีศักยภาพที่จะเป็นอาชญากรได้ทั้งสิ้น คนจนหรือคนชั้นต่ำมีปัญหาทางเศรษฐกิจสูงในขณะที่คนชั้นกลางมักมีสังคม ที่ดีกว่าครอบครัวอบอุ่น ไม่มีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจมีเพื่อนดีเป็นที่ยอมรับของสังคมจึงมีโอกาสหรือความสามารถในการกระทำความผิดน้อย แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าชนชั้นกลางหรือกลุ่มที่มีความพร้อมจะไม่กระทำความผิดเลย สิ่งนี้จะขึ้นอยู่กับ การขัดเกลาทางสังคมเป็นสำคัญ เช่นชนชั้นกลางที่มีฐานะดีเลี้ยงลูกแบบตามใจ ไม่ฝึกให้มีความอดทนต้องการอะไรก็จะได้รับเสมอๆ ก็อาจจะกลายเป็นคนที่มีโอกาสในการกระทำความผิดหรือก่ออาชญากรรมได้เช่นกัน ความสัมพันธ์ในครอบครัว (Family Relations) เป็นสิ่งสำคัญและมีบทบาทอย่างมากต่อพฤติกรรมของมนุษย์การสื่อสารที่สร้างความเข้าใจภายในครอบครัว การฝึกให้มีวินัยที่ถูกต้องสามารถกำหนดพฤติกรรมของสมาชิกของครอบครัวได้ทั้งสิ้นความสัมพันธ์ของเพื่อน (Peer Relations) นักจิตวิทยาเชื่อว่าเพื่อนมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อพฤติกรรมมนุษย์และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการเลือกที่จะมีพฤติกรรมต่าง ๆ เด็กในแต่ละช่วง เพื่อนจะมีอิทธิพลที่แตกต่างกันนอกจากนี้ยังมีสถาบันทางสังคมอื่น ๆ เช่น สถาบันศาสนาที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของคน เป็นต้น

ทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Different Association Theory) เอ็ดวิน เอช ซัทเทอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) ได้พยายามอธิบายพฤติกรรมของกลุ่มอาชญากรอาชีพ (Career Criminal) เช่น อาชญากรปล้น และหัวขโมยมีอาชีพการกระทำความผิดจากการเรียนรู้ทางสังคมการเรียนรู้ทักษะ (Skill) และแรงจูงใจซึ่งเป็นผลจากการติดต่อกับคนที่เป็ นอาชญากรจึงได้เรียนรู้ค่านิยม ทศนคติ และรูปแบบของการประกอบ อาชญากรรม หลักการของทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่างมีดังนี้

(๑) พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ เช่นเดียวกับการเรียนรู้พฤติกรรมปกติ

(๒) พฤติกรรมอาชญากรรมเกิดจากการเรียนรู้ในการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และเกิดในกลุ่มที่มีความสนิทสนมกัน เช่น ครอบครัวและเพื่อน

(๓) การเรียนรู้พฤติกรรมอาชญากรรมรวมถึงการเรียนรู้เทคนิคการประกอบ อาชญากรรมด้วยบางครั้ง ยากบางครั้งง่าย

(๔) แนวทางเฉพาะของแรงจูงใจและแรงผลักดันจะเรียนรู้จากการรับรู้หลายด้าน เกี่ยวกับข้อกฎหมาย ที่เลือกปฏิบัติตามและข้อกฎหมายที่จะละเมิดเพราะปฏิกิริยาการรับรู้หลายด้านเกี่ยวกับกฎหมายและสังคม ไม่ได้เป็นรูปแบบเดียวกันทั่วไป จึงเกิดจากความขัดแย้งระหว่างทัศนคติของสังคมและบรรทัดฐานทาง วัฒนธรรมของสังคม

(๕) การที่คนกลายเป็นอาชญากรรม เพราะเห็นผลจากการกระทำผิด ทำให้เขาพอใจ

(๖) บุคคลกลับกลายเป็นผู้กระทำความผิด เพราะการนิยามความหมายในทางที่ พอใจฝ่าฝืนกฎหมาย มีมากกว่าการนิยามความหมายในทางที่ไม่พอใจจะฝ่าฝืนกฎหมาย

(๗) ผลต่างของการสมาคมอาจจะแตกต่างกันด้านความถี่ ระยะเวลา ลำดับ ความสำคัญ และความ แรง หมายความว่า การติดต่อสมาคมกับพฤติกรรมอาญาและพฤติกรรมต่อต้านมีความแตกต่างกันดังกล่าว ขึ้นอยู่กับความถี่ ระยะเวลา ลำดับความสำคัญอันหมายถึงพัฒนาการตั้งแต่เด็กและคงทนถึงตลอดชีวิต

(๘) กระบวนการเรียนรู้ผู้กระทำความผิดโดยการติดต่อสมาคมกับแบบแผนอาชญากรรม และการ ต่อต้านอาชญากรรมจะเกี่ยวข้องกันกับกลไกทั้งหมด รวมทั้งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้อื่น หรือการเรียนรู้การ กระทำผิดไม่จำกัดเฉพาะการเลียนแบบเท่านั้น

(๙) แม้ว่าพฤติกรรมอาชญากรรมแสดงให้เห็นถึงความต้องการและค่านิยมทั่วไป แต่ไม่ได้แปลว่า ค่านิยมและความต้องการของอาชญากรต้องแตกต่างจากคนทั่วไปเพราะอาชญากรและคนทั่วไปต่างก็มีความ ต้องการและค่านิยมที่ต่างกัน

๓) การป้องกันแก้ไขการกระทำผิดซ้ำ

เมื่อมีการกระทำผิดเกิดขึ้นในสังคมสังคมจะต้องหาวิธีการอย่างใดอย่างหนึ่งในการจัดการกับคนที่ทำ ผิดละเมิดกฎเกณฑ์ของสังคมเพราะหากสังคมไม่จัดการกับคนที่ทำผิดก็เท่ากับว่าสังคมยอมรับการกระทำผิด ดังกล่าวแต่การที่สังคมจะจัดการกับคนที่ทำผิดอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับความเชื่อของสังคมในแต่ละยุคแต่ละสมัย เกี่ยวกับสาเหตุของการกระทำผิดและเหตุผลที่จะต้องจัดการหรือปฏิบัติกับคนที่ทำผิดซึ่งจะเปลี่ยนไปตามยุค ตามสมัยตามสถานการณ์ของแต่ละยุคโดยสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยจะมีจุดเน้นในวัตถุประสงค์และวิธีการที่จะ ปฏิบัติต่อคนที่ทำผิดหรือการลงโทษผู้กระทำความผิดที่แตกต่างกันไป อย่างไรก็ตามวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติหรือ การลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นในยุคที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันพอสรุปได้ดังนี้คือ (นันทิ จิตสว่าง, ๒๕๔๑: ๒๓- ๓๑)

(๑) แนวคิดการทดแทน (Retributive) เป็นทฤษฎีที่เริ่มต้นมาจากความสำนึกของมนุษย์ที่ตอบสนอง ต่อการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อให้แต่ละคนได้รับผลแห่งกรรมของตนในลักษณะของการแก้แค้น คือ ถือ ความผิดที่กระทำลงก่อให้เกิดผลร้ายแรงเพียงใด โทษที่จะได้รับก็ร้ายแรงเพียงนั้นซึ่งเป็นการลงโทษที่ชดเชย และให้สาสมกับความผิดที่ได้กระทำเพื่อให้เกิดความยุติธรรมตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (an eye for an eye, a tooth for a tooth) ปัจจุบันทฤษฎีนี้ยังคงใช้อยู่ในกฎหมายอาญาของหลายประเทศการลงโทษเพื่อ แก้แค้นทดแทนก็ได้ให้ความหมายเพียงแต่ “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” เท่านั้นแต่หมายความถึงการลงโทษนั้นทำได้ พอเหมาะสมตามคำอธิบายของอาจารย์ทาเกชินันนิศาสตราจารย์ญี่ปุ่น กล่าวว่า “การลงโทษนั้นจะได้ก็ ต่อเมื่อ ผู้กระทำความผิดได้กระทำการโดยมีจิตใจอันชั่วร้ายและโทษที่จะลงได้นั้นจะต้องเป็น โทษที่เหมาะสมกับ ความผิดทางอาญาของผู้กระทำความผิด” กล่าวคือ การลงโทษเพื่อให้สาสมตั้งอยู่ บนกฎของศีลธรรมและความ

ยุติธรรม ดังนั้น จึงพิจารณาว่าการลงโทษนั้นยุติธรรมหรือได้สัดส่วนกับความผิดหรือไม่ แต่การลงโทษเพื่อแก้แค้นนั้นเป็นการตอบสนองสัญชาตญาณที่รู้สึกโกรธเคืองเมื่อมีการกระทำความผิด ดังนั้นการลงโทษเพื่อการแก้แค้นจึงตั้งอยู่บนอารมณ์ของผู้ลงโทษเป็นหลัก ทฤษฎีการลงโทษเพื่อทดแทนเป็นทฤษฎีที่พยายามนำแนวความคิดในเรื่องการแก้แค้นทดแทนซึ่งเป็นแนวความคิดดั้งเดิมของมนุษยชาติที่แก้แค้นกันเองมาผสมผสานกับความยุติธรรมในปัจจุบัน โดยยอมรับว่ารัฐมีหน้าที่ลงโทษตามความเป็นธรรมและได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดเพื่อให้ผู้เสียหายและญาติพี่น้องของเขารู้สึกพอใจว่าได้รับความยุติธรรม จะได้ไม่แก้แค้นกันเองโดยไม่มีวันจบสิ้น และเพื่อเป็นการย้าให้ทุกคนเชื่อและปฏิบัติตามกฎหมายโดยถือว่าเป็นหน้าที่ต้องผูกพันในสังคมการลงโทษตามทฤษฎีทดแทนนี้จึงมีหลักการว่าผู้กระทำความผิดสมควรได้รับการลงโทษเพราะเขาได้กระทำความผิดและต้องรับผิดชอบการกระทำของตนเอง

(๒) การข่มขู่หรือยับยั้ง (Deterrence) การลงโทษโดยการข่มขู่ยับยั้งมีลักษณะมองไป ในอนาคตเพื่อมิให้บุคคลกระทำความผิดอาญาขึ้นอีกในอนาคต ไม่ว่าจะเป็นผลต่อตัวผู้กระทำความผิด หรือต่อตัวประชาชนทั่วไปที่คิดจะกระทำความผิด ซึ่งการข่มขู่นี้จะเข้าทำนองภาษิตไทยที่ว่า “เชือดไก่ ให้ลิงดู” หมายถึง การลงโทษบุคคลผู้กระทำความผิดเพื่อให้เป็นตัวอย่างแก่คนทั่วไปหรือคนที่มีความผิดได้ เห็นว่าเมื่อผู้ใดกระทำความผิดจะต้องถูกลงโทษเยี่ยงบุคคลผู้กระทำความผิดและจะก่อผล ทำให้ประชาชนทุกคนมีความเกรงกลัวโทษไม่กล้ากระทำความผิด ในสมัยก่อนการข่มขู่ของโทษถือเอาผลของการลงโทษเป็นสำคัญ จะเห็นได้ว่าการ ลงโทษประหารชีวิตก็ทำกันอย่างเปิดเผยให้ประชาชนมีโอกาสดูคนทั่วไปจะได้ไม่เอาเยี่ยงอย่าง แต่ในปัจจุบันไม่นิยมทำเช่นนั้นอีกต่อไปแล้วเพราะเป็นการขัดกับแนวความคิดในเรื่อง มนุษยธรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ นอกจากนั้นยังมีการทำให้ผู้ดูมีจิตใจคุ้นกับความเหี้ยมโหดซึ่งทำให้เป็นผลร้ายมากกว่าผลดี ซึ่งโดยปกติตามความคิดของคนทั่วไปนั้น หากจะให้การลงโทษมีผลเป็นข่มขู่ให้คนเกรงกลัวไม่กล้ากระทำความผิดก็ควรกำหนดโทษให้สูงเข้าไว้ เพื่อให้ เกิดความเกรงกลัวโดยไม่คำนึงถึงความแน่นอน ที่จะต้องลงโทษแก่บุคคลทุกคนที่ฝ่าฝืนกฎหมาย นอกจากนั้นเมื่อกำหนดอัตราโทษที่รุนแรงเกินไปอาจเกิดผลตรงกันข้ามเพราะเมื่ออัตราโทษสูง ศาลจะต้องระมัดระวังในการพิจารณามากและหากไม่มีพยานหลักฐานหนักแน่นเพียงพอที่จะยกฟ้องปล่อยจำเลยไป ดังนั้นการยับยั้งหรือข่มขู่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับความร้ายแรงของโทษที่ได้ กำหนดไว้ในแต่ละฐานความผิดเพียงอย่างเดียวแต่ขึ้นอยู่กับความแน่นอนและรวดเร็วในการ ลงโทษต่อผู้กระทำความผิดทุกคน การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มงวดจึงน่าจะมีผลต่อการควบคุมอาชญากรรม โดยเฉพาะองค์การอาชญากรรม เช่น ขบวนการค้ายาเสพติดหรือขบวนการค้ายาเสพติด รวมทั้ง ผู้กระทำความผิดที่มีอิทธิพลได้ เนื่องจากการลงโทษที่รุนแรงย่อมสามารถข่มขู่ผู้ที่คิดจะกระทำความผิดไม่กล้ากระทำความผิดและยับยั้งผู้ที่ได้กระทำความผิดมาแล้วเกิดความกลัวไม่กล้ากระทำความผิดซ้ำอีก

(๓) เพื่อตัดโอกาสไม่ให้ผู้นั้นกระทำความผิด (Incapacitation) การลงโทษเพื่อตัดโอกาสมิให้กระทำความผิดนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะป้องกันมิให้ผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดซ้ำหรือมีการประทุษร้ายต่อสังคมอีกต่อไป โดยใช้วิธีการลงโทษที่เป็นการจำกัดขอบเขตของการเคลื่อนไหว หรือเป็นการทำร้ายต่อเนื้อตัวร่างกายซึ่งเป็นการทำให้ผู้กระทำความผิดหมดโอกาสในการกระทำความผิดนี้อาจเป็นการตัดออกจากสังคมเป็นการชั่วคราว เช่น การจำคุกหรือกักขัง เป็นต้น หรืออาจเป็นการตัดออกจากสังคมเป็นการถาวรก็ได้ เช่น การประหารชีวิต การจำคุกตลอดชีวิต หรือการเนรเทศ เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นมาตรการการลงโทษที่ทำให้ผู้กระทำความผิดหมดความสามารถที่จะกระทำความผิด สังคมจึงจะปลอดภัยจากการกระทำความผิดโดยวิธีการนี้จะนำไปใช้กับผู้กระทำความผิดบางประเภทที่ยังคงเป็นอันตรายต่อสังคมหรือประชาชนอยู่จะพิจารณาจากความร้ายแรงของความผิดด้วยหากเป็นความผิดอันร้ายแรงมาก กระทบกระเทือนต่อความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีอย่างมากแล้วก็อาจถูกตัดจากสังคมอย่างถาวร เช่น ประหารชีวิต หรือ จำคุกตลอดชีวิต เป็นต้น แต่หากเป็นการกระทำความผิดซึ่งมีบางอย่างเป็นคุณแก่ผู้กระทำความผิดก็ อาจใช้วิธีการลงโทษที่เป็นการตัดโอกาสออกจากสังคม

เป็นการชั่วคราวเพื่อให้ผู้กระทำความผิดหมดศักยภาพในการที่จะกระทำความผิดลง เช่น การจำคุกเป็นเวลานาน เป็นต้น

(๔) การแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด (Reformation and Rehabilitation) การลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด มีเป้าหมายที่จะใช้การลงโทษเป็นวิธีการเปลี่ยนหรือ แก้ไขหรือเยียวยารักษาจิตใจของผู้กระทำผิดให้ลดความรู้สึกรู้สึกต่อต้านกฎหมาย และกลับมามีความเห็นดีเห็นชอบด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายไม่กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีกตลอดจนต้องทำให้ผู้กระทำความผิดนั้นมีความสามารถยับยั้งตนเองมิให้คิดหรือกระทำการอันเป็นความผิดอีกต่อไป การลงโทษแบบนี้ถือเป็นการลงโทษแบบมีมนุษยธรรมถือว่าผู้กระทำความผิดเป็นสมาชิกที่กำลัง เจ็บป่วยของสังคม การลงโทษจึงมีวัตถุประสงค์เป็นการช่วยเหลือฟื้นฟูสุขภาพร่างกายและจิตใจให้กลับคืนสู่ปกติจนสามารถกลับมาอยู่ร่วมกับสมาชิกคนอื่นของสังคมได้ตามเดิมโดยมีแนวคิดที่สำคัญว่าสาเหตุแห่งอาชญากรรมมิได้เกิดขึ้นเพราะความสมัครใจของผู้กระทำความผิด ฉะนั้นอาชญากรรมจึงเป็นปัญหาที่สังคมจะต้องช่วยกันป้องกันมิให้เกิดขึ้น ซึ่งทำให้เกิดทฤษฎีการลงโทษเพื่อปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดนี้เกิดขึ้นมาแนวคิดและวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดไม่ใช่มุ่งลงโทษต่อผู้กระทำความผิดตามแนวความผิดที่ได้ก่อขึ้นเท่านั้นแต่จะเป็นการลงโทษที่มุ่งใช้วิธีการลงโทษที่จะมีผลในการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์อันเป็นสาเหตุของการกระทำความผิดและเมื่อผู้กระทำความผิดสามารถแก้ไขพัฒนาตนเองได้แล้วก็จะถูกส่งกลับเข้าสู่สังคมปกติต่อไป นอกจากนี้ปรัชญาการลงโทษของซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) ได้กล่าวถึงการลงโทษว่ากระทำเพื่อเหตุผลสองประการคือ (๑) เพื่อไม่ให้ผู้กระทำความผิดนั้นมากระทำความผิดซ้ำอีก และ (๒) เพื่อมิให้บุคคลอื่นในสังคมเอาเยี่ยงอย่างและการป้องกันอาชญากรรมที่ตั้นเมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นรัฐจะต้องรีบดำเนินการด้วยความเร็วรุนแรงและแน่นอน กล่าวคือผู้กระทำความผิดต้องถูกนำตัวมาดำเนินคดีโดยเร็วมีกระบวนการพิจารณาการลงโทษที่รวดเร็วสาสมกับการกระทำความผิด และทุกครั้งที่มีการกระทำความผิดเกิดขึ้น กระบวนการทั้งหมดจะต้องสามารถดำเนินการได้อย่างแน่นอนไม่ผิดพลาด (ศรีสมบัติ โชคประจักษ์ชัดและคณะ, ๒๕๔๕: ๘)

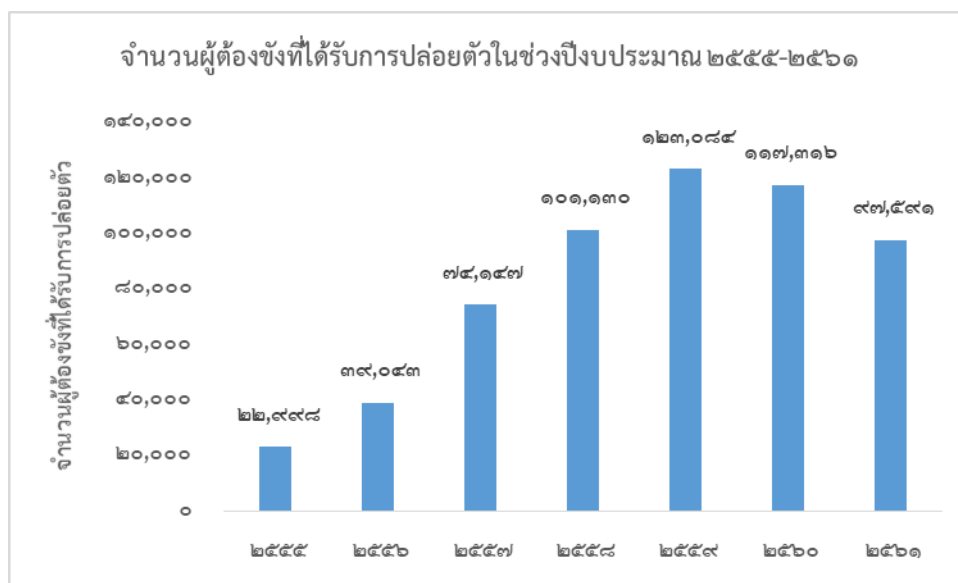
๒.๒ กระบวนการและวัตถุประสงค์ในการจำแนกผู้กระทำความผิดในประเทศไทย

๑) กรมราชทัณฑ์

กรมราชทัณฑ์เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพ ในการควบคุม แก้ไขและพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขัง เพื่อคืนคนดี มีคุณค่า สู่สังคม โดยมีพันธกิจเพื่อควบคุมผู้ต้องขังอย่างมีอาชีวะ และบำบัดฟื้นฟูและแก้ไขพฤตินิสัยของผู้ต้องขังอย่างมีประสิทธิภาพ

จากฐานข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๕-๒๕๖๑ พบว่า ในช่วงปีงบประมาณดังกล่าว มีผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ ๒๕๕๕ มากที่สุด (จำนวน ๑๒๓,๐๘๔ ราย) ในขณะที่ในปี ๒๕๖๑ พบว่ามีจำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวอยู่ที่ ๙๗,๕๙๑ ราย

เมื่อพิจารณาจากการกลับมากระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังในช่วงปีงบประมาณดังกล่าว ซึ่งการกระทำผิดซ้ำ (Recidivism/reoffending) ในระบบฐานข้อมูลของกรมราชทัณฑ์ (RecStats) นี้ จะหมายถึง ผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัวออกจากเรือนจำไปแล้วทั้งกรณีพ้นโทษแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไขในช่วงปีงบประมาณหนึ่ง ๆ แล้ว หวนกลับมากระทำความผิดซ้ำโดยถูกส่งตัวเข้าสู่เรือนจำอีกครั้ง ทั้งในกรณีผู้ต้องขังระหว่างพิจารณาคดี และผู้ต้องขังภายในระยะเวลาช่วงหนึ่งที่กำหนดไว้หลังการปล่อยตัวดังกล่าว โดยในภาพรวมของระบบฐานข้อมูล RecStats นี้จะใช้กรอบระยะเวลาติดตามผลแบ่งเป็น ๓ กลุ่ม คือ ๑ ปี ๒ ปี และ ๓ ปีงบประมาณ (กรมราชทัณฑ์, ๒๕๖๓)

ภาพประกอบ ๒-๑ จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวในปีงบประมาณ ๒๕๕๕-๒๕๖๑

ที่มา: กรมราชทัณฑ์ ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘/๐๓/๒๕๖๓

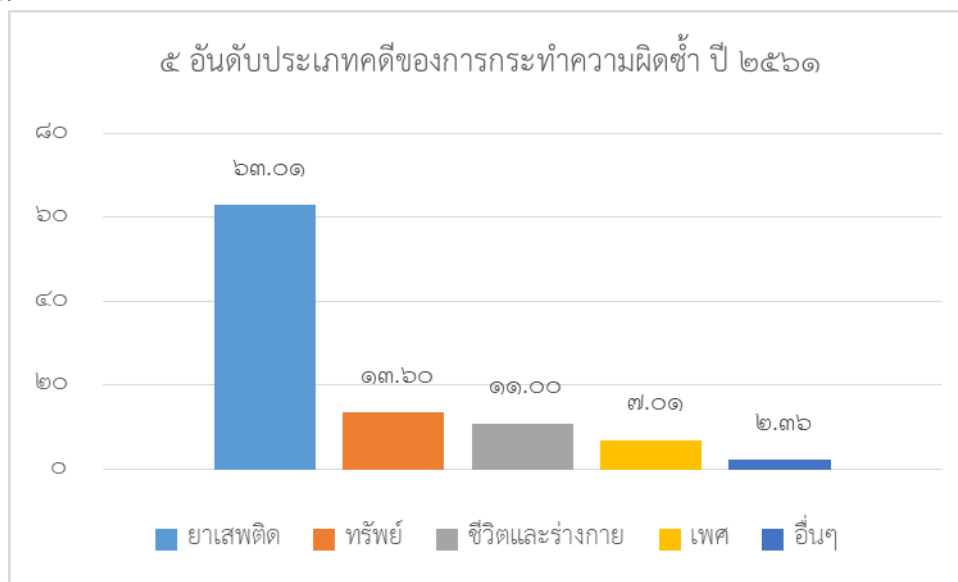
เมื่อพิจารณาร้อยละของผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายในช่วง ๑ ปี ๒ ปี และ ๓ ปี พบว่า ในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๖ ถึง ๒๕๖๑ ผู้ต้องขังส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๑๕ ของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวทั้งหมด มีแนวโน้มกลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปี ในขณะที่ร้อยละของผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำในปีที่ ๒ ที่ได้รับการปล่อยตัว จะอยู่ประมาณร้อยละ ๑๐-๑๑ มีเพียงในปีงบประมาณ ๒๕๖๑ ที่มีร้อยละของผู้ที่กลับมากระทำผิดซ้ำน้อยกว่าปีอื่น ๆ อยู่ที่ร้อยละ ๖.๓๐ ของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวทั้งหมด ในขณะที่เดียวกันผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายใน ๓ ปี พบว่ามีอัตราการลดลง โดยในช่วงปีงบประมาณ ๒๕๕๖-๒๕๕๙ ดังนั้นจากแนวโน้มการกลับมากระทำผิดซ้ำของผู้ต้องขังอยู่ที่ร้อยละ ๘-๙ ดังนั้นจากสถิติที่ปรากฏ อาจกล่าวได้ว่า ผู้กระทำผิดส่วนใหญ่กลับมากระทำผิดซ้ำในปีแรกของการปล่อยตัวมากที่สุด

ตาราง ๒-๑ จำนวนของผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว และจำนวนและร้อยละของผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำในปีที่ ๑ ๒ และ ๓ ของการปล่อยตัว

ปีงบประมาณที่ปล่อยตัว (Starting point)	จำนวนผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัว (คน)	มีเลขบัตรประชาชน (คน)	จำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายในปีที่ ๑	ร้อยละ	จำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายในปีที่ ๒	ร้อยละ	จำนวนผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำภายในปีที่ ๓	ร้อยละ
๒๕๕๖	๓๔,๐๗๖	๓๔,๐๔๑	๖,๑๖๖	๑๕.๗๙	๔,๑๕๐	๑๐.๖๓	๓,๑๓๙	๘.๐๔
๒๕๕๗	๑๐๙,๘๔๐	๗๔,๑๔๗	๑๐,๖๕๕	๑๔.๓๗	๗,๓๘๑	๙.๙๕	๖,๒๐๐	๘.๓๗
๒๕๕๘	๑๔๒,๑๓๑	๑๐๑,๑๓๐	๑๔,๗๗๘	๑๔.๖๑	๑๑,๓๑๐	๑๑.๑๙	๙,๒๕๖	๙.๑๕
๒๕๕๙	๑๔๗,๐๑๓	๑๒๓,๐๘๔	๑๗,๘๖๘	๑๔.๕๑	๑๔,๓๔๙	๑๑.๖๖	๑๑,๓๑๔	๙.๑๙
๒๕๖๐	๑๓๕,๓๔๒	๑๑๖,๙๔๗	๑๗,๔๓๓	๑๔.๙๑	๑๓,๖๐๗	๑๑.๖๓	๕,๗๙๙	๔.๙๖
๒๕๖๑	๑๐๙,๓๖๑	๙๖,๙๘๑	๑๕,๑๓๒	๑๕.๖	๖,๑๐๗	๖.๓๐		
๒๕๖๒	๑๕๙,๑๓๒	๑๔๔,๐๒๑	๑๐,๗๘๒*	๗.๔๙*				
๒๕๖๓	๖๓,๕๐๘	๔๘,๑๒๓	๒๙**	๐.๐๖**				

ที่มา: กรมราชทัณฑ์ ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘/๐๓/๒๕๖๓

นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาถึงประเภทคดีที่ผู้ต้องขังกลับมากระทำผิดซ้ำในปี ๒๕๖๑ พบว่า ผู้ต้องขังที่กลับมากระทำผิดซ้ำส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๓.๐๑ ของผู้ต้องขังที่ถูกปล่อยตัว กลับมาด้วยความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดมากที่สุด รองลงมาคือ ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินร้อยละ ๑๓.๖๐ และความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายร้อยละ ๑๑.๐๐

ภาพประกอบ ๒-๒ คดีที่มีการกระทำผิดซ้ำมากที่สุด ๕ อันดับ ในปี ๒๕๖๑

ที่มา: กรมราชทัณฑ์ ข้อมูล ณ วันที่ ๒๘/๐๓/๒๕๖๓

ระเบียบกระทรวงยุติธรรม ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกคุมขัง การเลื่อนหรือลดชั้นนักโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก และการพักการลงโทษ พ.ศ.๒๕๕๙

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง หมายความว่า กระบวนการในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลเริ่มแต่วาระแรกที่รับตัวผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำจนกระทั่งได้รับการปล่อยตัวพ้นโทษ โดยการศึกษาวิเคราะห์ประวัติ ภูมิหลัง บุคลิกลักษณะและสภาพทั่วไปของผู้ต้องขัง รวมทั้งประวัติการกระทำผิดและสาเหตุแห่งการกระทำผิด เพื่อให้สามารถกำหนดแผนการควบคุม แก้ไข บำบัด พื้นฟูและพัฒนานิสัยผู้ต้องขัง และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

การแยกคุมขัง หมายความว่า การแยกผู้ต้องขังไว้ตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อประโยชน์ในด้านการควบคุม และเพื่อป้องกันการมั่วสุมและการถ่ายทอดลักษณะนิสัยอาชญากรแก่กัน โดยต้องดำเนินการหลังจากที่ได้ทำการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขังเบื้องต้นแล้ว

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ได้แก่

(๑) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังขั้นพื้นฐาน มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ในการกลั่นกรองผู้ต้องขัง โดยมีการจัดกลุ่มผู้ต้องขังเพื่อแบ่งระดับการควบคุมและการจัดกลุ่มผู้ต้องขังตามความเหมาะสมในการแก้ไข

(๒) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนานิสัย มีวัตถุประสงค์เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวิเคราะห์ การวางแผน การปฏิบัติต่อผู้ต้องขังแต่ละคนตามความเหมาะสมกับหลักสูตรในการพัฒนาพฤติกรรมนิสัยต่าง ๆ

(๓) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย มีวัตถุประสงค์เพื่อวางแผนการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยของผู้ต้องขังแต่ละคนตามความเหมาะสม เพื่อมิให้ผู้ต้องขังหวน

กลับไปกระทำผิดซ้ำ รวมถึงการให้การสงเคราะห์ ช่วยเหลือผู้ต้องขังในเบื้องต้น เพื่อให้ผู้ต้องขังสามารถกลับคืนสู่สังคมได้ตามปกติ

เจ้าพนักงานเรือนจำอย่างน้อย ๑ คน เป็นผู้ปฏิบัติงานด้านจำแนกลักษณะผู้ต้องขังโดยจะต้องเป็น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือเจ้าพนักงานเรือนจำอื่นที่ผ่านการฝึกอบรมด้านการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจากกรมราชทัณฑ์

หลักเกณฑ์ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกคุมขัง

การจัดกลุ่มผู้ต้องขังเพื่อการควบคุม ให้คำนึงถึงกำหนดโทษ พฤติการณ์ในการกระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล ลักษณะและความรุนแรงของคดี การกระทำผิดวินัยในระหว่างคุมขัง ความประพฤติในระหว่างคุมขัง และระยะเวลากำหนดโทษคุมขังที่เหลือ

การจัดกลุ่มผู้ต้องขังเพื่อการแก้ไขให้คำนึงถึงประวัติการถูกดำเนินคดีอาญา จำนวนครั้งที่ต้องโทษ จำคุกหรือคุมขังปัจจุบัน พฤติการณ์ในการกระทำความผิดตามคำพิพากษาของศาล ความสัมพันธ์กับครอบครัว ความเจ็บป่วยทั้งทางร่างกายและทางจิต อายุ สัญชาติ ความเป็นอาชญากรโดยสันดาน ความสำนึกผิด รวมถึงข้อมูลอื่น ๆ ที่อาจเป็นประโยชน์แก่การแก้ไข

ทั้งนี้ในการแยกคุมขังเมื่อรับตัวผู้ต้องขังเข้าไว้ใหม่ให้เรือนจำคำนึงถึงปัจจัยดังต่อไปนี้

- (๑) เพศ
- (๒) อายุ
- (๓) สถานะทางคดี
- (๔) ข้อหาหรือความผิดที่ได้กระทำ
- (๕) กำหนดโทษของผู้ต้องขัง
- (๖) ความเจ็บป่วย
- (๗) การเป็นผู้กระทำความผิดในคดีเดียวกัน

ผู้ต้องขังซึ่งไม่น่าจะรวมอยู่กับผู้ต้องขังอื่นในประเภทของตน โดยจะก่อการร้ายหรือมีเหตุพิเศษอย่างอื่นซึ่งควรจะแยกคุมขังก็ให้แยกไปรวมไว้ในประเภทอื่นหรือแยกคุมขังไว้ต่างหาก

กระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของกรมราชทัณฑ์ มุ่งเน้นการจำแนกเพื่อควบคุมและกำหนดแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล โดยมีขั้นตอนการจำแนก ดังนี้

(๑) เมื่อผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำครั้งแรก เจ้าหน้าที่จำแนกฯ จะทำการศึกษา รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของผู้ต้องขังแต่ละคน โดยใช้เอกสารที่มาจากชั้นสอบสวน และเครื่องมือที่กรมราชทัณฑ์ใช้บันทึกและจำแนกผู้ต้องขัง ได้แก่ ร.ท.๑๐๑ จน.๑ เลข ๑๓ หลัก หมายฝากขังจาก พนักงานสอบสวน ข้อมูลจากสื่อต่าง ๆ (หนังสือพิมพ์ หรือข่าวออนไลน์) ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ผู้ต้องขัง/ญาติ (ถ้ามี) ข้อมูลจากตำรวจ (หนังสืออายัดตัว) (ถ้ามี) การสังเกตบุคลิกภาพ/ร่างกาย/พิการ/เจ็บป่วย/อารมณ์ และหากผู้ต้องขังกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดจะต้องทำแบบประเมินคัดกรองของกระทรวงสาธารณสุข หรือ บคก.กสร.๖๒ เพิ่มเติม ซึ่งข้อมูลเหล่านี้เจ้าหน้าที่จำแนกฯ จะต้องดำเนินการรวบรวมให้แล้วเสร็จภายใน ๔ สัปดาห์แรก หลังจากรับตัวผู้ต้องขัง

(๒) จากนั้นจะมีการวางแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังตามความเหมาะสมแต่ละบุคคล หรือ กำหนดทิศทางการปฏิบัติ โดยจะมีการกำหนดระดับความเสี่ยงในการควบคุม และกลุ่มเพื่อการแก้ไข ซึ่งจะต้องอาศัยข้อมูลจากแบบจำแนกลักษณะผู้ต้องขังพื้นฐานเพื่อการควบคุม (Screening) หรือแบบ A และแบบจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัย หรือแบบ B ซึ่งในขั้นตอนการปฏิบัติมักจะบันทึกข้อมูลของทั้ง ๒ แบบนี้พร้อมกับการบันทึกข้อมูลในขั้นตอนที่ (๑)

(๓) เมื่อได้แผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังแล้วก็จะนำไปใช้ทั้งระดับควบคุมและแผนการพัฒนาพฤตินิสัย ซึ่งการนำแผนดังกล่าวไปปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง จะต้องมีการนำทั้งข้อมูลเกี่ยวกับผู้ต้องขังทั้งหมดและผลการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเสนอต่อคณะกรรมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อขอความเห็นชอบ หากคณะกรรมการพบว่าผู้ต้องขังบางรายมีปัญหาทางจิต หรือมีสภาพจิตใจไม่ปกติจะให้เจ้าหน้าที่จำแนกฯ บันทึกข้อมูลเพิ่มเติมในแบบประเมินความเป็นอาชญากร (Criminal Mind) และแบบประเมินทางจิตวิทยา (เจ้าหน้าที่จำแนกฯ อาจบันทึกข้อมูลในแบบประเมินทางจิตวิทยาตั้งแต่ขั้นตอนที่ (๑) หากสังเกตเห็นความผิดปกติทางจิต/อารมณ์ ของผู้ต้องขัง) โดยในการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังมีหลักสูตร ๓ หลักสูตร คือ

(๓.๑) หลักสูตรภาคบังคับทั่วไป ซึ่งผู้ต้องขังทุกคนจะต้องปฏิบัติ ประกอบด้วย ปฐมนิเทศ ศาสนา และทักษะชีวิต

(๓.๒) หลักสูตรบังคับเลือก ซึ่งผู้ต้องขังจะต้องเลือกปฏิบัติตามความสนใจ ประกอบด้วย การศึกษา พัฒนาจิตใจ ฝึกวิชาชีพ/ทักษะวิชาชีพพิเศษ และแรงงานรับจ้าง/กองงานอื่น ๆ

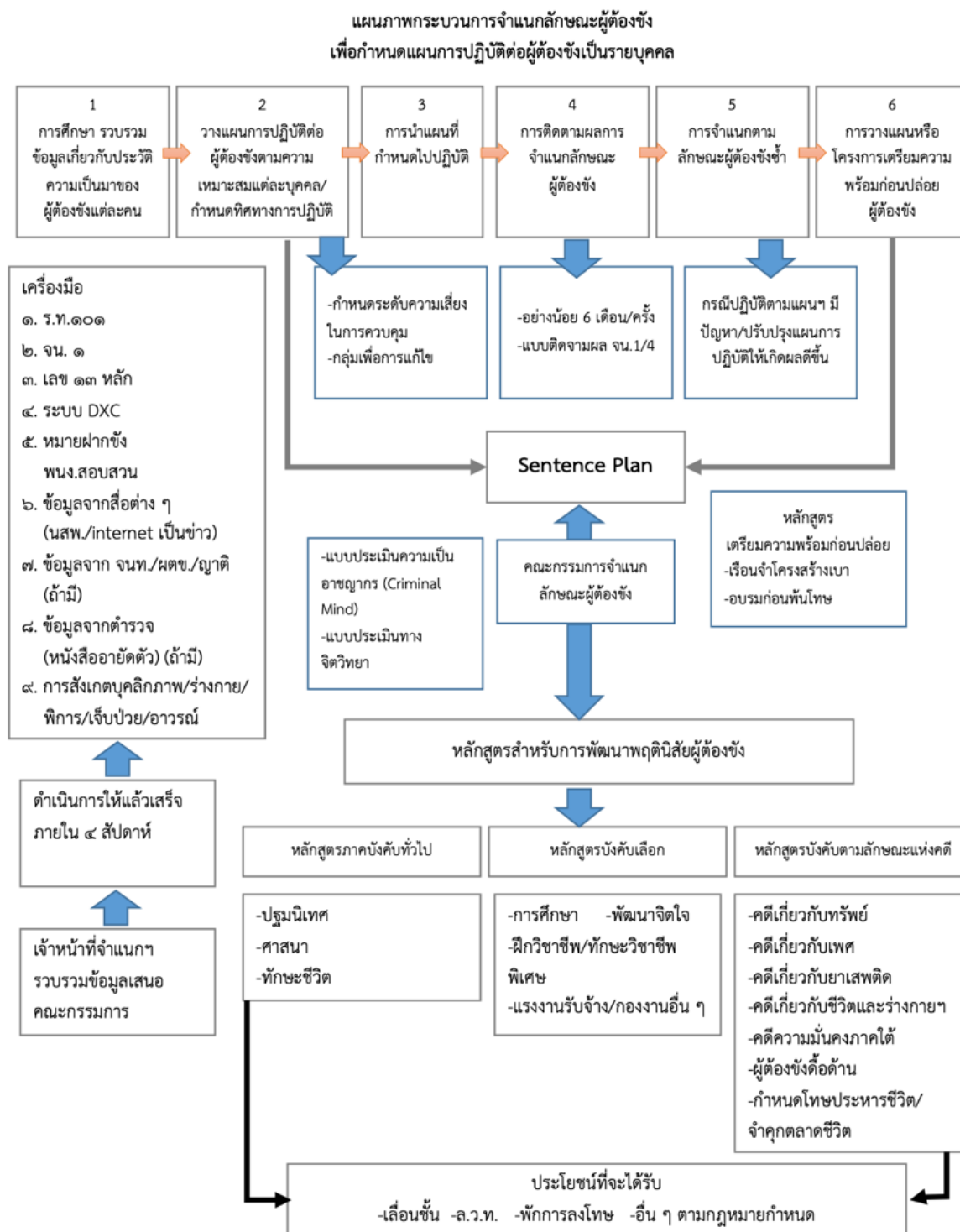
(๓.๓) หลักสูตรบังคับตามลักษณะแห่งคดี ซึ่งผู้ต้องขังจะต้องปฏิบัติโดยอ้างอิงตามลักษณะแห่งคดีของตน ได้แก่ คดีเกี่ยวกับทรัพย์ คดีเกี่ยวกับเพศ คดีเกี่ยวกับยาเสพติด คดีเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายฯ คดีความมั่นคงภาคใต้ ผู้ต้องขังต่อต้าน และกำหนดโทษประหารชีวิต/จำคุกตลอดชีวิต

โดยหลักสูตรสำหรับการพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังนี้ มีขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อผู้ต้องขังในการเลื่อนชั้น ลดวันต้องโทษ (ล.ว.ท.) พักการลงโทษ และอื่น ๆ ตามกฎหมายกำหนด

(๔) เมื่อผู้ต้องขังผ่านแผนการปฏิบัติฯ มาระยะเวลาหนึ่งจะมีการติดตามผลการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง โดยบันทึกข้อมูลไปแบบติดตามผล จน.๑/๔ อย่างน้อย ๖ เดือน/ครั้ง หรือตามดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ฯ เช่น หากผู้ต้องขังถูกจำแนกในครั้งแรกว่ามีความเสี่ยงมากอาจต้องทำการติดตามอย่างน้อย ๓ เดือน/ครั้ง เป็นต้น

(๕) เมื่อติดตามผลการจำแนกครั้งแรกแล้วจะต้องทำการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ เพื่อนำผลของการติดตามมาปรับปรุงแผนการปฏิบัติ ในกรณีที่แผนเดิมไม่สามารถพัฒนาพฤตินิสัยผู้ต้องขังได้ หรือผู้ต้องมีการพัฒนาจนสามารถใช้แผนปฏิบัติที่เข้มงวดน้อยลง หรือต้องเปลี่ยนหลักสูตรพัฒนาพฤตินิสัย ทั้งนี้ ก่อนการปฏิบัติตามแผนใหม่จะต้องมีการนำเสนอแผนต่อคณะกรรมการจำแนกฯ ก่อนด้วย

(๖) เมื่อผู้ต้องขังอยู่ในเรือนจำจนใกล้สิ้นสุดระยะเวลาที่ถูกคุมขังตามที่ศาลสั่งแล้ว อย่างน้อย ๖ เดือนก่อนถูกปล่อยตัว เจ้าหน้าที่ฯ จะต้องทำการวางแผนหรือเตรียมโครงการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย โดยจะต้องมีการบันทึกข้อมูลจากผู้ต้องขังลงในแบบประเมินความเสี่ยงของผู้ต้องขังในการกระทำผิดซ้ำก่อนได้รับการปล่อยตัว หรือแบบ OA โดยการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยมี ๒ หลักสูตร ได้แก่ เรือนจำโครงสร้างเบา และอบรมก่อนพ้นโทษ ทั้งนี้จะมีการประชุมคณะกรรมการจำแนกฯ เพื่อพิจารณาผลของแบบ OA ด้วย

แผนภาพกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อกำหนดแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล
ที่มา กรมราชทัณฑ์.(2561). คู่มือการจัดทำแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังรายบุคคล Sentence, โรงพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพมหานคร

ภาพประกอบ ๒-๓ แผนภาพกระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อกำหนดแผนปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง
รายบุคคล

ที่มา: กรมราชทัณฑ์, ๒๕๖๑

๒) กรมคุมประพฤติ

กรมคุมประพฤติ เป็นองค์กรมาตรฐานในการสร้างหลักประกันความปลอดภัยของชุมชนจากผู้กระทำผิดในระบบการคุมประพฤติ โดยมีพันธกิจคือ แก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน และขับเคลื่อนการทำงานแบบบูรณาการกับทุกภาคส่วนด้วยบุคลากรมืออาชีพ

จากสถิติคดีสืบเสาะและพินิจของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๖ – ๒๕๖๓ พบว่า จำนวนสืบเสาะรับใหม่ที่เป็นผู้ใหญ่มิมีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ อย่างต่อเนื่อง ในปี งบประมาณ ๒๕๕๖ มีจำนวนสืบเสาะรับใหม่อยู่ไม่ถึงสี่หมื่นราย แต่หากรวมจำนวนพักการลงโทษ และลดวันลดโทษ จะมีจำนวนอยู่ประมาณ ๘ หมื่นราย อย่างไรก็ตาม ในปี ๒๕๖๓ จำนวนสืบเสาะรับใหม่ที่เป็นผู้ใหญ่เพิ่มขึ้นเป็น ๔๐,๔๔๔ ราย และในปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (ต.ค.๒๕๖๒ - ก.พ.๒๕๖๓) จำนวนสืบเสาะรับใหม่ที่เป็นผู้ใหญ่สูงถึง ๑๕,๖๘๙ รายแล้ว โดยเป็นเพศชาย ๑๒,๔๙๔ ราย และหญิง ๓,๑๙๕ ราย

ตาราง ๒-๒ จำนวนคดีสืบเสาะและพินิจของสำนักงานคุมประพฤติทั่วประเทศ ปีงบประมาณ ๒๕๖๓ (ต.ค. ๒๕๖๒-ก.ย. ๒๕๖๓)

ภารกิจ	ชาย			หญิง			รวมชาย-หญิง
	๑๘-๒๔ ปี	มากกว่า ๒๔ ปี	รวม	๑๘-๒๔ ปี	มากกว่า ๒๔ ปี	รวม	
ผู้ใหญ่	๒,๔๑๓	๑๐,๐๘๑	๑๒,๔๙๔	๓๗๐	๒,๘๒๕	๓,๑๙๕	๑๕,๖๘๙
พักการลงโทษ	๔,๗๕๗	๑๖,๐๔๕	๒๐,๘๐๒	๖๔๙	๓,๙๑๕	๔,๕๖๔	๒๕,๓๖๖
ลดวันต้องโทษ	๒,๕๕๖	๑๑,๘๘๙	๑๔,๔๔๕	๒๔๔	๑,๙๔๗	๒,๑๙๑	๑๖,๖๓๖
รวม	๙,๗๒๖	๓๘,๐๑๕	๔๗,๗๔๑	๑,๒๖๓	๘,๖๘๗	๙,๙๕๐	๕๗,๖๙๑

ที่มา: กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม, ๒๕๖๓

จากการศึกษา ระเบียบกรมคุมประพฤติ ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ ผู้ถูกคุมความประพฤติ และบุคคลที่ศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่ง พ.ศ.๒๕๖๐ สามารถอธิบายหลักเกณฑ์การจำแนกผู้กระทำผิดของกรมคุมประพฤติ ได้ดังรายละเอียดต่อไปนี้

หลักเกณฑ์ที่ใช้ในการจำแนกผู้กระทำผิดตาม ข้อ (๕) ประกอบไปด้วย ๒ เกณฑ์ดังนี้

(๑) เกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ

(๒) เกณฑ์สภาพปัญหาและความต้องการ

เกณฑ์ความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ (Risk) เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินระดับแนวโน้มในการหวนกลับไปกระทำผิดซ้ำของผู้กระทำผิด สามารถใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดวิธีการที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดแต่ละราย ในกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงจากสังคม (Social Inquiry) เพื่อคัดกรองผู้กระทำผิด ระดับความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิดซ้ำ ประเมินได้จากการพิจารณาว่า ผู้กระทำผิดมีความเสี่ยงตามลักษณะที่กำหนดในเกณฑ์ความเสี่ยง ๖ ด้านหรือไม่ มีดังนี้

(๑) การกระทำผิดกฎหมายแต่ไม่ถูกดำเนินคดี หรือถูกดำเนินคดีแต่ไม่มีโทษจำคุก

เสนอ สำนักงานกิจการยุติธรรม

โดย คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

(๒) ประวัติการกระทำผิดที่ศาลพิพากษาจำคุก หรือรอการลงโทษ

(๓) การผิดเงื่อนไขคุมความประพฤติ

(๔) ประวัติการก่อเหตุรุนแรง มีพฤติกรรมก้าวร้าวหรือพฤติกรรมที่แสดงถึงการขาดความสำนึก หรือความรับผิดชอบ

(๕) การคบค้าสมาคมกับนักเลงอันธพาล หรือกลุ่มอาชญากร หรือผู้ค้ายาเสพติด

(๖) ปัจจัยอื่น ๆ ที่ก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อการกระทำผิด

นอกจากการพิจารณาระดับความเสี่ยงดังกล่าวแล้ว ยังพิจารณาจากข้อเท็จจริงอื่น ๆ ดังนี้

(๑) ความสำนึกผิดในคดีนี้

(๒) การบรรเทาผลร้ายในคดีนี้

(๓) ความรุนแรงของพฤติกรรมคดีนี้

(๔) การมีคดีอื่นอยู่ในระหว่างการดำเนินคดี

(๕) ข้อเท็จจริงอื่น ๆ

การสรุประดับของความเสี่ยงหรือแนวโน้มการกระทำผิด ให้พิจารณาตามจำนวนข้อความเสี่ยงที่ผู้กระทำผิดมีลักษณะตามเกณฑ์ความเสี่ยง ประกอบกับการพิจารณาข้อเท็จจริงอื่น ๆ

เกณฑ์สภาพปัญหาและความต้องการ (Needs) เป็นเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินปัญหาหรือความต้องการของผู้กระทำผิด ว่ามีความเกี่ยวข้อง หรือปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการกระทำผิดหรือไม่ สภาพปัญหาและความต้องการที่ได้จากการประเมินนั้น จะใช้เป็นข้อมูลในการเสนอแนะวิธีการหรือกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟู จำเป็นและเหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดแต่ละรายในกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงทางสังคม (Social Inquiry) เพื่อคัดกรองผู้กระทำผิด หรือใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดแผนและจัดให้มีกิจกรรมการแก้ไขฟื้นฟูที่เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดที่ถูกคุมความประพฤติในกระบวนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน

สภาพปัญหาและความต้องการของผู้กระทำผิด ประเมินจากการพิจารณาว่า ผู้กระทำผิดมีปัญหาหรือความต้องการที่กำหนดตามเกณฑ์สภาพปัญหาและความต้องการ ๑๐ ด้าน หรือไม่ ดังนี้

(๑) ปัญหาเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย/สภาพแวดล้อม

(๒) ปัญหาเกี่ยวกับผู้อุปการะ/ผู้ดูแล

(๓) ปัญหาความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือผู้ที่พักอาศัยอยู่ด้วย

(๔) ปัญหาเกี่ยวกับการศึกษา/อาชีพ

(๕) ปัญหาทางการเงิน

(๖) การมีโรคประจำตัวร้ายแรง

(๗) การมีอาการผิดปกติทางจิต/บุคลิกภาพ/พฤติกรรม

(๘) ปัญหาการดื่มสุรา

(๙) ปัญหาการใช้ยาหรือสารเสพติด

(๑๐) ปัญหาอื่น ๆ

ข้อ (๖) ซึ่งบุคคลที่จำแนกตามระเบียบนี้ หมายถึงบุคคลดังต่อไปนี้

(๑) ผู้ถูกสืบเสาะและพินิจที่ศาลมีคำสั่งให้ดำเนินการสืบเสาะและพินิจ

(๒) ผู้ถูกคุมความประพฤติที่ศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่งให้ดำเนินการคุมความประพฤติ

กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของกรมคุมประพฤติ แบ่งออกเป็น ๒ กลุ่ม ดังนี้

(๑) การจำแนกจำเลยในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ การจำแนกกลุ่มนี้มีขั้นตอน ดังนี้

(๑.๑) การแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริง เมื่อได้รับคำสั่งให้ดำเนินการสืบเสาะและพินิจ ผู้ปฏิบัติจะดำเนินการแสวงหาและรวบรวมข้อเท็จจริงเกี่ยวกับจำเลยแล้วส่งต่อให้พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนคดี

(๑.๒) การวิเคราะห์และประเมินจำเลย พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนคดีจะนำข้อเท็จจริงที่ได้จากการสืบเสาะฯ มาวิเคราะห์และกรอกลงใน แบบประเมินผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ (คป.๔ ก) ส่วนที่ ๑, ๒ และส่วนที่ ๓ (ยกเว้นการทำความเข้าใจผู้ตรวจรายงานท้ายแบบประเมิน)

(๑.๓) เขียนรายงานสืบเสาะฯ เมื่อบันทึกข้อมูลในขั้นตอน (๑.๒) แล้ว จะทำการเขียนรายงานโดยนำข้อมูลจากการจำแนกมาสรุปเป็นความเห็นต่อวิธีปฏิบัติต่อจำเลย

(๑.๔) ตรวจสอบรายงานสืบเสาะฯ เมื่อเขียนรายงานสืบเสาะฯ เสร็จแล้ว พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนคดี จะส่งสำนวนคดีพร้อมแบบประเมินฯ และร่างรายงานการสืบเสาะฯ ให้ผู้รับผิดชอบตรวจรายงานเพื่อทำความเข้าใจแบบประเมินฯ

(๑.๕) ทำความเห็น เมื่อหัวหน้ากลุ่มงาน หรือผู้รับมอบหมายได้ตรวจสอบรายงานสืบเสาะฯ แล้ว จะต้องทำความเข้าใจต่อรายงานว่า เห็นด้วยกับพนักงานคุมประพฤติให้ส่งพิมพ์รายงานหรือไม่ หากไม่เห็นด้วยให้สอบถาม แนะนำ แก้ไข ก่อนส่งพิมพ์

(๑.๖) จากนั้นเป็นขั้นตอนการส่งรายงานสืบเสาะฯ ให้แก่ผู้ตรวจการคดี เพื่อใช้ประกอบการพิพากษาของศาล โดยหากศาลมีคำพิพากษา/คำสั่งว่าให้จำเลยถูกจำคุกก็จะให้เก็บสำนวนคดีไว้ แต่หากศาลมีคำสั่งให้คุมประพฤติ ก็จะต้องทำสำเนาแบบประเมินฯ ไปใช้ประกอบสำนวนคดีควบคุมและสอดส่องต่อไป

(๒) การจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติในขั้นตอนการควบคุมและสอดส่อง เมื่อได้รับคำสั่งจากศาลหรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจให้ดำเนินการคุมความประพฤติ จะมีขั้นตอนการจำแนกในขั้นตอนการควบคุมและสอดส่อง ดังนี้

(๒.๑) พนักงานคุมประพฤติเจ้าของสำนวนคดีจะดำเนินการบันทึกถ้อยคำเบื้องต้นตามแบบ ค.ป.๑๑ และตรวจสอบหลักฐานของผู้ถูกคุมความประพฤติ โดยสอบถามรายละเอียดให้ครบถ้วนตามหัวข้อที่ใช้ในการประเมิน

(๒.๒) จากนั้นพนักงานคุมประพฤติจะทำการวิเคราะห์และประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติโดยการนำข้อเท็จจริงที่ได้จากการบันทึกถ้อยคำเบื้องต้นและข้อเท็จจริงอื่น ๆ เกี่ยวกับผู้ถูกคุมฯ มาวิเคราะห์และกรอกลงใน แบบประเมินผู้ถูกคุมความประพฤติ (คป.๔ ข) (ส่วนที่ ๑ และส่วนที่ ๒) เพื่อวิเคราะห์ความเสี่ยงสูง ปานกลาง ต่ำ หรือไม่มีความเสี่ยง และเพื่อประเมินสภาพปัญหา ความจำเป็นและความต้องการ ตามแบบที่กรมคุมประพฤติกำหนด

(๒.๓) จากนั้นพนักงานคุมประพฤติจะนำผลการวิเคราะห์มากำหนดแผนการคุมความประพฤติ (ส่วนที่ ๓ ของแบบ คป.๔ ข) โดยประกอบด้วย แผนตามเงื่อนไขการคุมความประพฤติ แผนตามความเห็นสมควร และแผนการแก้ไขฟื้นฟูตามสภาพปัญหาความต้องการ จากนั้นหัวหน้ากลุ่มงาน หรือผู้รับมอบหมายจะทำการตรวจทำความเข้าใจ

(๒.๔) เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้ว พนักงานคุมประพฤติจะดำเนินงานตามแผนและบันทึกผล (ส่วนที่ ๔ ของแบบ คป.๔ ข)

(๒.๕) จากนั้นจะมีการติดตามและประเมินผลตามแผนการแก้ไขฟื้นฟู โดยประเมินตามสภาพปัญหา ความจำเป็น และความต้องการ (การประเมินซ้ำ) หากพบว่ามิชอบเท็จจริงเปลี่ยนแปลงไป ให้ปรับแผนการแก้ไขฟื้นฟู ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับแผน ตามระเบียบที่อธิบดีกรมคุมประพฤติกำหนด ซึ่งการติดตามผลจะทำทุก ๆ ๓-๖ เดือน

(๒.๖) เมื่อใกล้สิ้นสุดระยะเวลาคุมประพฤติ พนักงานคุมประพฤติจะต้องทำการสรุปสำนวนคดี (ส่วนที่ ๕ ของแบบ คป.๔ ข) แล้วส่งให้หัวหน้ากลุ่มงาน หรือ ผู้รับมอบหมายตรวจทำความเข้าใจ และรายงานผลการคุมความประพฤติ

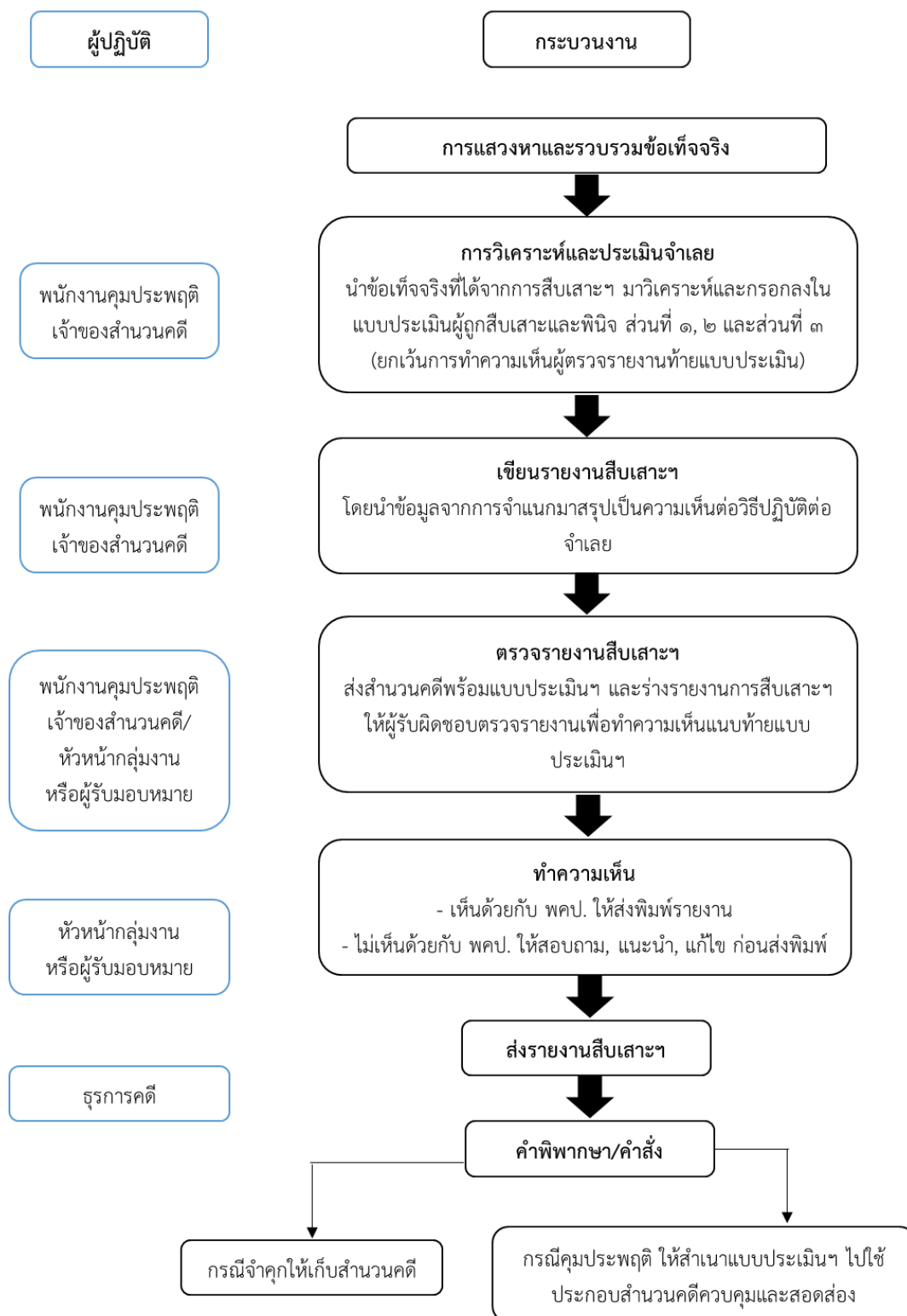
การดำเนินการจำแนกนี้ พนักงานคุมประพฤติจะต้องบันทึกข้อมูลในระบบสารสนเทศอย่างต่อเนื่อง และเป็นปัจจุบัน และให้ผู้อำนวยการหรือผู้ที่อำนวยการมอบหมาย ติดตามและกำกับดูแลให้พนักงานคุมประพฤติจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ และผู้ถูกคุมความประพฤติ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูให้เหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละราย

การคุมประพฤติเด็กและเยาวชนของกรมคุมประพฤติ แต่เดิมเมื่อเด็กและเยาวชนกระทำผิด จะถูกดำเนินคดีตามขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยมีสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนเป็นหน่วยงานแรกที่ทำหน้าที่แรกรับเด็กในระยะแรก แต่ว่าต่อมาในปี พ.ศ.๒๕๕๔ คณะรัฐมนตรีมีมติให้งานคุมประพฤติที่เป็นเด็กและเยาวชนมาอยู่ในความรับผิดชอบของกรมคุมประพฤติ หน้าที่ในการควบคุม สอดส่อง เด็กและเยาวชนจึงถูกถ่ายโอนมาให้กรมคุมประพฤติเป็นผู้ดูแล การคุมประพฤติเด็กและเยาวชนของกรมคุมประพฤติจึงมีจุดเริ่มต้นตั้งแต่ศาลมีคำสั่งพิพากษาปล่อยเด็กหรือเยาวชน ไม่ว่าจะมีความผิดหรือไม่มีความผิดก็ตาม โดยศาลอาจวางเงื่อนไขอย่างไรก็ได้เกี่ยวกับความประพฤติของเด็กหรือเยาวชน การคุมประพฤติเด็กและเยาวชนจะแบ่งเป็น ๒ กรณี ได้แก่

(๑) กรณีเด็กและเยาวชนไม่มีความผิด แต่มีความประพฤติไม่เหมาะสม เพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพของเด็กหรือเยาวชนศาลอาจวางเงื่อนไขการคุมความประพฤติไว้แม้จะถูกปล่อยตัวไป

(๒) กรณีเด็กและเยาวชนมีความผิด ศาลอาจปล่อยตัวโดยการวางเงื่อนไขการคุมความประพฤติหรือพิพากษาให้กักตัวและอบรมที่สถานฝึกอบรมและอาจจะมีการปล่อยตัวภายหลังโดยการวางเงื่อนไขการคุมความประพฤติ

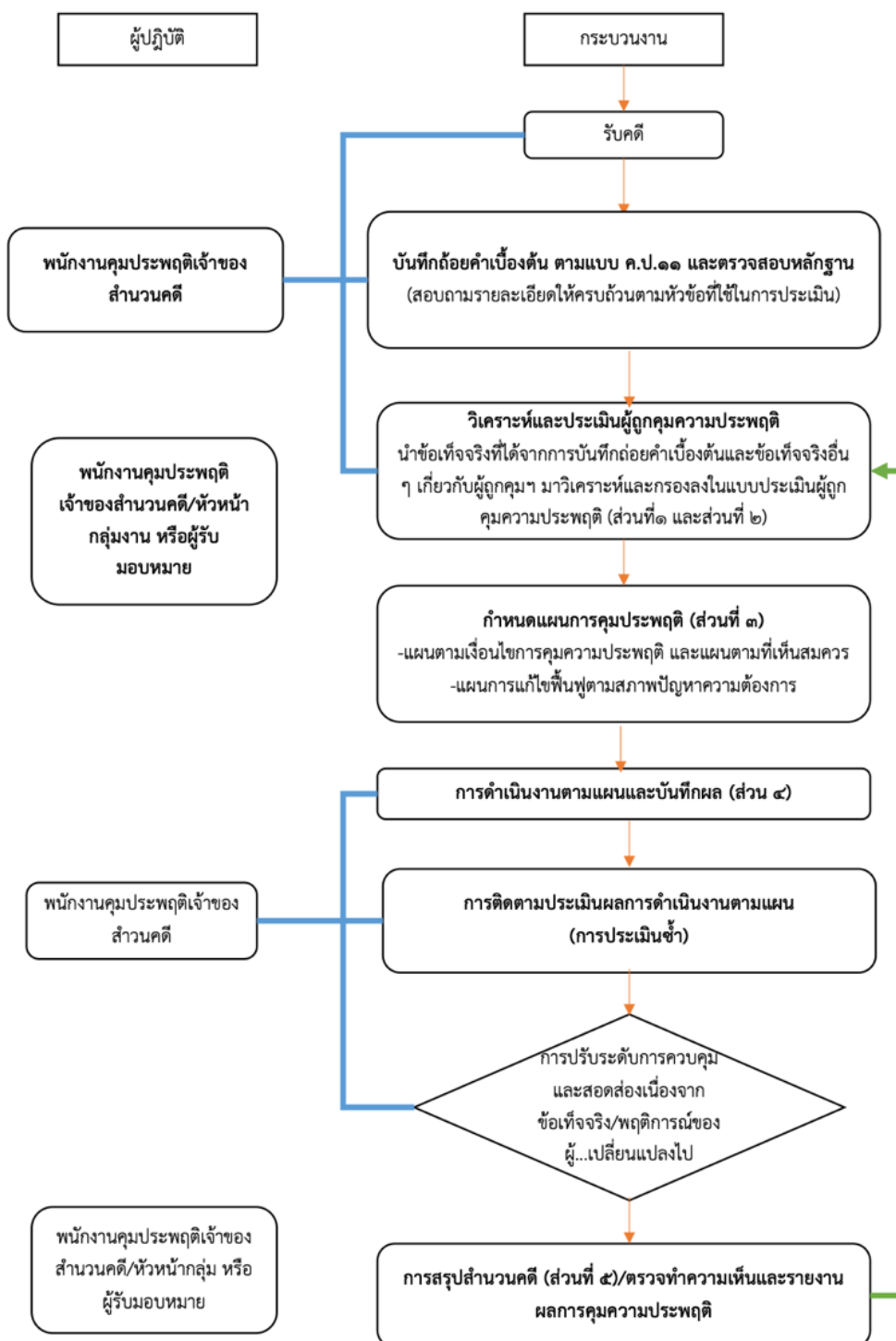
แผนภูมิแสดงขั้นตอนและวิธีการจำแนกจำเลยในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ

ภาพประกอบ ๒- ๔ แผนภูมิแสดงขั้นตอนและวิธีการจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ

ที่มา: กรมคุมประพฤติ, ๒๕๖๒

แผนภูมิ แสดงขั้นตอนและวิธีการจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติในขั้นตอนการควบคุมและสอดส่อง

ภาพประกอบ ๒-๕ แผนภูมิแสดงขั้นตอนและวิธีการจำแนกผู้ถูกคุมความประพฤติในขั้นตอนการควบคุมและสอดส่อง

ที่มา: กรมคุมประพฤติ, ๒๕๖๒

๓) กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

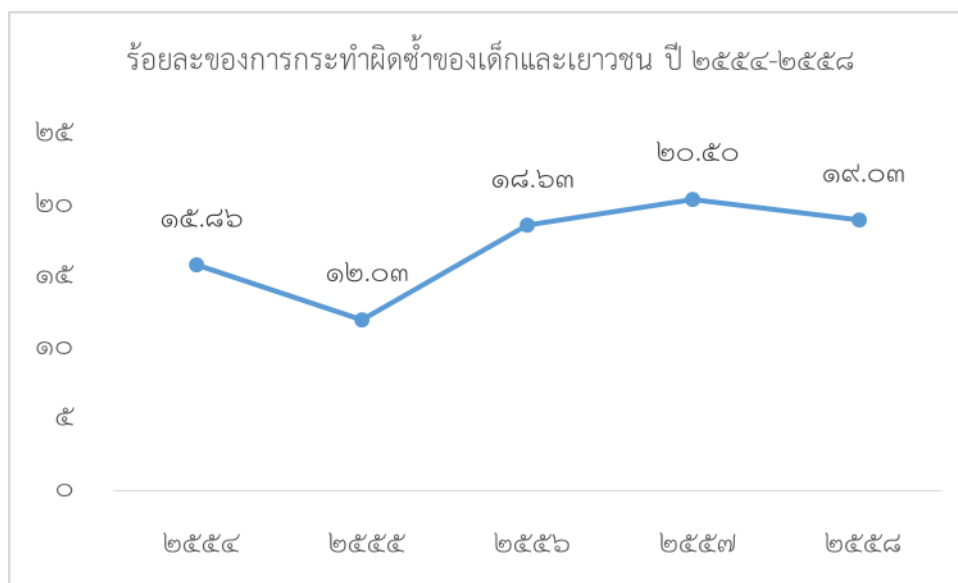
กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เป็นองค์กรที่จะทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงที่ดีแก่เด็กและเยาวชนภายใต้กระบวนการยุติธรรม โดยมีภารกิจในการดำเนินการพิทักษ์และคุ้มครองเด็กและเยาวชน ที่กระทำความผิด ส่งเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวและชุมชน โดยใช้ กระบวนการยุติธรรมทางเลือก กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ การหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม และมาตรการอื่น ๆ ดำเนินการด้าน คดีอาญา คดีครอบครัว กำกับการปกครองและการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ป้องกัน พัฒนาและสงเคราะห์ตลอดจนติดตามประเมินผลเด็กและเยาวชน

หากพิจารณาถึงสถิติการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนในช่วงปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘ พบว่า จำนวนคดีที่จับกุมอยู่ประมาณสามหมื่นกว่าคดี โดยจะเป็นเด็กและเยาวชนที่เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ทั้งนี้เมื่อพิจารณาที่เป็นการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ พบว่า จำนวนคดีที่เป็นการกระทำผิดซ้ำจะอยู่ที่ประมาณระหว่าง ๔ พัน ถึง ๗ พันราย ในช่วงปี ๒๕๕๔- ๒๕๕๘ โดยหากคิดเป็นร้อยละของการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชนพบว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๑๖ ในปี ๒๕๕๔ ได้เพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ ๒๑ ในปี ๒๕๕๗ และลดลงเล็กน้อยในปี ๒๕๕๘

ตาราง ๒-๓ จำนวนคดีเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจฯ ทั่วประเทศ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘

	๒๕๕๔	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘
จำนวนคดีที่จับกุมทั้งสิ้น	๓๕,๐๔๙	๓๔,๒๗๖	๓๖,๗๖๓	๓๖,๕๓๗	๓๓,๑๒๑
ชาย	๓๒,๒๖๐	๓๑,๖๘๔	๓๔,๒๗๙	๓๔,๑๐๘	๓๐,๙๖๔
หญิง	๒,๗๘๙	๒,๕๙๒	๒,๔๘๔	๒,๔๒๙	๒,๑๕๗
จำนวนคดีที่เป็นการกระทำผิดซ้ำ	๕,๕๕๙	๔,๑๒๕	๖,๘๔๙	๗,๔๙๐	๖,๓๐๒
ร้อยละของคดีที่เป็นการกระทำผิดซ้ำ	๑๕.๘๖	๑๒.๐๓	๑๘.๖๓	๒๐.๕๐	๑๙.๐๓

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๕๘

ภาพประกอบ ๒-๖ ร้อยละของการกระทำผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน ปี ๒๕๕๔-๒๕๕๘

ที่มา: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, ๒๕๕๘

พระราชบัญญัติการบริหารการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด พ.ศ.๒๕๖๑ หมวด ๔ เรื่องการรับตัว การจำแนก และการพัฒนาพฤตินิสัยเด็กและเยาวชน แบ่งออกได้ ๒ ส่วน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ ๑ การรับตัวเด็กและเยาวชนเข้าสถานที่ควบคุม

ส่วนที่ ๒ การจำแนกเด็กและเยาวชนและการพัฒนาพฤตินิสัยเด็กและเยาวชน

(๑) การรับตัวเด็กและเยาวชนเข้าสถานที่ควบคุม

เมื่อเจ้าพนักงานพินิจรับตัวเด็กและเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดไว้ในระหว่างการสอบสวน หรือการพิจารณาคดีหรือตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลไว้ควบคุมดูแลเพื่อแก้ไข บำบัดฟื้นฟูหรือฝึกอบรมในสถานที่ควบคุมในสถานที่ควบคุม ให้เจ้าพนักงานพินิจจัดทำข้อมูลการรับตัว สมุดประจำตัวเด็กและเยาวชน ชี้แจงสิทธิ/หน้าที่/กฎ/ระเบียบของสถานที่ควบคุม และให้คำแนะนำเกี่ยวกับการปฏิบัติตนระหว่างอยู่ในสถานที่ควบคุมให้เด็กและเยาวชนทราบ รวมทั้งจัดให้มีบุคลากรทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงและให้คำปรึกษาแก่เด็กและเยาวชน กรณีที่เด็กหรือเยาวชนมีบุตรอายุต่ำกว่าสามปีติดมาระหว่างถูกควบคุมตัว หรือรับการฝึกอบรม หรือคลอดบุตรในระหว่างรับการควบคุมตัวหรือรับการฝึกอบรมนั้น หากมีความจำเป็น หรือปรากฏว่าไม่มีผู้ใดจะเลี้ยงดูเด็กซึ่งเป็นบุตรของเด็กหรือเยาวชนนั้น ผู้อำนวยการจะอนุญาตให้ บุตรของเด็กหรือเยาวชนอยู่ในสถานที่ควบคุมได้เฉพาะกรณีจำเป็นและบุตรอายุต่ำกว่าสามปีก็ได้หรือให้ส่งบุตรนั้นไปยังหน่วยงานซึ่งมีหน้าที่ให้การสงเคราะห์คุ้มครองสวัสดิภาพหรือพัฒนาฟื้นฟูเด็กโดยคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของบุตรของเด็กหรือเยาวชนเป็นสำคัญ

(๒) การจำแนกเด็กและเยาวชนและการพัฒนาพฤตินิสัยเด็กและเยาวชน

การจำแนกเด็กและเยาวชนเพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัญหา สาเหตุหรือปัจจัยแห่งการกระทำความผิดในด้านสังคม สิ่งแวดล้อม สุขภาพ และจิตใจ รวมทั้งพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน เพื่อกำหนดวิธีการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน การวางแผน แก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการรายงานข้อเท็จจริงพร้อมทั้ง

เสนอความเห็นเกี่ยวกับการลงโทษ หรือการใช้วิธีการสำหรับเด็กและเยาวชนที่เหมาะสมเพื่อประโยชน์ในการบริหารจัดการควบคุมดูแลเด็กและเยาวชนในสถานที่ควบคุมให้จัดกลุ่มเด็กและเยาวชนโดยให้คำนึงถึงประเภทของสถานที่ควบคุมที่ได้จำแนกไว้ความเหมาะสมกับเด็กและเยาวชนแต่ละประเภทการควบคุมดูแล แก้ไขบำบัดฟื้นฟู และพัฒนาพฤติกรรมเด็กและเยาวชน และการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อย

เมื่อเจ้าหน้าที่ตำรวจจับกุมเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิดจะนำส่งต่อให้กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อสืบเสาะและพินิจข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการกระทำความผิดและรายงานต่อศาลเยาวชนและครอบครัว นอกจากนี้ยังทำการจำแนกเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด ซึ่งวิธีการจำแนกมีดังนี้ (กนกพรรณ กัลยาณสูตร, ๒๕๕๕)

(๑) การจำแนกชั้นตอน (ระยะปรับตัว) หรือการแบ่งแยกเด็กและเยาวชนเพื่อแยกคุมตัวหรือแยกดูแลหรือแยกการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชน แบ่งออกเป็น การปล่อยตัวชั่วคราว การดูแลและการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนกรณีไม่ปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างอยู่ในสถานรับแรก ซึ่งในทางปฏิบัติจะมีการจำแนกอีกประเภทหนึ่ง คือการจำแนกเพื่อการหันเหคดีออกจากกระบวนการยุติธรรม โดยการนำบทบัญญัติมาตรา ๖๓ มาตีความขยายเพื่อปรับใช้

(๒) การจำแนกเพื่อหาสาเหตุของการกระทำความผิดและวางแผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู

(๓) การจำแนกเพื่อการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคม

พนักงานคุมประพฤติของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนมีหน้าที่เบื้องต้นในการกลั่นกรองข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเด็กและเยาวชนที่กระทำความผิด เพื่อเสนอต่อพนักงานอัยการ ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยมีหน้าที่สืบเสาะและพินิจเรื่อง อายุ ประวัติ ความประพฤติ สถิติปัญหา การศึกษาอบรม สุขภาพ ภาวะแห่งจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของเด็กหรือเยาวชน ซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด และของบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งที่เกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้น รวมทั้งสาเหตุแห่งการกระทำความผิด เพื่อรายงานต่อศาล ซึ่งเรียกว่า “การศึกษาทางสังคม” (Social study) โดยประเด็นพิจารณาจะปรากฏในรายงานแสดงข้อเท็จจริง ซึ่งสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนดำเนินการตาม มาตรา ๓๖(๑) และมาตรา ๘๒(๒) แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนฯ พ.ศ.๒๕๕๓

จะเห็นได้ว่ารายงานข้อเท็จจริงมีความสำคัญต่อการพิจารณาคดี ในรายงานนอกจากจะแสดงประวัติของเด็กหรือเยาวชนแล้ว ยังต้องสืบค้นถึงสาเหตุที่ก่อให้เกิดเด็กหรือเยาวชนกระทำความผิด วิธีการที่จะทราบข้อมูลทั้งหลายดังกล่าวมาคือ การจำแนกผู้กระทำผิด (Classification of Juvenile offender) ซึ่งเป็นวิธีการที่มีการใช้ “แบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น” มาใช้ในการสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชนแต่ละรายในเชิงลึก และนำข้อมูลมาวิเคราะห์ แปรผล ทำให้ทราบถึงสาเหตุการกระทำความผิด รวมทั้งเพื่อทำนายแนวโน้มการกระทำความผิด ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูให้ตรงกับสภาพปัญหา

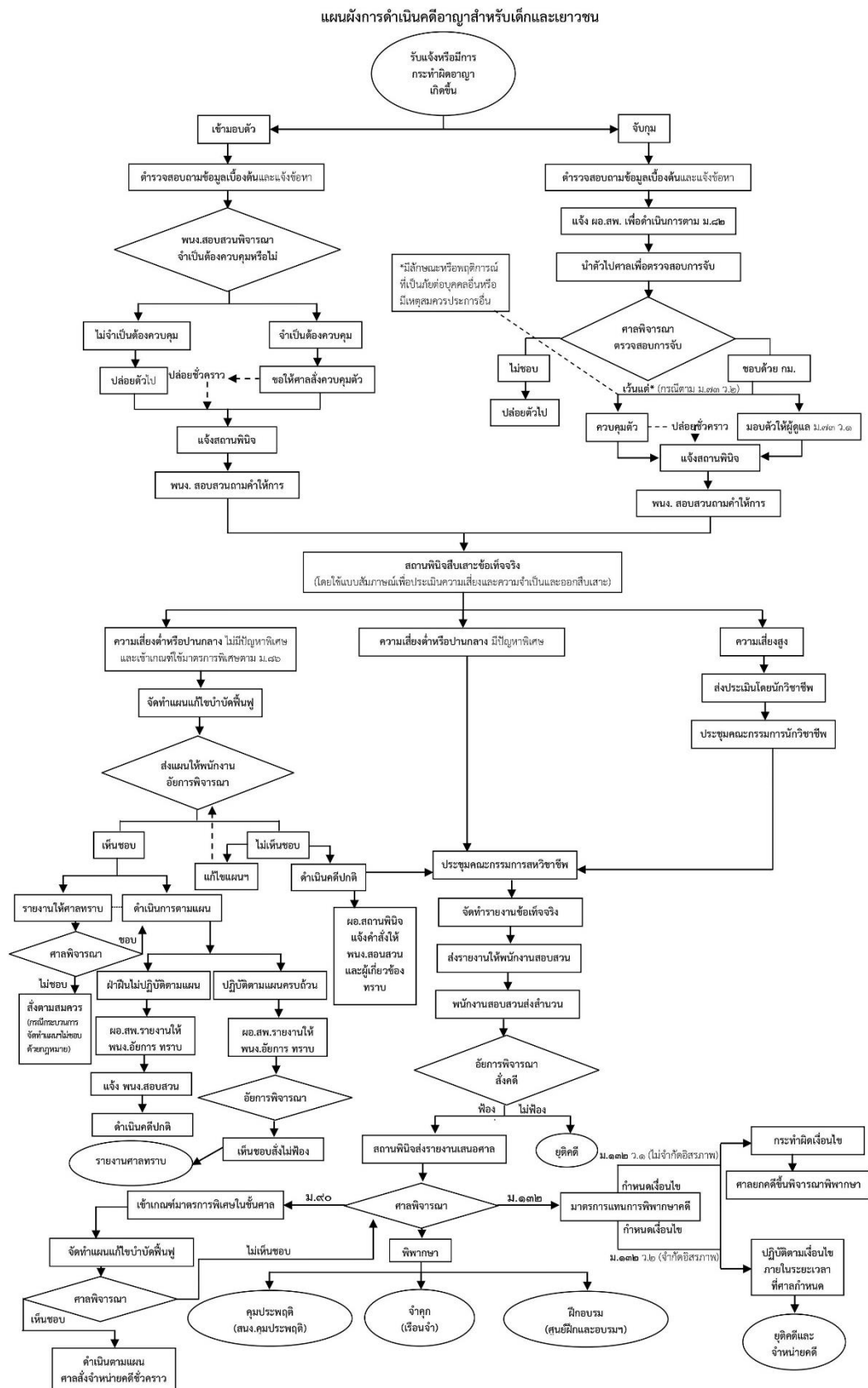
หลักเกณฑ์สำหรับใช้จำแนกเด็กและเยาวชน มีเกณฑ์สำคัญ ๒ ประการคือ หลักเกณฑ์ของความเสี่ยงหรือแนวโน้มกระทำความผิด (Risk of Recidivism) และหลักเกณฑ์ของการหาปัญหา หรือความจำเป็นในการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู (Need)

องค์ประกอบเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาเกณฑ์ความเสี่ยงและความจำเป็น มีดังนี้

(๑) ครอบครัว

(๒) ชุมชนและสภาพแวดล้อม

- (๓) ภูมิหลังทางการศึกษา อาชีพและสังคม
- (๔) เพื่อนและบุคคลใกล้ชิด
- (๕) ประวัติการเกี่ยวข้องกับยา/สารเสพติด
- (๖) ประวัติการกระทำผิด
- (๗) สภาวะทางกายและจิต
- (๘) พฤติกรรมเกร
- (๙) การคุ้มครองสวัสดิภาพเด็ก
- (๑๐) การค้ำมนุษย์

ภาพประกอบ ๒-๗ แผนภูมิแสดงขั้นตอนเมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมและกรมพินิจฯ

ที่มา: กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

เสนอ สำนักงานกิจการยุติธรรม

โดย คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

วิธีใช้แบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น

(๑) พนักงานคุมประพฤติศึกษาข้อมูลจากแบบคัดกรองเบื้องต้น แบบคัดกรองเร่งด่วน และแบบข้อมูลการปรับตัว รวมทั้งแบบประเมินเพื่อควบคุมหรือปล่อยชั่วคราว เพื่อนำข้อมูลจากแบบดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการวางแผนแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กหรือเยาวชนต่อไป

(๒) พนักงานคุมประพฤติสร้างสัมพันธภาพกับเด็กหรือเยาวชนและผู้ปกครองและชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสัมภาษณ์

(๓) อธิบายให้เด็กหรือเยาวชนและผู้ปกครองเข้าใจเกี่ยวกับการสัมภาษณ์ ตามแบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น และระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์

(๔) ดำเนินการสัมภาษณ์เด็กหรือเยาวชน และผู้ปกครอง ตามแบบประเมินความเสี่ยงและความจำเป็น

(๕) ประมวลผลคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนด

(๖) ส่งต่อเด็กหรือเยาวชน เพื่อประเมินเพิ่มเติมโดยนักวิชาชีพในกรณีเด็กหรือเยาวชน มีคะแนนด้านความเสี่ยงอยู่ในระดับสูง หรือดำเนินการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญาในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนอยู่ในเกณฑ์หนักหน่วง และมีคะแนนด้านความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ รวมทั้งส่งเด็กหรือเยาวชนเพื่อคุ้มครองสวัสดิภาพเด็กและเยาวชนตาม พ.ร.บ.อื่น ๆ ในกรณีที่จำเป็นต้องได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ

๒.๓ กระบวนการและวัตถุประสงค์ในการจำแนกผู้กระทำผิดของต่างประเทศ

การจำแนกและการประเมินผู้กระทำผิด (Offender Classification and Assessment) การจำแนกและการประเมินผู้กระทำผิดเป็นสองเรื่องที่เกี่ยวข้อง แต่มีความแตกต่างกันในด้านกระบวนการปฏิบัติทั้งในระบบเรือนจำและระบบการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน

Austin (๒๐๑๓, อ้างถึงใน กนกพรณ กัลยาณสูตร, ๒๕๕๕, น.๔) การจำแนกและการประเมินผู้กระทำผิด โดยเจ้าหน้าที่ให้คำปรึกษาในการบำบัดฟื้นฟู (Correctional counselors) จะต้องคำนึงถึงเป้าหมาย ๓ ประการ คือ

(๑) สังคมต้องการการปกป้องและชุมชนที่ปลอดภัย

(๒) การระบุได้ถึงปัญหาความจำเป็นของผู้กระทำผิดและกำหนดแผนการบำบัดฟื้นฟูรวมถึงการจัดการทรัพยากร เพื่อการแก้ไขฟื้นฟูได้อย่างเหมาะสม

(๓) พัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูโดยลดค่าใช้จ่ายและลดการกระทำผิดซ้ำ

การจำแนกและการประเมินผู้กระทำผิด ประกอบด้วยหลักสำคัญ ดังนี้

(๑) ความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรงของเกณฑ์ที่ใช้ซึ่งสามารถตรวจสอบได้โดยการวิจัยเชิงประจักษ์

(๒) ผู้ทำหน้าที่จำแนกจะต้องเป็นมืออาชีพที่ได้รับการอบรมมาเป็นอย่างดี (Well-trained and specialized professional personal) รวมทั้งสามารถให้ข้อเสนอแนะในการปรับเปลี่ยน หรือคงไว้ของระดับการควบคุม

(๓) การจำแนกผู้กระทำผิด จะต้องมีข้อมูลเป็นเอกสารหลักฐานเพื่อใช้สำหรับการวิเคราะห์ และตรวจสอบ

การแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชน การจำแนกประกอบด้วยการเลือกและกำหนดกลยุทธ์ในการ ควบคุมและสอดส่อง (เช่น ระดับการควบคุมและสอดส่อง) ซึ่งมีฐานมาจากการประเมินความเสี่ยงและปัญหา ความจำเป็นของผู้กระทำผิด

ความเสี่ยง (Risk) หมายถึง อันตรายจากการกระทำของผู้กระทำผิดทั้งต่อตัวเอง ผู้อื่นและต่อชุมชน ซึ่งมีปัจจัยเกี่ยวข้องกับประวัติการกระทำผิด (criminal history) สภาพความผิดและความรุนแรงของคดี ปัจจุบัน และความร้ายแรงของฐานความผิด

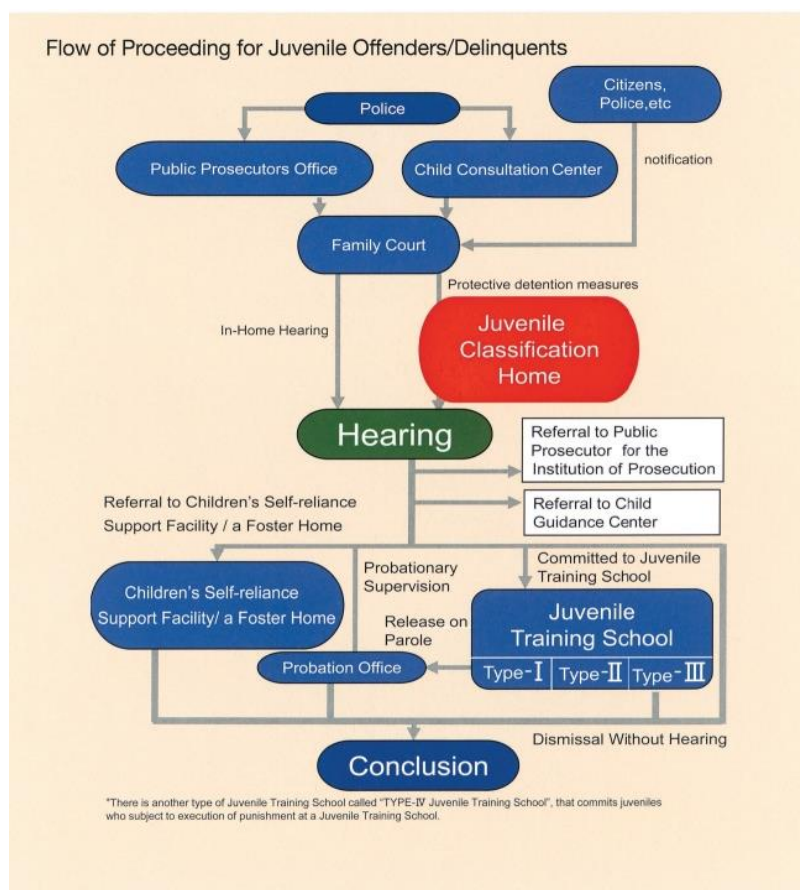
ปัญหาความจำเป็น (Needs) หมายรวมถึง ปัญหาความต้องการที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา การ ประกอบอาชีพ สถานะทางการเงิน ความสัมพันธ์กับบุคคลอื่น สถานะทางครอบครัว/การสมรส ที่อยู่อาศัย การใช้เวลาว่าง กลุ่มเพื่อน ปัญหาการดื่มสุราและการใช้สารเสพติด

กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น

การดำเนินการผู้กระทำผิดของเด็กและเยาวชน เริ่มต้นจากตำรวจทำการสืบสวน สอบสวน และ รวบรวมสำนวนคดีให้แก่สำนักงานอัยการและศูนย์ให้คำปรึกษาเด็กและเยาวชน พนักงานอัยการทบทวน ตรวจสอบพยานหลักฐานที่ตำรวจส่งมาใช้ในการพิจารณานั้น นอกเหนือจากส่งเด็กและเยาวชนไปที่บ้านพัก จำแนก ยังมีการส่งเด็กไปสถานที่ต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) ส่งสำนวนคดีให้พนักงานอัยการเพื่อดำเนินคดีต่อไป
- ๒) ส่งเด็กและเยาวชนไปยังศูนย์แนะแนวเด็ก (Child Guidance Center)
- ๓) ศูนย์พึ่งพาเด็กและเยาวชนหรือบ้านอุปถัมภ์
- ๔) สำนักงานคุมประพฤติ
- ๕) ส่งเข้าโรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชน

สามารถสรุปได้ว่าตำรวจจะเป็นผู้ทำหน้าที่รวบรวมสำนวนคดีเพื่อส่งให้ศาลพิจารณาคดี โดยศาลมี อำนาจที่จะส่งเด็กเพื่อไปที่บ้านพักจำแนกเด็กและเยาวชนหรือส่งเรื่องต่อให้ศาลพิจารณาเพื่อส่งเด็กไปยัง สถานที่ต่าง ๆ ข้างต้น

ภาพประกอบ ๒-๘ การดำเนินการสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น

ที่มา: http://www.moj.go.jp/EN/kyousei1/kyousei_kyousei06.html

ขั้นตอนการดำเนินการสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น ดังต่อไปนี้

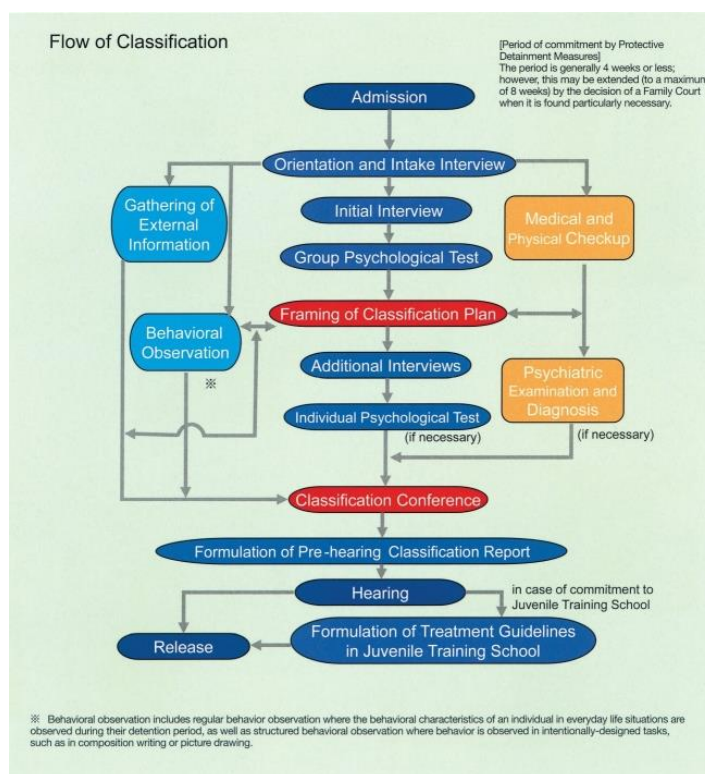
- ๑) ตำรวจ ๒) สำนักอัยการ หรือ ศูนย์ให้คำปรึกษาเด็ก ๓) ศาลครอบครัว ๔) การพิจารณาคดี (การใช้ข้อมูลจากพนักงานอัยการ/การใช้ข้อมูลจากศูนย์ให้คำปรึกษาเด็ก) ๕) การสนับสนุนให้เด็กพึ่งพาตนเอง/บ้านอุปถัมภ์ ๖) สำนักงานคุมประพฤติ (การควบคุมดูแลโดยการคุมประพฤติการปล่อยตัวแบบมีเงื่อนไข) ๗) ศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชน (ประเภท๑-๓) ๘) ข้อสรุป ในการดำเนินการสำหรับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่นขั้นตอนที่มีการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำความผิดโดยในกระบวนการจะมีการดูแลเด็กและเยาวชนกระทำความผิด เช่น มีบ้านพักจำแนกเด็กและเยาวชน (Juvenile Classification Home) ซึ่งถูกออกแบบมาเพื่อเป็นพื้นที่ของเด็กและเยาวชนที่ศาลเด็กและเยาวชนพิจารณาว่าควรทำการประเมินปัญหาสภาพร่างกายจิตใจ แนวโน้มการก่ออาชญากรรม โดยบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ เช่น แพทย์ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมวิทยา และบุคลากรในสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาคดีของศาลเด็กและเยาวชน และเยาวชนกลุ่มที่กระทำความผิดรุนแรง หรือ เยาวชนที่อยู่ในสภาพแวดล้อมไม่ดี ไม่ว่าจะเป็น ครอบครัวไม่มีคุณภาพในการเลี้ยงดู หรืออยู่ในภาวะแวดล้อมที่ไม่เป็นผลดีกับเด็ก ก็มักจะเข้าสู่บ้านจำแนกเด็กและเยาวชนเช่นเดียวกัน

โดยบ้านพักจำแนกเด็กและเยาวชนแต่ละที่ ประกอบไปด้วย เจ้าหน้าที่ที่ดูแลเด็กและเยาวชนที่ไม่จำนวนไม่มาก บ้านพักจำแนกเด็กและเยาวชนมีทั้งหมด ๕๒ แห่ง โดย ๓๓ แห่ง มีเจ้าหน้าที่เพียง ๒๐ คน ที่ทำหน้าที่ดูแลเด็กและเยาวชนในแต่ละบ้านบ้านพักจำแนก

นอกจากบ้านพักจำแนกเด็กและเยาวชนแล้วนั้นยังมีโรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชนที่มีไว้เพื่อรองรับเยาวชนภายใต้คำตัดสินของศาลเยาวชนและครอบครัวเพื่อใช้เป็นมาตรการคุ้มครองแผนการศึกษาที่เหมาะสมกับเยาวชนแต่ละคน ภายในโรงเรียนจะแบ่งการฝึกอบรมออกเป็น ๔ ประเภท ได้แก่ แผนการเรียน ประถมศึกษา แผนการเรียนมัธยมศึกษา แผนการเรียนเฉพาะด้าน แผนการเรียนแพทย์ โดยแบ่งตามช่วงอายุ แนวโน้มความรุนแรงของคดีอาชญากรรม สภาพร่างกาย และสภาพจิตใจ ซึ่งในการฝึกอบรมจะแยกเพศหญิงและเพศชายจากกัน เว้นเสียแต่ว่าการอบรมในความรู้ทางการแพทย์ โดยที่ศาลจะเป็นคนเลือกแผนการเรียนให้เด็กแต่ละคน เด็กและเยาวชนที่มีความมุ่งมั่นในโรงเรียนฝึกอบรม อาจถูกควบคุมตัวตามกฎหมายจนกว่าพวกเขาจะอายุ ๒๐ ปี ภายในระยะเวลาการควบคุมตัวตามกฎหมายนี้จะมีแผนการบำบัดที่แบ่งเป็น ๓ ประเภท ประเภทที่ ๑ แผนการบำบัดระยะสั้นทั่วไป (ระยะเวลาพักกันสูงสุด ๖ เดือน) ประเภทที่ ๒ แผนการบำบัดระยะสั้นพิเศษ (ระยะพักกันสูงสุด ๔ เดือน) และแผนการบำบัดระยะยาว (ระยะเวลาพักกันสูงสุด ๒ ปี)

เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่บ้านพักจำแนกเด็กและเยาวชน กฎหมายครอบครัวและเยาวชนได้มีการกำหนดเวลาไว้ ๒ สัปดาห์สำหรับการจำแนก แต่ถ้าหากเกิดกรณีพิเศษก็สามารถใช้เวลาได้ทั้งหมดไม่เกิน ๘ สัปดาห์ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ในเฉพาะกรณีที่คดีมีความร้ายแรงและรุนแรง

ภาพประกอบ ๒-๙ กระบวนการจำแนกเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น

ที่มา: http://www.moj.go.jp/EN/kyousei1/kyousei_kyousei06.html

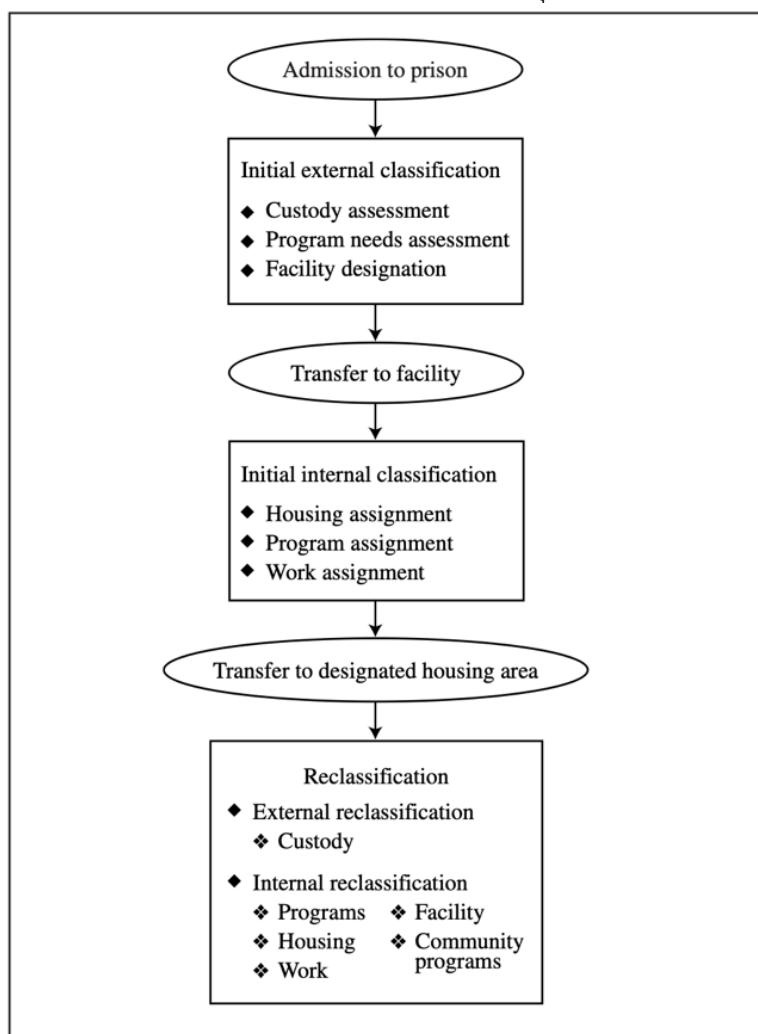
กระบวนการจำแนกเด็กและเยาวชนของประเทศญี่ปุ่น ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้ ๑) การรับตัว ๒) การปฐมนิเทศและสัมภาษณ์แรกเข้า (การรวบรวมข้อมูลจากภายนอก) ๓) การสัมภาษณ์เบื้องต้น ๔) การทดสอบทางจิตวิทยาแบบกลุ่ม ๕) การวางแผนการจำแนก ๖) การสัมภาษณ์เพิ่มเติม ๗) การทดสอบจิตวิทยาเป็นรายบุคคล ๘) การประชุมการจำแนก ๙) รายงานสรุปผลการจำแนกก่อนพิจารณา

คดี ๑๐) การพิจารณาคดี ๑๑) การกำหนดแผนการพัฒนาพฤติกรรมในระหว่างอยู่ในศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชน (ในกรณีตัดสินให้อยู่ที่ศูนย์ฝึกเด็กและเยาวชน) ๑๒) การปล่อยตัว

กระบวนการในการจำแนกผู้กระทำผิดเริ่มขึ้นเมื่อผู้กระทำผิดเข้ามาในการจำแนกและได้ปฐมนิเทศ สัมภาษณ์แรกเข้า และได้ตรวจร่างกายโดยแพทย์ หากแพทย์เห็นว่าผู้กระทำผิดควรได้รับการวินิจฉัยสุขภาพทางจิต ผู้ต้องขังก็จะได้รับการตรวจต่อไป ในขั้นตอนระหว่างนี้ เจ้าหน้าที่ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้กระทำผิดควบคู่ไปกับการสังเกตการณ์พฤติกรรม ต่อมาผู้กระทำผิดจะได้ทดสอบทางจิตวิทยาแบบกลุ่มเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนการจำแนก ในขั้นตอนการจำแนก ผู้กระทำผิดจะถูกสัมภาษณ์รายบุคคล ทำแบบทดสอบทางจิตวิทยารายบุคคล จากนั้นจะมีการจัดประชุมการจำแนกผู้กระทำผิดเพื่อจำแนกประเภทของผู้กระทำผิดเพื่อกำหนดแนวทางการบำบัดในโรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชนและหรือเพื่อปล่อยตัวผู้กระทำผิด (justice)

กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของประเทศสหรัฐอเมริกา

ช่วงคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ และต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๒๐ (ช่วงปี ค.ศ.๑๘๐๑-๑๙๐๐ และต้นปี ค.ศ. ๑๙๐๑-๒๐๐๐) ประเทศสหรัฐอเมริกาเริ่มต้นการจำแนกผู้กระทำผิดโดยแยกผู้กระทำผิดที่ อายุ (แบ่งแยกผู้กระทำผิดเป็นเด็กและเยาวชนหรือผู้ใหญ่) เพศ (เพศหญิงหรือเพศชาย) จำนวนครั้งที่กระทำผิด (กระทำผิดเป็นครั้งแรกหรือกระทำผิดซ้ำ) และความจำเป็นเฉพาะพิเศษ (มีปัญหาเรื่องสุขภาพจิต) โดยจำแนกผู้กระทำผิดและวางแผนการบำบัดที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการมีมนุษยธรรม เมื่อสังคมเกิดความก้าวหน้าก็ได้มีการปฏิรูปการดูแลผู้กระทำผิด รูปแบบทางการแพทย์ที่ใช้บำบัดผู้กระทำผิดใช้วิธีการวินิจฉัยสภาพปัญหาของผู้กระทำผิดรายบุคคลเพื่อหาวิธีการฟื้นฟูสมรรถภาพที่เหมาะสมที่สุดนับเป็นหัวใจสำคัญของวิธีวินิจฉัยเพื่อการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งการบำบัดและฟื้นฟูสมรรถภาพเช่นนี้กลายมาเป็นพื้นฐานของการพัฒนาพฤติกรรมศาสตร์ของผู้กระทำผิด แต่การจำแนกโดยให้ความสำคัญกับพฤติกรรมของผู้กระทำผิดดังกล่าวเป็นสิ่งที่ถูกมองว่าไม่มีความน่าเชื่อถือเนื่องจากเชื่อผลประเมินจากคลินิกมากเกินไปจนขาดมาตรฐานในการสร้างผลลัพธ์ให้น่าเชื่อถือและมีความเที่ยงตรง ศาลของสหรัฐอเมริกาจึงมีคำแนะนำว่าการจำแนกประเภทผู้กระทำผิดควรแสดงให้เห็นได้ว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการประเมินมีความน่าเชื่อถือและมีที่มาที่ไปที่เป็นเหตุเป็นผล

Source: *Internal Prison Classification Systems: Case Studies in Their Development and Implementation* (Hardyman et al., 2002).

ภาพประกอบ ๒-๑๐ กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของประเทศสหรัฐอเมริกา

ที่มา: Austin and Hardyman, ๒๐๐๔

กระบวนการที่ดำเนินการในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทุกคดีในสหรัฐอเมริกาจะเป็นไปตามหลักเกณฑ์และแนวทางปฏิบัติที่คล้ายคลึงกัน แต่ขั้นตอนเฉพาะในคดีอาจแตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการเช่นเขตอำนาจศาลระหว่างรัฐกับรัฐบาลกลางความรุนแรงของอาชญากรรมไม่ว่าผู้ต้องสงสัยจะเผชิญกับเยาวชนหรือ ข้อหาผู้ใหญ่ หรือประวัติอาชญากรรมก่อนหน้านี้ของผู้ต้องสงสัย โดยมีขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยเริ่มจากการกระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการศาลจนถึงการบำบัด โดยการเข้าสู่ระบบยุติธรรมทางอาญาเริ่มต้นเมื่อมีคนกระทำความผิด เจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายในการลาดตระเวนสามารถพบเห็นอาชญากรรมได้โดยตรงหรือได้รับแจ้งจากพยานเกี่ยวกับอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้น เมื่อเจ้าหน้าที่มาถึงที่เกิดเหตุขั้นตอนที่สองเกี่ยวข้องกับการยื่นรายงานอาชญากรรมซึ่งรวมถึงการบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับเวลา สถานที่และรายละเอียดของเหตุการณ์ โดยการพูดคุยกับพยานหรือเหยื่อ กระบวนการนี้จะต้องเสร็จสิ้นอย่างถูกต้องและแม่นยำที่สุดเนื่องจากการสร้างรากฐานที่สามารถส่งผลต่อการสืบสวนและจับกุมผู้ต้องสงสัยในภายหลัง นอกจากนี้ยังอาจกำหนดว่าใครถูกเรียกให้มาเป็นพยานในการพิจารณาคดีและกระบวนการพิจารณาคดี หลังจากได้รับรายงานอาชญากรรมผู้บังคับใช้กฎหมายสามารถเริ่มกระบวนการสอบสวนจับกุม หรือการเป็นพยานหากผู้ต้องสงสัยยังคงอยู่ในสถานที่เจ้าหน้าที่สามารถสามารถจับกุมผู้ต้องสงสัยได้ และให้ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าพบศาลในการตัดสินใจที่จะตั้งข้อหาบุคคลที่มีอาชญากรรมอย่างเป็นทางการขึ้นอยู่กับอัยการศาลซึ่งกำหนดขึ้นโดยการตรวจสอบหลักฐานประกอบทั้งหมดและประวัติอาชญากรรมของผู้ต้องสงสัย หากอัยการไม่พบว่าผู้ต้องสงสัยมีความผิดโดยปราศจากข้อสงสัยตามสมควรผู้ต้องสงสัยนั้นจะได้รับการปล่อยตัว หากอัยการตัดสินใจที่จะแจ้งข้อหาอย่างเป็นทางการพวกเขาจะกำหนดระดับความรุนแรงของอาชญากรรมที่ถูกกล่าวหา หากผู้ต้องสงสัยได้รับข้อกล่าวหาจะมีการพิจารณาคดีภายใน ๗๒ ชั่วโมงการพบศาลครั้งแรกเกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องซึ่งศาลจะแจ้งให้จำเลยทราบเกี่ยวกับสิทธิตามกฎหมายและข้อหาที่พวกเขาต้องเผชิญ และเข้าสู่กระบวนการทดลองแทนที่จะเข้าสู่การพิจารณาคดีคดีส่วนใหญ่ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาได้รับการแก้ไขโดยข้อตกลงร่วมกันระหว่างผู้เสียหายและจำเลย ข้อตกลงหมายถึงจำเลยตกลงที่จะสารภาพผิดในข้อหาหนึ่งข้อขึ้นไปเพื่อแลกกับคำแนะนำของประโยคที่ลดลงค่าใช้จ่ายในระดับที่น้อยกว่าหรือมีการเรียกเก็บเงินอย่างน้อยหนึ่งข้อหาทั้งหมด หากคู่สัญญาไม่บรรลุข้อตกลงข้ออ้างคดีจะเข้าสู่การพิจารณาคดี จำเลยขอสงวนสิทธิ์ในการเลือกการพิจารณาคดีของคณะลูกขุน (ตัดสินโดยกลุ่มพลเรือน) หรือการพิจารณาคดีโดยผู้พิพากษา (ตัดสินโดยผู้พิพากษาคนเดียว) จำเลยส่วนใหญ่เลือกการพิจารณาคดี เหตุผลในการนี้อาจรวมถึงกระบวนการที่รวดเร็วขึ้น ไม่จำเป็นต้องมีการคัดเลือกคณะลูกขุน ในวิธีการพิจารณาคดีฝ่ายฟ้องคดีและฝ่ายจำเลยเสนอข้อโต้แย้งและพยานเป็นพยานและเผชิญการสืบพยาน การพิจารณาคดีใกล้เคียงกับผู้พิพากษาหรือคณะลูกขุนตัดสินคำตัดสิน การตัดสินว่าไม่มีความผิดจะนำไปสู่การปล่อยตัวจำเลยในขณะที่การตัดสินว่ามีความผิดจะนำไปสู่การตัดสินโทษ หากคณะลูกขุนไม่สามารถส่งคำตัดสินได้เนื่องจากความไม่เห็นด้วยหรือเหตุผลอื่น ๆ เช่นการประพจน์มิชอบหรือการเจ็บป่วยจะมีการเรียกตัวการผิดพลาดและสามารถจัดให้มีการพิจารณาคดีใหม่ได้ ในการกำหนดประโยคที่เหมาะสมสำหรับจำเลยที่มีความผิดผู้พิพากษาสามารถตรวจสอบแนวทางการพิจารณาคดีที่จัดทำโดยคณะกรรมการการพิจารณาคดีแห่งสหรัฐอเมริกา อ้างถึงการลงโทษขั้นต่ำและสูงสุดที่กำหนดโดยสภาองเกรส และพิจารณาค่าแถมจากการฟ้องร้องการป้องกันตัวและเหยื่อ ขึ้นอยู่กับความรุนแรงของอาชญากรรมผลของการตัดสินว่ามีความผิดอาจทำให้เกิดข้อจำกัดสำหรับการใช้จ่ายทางการเงินที่จ่ายให้กับเหยื่อค่าปรับที่จ่ายให้กับศาลระยะเวลาในการคุมประพฤติหรือการรอลงอาญาหรือโทษจำคุก สำหรับสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการก่ออาชญากรรมที่ร้ายแรงน้อยกว่า ผู้พิพากษาอาจตัดสินลงโทษบุคคลที่ถูกตัดสินให้รับการคุมประพฤติหรือรอลงอาญาแทนการจำคุก การคุมประพฤติหรือทัณฑ์บนมาพร้อมกับการดูแลและข้อ จำกัด อื่น ๆ เช่นบุคคลอาจต้องเผชิญกับข้อจำกัดในการใช้ชีวิตและการ

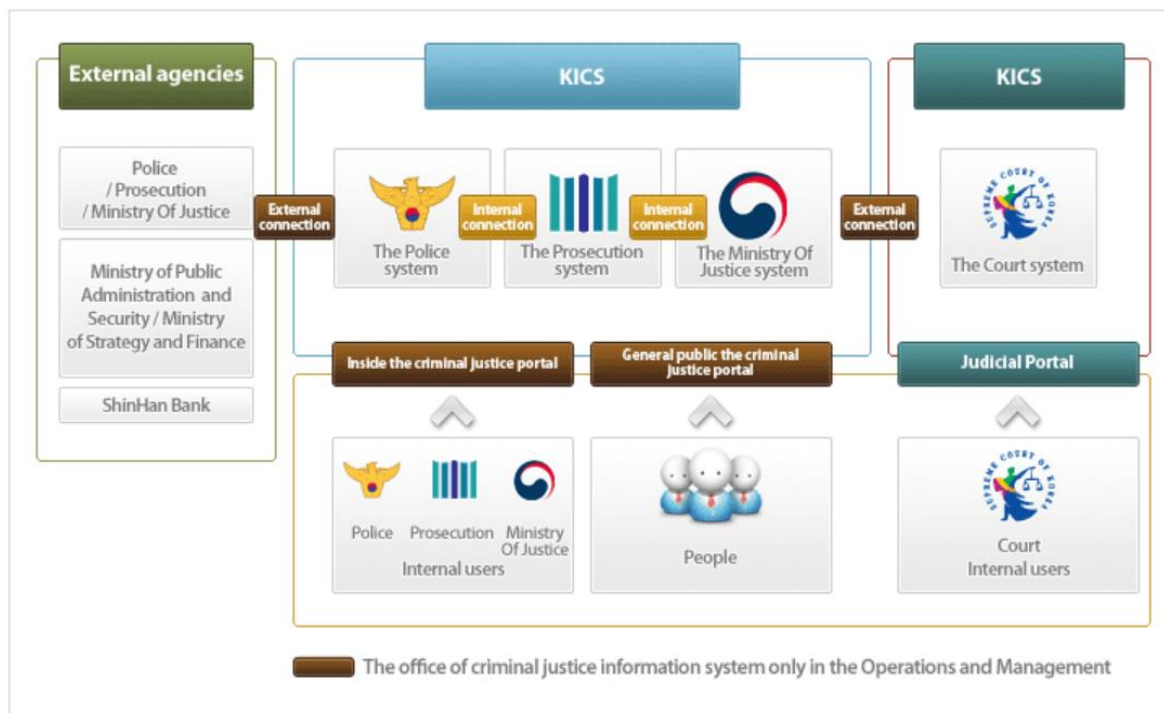
เดินทางข้อกำหนดในการทำงานหรือเข้าเรียนในโรงเรียนหรือข้อกำหนดในการเข้ารับการบำบัดหรือการบำบัด การละเมิดเงื่อนไขการคุมประพฤติหรือการรอลงอาญาอาจทำให้ผู้กระทำผิดติดคุกหรือจำคุก

กระบวนการในการจำแนกผู้ต้องขังจะเริ่มต้นขึ้นตั้งแต่มีการรับตัวผู้กระทำผิดเข้ามาในเรือนจำ เริ่มต้นจำแนกจากปัจจัยภายนอก (Initial external classification) เมื่อผู้ต้องขังเข้ามาในระบบเรือนจำจะมีการจัดระดับการดูแลซึ่งจะส่งผลต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและระดับการควบคุมดูแลที่ผู้กระทำผิดจะได้รับ แบ่งเป็นระดับการควบคุมดูแลขั้นต่ำ การควบคุมดูแลขั้นกลาง และการควบคุมดูแลขั้นสูง ระบบการจำแนกภายนอกประกอบไปด้วยเครื่องมือที่ใช้เพื่อการจำแนกขั้นต้นและการจำแนกซ้ำ เครื่องมือการจำแนกขั้นต้นใช้เพื่อทำนายความเสี่ยงของผู้กระทำผิดขณะอยู่ในเรือนจำ เครื่องมือการจำแนกซ้ำใช้กับกลุ่มผู้กระทำผิดที่ได้รับการจำแนกอีกครั้ง เมื่อรับตัวผู้กระทำผิดเข้ามาใหม่ หน่วยงานจะไม่ทราบประวัติอะไรของผู้กระทำผิดเลย เครื่องมือการจำแนกขั้นต้นจึงมีประโยชน์ที่จะทำให้ทราบว่า ผู้กระทำผิดมีประวัติอาชญากรรมอย่างไร อยู่ในเศรษฐกิจและสังคมแบบไหนและก่อให้เกิดปัจจัยอะไรบางอย่างที่ส่งผลให้ผู้กระทำผิดเข้ามาอยู่ในเรือนจำ เจ้าหน้าที่ชำนาญการจะใช้เครื่องมือการจำแนกขั้นต้นในการคัดกรองผู้กระทำผิดเบื้องต้นเพื่อจัดระดับการดูแลที่มีความเหมาะสมที่สุด การปฏิบัติงานและความประพฤติภายในเรือนจำจะส่งผลต่อการจำแนกใหม่ในครั้งต่อไป กระบวนการจำแนกซ้ำ เปรียบเสมือน “ขนมหวาน” ที่เป็นรางวัลสำหรับผู้กระทำผิดที่มีความประพฤติดีเท่ากับระดับการควบคุมดูแลที่ลดน้อยลง แต่เมื่อเข้าสู่กระบวนการจำแนกซ้ำแล้ว การปฏิบัติงานและความประพฤติจะไม่มีผลต่อการจำแนกอีกต่อไป ส่งผลให้ผู้กระทำผิดในคดีที่มีความรุนแรงมักจะถูกจัดให้อยู่ในการควบคุมดูแลขั้นสูง ถึงแม้ว่าผู้กระทำผิดจะมีประวัติที่ดี แต่หากไม่มีการจำแนกซ้ำ พวกเขา ก็จะยังคงอยู่ในระดับการดูแลระดับเดิมซึ่งนั่นเป็นมาตรการเรื่องความปลอดภัยและมั่นคงของสถาบันพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดนั่นเอง

การจำแนกผู้กระทำผิดขั้นต้นจะพิจารณาผู้กระทำผิดเพื่อ ประเมินการดูแล สร้างแผนการบำบัดที่เหมาะสมตามความต้องการ และการกำหนดที่อยู่อาศัย โดยมุ่งเน้นว่าการจำแนกจะต้องมีการจัดการความเสี่ยงของผู้กระทำผิดให้เหมาะสมกับระดับการควบคุมผู้กระทำผิด (Austin & Hardyman, ๒๐๐๔)

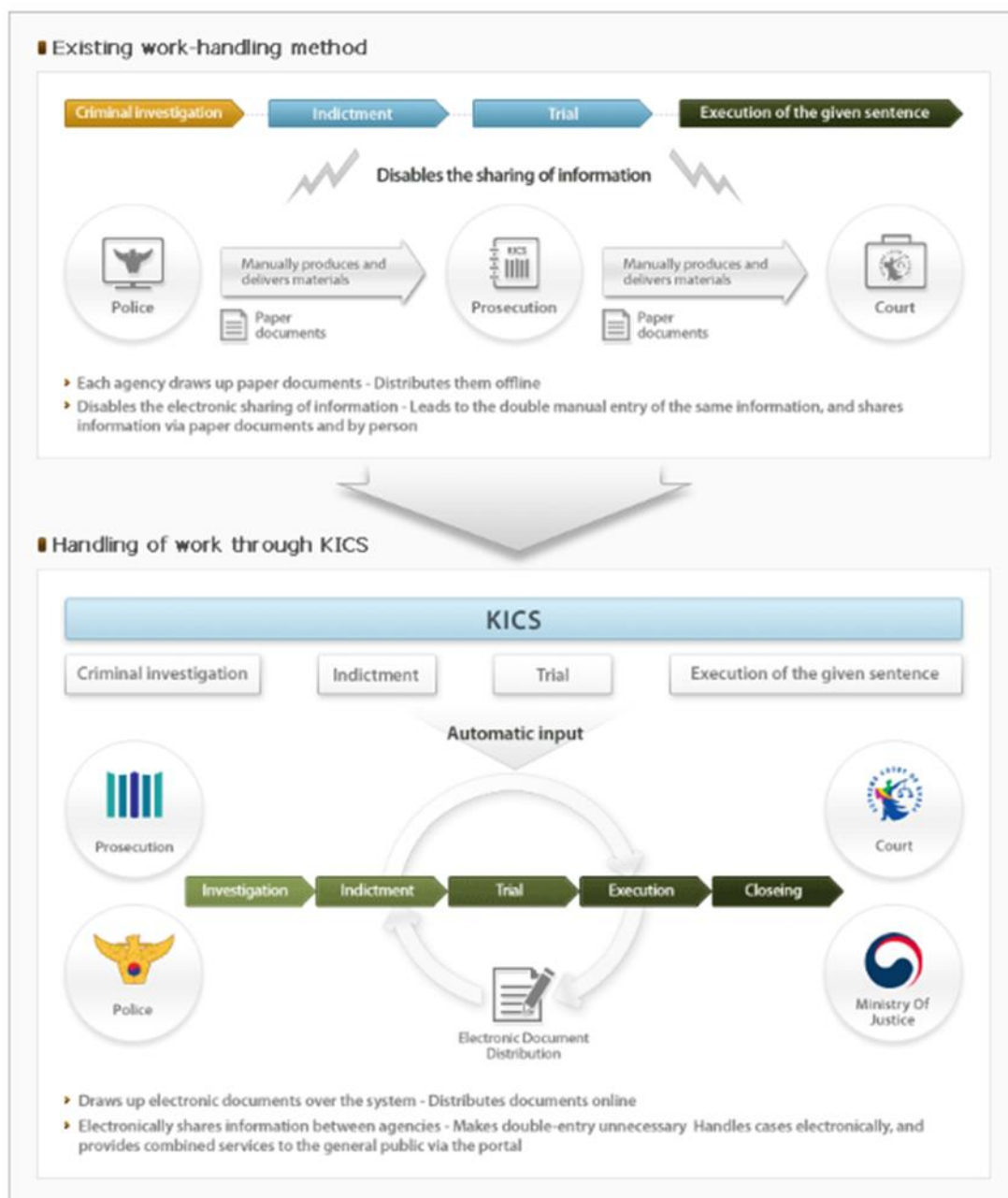
กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของประเทศเกาหลีใต้

The Korea Information System of Criminal Justice Services (KICS) เป็นระบบงานอิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งสี่แห่งของประเทศเกาหลี ที่สามารถเชื่อมต่อข้อมูลกันได้ (ตำรวจบริการด้านการฟ้องร้องศาล และกระทรวงยุติธรรม) โดยสามารถดำเนินการผ่านระบบข้อมูลมาตรฐานและร่วมกันใช้ข้อมูลด้วยกัน ระบบ KICS เป็นระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่ประชาชนทั่วไปสามารถสอบถามทางเกี่ยวกับความคืบหน้าของคดีและเกี่ยวกับบันทึกของศาลได้ตลอดเวลาแบบ Real time และสามารถสมัครขอรับบริการทางอิเล็กทรอนิกส์ได้ (Ministry of justice, n.d.)

ภาพประกอบ ๒-๑๑ ภาพรวมระบบ KICS ของประเทศเกาหลีใต้

ที่มา: Korea Information system of criminal justice services, n.d.

ภาพประกอบ ๒-๑๒ การส่งต่อข้อมูลของระบบ KICS

ที่มา: Korea Information system of criminal justice services, n.d.

ประเทศเกาหลีใต้เป็นประเทศที่มีการส่งต่อข้อมูลผู้กระทำผิดอย่างเป็นระบบ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานด้านยุติธรรมสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อกระบวนการยุติธรรมได้ จากภาพประกอบ ๒-๑๐ และ ๑-๑๑ จะเห็นว่าเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมทุกคนมีส่วนเกี่ยวข้องกับข้อมูลของผู้กระทำผิด เริ่มตั้งแต่ตำรวจที่เป็นผู้จับกุม ไปจนถึงศาลที่เป็นผู้ตัดสินคดี การมีระบบข้อมูลที่เชื่อมถึงกันนี้เองที่ทำให้หน่วยงานราชทัณฑ์สามารถจำแนกผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จะทำการรวบรวมข้อมูลจากระบบก่อนที่จะทำการจำแนกผู้กระทำผิด นั่นทำให้ข้อมูลของผู้กระทำผิดมีความน่าเชื่อถืออย่างมากเพราะมาจากการสืบสวนสอบสวนจากตำรวจเจ้าของคดีโดยตรง แม้ว่าจะมีข้อมูลบางส่วนที่มาจากการสัมภาษณ์

ผู้กระทำผิด ซึ่งผู้กระทำผิดอาจไม่ได้ตอบตามความจริง ก็ยังมีเครื่องจับเท็จเอาไว้ตรวจสอบอีกชั้นหนึ่งด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การใช้เครื่องจับเท็จจะต้องทำการขออนุญาตจากอัยการสูงสุดก่อน (Korea Information system of criminal justice services, n.d.)

๒.๔ สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิด

๑) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทย

๑.๑) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดในกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการศึกษาวิจัยของสถาบันวิจัยและพัฒนาสังคม สำนักงานศาลยุติธรรม (ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์) พบว่า ปัญหาในการจำแนกผู้กระทำผิดในเด็กและเยาวชนเกิดจากการที่กระบวนการจำแนกไม่ได้เหมาะสมกับความเสี่ยงและความต้องการของเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด เนื่องจากเด็กและเยาวชนแต่ละคนก็มีพฤติกรรมและความอ่อนไหวแตกต่างกัน การจำแนกทุกคนด้วยวิธีเดียวกันย่อมทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น จัดกลุ่มเด็กและเยาวชนไม่เหมาะสมจนทำให้การเลือกกิจกรรมบำบัดฟื้นฟูนั้นไม่เหมาะสมตามไปด้วย ซึ่งจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการบำบัดฟื้นฟูอย่างมีประสิทธิภาพ เด็กและเยาวชนจึงมีโอกาที่จะกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

นอกจากปัญหาดังกล่าวแล้ว ในเชิงปฏิบัติเองก็มีปัญหาเช่นกัน เนื่องจากการจำแนกผู้กระทำผิดต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญที่มีทักษะและประสบการณ์ ซึ่งต้องมีความรู้ความเข้าใจในการจำแนกเด็กและเยาวชนซึ่งอยู่ในวัยที่ละเอียดอ่อน นอกจากนี้ยังประสบปัญหาจำนวนบุคลากรในการจำแนกมีจำกัดด้วย (วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ, ๒๕๕๙)

๑.๒) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่

สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ก็เป็นเช่นเดียวกันกับในเด็กและเยาวชนคือ การจำแนกลักษณะผู้กระทำผิดเป็นรายกลุ่มทำให้ทุกคนที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันอยู่ในกระบวนการบำบัดฟื้นฟูแบบเดียวกันทั้ง ๆ ที่มีปัญหาและความต้องการต่างกัน การบำบัดฟื้นฟูจึงเกิดประสิทธิภavn้อยมาก (พิชญ์เดช แสงแก่นเพชร, ๒๕๖๐)

กระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของประเทศไทยนั้นยังไม่ประสบความสำเร็จมากเท่าที่ควร เนื่องจากปัจจัยหลายประการซึ่งมีผลกระทบกับหน้าที่และจำนวนเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ของแต่ละเรือนจำ เช่น จำนวนผู้ต้องขังที่มีมากเกินไปจนเกินจำนวนที่เรือนจำในแต่ละแห่ง เมื่อจำนวนผู้ต้องขังมีมากเกินไปเรือนจำจะรับได้ ทำให้อัตราส่วนของเจ้าหน้าที่เรือนจำต่อจำนวนผู้ต้องขังมีความแตกต่างกันมากเกินไป และปัญหาอีกประการหนึ่งคือการขาดการประสานงาน หรือการให้ความร่วมมือกันระหว่างองค์กรในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งยังไม่มีกฎหมายที่ออกโดยฝ่ายนิติบัญญัติที่กำหนดไว้ถึงหลักเกณฑ์วิธีปฏิบัติ และวัตถุประสงค์ที่แน่นอนของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เป็นต้น ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของประเทศไทยคือ การเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ต้องขัง เมื่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมก่อนที่จะมาถึงราชทัณฑ์ ไม่ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้กระทำผิดที่เพียงพอ และข้อมูลของผู้กระทำผิดที่แต่ละหน่วยงานได้บันทึกนั้น ไม่มีหน่วยงานที่ทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลของผู้กระทำผิด แต่เป็นในรูปแบบของแต่ละหน่วยงานทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้เฉพาะในหน่วยงานของตน ไม่มีระบบในการรวบรวมข้อมูลของผู้กระทำผิดเพื่อให้หน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมสามารถนำไปใช้ได้ อีกทั้งยังไม่มีกฎหมายที่ออกมาเพื่อใช้บังคับในการรวบรวมข้อมูลหรือประวัติอาชญากรรมของผู้กระทำผิด ทำให้เมื่อ

มาถึงขั้นตอนปลายทางของกระบวนการยุติธรรม ข้อมูลที่เจ้าหน้าที่เรือนจำจะสามารถนำมาใช้เพื่อให้เหมาะสมกับผู้ต้องขังเป็นการเฉพาะขาดความสมบูรณ์ และเนื่องมาจากปัญหานักโทษที่มีจำนวนมากเกินกว่าความจุของเรือนจำทำให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอ อีกทั้งข้อมูลรายละเอียดที่จำเป็นของผู้ต้องขังก็ไม่มีส่งถึงราชทัณฑ์ด้วย เพราะกระบวนการยุติธรรมในขั้นต้นนั้นไม่ได้มีการทำตามกฎหมายในส่วนของการเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ถูกกล่าวหาไม่ว่าจะเป็นเรื่องอายุ ประวัติภูมิหลัง ความประพฤติในอดีตและปัจจุบัน ระดับการศึกษา หรือสิ่งแวดล้อมที่ผู้ต้องขังเคยอาศัยอยู่ ทำให้ราชทัณฑ์ต้องเก็บรวบรวมข้อมูลของผู้ต้องขังใหม่ทั้งหมดซึ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลก็ทำได้ไม่เต็มที่เนื่องจากอัตรากำลังของเจ้าหน้าที่มีไม่เพียงพอ และการสัมภาษณ์ในครั้งแรกเมื่อผู้ต้องขังเข้าสู่เรือนจำนั้นก็กระทำโดยเจ้าหน้าที่ของเรือนจำเป็นผู้ที่ได้รับการอบรมหรือศึกษาในเรื่องของการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังจึงทำให้การสัมภาษณ์ผู้ต้องขังในครั้งแรกไม่ได้ข้อมูลที่เพียงพอและยังไม่มีผู้เชี่ยวชาญในสาขาอื่น ๆ เข้ามาร่วมด้วยไม่ว่าจะเป็นนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา จิตแพทย์และอนุศาสนาจารย์ นอกจากนี้ขณะที่ทำการสัมภาษณ์ยังมีผู้ต้องขังรายอื่นอยู่ร่วมด้วย ทำให้ข้อมูลที่ได้นั้นมักจะไม่เป็นความจริง และเมื่อทำการวิเคราะห์ประมวลผลเพื่อทำการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้นก็ไม่มีคำวินิจฉัยถึงเรื่องของบุคลิกเดิม การศึกษา ความถนัดในเรื่องของการฝึกอาชีพ กิจกรรมยามว่าง ความสนใจ สุขภาพจิต ทำให้การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังนั้นไม่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละราย ส่งผลให้การฟื้นฟูผู้ต้องขังนั้นไม่สามารถทำได้เต็มที่ และผู้ต้องขังมีความเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมที่อันตรายมากขึ้นหากได้รับการจำแนกให้อยู่กับผู้ที่กระทำผิดอย่างเดียวกันแต่มีความเป็นอาชญากรมีอาชืพมากกว่า (ธีราสิทธิ สุขสมจิตวิชัย, ๒๕๕๘)

๒) สภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดในต่างประเทศ

จากการศึกษาของ Labane (๒๐๑๒) ในแอฟริกาใต้ พบว่าปัญหาเกี่ยวกับการจำแนกประเภทคือประเภทแบบประเมินที่มีน้อยเกินไปทำให้ไม่ครอบคลุมปัจจัยต่าง ๆ สถาบันราชทัณฑ์ส่วนใหญ่เชื่อว่าข้อมูลที่ดีกว่าและการวิเคราะห์ทางสถิติหรืออื่น ๆ จะเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยในการปรับปรุงสถานการณ์สำหรับผู้กระทำผิดและเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่จำแนกเองยังมีทักษะที่จำกัด และขาดการฝึกอบรมที่เหมาะสมซึ่งสิ่งนี้ยังคงเป็นอุปสรรคต่อการส่งมอบข้อมูลผู้กระทำผิดระหว่างส่วนงานอีกด้วย และส่งผลต่อการปฏิบัติที่ไม่มีประสิทธิภาพต่อผู้กระทำผิด ความไม่พอใจที่เพิ่มขึ้นกับบริการการรักษาและการฟื้นฟูสมรรถภาพที่มีให้แก่ผู้กระทำผิดในเรือนจำแอฟริกาใต้อาจส่งผลให้เกิดการกระทำผิดซ้ำเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาของ รุติยา เพชรมณี (๒๕๕๙) พบว่า ระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังในต่างประเทศประสบปัญหาที่คล้ายคลึงกันในหลาย ๆ ด้าน เช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแคนาดา และประเทศออสเตรเลีย ประสบปัญหาหลัก ๆ คือ การขาดโปรแกรมพัฒนาและการฟื้นฟูผู้ต้องขังอย่างต่อเนื่อง การประสบปัญหาผู้ต้องขังแออัดทำให้ระบบการจำแนกผู้ต้องขังไม่ได้มาตรฐานอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ยังพบว่างานด้านการปฏิบัติและการบริหารเป็นไปในลักษณะที่ด้อยคุณภาพ เนื่องจากปัญหาสำคัญ คือ เจ้าหน้าที่ขาดการอบรม และผู้บริหารระดับสูงขาดประสบการณ์ หรือไม่ได้พัฒนาความรู้ความสามารถ ปัญหาที่สำคัญอีกอย่างหนึ่ง คือ การขาดข้อมูลที่ถูกต้องสมบูรณ์ และเป็นข้อมูลในปัจจุบันที่สุดของตัวผู้ต้องขัง ถึงแม้ว่าประเทศสหรัฐอเมริกาจะนำระบบโปรแกรมคอมพิวเตอร์มาใช้ในเก็บข้อมูลต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง เพื่อความรวดเร็วและเป็นประโยชน์ในการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังแล้วก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ที่มีหน้าที่ดูแลควบคุมพฤติกรรมของผู้ต้องขังจะต้องมีการประสานงานกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อเก็บข้อมูลของผู้ต้องขัง ให้มีความเป็นปัจจุบันและถูกต้องตลอดเวลาด้วย ประเทศสหรัฐอเมริกามีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังที่อยู่ระหว่างการพิจารณาคดีของ

ศาลด้วย แต่ในทางปฏิบัติมีปัญหามากกว่าผู้ต้องขังเด็ดขาดที่ศาลได้ตัดสินแล้ว เนื่องจากผู้ต้องขังระหว่างการพิจารณาของศาลอยู่ในความควบคุมเพียงระยะเวลาสั้น ๆ รวมไปถึงผู้ต้องขังเหล่านี้มีจำนวนมาก แต่เจ้าหน้าที่มีจำนวนจำกัด โดยมากแล้วจะขาดเวลาในการทำการประเมินเพื่อพิจารณาการจำแนก และขาดข้อมูลต่าง ๆ ที่จำเป็นในการจำแนกที่มีประสิทธิภาพ โดยข้อมูลที่ได้นี้จะมาจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังอย่างเดียว และถึงแม้จะมีข้อมูลที่สามารถตรวจสอบได้จากประวัติของผู้ต้องขัง แต่ข้อมูลเหล่านั้นก็เป็นข้อมูลเก่า หรือเป็นข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งไม่สามารถทำให้การประเมินการจำแนกมีประสิทธิภาพได้ เพราะผู้ต้องขังกลุ่มนี้จะถูกจำแนกเพื่อการควบคุมเป็นหลัก ส่วนของการจำแนกเพื่อการฟื้นฟูนั้นปฏิบัติได้ยาก ผลกระทบอันเกิดจากกรณีทางเรือนจำและทัณฑสถานพยายามที่จะจัดการปัญหาในการที่ทางเรือนจำและทัณฑสถานไม่สามารถรองรับจำนวนผู้ต้องขังที่เพิ่มมากขึ้นได้ ซึ่งก่อให้เกิดการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเกินความเป็นจริง (Over classification) คือ อาจมีการจำแนกโดยพิจารณาถึงปริมาณเรือนจำ หรือสถานที่ของเรือนจำที่สามารถรองรับผู้ต้องขังนั้นได้ มากกว่าที่จะคำนึงถึงระบบการควบคุม และโปรแกรมที่เหมาะสมที่สุดสำหรับผู้ต้องขัง ซึ่งในที่สุดอาจก่อให้เกิดความกดดัน เกิดปฏิกิริยาทางด้านลบต่อการควบคุมเนื่องจากไม่ได้รับการดูแลที่เหมาะสม เป็นผลให้ผู้ต้องขังไม่เต็มใจที่จะตอบสนอง หรือประพฤติตามระเบียบอย่างที่เราควรจะเป็น และเมื่อผู้ต้องขังมีพฤติกรรมเหล่านี้ย่อมเป็นโทษต่อผู้ต้องขังเอง เนื่องจากจะขาดโอกาสที่จะรับการพิจารณาปล่อยตัวเพราะมีความประพฤติที่ดี

ปัญหาที่เป็นลักษณะเฉพาะในสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และสิงคโปร์ต่างประสบปัญหาในส่วนของความหลากหลายทางต้นเชื้อชาติและวัฒนธรรม มีชนเผ่าพื้นเมือง และยังรวมไปถึงผู้ต้องขังต่างชาติอีกด้วย ดังนั้นผู้ต้องขังในเรือนจำจึงมีความหลากหลายเชื้อชาติ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาหลากหลายในเรือนจำขึ้น วิธีที่จะลดปัญหาทางด้านเชื้อชาติ คือ ใช้หลักความไว้วางใจจากผู้ต้องขัง กำหนดระเบียบกฎเกณฑ์ รวมไปถึงการวางตัวให้เป็นแบบอย่าง เพื่อให้ผู้ต้องขังมอบความไว้วางใจและไม่รู้สึกว่าการเลือกปฏิบัติต่อผู้ต้องขังที่ต่างเชื้อชาติเผ่าพันธุ์

แม้ว่าประเทศญี่ปุ่นจะมีการบริหารจัดการนักโทษที่มีประสิทธิภาพ ไม่ประสบปัญหานักโทษล้นคุกเหมือนกับประเทศอื่น ๆ แต่ก็ยังมีปัญหาในการจำแนกผู้กระทำผิดในด้านอื่นด้วย นั่นคือ ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ในขั้นตอนการจำแนก โดยเฉพาะกับผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ซึ่งจะต้องพิจารณาโดยเน้นประเด็นทางสุขภาพจิตมากกว่าผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ เนื่องจากหากนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ไปใช้จัดโปรแกรมบำบัดที่ไม่เหมาะสม เด็กและเยาวชนอาจมีการบ่มเพาะลักษณะนิสัยของการเป็นอาชญากรได้ ทั้งนี้ต้องอาศัยความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนแพทย์ และเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์ที่เกี่ยวข้องด้วย (Takahashi, ๒๐๐๘)

๓) การเปรียบเทียบสภาพปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยและต่างประเทศ

การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยและต่างประเทศในที่นี้จะเป็นการเปรียบเทียบปัญหาของประเทศไทยกับ สหรัฐอเมริกา แคนาดา ญี่ปุ่น สิงคโปร์ ออสเตรเลีย และแอฟริกาใต้ ดังนี้

ตาราง ๒-๔ การเปรียบเทียบปัญหาและอุปสรรคในการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยและต่างประเทศ

ประเทศ	ปัญหาและอุปสรรค					
	จำนวนเจ้าหน้าที่จำแนก	ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่จำแนก	ความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้จากการจำแนก	ปัญหาด้านจำนวนเครื่องมือ	ระบบข้อมูลของหน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรม	ความล่าช้าในการจำแนกเนื่องจากการทำงานที่ซ้ำซ้อน
ไทย	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สหรัฐอเมริกา	✓	✓	✓			✓
แคนาดา	✓	✓	✓			
ญี่ปุ่น	✓	✓	✓			
สิงคโปร์		✓	✓			
ออสเตรเลีย		✓	✓		✓	
แอฟริกาใต้	✓	✓	✓	✓	✓	✓

๒.๕ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กระบวนการการจำแนกผู้กระทำความผิดของผู้ใหญ่

งานวิจัย “การเปรียบเทียบระหว่างการรายงานตนเองและการสัมภาษณ์ในการจำแนกผู้ต้องขัง” ของ Michele Laurence และ James (๑๙๙๒) เป็นการทดลองให้ผู้ถูกคุมขังเขียนตอบแบบจำแนกด้วยตนเอง เปรียบเทียบกับวิธีสัมภาษณ์โดยใช้เจ้าหน้าที่ โดยทำการทดสอบในผู้ถูกคุมขัง ๑๐๐ คน ผลปรากฏว่า ข้อมูลที่ได้จากการให้ผู้ถูกคุมขังเขียนตอบแบบจำแนกด้วยตนเองนั้นสามารถนำมาทำนายการกระทำผิดซ้ำได้ดีกว่าการสัมภาษณ์โดยเจ้าหน้าที่ นอกจากนี้ข้อมูลด้านความต้องการของผู้ถูกคุมขังเขียนตอบมาเองยังสามารถนำไปใช้เพื่อวางแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังได้อย่างตรงต่อความต้องการของผู้ถูกคุมขังได้อีกด้วย เนื่องจากเป็นสิ่งที่ผู้ถูกคุมขังตอบด้วยตนเองไม่มีการขึ้นจากเจ้าหน้าที่เหมือนกับการสัมภาษณ์

Hundersmarck Durkin และ DeLong (๒๐๐๗) ได้ศึกษา “การออกแบบระบบตรวจสอบการจำแนกผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตประเภทการสร้างตัวตนเท็จ” เป็นการออกแบบระบบเพื่อตรวจสอบข้อเท็จจริงในขณะสัมภาษณ์ผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตประเภทการสร้างตัวตนเท็จซึ่งมีความซับซ้อนมาก เนื่องจากตัวผู้กระทำผิดเองมีการสร้างตัวตนเท็จและอยู่กับตัวตนนั้นจนตนเองเชื่อว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นเรื่องจริงไปแล้ว ผู้วิจัยมีการเขียนรหัสโปรแกรมใส่เข้าไปในเครื่องจับเท็จโดยรวบรวมปัญหาจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นผู้สอบสวนแล้วนำมาพัฒนาเป็นระบบคอมพิวเตอร์ให้สามารถอ่านค่าความสั่นและความหนักเบาของเสียงจากผู้กระทำผิด ผลปรากฏว่าสามารถแยกระหว่างคำตอบจริงและคำตอบเท็จได้ แต่อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้เป็นเพียงการออกแบบเบื้องต้นเท่านั้น ยังไม่สามารถนำมาใช้ได้ในสถานการณ์จริงอันเนื่องมาจากความจำกัดในการเข้าถึงได้ของเทคโนโลยี

กล่าวโดยสรุปการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพ การจัดทำระบบตรวจสอบการจำแนกผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ตประเภทการสร้างตัวตนเท็จที่ต้องเข้ารหัสที่เราใช้ถูกคาดหวังว่าจะทำให้เกิดกระบวนการในการใช้การสัมภาษณ์กับผู้กระทำผิดที่ถูกจับกุมในข้อหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ ความยากในการออกแบบการจัดหมวดหมู่ในความต้องการของผู้ปฏิบัติงาน ในฐานะการวิจัยระบบการจำแนก การเชื่อมโยงกระบวนการเข้ารหัส การจัดทำกระบวนการนี้เพื่อช่วยเหลือผู้บังคับใช้กฎหมาย และบุคลากรกระบวนการยุติธรรมอื่นๆ แนวโน้มที่ได้เห็นคือการบิดเบือนข้อมูลจากการสัมภาษณ์ จึงจำเป็นต้องกำหนดกลยุทธ์เทคนิคในการสัมภาษณ์เพื่อเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิดต่อไป ดังนั้น

Holmes, Andrielle (๒๐๑๓) การศึกษาข้อมูลการจำแนก: การทบทวนการดำเนินการรูปแบบการจำแนกผู้กระทำผิดในเมืองโคโลราโด เป็นการศึกษาถึงความสำคัญของที่มุ่งเน้นในเรื่องที่เกี่ยวกับวัตถุประสงค์รูปแบบการจำแนกผู้กระทำความผิด การวิจัยแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการจำแนกประเภทวัตถุประสงค์เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการประเมินความเสี่ยงและความต้องการของผู้ต้องขังในขณะที่ถูกควบคุมตัว เนื่องจากเป็นความรับผิดชอบของสิ่งอำนวยความสะดวกของหน่วยงานราชทัณฑ์ทั้งหมด เพื่อให้ผู้ต้องขังและพนักงานปลอดภัยการใช้เครื่องมือการจำแนกประเภทที่ประสบความสำเร็จเป็นสิ่งสำคัญ การตรวจสอบเอกสารสำหรับการวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในการแก้ไขปัญหาามากที่สุดในสหรัฐอเมริกาได้ใช้ระบบวัตถุประสงค์ลงในนโยบายการจำแนกประเภทและขั้นตอน การวิจัยนี้พยายามประเมินการจำแนกประเภทแบบจำลองที่นำมาใช้ในเรือนจำในเมืองโคโลราโดสำหรับคุณลักษณะวัตถุประสงค์โดยการตรวจสอบเว็บไซต์สาธารณะสำหรับนโยบายการจัดหมวดหมู่ของโครงการนี้คือ การตรวจสอบว่าเมืองโคโลราโดสอดคล้องกับแนวโน้มระดับชาติในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์หรือไม่ แบบจำลองการจำแนกประเภท ได้รับนโยบายการจำแนกประเภทและขั้นตอนการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำ โดเมนสาธารณะโครงการนี้ไม่สามารถระบุได้ว่า

โคโลราโดโดยรวมมีความสอดคล้องหรือไม่ อย่างไรก็ตามสามารถกำหนดคุณภาพวัตถุประสงค์ของระบบที่นำไปใช้ใน ๑๒ เมืองที่ตั้งอยู่ทั่วรัฐโคโลราโด

กล่าวโดยสรุปการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพ การจำแนกผู้กระทำความผิดการค้นพบของโครงการนี้สามารถพิจารณาได้ว่า แต่ละรัฐได้ใช้แบบจำลองการจำแนกประเภทตามวัตถุประสงค์ เพราะรัฐส่วนใหญ่ที่มีนโยบายการจำแนกผู้ต้องขังต่ำ และขั้นตอนการตรวจสอบสาธารณะบนเว็บไซต์ แม้ว่าผลลัพธ์ของโครงการนี้ไม่สามารถสรุปให้ทั่วทั้งรัฐโคโลราโดได้ คำถามการวิจัยสำหรับโครงการนี้ไม่มีคำตอบเนื่องจากข้อจำกัดของเรื่องการศึกษาไม่สามารถทบทวนนโยบายการจำแนกประเภทของเรือนจำแต่ละรัฐทั้ง ๖๔ แห่งในโคโลราโดได้ โดยพิจารณาว่าโคโลราโดโดยรวมมีความสอดคล้องกับแนวโน้มระดับชาติในการนำไปใช้แบบจำลองการจำแนกผู้กระทำความผิดตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตามโครงการนี้ก็สามารถที่จะตรวจสอบว่า ๗ มณฑลใช้แบบจำลองการจำแนกประเภทวัตถุประสงค์ ๔ มณฑล จะเห็นว่านโยบายการจำแนกประเภทของแต่ละคนในการจำแนกผู้กระทำความผิดในประเทศไทยจำเป็นต้องมีการดำเนินการเพื่อกำหนดคุณภาพวัตถุประสงค์ของระบบการจำแนกประเภทการกระทำผิด

Edward J. Latesssa and Brian Lovins (๒๐๑๐) การศึกษาบทบาทของการประเมินความเสี่ยงของผู้กระทำผิด: คู่มือผู้กำหนดนโยบาย หนึ่งในรากฐานของการพัฒนาแนวทางการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพคือการใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยงที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว การประเมินความเสี่ยงช่วยให้หน่วยงานราชทัณฑ์มีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับระดับความเสี่ยงที่ผู้กระทำผิด รวมถึงเป้าหมายสำหรับการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานที่ใช้การประเมินความเสี่ยงที่ถูกต้องและมีทรัพยากรที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงช่วยในการประหยัดเวลาในระยะยาว ความก้าวหน้าล่าสุดจากเครื่องมือรุ่นที่สองและสามไปจนถึงเครื่องมือรุ่นที่สี่ให้ประโยชน์มากยิ่งขึ้นสำหรับหน่วยงานราชทัณฑ์ เครื่องมือรุ่นที่สี่นำเสนอระบบแนวคิดแบบบูรณาการซึ่งขับเคลื่อนโดยตรงจากผลลัพธ์ของการประเมินและช่วยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการกำหนดเป้าหมายความต้องการอาชญากรรมที่ระบุว่ามีความเสี่ยงปานกลางถึงความเสี่ยงสูง แม้ว่าการใช้การประเมินความเสี่ยงที่ผ่านการตรวจสอบแล้วนั้นเป็นเพียงขั้นตอนเดียวในการดำเนินการตามหลักฐาน แต่เป็นขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยงานมีการกำหนดเป้าหมายผู้กระทำความผิดที่เหมาะสมและกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสม

กล่าวโดยสรุปการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพ จากงานวิจัยนี้มุ่งเน้นที่จะร่างการใช้การประเมินความเสี่ยงเงื่อนไขในการประเมินความเสี่ยงที่เหมาะสมและความก้าวหน้าของการประเมินความเสี่ยงในช่วงสิบปีที่ผ่านมา การพัฒนาการประเมินความเสี่ยงในความก้าวหน้าของกระบวนการการจำแนกผู้กระทำความผิด ซึ่งในประเทศไทยควรพิจารณา ทบทวนความก้าวหน้าในการประเมินความเสี่ยงในช่วงสิบปีที่ผ่านมาเพื่อการพัฒนากระบวนการการจำแนกผู้กระทำความผิดได้เช่นกัน

เพลินใจ แท้เกษม (๒๕๕๙) รายงานวิจัยเรื่องการบูรณาการงานพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทำการศึกษารูปแบบและกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดทั้งในและต่างประเทศเพื่อนำทักษะในการปฏิบัติงานของทั้ง ๓ กรมเพื่อบูรณาการงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อคืนคนดีสู่สังคม ใช้วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลเชิงลึก และจัดประชุมกลุ่มย่อยกับผู้ที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาพฤตินิสัย ผลการศึกษาพบว่าภารกิจของแต่ละกรมมีความคล้ายคลึงกัน เพราะมีจุดประสงค์ในการแก้ไขผู้กระทำผิดทั้งที่เป็นเด็กและเยาวชน ผู้ใหญ่ และผู้ถูกคุมประพฤติให้สามารถกลับตัวเป็นคนดีและกลับคืนสู่สังคม แต่มีความแตกต่างคือกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนและกรมราชทัณฑ์ มีบทบาทในการดูแลผู้กระทำผิดที่เป็นเด็กและผู้ใหญ่ ในลักษณะของการควบคุมในสถานที่ที่มีลักษณะปิด มีกฎ กติกา ในการดำรงชีวิต มีแผนการการบำบัดเฉพาะส่วนกรมคุมประพฤติดูแลผู้ถูกคุมความประพฤติตามคำสั่งของศาล ซึ่งเป็นผู้กระทำผิดในชั้นก่อนและหลัง

พิจารณาคดี รวมถึงผู้ที่บำบัดรักษาและฟื้นฟูสมรรถภาพจากการติดยาเสพติดแบบบังคับรักษา ซึ่งมีบทบาทในการดูแลผู้กระทำผิดที่มีลักษณะต้องยึดโยงกับชุมชนภายนอก มีการระดมทรัพยากรจากชุมชนมาใช้ในการปฏิบัติการกิจ ควบคู่ไปกับมาตรการหันเหคือออกจากกระบวนการยุติธรรม (Diversion From Justice System) และป้องกันอาชญากรรม เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ก่อให้เกิดการรวมตัวกันระหว่างหน่วยงานในกระทรวงยุติธรรมภายใต้หน่วยงานพัฒนาพฤติกรรมดี ข้อเสนอในการบูรณาการแบ่งออกเป็นบูรณาการระยะสั้นและระยะยาว โดยระยะสั้น งานวิจัยชิ้นนี้แนะนำให้เกิดการบูรณาการระบบข้อมูลผู้กระทำผิด ให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้กระทำผิดทั้ง ๓ กรม เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ประโยชน์ การบูรณาการด้านองค์ความรู้ เสนอแนะให้มีการใช้ชุมชนบำบัด การประเมินความเสี่ยงก่อนปล่อยตัวในการกลับมากระทำผิดซ้ำ ว่าผู้กระทำผิดต้องการความช่วยเหลือในด้านใด เช่น เงินทุน อาชีพ การรักษาพยาบาล เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่หน่วยงานที่จะรับไปดูแลต่อ การบูรณาการด้านพื้นที่ เสนอแนะให้มีการจัดประชุมของหัวหน้าสำนักงานยุติธรรมทุกเดือนและให้รายงานผลให้กระทรวงยุติธรรมทราบถึงการพัฒนาการบูรณาการร่วมกัน การบูรณาการระยะยาว มีการเสนอแนะให้มีอาสาสมัครตามนโยบายของรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมในการให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยเหลือผู้กระทำผิด การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือผู้กระทำผิดในฐานะหน่วยงานภาคีเครือข่าย (Partnership) การสร้างความตระหนักของสังคม (Social Awareness) ให้เกิดการยอมรับผู้ที่เคยกระทำผิดผ่านการประชาสัมพันธ์กิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นการคืนคนดีสู่สังคมโดยการคัดเลือกผู้พ้นโทษที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต (กรมราชทัณฑ์, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการจำแนกกระทำผิดของผู้ใหญ่ นั้นจะเห็นได้ว่ากระบวนการการจำแนกสามารถนำไปใช้เพื่อวางแผนการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังเพื่อไม่ให้ผู้ต้องขังกระทำผิดซ้ำ การจำแนกประเภทการกระทำผิด ดังแนวคิดทฤษฎีของ ก๊อตเฟรดสัน (Gottfredson, อ้างถึงใน สุวรรณใจคล่องแคล่ว, ๒๕๔๖, น. ๒๘) กล่าวว่า ผู้กระทำผิดติดนิสัย (Persistence Offender) หมายถึง ผู้กระทำผิดซ้ำซากหรือทำผิดบ่อยครั้งจนติดเป็นนิสัย โดยพิจารณาการกระทำผิดซ้ำซากจากการกระทำผิดหลาย ๆ ครั้ง ดังนั้น อาชญากรรมไม่สามารถลดลงได้ในปัจจุบัน สาเหตุจากผู้ต้องขังได้กระทำความผิดซ้ำ อาชญากรบางคนได้กระทำความผิดมาแล้วนับครั้งไม่ถ้วนจนกลายเป็นผู้กระทำผิดติดนิสัย ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องมีการจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ ในการกำหนดกลยุทธ์เทคนิคในการสัมภาษณ์เพื่อเผชิญหน้ากับผู้กระทำความผิดไม่ให้เปิดเงื่อนไขข้อเท็จจริง การประเมินความเสี่ยงที่ถูกต้องและมีทรัพยากรที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงช่วยในการประหยัดเวลาในระยะยาว และการดำเนินการเพื่อกำหนดคุณภาพวัตถุประสงค์ของระบบการจำแนกประเภทการกระทำผิด เพราะในทุกขั้นตอนสามารถลดการกระทำผิดซ้ำและลดจำนวนผู้ต้องขังได้

๒) งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กระบวนการจำแนกกระทำผิดของเด็กและเยาวชน

Sanne L. Hillege (๒๐๑๗) ได้ศึกษา ผู้กระทำผิดที่ร้ายแรงสำหรับเด็ก: จำแนกเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะทางสถิติ จากการศึกษาประชากรในสถาบันความยุติธรรมของเด็กและเยาวชนในประเทศเนเธอร์แลนด์ นั้นมีความหลากหลายเนื่องจากเด็กและเยาวชนมีปัญหาทางด้านจิตใจและสังคมเป็นจำนวนมาก ปัจจัยเสี่ยงและลักษณะส่วนบุคคลที่หลากหลายนี้ทำให้การวางแผนกระบวนการจำแนกมีความซับซ้อน ความเข้าใจในกลุ่มย่อยและข้อมูลส่วนบุคคลเฉพาะของปัญหาในผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชนที่เป็นประโยชน์ จะช่วยในการระบุตัวชี้วัดการรักษาที่สำคัญสำหรับแต่ละกลุ่มย่อยของผู้กระทำผิดของเด็กและเยาวชนที่ร้ายแรง

วิธีการศึกษาเพื่อระบุกลุ่มย่อยที่มีลักษณะผู้กระทำความผิดรวมการวิเคราะห์กลุ่มได้ดำเนินการกับข้อมูลของปี ๒๐๑๐-๑๖ รวบรวมจากสถาบันความยุติธรรมเด็กและเยาวชนทั้งหมด การศึกษารวมถึงความถี่ของลักษณะผู้กระทำผิดเป็นการจำลองแบบของการศึกษาก่อนหน้าเพื่อที่จะทำซ้ำและตรวจสอบกลุ่มย่อยที่ระบุเพื่อระบุกลุ่มย่อยที่มีประโยชน์มากที่สุดในการปฏิบัติทางคลินิกมีการนำเสนอกลุ่มย่อยที่แตกต่างกันเพื่อแก้ปัญหา

ผลการศึกษาพบว่า การรวมทั้งทางสถิติและความเกี่ยวข้องทางคลินิกส่งผลให้เกิดกลุ่มย่อย ๗ กลุ่ม กลุ่มย่อยส่วนใหญ่คล้ายกับกลุ่มย่อยที่พบในการศึกษาก่อนหน้านี้ดังต่อไปนี้ (๑) ปัญหาทางเพศ (๒) ปัญหาการต่อต้านสังคมและปัญหาสุขภาพจิต (๓) ปัญหาการขาดความเห็นอกเห็นใจ (๔) ปัญหาการเผยแพร่ข้อมูล (๕) ปัญหาครอบครัว (๖) การใช้สารเสพติด (๗) ปัญหาทางเพศและปัญหาสังคม

กล่าวโดยสรุปการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพโดยการจำแนกกลุ่มย่อยของผู้กระทำผิดตามที่ระบุอย่างชัดเจน โดยกระบวนการวัดคะแนนปัจจัยความเสี่ยงสามารถช่วยในการระบุลักษณะของผู้กระทำผิดเด็กและเยาวชนที่รุนแรงซึ่งสามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติการจำแนกผู้กระทำความผิดของเด็กและเยาวชนทางการรักษาศึกษาเพื่อปรับการรักษาตามความเสี่ยงและความต้องการเฉพาะของแต่ละกลุ่มย่อยได้

Christopher T. Lowenkamp (๒๐๐๑) ได้ศึกษาการประเมินความเสี่ยง และการประเมินความต้องการในการจำแนกผู้กระทำความผิดและบทบาทของเด็กและเยาวชนกระทำความผิดในประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการศึกษาในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมาในการประเมินความเสี่ยง และการประเมินความต้องการในการจำแนกผู้กระทำความผิดที่มีผลกระทบอย่างมากต่อการจำแนกที่ถูกต้องและการตัดสินใจในการรักษา หนึ่งในเครื่องมือที่ได้ใช้ในหลายหน่วยงานราชทัณฑ์ในประเทศสหรัฐอเมริกา คือ เครื่องมือ (LSI-R) เป็นระดับการบริการที่ปรับปรุงแก้ไขแล้ว มีการวิพากษ์วิจารณ์ถึงความล้มเหลวในการพิจารณา เช่น การนำมาใช้กับการละเมิดทางร่างกาย และทางเพศว่าเป็นปัจจัยเสี่ยงและความล้มเหลวในการปรับเปลี่ยนเครื่องมือสำหรับการประเมินผู้กระทำความผิดหญิง

วัตถุประสงค์การวิจัย คือ ๑) การทดสอบความถูกต้องของการประเมินความเสี่ยง และการประเมินความต้องการในการจำแนกผู้กระทำความผิดและการประเมินการกระทำความผิดซ้ำในอนาคต ๒) การทบทวนกรรมในวัยเด็กส่งผลกระทบต่อความเสี่ยงจากการกระทำความผิดซ้ำที่วัดได้ ด้วยเครื่องมือ (LSI-R)

งานวิจัยนี้ได้ใช้กลุ่มตัวอย่าง ผู้กระทำความผิดจำนวน ๔๔๒ คน เพศชาย ๓๑๗ คน เพศหญิง ๑๒๕ คน โดยงานวิจัยนี้ได้ตรวจสอบความถูกต้องของเครื่องมือ (LSI-R) สำหรับทั้งเพศหญิงและเพศชายและความสัมพันธ์ระหว่างการล่วงละเมิดทางเพศในวัยเด็ก

ผลการวิจัยพบว่า การควบคุมความเสี่ยงสำหรับการใช้เครื่องมือ LSI-R สำหรับกลุ่มตัวอย่างนี้ผู้กระทำความผิดหญิงและประวัติการถูกล่วงละเมิดในอดีตไม่สามารถเพิ่มคำทำนายการถูกจับกุมใหม่ได้ และนอกจากนี้ การทบทวนกรรมในวัยเด็กไม่มีนัยสำคัญในการส่งผลกระทบต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในการกระทำความผิดซ้ำ

กล่าวโดยสรุปการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพการมุ่งเน้นการทำงานของภาครัฐที่ใช้มาตรการการกระทำผิดซ้ำซ้อนนี้เข้มงวดเกินไป อาจจะเป็นมาตรการของรัฐที่เชื่อถือได้มากที่สุดเพื่อลดการทำกิจกรรมต่อต้านสังคมบางอย่าง นอกจากนี้ในการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ สิ่งที่สำคัญคือการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมในด้านการทบทวนกรรมในวัยเด็กที่ส่งผลกระทบต่อการกระทำผิดซ้ำ เพื่อหาปัจจัยอื่นในการศึกษาการล่วงละเมิดในวัยเด็กที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำ

Lorena Wenger and Antonio Andres-Pueyo (๒๐๑๖) ได้ศึกษา ความเป็นส่วนตัวและการทดสอบทางคลินิกในภาษาสเปนสำหรับการประเมินผู้กระทำผิดทางอาญา และการประเมินทางจิตวิทยาของผู้กระทำผิดตลอดระยะต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนเป็นสิ่งจำเป็น ช่วยให้นั่นใจว่ามีการใช้มาตรการทางกฎหมายและการศึกษาอย่างเพียงพอในกระบวนการ บทความนี้แสดงความคิดเห็นการทดสอบหลักของการประเมินทางจิตวิทยาที่มีอยู่ในสเปนเหมาะสำหรับการใช้งานโดยผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาที่ทำงานกับผู้กระทำผิดเด็กในการให้บริการกระบวนการยุติธรรมเด็กและเยาวชนในประเทศที่พูดภาษาสเปน เราแบ่งเครื่องมือเหล่านี้ออกเป็นสามกลุ่ม: ๑) ลักษณะเฉพาะ คือเครื่องมือทั่วไปที่เหมาะสมกับบริบททางจิตวิทยา ๒) ทางคลินิกคือเครื่องมือที่ใช้ครั้งแรกจำกัดเฉพาะการทำงานกับวัยรุ่นที่มีความต้องการด้านสุขภาพจิต และ ๓) นิติเวชเครื่องมือที่ได้รับการพัฒนาเป็นพิเศษเพื่อใช้ในประชากรผู้ใหญ่ในกระบวนการยุติธรรม กลุ่มสุดท้ายนี้อธิบายไว้ในส่วนที่สองของบทความนี้ เครื่องมือที่สำคัญที่สุดที่ผ่านการพิสูจน์แล้วจะถูกลำเสนอและตรวจสอบสำหรับแต่ละกลุ่ม

กล่าวโดยสรุปการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพการทดสอบทางจิตวิทยาสำหรับการประเมินผลทางคลินิกเครื่องมือของลักษณะทางคลินิกเป็นแนวทางในการตีความผลของการตรวจไปสู่การวิเคราะห์ประเภทของอาการทางจิต ในด้านกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน เป็นกระบวนการที่มีความรับผิดชอบทางอาญาและเนื่องจากความสำคัญในกระบวนการศึกษา เป็นการวิเคราะห์ความสมบูรณ์ทางจิตของการพัฒนาของเยาวชน สิ่งนี้มีเหตุผลเพียงพอที่จะใช้เครื่องมือทางคลินิกในการประเมินทางจิตวิทยา มีเครื่องมือจำนวนมากที่มีอยู่ในปัจจุบันตัวเลือกจะขึ้นอยู่กับวิธีการและการพิจารณาของมืออาชีพและความต้องการที่ได้รับในกรณีเฉพาะ (และแม้กระทั่งในช่วงเวลา) ของผู้กระทำผิดวัยรุ่นภายใต้การประเมิน ซึ่งกระบวนการจำแนกการกระทำผิดจำเป็นต้องตรวจสอบเครื่องมือทางคลินิกในการประเมินด้านจิตวิทยาเป็นสิ่งสำคัญ

Masaru Takahashi (๒๐๐๘) ได้ศึกษา กระบวนการประเมินผู้กระทำผิดของเด็กและเยาวชนในการจำแนกประเภทประเทศญี่ปุ่นเป็นข้อมูลที่น่าสนใจได้เลออธิบายในส่วนกระบวนการการจำแนกเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด กล่าวถึง ๑) แบบร่างของสถาบันราชทัณฑ์เยาวชนในญี่ปุ่น ๒) กรอบการจำแนกขั้นพื้นฐานในบ้านจำแนกเด็กและเยาวชน ๓) ปัญหาของระบบการประเมินในปัจจุบันและการพัฒนาเครื่องมือประเมินความเสี่ยง ๔) ความท้าทายในการออกแบบ และการแนะนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการวิเคราะห์การประเมินผู้กระทำผิดของเด็กและเยาวชนในการจำแนกประเภทประเทศญี่ปุ่นได้แก่ (๑) กระบวนการของการรับเด็กเข้าบ้านได้จำแนกเด็กและเยาวชนที่มีกระบวนการออกแบบเพื่อรับเยาวชนที่ได้รับการตัดสินจากศาลครอบครัวและการประเมินปัญหาทางร่างกายและจิตใจและความผิดทางอาญาตามความเชี่ยวชาญของบุคลากรในด้านการแพทย์ จิตเวชศาสตร์ จิตวิทยา สังคมวิทยา และสาขาวิชาการอื่น ๆ (๒) กระบวนการการจำแนกเข้าโรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชนโรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชนรองรับเยาวชนภายใต้คำตัดสินของศาลครอบครัวที่จะให้คำมั่นว่าจะมีมาตรการป้องกันเพื่อให้พวกเขามีโปรแกรมการศึกษาราชทัณฑ์โรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชนมี ๔ ประเภท (โรงเรียนประถม โรงเรียนกลาง โรงเรียนพิเศษ และโรงเรียนทางการแพทย์) แบ่งตามอายุระดับแนวโน้มความผิดทางอาญาและสภาพร่างกายและจิตใจของเด็กและเยาวชน เพศชายและเพศหญิงแยกจากกันยกเว้นในโรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชนทางการแพทย์ ประเภทของโรงเรียนนั้นขึ้นอยู่กับพิจารณาของศาลครอบครัว

กล่าวโดยสรุปการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ กรอบพื้นฐานของการจำแนกประเภทบ้านในการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนภายใต้กฎหมายฉบับแก้ไขของเด็กและเยาวชนศาลครอบครัวสามารถส่งตัวเด็กและเยาวชนเข้าสู่สถานกักกันที่ได้รับการคุ้มครองเป็นระยะเวลาสูงสุดแปดสัปดาห์

ซึ่งความสำคัญในการจำแนกประเภทผู้กระทำผิดในวัตถุประสงค์หลักของระบบการจำแนกประเภทคือการวิเคราะห์พฤติกรรมที่กระทำผิดกฎหมายและเพื่อสนับสนุนศาลครอบครัวในการทำความเข้าใจความเสี่ยงของการลงโทษเป็นใหม่และความต้องการการคุ้มครองของเยาวชนเพื่อให้คำสั่งการรักษาที่เหมาะสม รายงานการจำแนกประเภทยังใช้ในการจัดทำแผนการแทรกแซงที่เหมาะสม (เช่น โรงเรียนฝึกอบรมเด็กและเยาวชน) และหน่วยงานรักษาชุมชน

งานวิจัยเรื่อง “การจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประเทศไทย” (วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ, ๒๕๔๙) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงสภาพการณ์การดำเนินการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน และการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้น เพื่อศึกษาปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาอุปสรรคในการจำแนกประเภท และแนวทางในการแก้ไข เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบและเครื่องมืออุปกรณ์ในการจำแนกประเภทตลอดจนการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิด การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรม และการพัฒนาบุคลากร ด้านการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนและกิจกรรมบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูตามประเภทปัญหาของเด็กและเยาวชนที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเพื่อสร้างและพัฒนาระบบ กลไก เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ ในการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชน และมาตรการทางเลือกอื่น

ผลการศึกษาพบว่าสถานการณ์การดำเนินการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน และการใช้เครื่องมือต่างๆ ที่ได้จัดทำขึ้น ในพื้นที่เป้าหมายทั้ง ๕ แห่ง ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนได้ตามรูปแบบ ระบบ วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินงานตามที่กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกำหนด ส่วนหน่วยงานที่สามารถดำเนินการได้เพียงบางส่วนของรูปแบบและวิธีการ ทำให้ผลการดำเนินการด้านจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนในหน่วยงานต่างๆ ไม่มีประสิทธิภาพประสิทธิผล เนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคมากมาย ซึ่งปัจจัยที่เป็นปัญหาอุปสรรคมีหลายปัจจัย ได้แก่ จำนวนบุคลากร ความรู้ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ด้านการจำแนกประเภทของบุคลากร หลักสูตรการฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร นโยบายของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนระยะเวลาในการดำเนินการจำแนกประเภท วิธีการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชน การแยกเด็กและเยาวชนตามผลการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน เครื่องมือ อุปกรณ์ในการจำแนกประเภท กฎหมายกระบวนที่เกี่ยข้อง โครงสร้างการจัดแบ่งหน่วยงานอาคารสถานที่ องค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง การประสานความร่วมมือ กิจกรรมการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน และพัฒนาเด็กและเยาวชนแผนการบำบัด แก้ไขฟื้นฟู

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าเด็กและเยาวชนในพื้นที่เป้าหมาย ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการจำแนกประเภท และไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมและถูกต้องส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนทำให้เด็กและเยาวชนไม่ได้รับการคุ้มครองสวัสดิภาพ เพราะว่าเป็นการนำเอาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดแตกต่างคดีและความรุนแรงมาอยู่รวมกัน และให้การบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูที่เหมือนกันย่อมไม่ได้ผล ทำให้เกิดการถ่ายทอดพฤติกรรมการกระทำผิดแก่กัน รวมทั้งเด็กและเยาวชนไม่ได้รับการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกันและพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและประเภทของกลุ่มเด็กและเยาวชน

ส่วนการใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่างๆ พบว่า กลุ่มพื้นที่เป้าหมาย ๕ แห่ง ส่วนใหญ่ยังไม่สามารถใช้เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ อย่างไรก็ตามมีเพียงหน่วยงานบางหน่วยที่สามารถนำมาใช้ได้แต่เพียงบางส่วนเนื่องจากมีปัญหาอุปสรรคในการใช้มาก ซึ่งปัจจัยที่เป็นสาเหตุของปัญหาอุปสรรคมีอยู่หลายปัจจัย เช่น การขาดความรู้ความเข้าใจ ขาดทักษะ ขาดประสบการณ์ และขาดความชำนาญ ในการใช้เครื่องมืออุปกรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งแบบทดสอบต่าง ๆ ทางจิตวิทยา การไม่มีโอกาสได้รับการฝึกฝนอบรมในด้านนี้มาก่อน จำนวนเด็กและเยาวชนมีมากเกินไป จำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ การทดสอบทางจิตวิทยาใช้เวลามากเกินไป

วิธี การใช้เครื่องมืออุปกรณ์มีความยุ่งยากซับซ้อน อุปกรณ์เครื่องมือล้ำสมัยและไม่เพียงพอ อุปกรณ์ต่าง ๆ และจำนวนแบบฟอร์มการจำแนกประเภทมีมากเกินไปและซ้ำกัน ฯลฯ

ส่วนประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของระบบจำแนกประเภทและเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจำแนกประเภท ตลอดจน กิจกรรมการบำบัดแก้ไขฟื้นฟู ป้องกัน และพัฒนาเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในกลุ่มพื้นที่เป้าหมาย ๕ แห่งปรากฏว่าการดำเนินการในด้านการจำแนกขั้นต้น การจำแนกเพื่อหาสาเหตุของการกระทำผิด และวางแผนแก้ไข และการจำแนกประเภทเพื่อบำบัด แก้ไขและการเตรียมความพร้อมในการกลับคืนสู่สังคม รวมทั้งเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ มีประสิทธิภาพประสิทธิผลในระดับปานกลาง

กล่าวโดยสรุปการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่มีความมีประสิทธิภาพ ปัญหาอุปสรรคของระบบในการจำแนกประเภทผู้กระทำผิดมีอีกหลายประการที่ต้องดำเนินการแก้ไข ซึ่งในการแก้ไขปัญหามาจากการศึกษา พบว่า มีการนำเสนอและเน้นเกี่ยวกับแนวทางในการแก้ไขปัญหามากหลาย เช่น ปรับปรุงวิธีการดำเนินงานด้านการจำแนกประเภท ควรปรับปรุงเกณฑ์การจำแนกประเภท และจัดแบ่งประเภทกลุ่มเด็กและเยาวชนตามผลการจำแนกประเภท ควรปรับปรุงการส่งต่อเอกสารที่เกี่ยวข้องและการประสานงานภายในหน่วยงานและนอกหน่วยงาน ควรปรับปรุงการกำหนดการทำงานของเจ้าหน้าที่ในการจัดกิจกรรมบำบัดแก้ไข ฟื้นฟู ป้องกัน และพัฒนาเด็กและเยาวชน ควรปรับปรุงและจัดตารางเวลากิจกรรมบำบัดฯ ใหม่ ควรสนับสนุนส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน ควรจัดทำหลักสูตรและการพัฒนาบุคลากร ควรปรับปรุงวิธีการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู ป้องกันและพัฒนาให้สอดคล้องกับผลการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน ควรมีการเผยแพร่ความรู้ด้านการจำแนกประเภทให้กับบุคลากรและบุคคลทั่วไป ควรปรับปรุงการออกแบบอาคาร การวางผังอาคารสถานที่ ควรให้ปรับปรุงรองรับกับผลการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชน ควรปรับปรุงการประเมินผลและติดตามผลการจำแนกประเภทและการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟูเด็กและเยาวชน วิธีการบำบัด แก้ไข ฟื้นฟู และการสงเคราะห์ช่วยเหลือ ควรปรับปรุงโครงสร้างการจัดแบ่งหน่วยงาน ควรเพิ่มจำนวนบุคลากร ฯลฯ รวมทั้ง ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถดำเนินจัดทำหลักการพัฒนาศูนย์พัฒนาบุคลากรด้านการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนและกิจกรรมบำบัดแก้ไข ฟื้นฟูตามประเภทปัญหาของเด็กและเยาวชน

รายงานวิจัยเรื่อง การจำแนก แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และติดตามเด็กและเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรม งานระยะที่ ๑ ทำการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการในกระบวนการจำแนก กระบวนการแก้ไข บำบัด และกระบวนการติดตามฟื้นฟูเด็กและเยาวชนเพื่อพัฒนากระบวนการจำแนกเด็กและเยาวชนและบูรณาการระบบการปฏิบัติต่อเด็กและเยาวชนแบบองค์รวม ใช้วิธีการศึกษาโดยการใช้แบบสอบถาม สัมภาษณ์และจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ที่ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญที่อยู่ในหน่วยงาน ผลสรุปแนวทางการจำแนก บำบัด ฟื้นฟู และติดตามเด็กและเยาวชนพบว่า การปฏิบัติงานของศาลเยาวชนและครอบครัวในยุคแรกพบว่ามีบทบาทในการสงเคราะห์ช่วยเหลือแต่ต่อมาเมื่อได้รับอิทธิพลจากแนวคิดสากลก็มีการปรับบทบาทเข้าสู่ระบบการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟูเด็กและเยาวชนและมีการทำงานร่วมกับสหวิชาชีพ เน้นการป้องกันควบคุมไปกับการแก้ไขปัญห นอกจากนี้ยังมีการติดตามเด็กเยาวชนและครอบครัวที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมอย่างจริงจัง แต่อย่างไรก็ตาม พบว่ายังขาดความชัดเจนในการจำแนก แก้ไข บำบัด ที่เกิดจากการตีความกฎหมายที่บัญญัติไว้อย่างกว้าง ๆ ไม่ชัดเจน และศาลเยาวชนและครอบครัวก็ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานยุติธรรมในการพัฒนาการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้การปฏิบัติงานของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นการพัฒนาที่ไม่มีความต่อเนื่อง และผลสรุปจากแบบสอบถามและการสนทนากลุ่มกับผู้ปฏิบัติงานและผู้เชี่ยวชาญ โดยแบบสอบถามส่งไปยังข้าราชการตุลาการ (อธิบดีผู้พิพากษา รองอธิบดีผู้พิพากษา ผู้พิพากษาหัวหน้าศาล ผู้พิพากษา และผู้พิพากษาอาวุโส ผู้พิพากษาสมทบและ

ผู้อำนวยการของศาลเยาวชนและครอบครัวทั่วประเทศ) ส่วนการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group) ได้แก่ กลุ่มผู้ปฏิบัติงานในศาลเยาวชนและครอบครัว ข้าราชการตุลาการ (อธิบดีผู้พิพากษาสมทบ ผู้อำนวยการ) และ กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ (นักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษา นักวิชาการอิสระ องค์กรเอกชนด้านเด็ก เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานกระบวนการยุติธรรม) ให้ข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรมว่า การจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดมีความจำเป็น แต่ควรทำครั้งเดียวเพื่อไม่ให้กระทบกระเทือนต่อเด็กและเยาวชน หากทำหลายครั้งควรจะทำเฉพาะกรณีพิเศษเท่านั้น คนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการจำแนกแยกประเภทเด็กในการกำหนดแนวทางแก้ไขและจัดรูปแบบกิจกรรมเพื่อการบำบัดและเห็นว่ารายงานสืบเสาะข้อมูลของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่เป็นข้อมูลเชิงลงโทษมากกว่าการแก้ไขเด็กและเยาวชน ไม่ได้จำแนกเพื่อวิเคราะห์หาศักยภาพ สภาพปัญหา หรือการดำเนินการแก้ไขด้านจิตวิทยาหรือสังคม เนื่องจากการขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญในการจำแนก มีข้อมูลที่ควรลงรายละเอียด เช่น มูลเหตุจูงใจในการกระทำผิดโดยเน้นไปที่สาเหตุในการกระทำผิด หากคดีมีความซับซ้อนควรใช้สหวิชาชีพ ไม่ว่าจะเป็น นักจิตวิทยา แพทย์ นักสังคมสงเคราะห์ เป็นต้น ในการแก้ไข บำบัดฟื้นฟูในภาพรวมเห็นว่ากระบวนการบำบัดราชการไม่สามารถดูแลได้อย่างทั่วถึง จึงเสนอให้มืองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านเด็กและเยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือ ควรมีการจัดศูนย์ข้อมูลด้านการแก้ไข บำบัด ฟื้นฟู ที่ภาครัฐควรเข้ามาสนับสนุนงบประมาณเข้ามามีส่วนร่วม (สำนักงานศาลยุติธรรม, ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์)

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการจำแนกผู้กระทำความผิดของเด็กและเยาวชน การจำแนกในประเทศไทยของกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ในการดำเนินการจำแนกประเภท วิธีการบำบัด แก้ไขฟื้นฟู ป้องกันและพัฒนาเด็กและเยาวชน แต่เรายังพบถึงจำนวนของผู้กระทำความผิดที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นจากการศึกษาสาเหตุของการกระทำผิดเด็กและเยาวชนพบว่า การคบค้าสมาคมที่แตกต่างมีผลต่อการหันเหสู่พฤติกรรมการกระทำความผิด ดังแนวคิดทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง (Different Association Theory) ของ เอ็ดวิน เอช ซัทเทอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) ได้พยายามอธิบายการกระทำผิดจากการเรียนรู้ทางสังคมการเรียนรู้ทักษะ (Skill) และแรงจูงใจซึ่งเป็นผลจากการติดต่อกับคนที่เป็นอาชญากร จึงได้เรียนรู้ค่านิยม ทศนคติ และรูปแบบของการประกอบ อาชญากรรม หลักการของทฤษฎีการคบหาสมาคมที่แตกต่าง เราจะเห็นกระบวนการการจำแนกผู้กระทำความผิดของเด็กและเยาวชนได้ให้ความสำคัญในการป้องกันการกระทำความผิดโดยการลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกิดขึ้นในยุคที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบันพอสรุปได้ดังแนวคิดของ (นิธิ จิตสว่าง, ๒๕๔๑: ๒๓-๓๑) การแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด (Reformation and Rehabilitation) การลงโทษเพื่อการแก้ไขฟื้นฟูจิตใจผู้กระทำความผิด มีเป้าหมายที่จะใช้การลงโทษเป็นวิธีการเปลี่ยนหรือ แก้ไขหรือเยียวยารักษาจิตใจของผู้กระทำให้ลดความรู้สึกลดต่อต้านกฎหมาย และกลับมามีความเห็นดีเห็นชอบด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายไม่กระทำความผิดซ้ำขึ้นอีก ดังนั้นนโยบายในการพัฒนาการจำแนกผู้กระทำความผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศไทยจากการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพโดยการจำแนกกลุ่มย่อยของผู้กระทำความผิดตามที่ระบุปัจจัยความเสี่ยงสามารถช่วยในการระบุลักษณะของผู้กระทำความผิดเด็กและเยาวชนที่รุนแรงซึ่งสามารถนำมาใช้ในการจำแนกเช่นการรักษาคลินิกเพื่อปรับการรักษาตามความเสี่ยงและความต้องการเฉพาะของแต่ละกลุ่มย่อยได้การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิดที่มีประสิทธิภาพการทดสอบทางจิตวิทยาสำหรับการประเมินผลทางคลินิกเครื่องมือของลักษณะทางคลินิกเป็นแนวทางในการตีความผลของการตรวจไปสู่การวิเคราะห์ประเภทของอาการทางจิต ในด้านกระบวนการยุติธรรมของเด็กและเยาวชน

๓) งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิดของหน่วยงานคุมประพฤติ

Wendy Fitzgibbon. (๒๐๑๐). ได้ทำการศึกษา การตรวจสอบทัศนคติของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติชาวไอริชที่มีต่อการประเมินความเสี่ยง การศึกษาการประเมินความเสี่ยงและการทดลองในประเทศไอร์แลนด์ เกี่ยวข้องกับการการอภิปรายเกี่ยวกับแนวทางการบริหารความเสี่ยงในการทดลองในงานวิจัย โดยมีข้อโต้แย้งทางทฤษฎีในปัจจุบันเกี่ยวกับอิทธิพลของความเสี่ยงในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและสรุปผลกระทบของความเสี่ยงต่อการฝึกภาคทัณฑ์ในประเทศไอร์แลนด์และประเทศอังกฤษและเวลส์ ด้วยการใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ แสดงถึงทัศนคติของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติที่ถูกตรวจสอบเพื่อเน้นประเด็นสำคัญที่เจ้าหน้าที่ทำการตัดสินใจเรื่องความเสี่ยง ผลการวิจัยนี้เปรียบเทียบกับผลการวิจัยอื่น ๆ จากประเทศอังกฤษและเวลส์ ข้อสรุปทั้งหมดระบุถึงผลบวกและผลลบของการใช้เครื่องมือความเสี่ยงและชี้ไปที่ประเด็นความสำคัญอย่างต่อเนื่องของการตัดสินใจทางคลินิกของการประเมินความเสี่ยง เป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าการวิจัยเน้น 'การต่อต้าน' โดยผู้เชี่ยวชาญด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในการใกล้เคียงผลกระทบของ 'การลงโทษใหม่' มีแนวความคิดเรื่องการต่อต้านนั้นมีความเกี่ยวข้องในการฝึกภาคทัณฑ์ในประเทศไอร์แลนด์

Aline Bauwens (๒๐๐๙) ได้ศึกษา เรื่องมุมมองของเจ้าหน้าที่คุมประพฤติเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงประเทศเบลเยียมล่าสุดในบริการคุมประพฤติ โดยตลอดทศวรรษที่ผ่านมากระบวนการยุติธรรมทางอาญาของเบลเยียม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทดลองการให้บริการด้านการคุมประพฤติได้ผ่านช่วงเวลาของการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากการวิพากษ์วิจารณ์ในสาธารณะ ได้รับแรงกดดันทางการเมืองและการเรียกร้องให้มีการปฏิรูปกระบวนการคุมประพฤติ การศึกษานี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพแสดงให้เห็นว่าการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างมีอิทธิพลต่อการฝึกภาคทัณฑ์โดยเห็นว่าเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานได้รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงขององค์กรเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม การค้นพบเบื้องต้นเหล่านี้ใช้ในการศึกษาเชิงคุณภาพของเจ้าหน้าที่กองพิสูจน์หลักฐานที่ทำงานในสภาพผู้พิพากษาในกรุงบรัสเซลส์และเปรียบเทียบกับพัฒนาการในประเทศอังกฤษและเวลส์ พบว่ากระบวนการจำแนกที่มีประสิทธิภาพต้องมีการควบคุมและติดตามนักโทษที่ถูกปล่อยตามเงื่อนไขอย่างเข้มงวด การปล่อยตัวตามเงื่อนไขนั้นเป็นผลมาจากการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสามฝ่ายหลัก: ผู้กระทำความผิด, เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ ("ผู้ช่วยผู้พิพากษา" ในเบลเยียม) และศาลดำเนินการตามคำพิพากษา และการคุมประพฤติชาวเบลเยียมได้รับการจัดการในกระบวนการ แต่ก็ไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงในจุดประสงค์เดียวกัน อย่างไรก็ตามในปัจจุบันมีการเน้นการบริหารจัดการที่เพิ่มขึ้นที่มีประสิทธิภาพ

Rob Whyman (๒๐๐๙) ได้ทำการศึกษา จุดแข็งของทรัพยากรหรือการควบคุมในการประเมินปัจจัยป้องกันในการฝึกภาคทัณฑ์ของหน่วยงานคุมประพฤติ งานวิจัยนี้อยู่บนพื้นฐานของการวิจัยที่สำรวจในการเข้าใจถึงปัจจัยการป้องกันการประเมิน ซึ่งนำมาใช้ในการประเมินความเสี่ยงของกรมคุมประพฤติ พื้นที่ที่มีการทดลองงานวิจัยครั้งนี้ได้รับรางวัล Sir Graham Smith เป็นบริหารงานโดยสถาบันคุมประพฤติ โดยมีการวิจัยในการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างสำรวจความรู้ความสามารถความเชื่อมั่นและทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างของพนักงานคุมประพฤติที่ทำงานในสำนักงานคุมประพฤติแห่งชาติ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการทำความเข้าใจความหลากหลายและมีข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับความรู้ แต่ทัศนคติที่มีต่อปัจจัยป้องกันเป็นบวกและมีแนวปฏิบัติที่ดีในแง่ของการประเมินผลความเสี่ยงของกรมคุมประพฤติ

Charlotte Knight and Brian Stout (๒๐๐๙) ได้ทำการศึกษา เรื่องการฝึกอบรมผู้จัดการคุมประพฤติและผู้กระทำความผิด: การโต้แย้งสำหรับวิธีการแบบบูรณาการของมหาวิทยาลัย De Montfort University (DMU) ได้รับมอบหมายจาก National Offender Management Service (NOMS) เพื่อดำเนินการวิจัยทักษะของเจ้าหน้าที่ในการฝึกอบรมภาคทัณฑ์และหลักสูตรใหม่ งานวิจัยนี้จะนำผลการวิจัยมาวิเคราะห์เกี่ยวกับอนาคตของการฝึกอบรมภาคทัณฑ์ ที่ช่วยในการยืนยันว่าการเตรียมการฝึกอบรมในอนาคต

สำหรับพนักงานคุมประพฤติต้องคำนึงถึงความงานที่มุ่งเน้นผู้กระทำความผิดที่ซับซ้อน ต้องดำเนินการโดยพนักงานระดับต่าง ๆ และขอบเขตบทบาทควรเป็นกลางในการอภิปรายเกี่ยวกับความสามารถและคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ ในขณะที่ทรัพยากรการฝึกอบรมไม่สามารถกำหนดเป้าหมายของเจ้าหน้าที่ภาคทัณฑ์ได้ ความสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อเปิดใช้งานการพัฒนาทักษะที่สำคัญและสะท้อนถึงความรู้สำหรับพนักงานทุกคน

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการจำแนกผู้กระทำความผิดของกรมคุมประพฤติ การจัดการการจำแนกต่อผู้กระทำความผิด เพื่อไม่ให้เกิดการกระทำผิดซ้ำของการคุมประพฤติ ต้องอาศัยการทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่, เจ้าหน้าที่คุมประพฤติ และศาลดำเนินการตามคำพิพากษา เพื่อให้ลดจำนวนผู้กระทำความผิดซ้ำ สอดคล้องกับแนวคิดของ นุชนาฏ มุกระ (๒๕๕๔) กล่าวว่า การกระทำผิดซ้ำอาจนับรวมถึงการกระทำผิดครั้งที่ ๒ ขึ้นไป อาจเรียกได้ว่าเป็นการกระทำความผิดที่ตึงเครียดต่อการแก้ไขพฤติกรรมที่ตึงเครียดให้กลับคืนสู่สังคมปกติได้ นับว่าเป็นการก่อปัญหาอาชญากรรมให้กับสังคมเพิ่มมากขึ้น ทั้งที่ผู้กระทำความผิดซ้ำได้ผ่านขั้นตอนการขัดเกลา และการแก้ไขจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมโดยเฉพาะในการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมในเรือนจำมาแล้ว นอกจากนี้แล้ว นโยบายของหน่วยงานคุมประพฤติในประเทศไทยควรที่การพัฒนาเตรียมการฝึกอบรมในอนาคตสำหรับพนักงานคุมประพฤติต้องคำนึงถึงความงานที่มุ่งเน้นผู้กระทำความผิดที่ซับซ้อน ต้องดำเนินการโดยพนักงานระดับต่าง ๆ และขอบเขตบทบาทควรเป็นกลางในการอภิปรายเกี่ยวกับความสามารถและคุณสมบัติของเจ้าหน้าที่ ในการพัฒนาทักษะการจำแนกผู้กระทำความผิด

บทที่ ๓ ระเบียบวิธีวิจัย

๓.๑ กลุ่มเป้าหมายและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

๑) กลุ่มเป้าหมาย

๑.๑) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นต้น

๑.๒) นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเกี่ยวกับระบบการจำแนกและประเมิน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยา จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์

๒) เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก คือ กรอบคำถามการสัมภาษณ์ โดยมีการกำหนดประเด็นและกรอบคำถามในการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อค้นหาแนวทางที่เหมาะสมต่อการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด ใน ๑๘ ประเด็นหลักดังนี้

๒.๑) ในปัจจุบัน ขั้นตอน/วิธีการจำแนกผู้กระทำผิดเป็นอย่างไร ท่านคิดว่า มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

๒.๒) ในการจำแนกผู้กระทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำผิดซ้ำ ใช้กระบวนการเดียวกันหรือไม่ มีความแตกต่างกันในขั้นตอนใดบ้าง อย่างไร

๒.๓) ท่านพบปัญหาใดในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด

๒.๔) ท่านคิดว่ากระบวนการจำแนกมีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำได้หรือไม่ อย่างไร

๒.๕) กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร

๒.๖) ควรมีการจัดกลุ่มผู้กระทำผิดและแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์การจำแนกให้มีความเหมาะสมอย่างไร (เช่น ความพร้อมของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ สถานที่อื่น ๆ ในการรองรับผู้กระทำผิดที่เหมาะสม)

๒.๗) กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังพื้นฐานในการกลั่นกรองผู้ต้องขังเพื่อแบ่งระดับการควบคุม และจัดกลุ่ม มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

๒.๘) กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัย ควรมีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังแต่ละคนตามความเหมาะสม อย่างไร

๒.๙) การจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อย มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

๒.๑๐) ในปัจจุบันกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดทำโดยการสัมภาษณ์/ประเมินความเสี่ยง ทั้งอาศัยหลักเกณฑ์และดุลยพินิจของผู้ทำการจำแนก ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร

๒.๑๑) ควรมีความถี่ และระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสมอย่างไร

๒.๑๒) บุคลากรที่ทำการจำแนกผู้กระทำผิดควรเป็นใครบ้าง และมีคุณสมบัติอย่างไร

๒.๑๓) หลังการจำแนกผู้กระทำผิดมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผู้กระทำผิดหรือไม่ อย่างไร

๒.๑๔) ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดมีอะไรบ้าง

๒.๑๕) มีแนวทางและวิธีการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดที่เหมาะสมอย่างไร

๒.๑๖) ท่านคิดว่าควรศึกษาแนวคิด/ทฤษฎีในต่างประเทศใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

๒.๑๓) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด ด้วยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำงานด้านนี้

๒.๑๔) ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด เพื่อแก้ไข/ลดการกระทำผิดซ้ำ

๓.๒ ขั้นตอนการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษา ได้แก่ การค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ และการสัมมนาระดมความคิดเห็น ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

๑) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ เช่น ตำรา หนังสือ เอกสารทางวิชาการ วารสาร บทความ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ ที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับระบบการจำแนกผู้กระทำผิด สภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบการจำแนก เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๒) ประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน ๒ ครั้ง โดยแบ่งเป็น

๒.๑) กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน

๒.๒) กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ

โดยเชิญนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ บุคลากรในการบวนการยุติธรรม ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัยที่เกี่ยวข้อง (จำนวนครั้งละไม่ต่ำกว่า ๓๐ คน) ในพื้นที่กรุงเทพมหานครหรือปริมณฑลเพื่อแลกเปลี่ยนสภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบการจำแนกผู้กระทำผิด ปัจจัยสำคัญที่เป็นสาเหตุในการจำแนกผู้ต้องขังในเรือนจำ วัตถุประสงค์ในการจำแนกผู้กระทำผิด การใช้เครื่องมือในการจำแนกผู้กระทำผิด และกระบวนการจำแนกและส่งต่อผู้กระทำผิดที่ได้มีการจำแนกให้เหมาะสมกับลักษณะเฉพาะราย

๓) สัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) บุคลากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาเกี่ยวกับเครื่องมือการจำแนกและประเมิน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยา จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์ รวมถึงหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล เจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เป็นต้น รวมถึงนักวิจัย หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาเครื่องมือในการจำแนกผู้กระทำผิดจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศ (จำนวนไม่ต่ำกว่า ๑๐ คน) เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทย การนำเครื่องมือการจำแนกมาใช้ เครื่องมือและตัวชี้วัดในการจำแนกผู้กระทำผิดที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

๔) ประมวลองค์ความรู้ที่ได้จาก ๑) – ๓) เพื่อพัฒนาเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดในทุกประเภทคดี รวมถึงคดีอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ทดลองใช้กระบวนการจำแนก (Tryout) โดยกระบวนการจำแนกต้องสอดคล้องกับการใช้เครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดด้วย

๖) การสัมมนาเผยแพร่และระดมความคิดเห็นต่อนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิด และด้านอาชญาวิทยาและกระบวนการยุติธรรม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการพิจารณาปรับปรุงกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด (จำนวนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คน) โดยจัดสัมมนาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาโครงการ

๗) การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

๓.๓ การประมวลผลและเขียนรายงานขยายผลการศึกษา

๑) การประมวลผล

ในด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ มุ่งให้ความสำคัญใน ๓ ประการ ดังนี้

๑.๑) วิเคราะห์สภาพปัญหาที่ทำให้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในปัจจุบันไม่สามารถป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้

๑.๒) มุ่งนำข้อมูลเชิงคุณภาพซึ่งเป็นข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมศึกษาวิจัยผ่านการสัมภาษณ์ แยกแยะประเด็น รวมทั้งเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูล เพื่อนำไปสู่แนวทางการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดต่อไป

๑.๓) วิเคราะห์และเชื่อมโยงผลการทดลองใช้กระบวนการจำแนกที่พัฒนาขึ้นที่จะสามารถนำไปสู่การป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้

๒) การนำเสนอข้อมูลและการเผยแพร่

นำระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในคดีอาญาเสกติดไปปรับใช้ในหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย กระทรวงยุติธรรม จำแนกประเภทผู้กระทำผิดในการบำบัดฟื้นฟูได้อย่างเหมาะสม

บทที่ ๔ ผลการศึกษา

๔.๑ ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก

คณะวิจัยได้สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน ตั้งแต่วันที่ ๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๒ ถึงวันที่ ๘ มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๓ รวมทั้งสิ้น ๑๑ หน่วยงาน และผู้ให้สัมภาษณ์ ๑๓ ท่าน ดังตาราง โดยผลการสัมภาษณ์สรุปได้ดังตาราง ๒-๑

ตาราง ๔-๑ หน่วยงานผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึก

ลำดับ	หน่วยงาน/ผู้เชี่ยวชาญ	วันที่เข้าสัมภาษณ์
๑	ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือจำแนกและประเมิน	๑๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๖๒
๒	กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน	๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๓	กรมราชทัณฑ์	๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๔	กรมคุมประพฤติ	๑๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๕	ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยา	๒๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๖	ผู้เชี่ยวชาญด้านงานบริหารงานยุติธรรม	๒๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๗	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิด	๒๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๘	อัยการ	๒๔ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๙	ศาล	๒๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๑๐	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด	๒๖ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๖๒
๑๑	ตำรวจ	๘ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๓

โดยประเด็นคำถามที่ใช้สัมภาษณ์เกี่ยวกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดมี ๑๘ ประเด็น ดังนี้

๑) ในปัจจุบัน ขั้นตอน/วิธีการจำแนกผู้กระทำผิดเป็นอย่างไร ท่านคิดว่า มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบันหรือไม่ อย่างไร

๒) ในการจำแนกผู้กระทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำผิดซ้ำ ใช้กระบวนการเดียวกันหรือไม่ มีความแตกต่างกันในขั้นตอนใดบ้าง อย่างไร

๓) ท่านพบปัญหาใดในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด

๔) ท่านคิดว่ากระบวนการจำแนกมีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำได้หรือไม่ อย่างไร

๕) กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพควรเป็นอย่างไร

๖) ควรมีการจัดกลุ่มผู้กระทำผิดและแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์การจำแนกให้มีความเหมาะสมอย่างไร (เช่น ความพร้อมของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ สถานที่อื่น ๆ ในการรองรับผู้กระทำผิดที่เหมาะสม)

๗) กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังพื้นฐานในการกลั่นกรองผู้ต้องขังเพื่อแบ่งระดับการควบคุม และจัดกลุ่ม มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

๘) กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัย ควรมีการปฏิบัติต่อผู้ต้องขังแต่ละคนตามความเหมาะสม อย่างไร

- ๙) การจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อย มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร
- ๑๐) ในปัจจุบันกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดทำโดยการสัมภาษณ์/ประเมินความเสี่ยง ทั้งอาศัยหลักเกณฑ์และดุลยพินิจของผู้ทำการจำแนก ท่านเห็นว่ามีเหมาะสมหรือไม่ อย่างไร
- ๑๑) ควรมีความถี่ และระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสมอย่างไร
- ๑๒) บุคลากรที่ทำการจำแนกผู้กระทำผิดควรเป็นใครบ้าง และมีคุณสมบัติอย่างไร
- ๑๓) หลังการจำแนกผู้กระทำผิดมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลผู้กระทำผิดหรือไม่ อย่างไร
- ๑๔) ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดมีอะไรบ้าง
- ๑๕) มีแนวทางและวิธีการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดที่เหมาะสมอย่างไร
- ๑๖) ท่านคิดว่าควรศึกษาแนวคิด/ทฤษฎีในต่างประเทศใด เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด
- ๑๗) ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด ด้วยการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำงานด้านนี้
- ๑๘) ข้อเสนอแนะหรือแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด เพื่อแก้ไข/ลดการกระทำผิดซ้ำ

ตาราง ๔-๒ สรุปผลการสัมภาษณ์แต่ละหน่วยงาน/ผู้เชี่ยวชาญ

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/หน่วยงานผู้ให้สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์	ผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องมือจำแนกและประเมิน สถานะพินิจฯ	๑. จากการมีประสบการณ์เคยปฏิบัติงานคุมประพฤติที่ประเทศสหรัฐอเมริกาและสวิตเซอร์แลนด์ การจำแนกของต่างประเทศจะใช้เครื่องมือแบบเดียวกันหมดและมีประสิทธิภาพในการจำแนกสูง แต่เมื่อลองดูของประเทศไทยไม่มีความจำเป็นจะต้องใช้เครื่องมือแบบเดียวกันหมดในทุกกรม เนื่องจากแต่ละกรมมีเป้าหมายที่มีความแตกต่างกัน	๑. แม้จะมีการจำแนกไปแล้วแต่พบว่ายังไม่มีหน่วยงานที่รองรับเมื่อผู้กระทำผิดออกจากเรือนจำไป ๒. กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำของกรมราชทัณฑ์เป็นการจำแนกผู้ที่กระทำผิดทั้งที่เจตนาและไม่เจตนาเข้าไว้ด้วยกัน เช่น การชั่งผู้ต้องขังที่ฐานความผิดสูงกับฐานความผิดต่ำเข้าไว้ด้วยกัน ดังนั้นจึงทำให้ผลของการประเมินความเสี่ยงเป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือ ประเมินเป็นผู้ที่มีความเสี่ยงสูงในการกระทำผิดซ้ำทุกคน ทั้งที่ในความเป็นจริงแล้ว ผู้ต้องขังส่วนหนึ่งอาจจะไม่มีความเสี่ยงสูง แต่ด้วยสภาพแวดล้อมส่งผลทำให้ผู้ต้องขังถูกประเมินว่าเป็นผู้มีความเสี่ยงสูงด้วยกัน ๓. ปัญหาของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด คือ ความเป็นมืออาชีพ การจำแนกต้องจำแนกให้ผู้กระทำผิดไปอยู่ในสถานที่ที่เหมาะสมกับตนเอง ๔. กระบวนการสืบเสาะไม่ได้คุยแต่เฉพาะผู้ต้องหา แต่คุยกับญาติพี่น้อง เพื่อน นายจ้าง เพื่อนบ้านที่ทั้งมีปัญหา	๑. กระบวนการในการจำแนกมีความจำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อไม่ให้เกิด Bias ในการจำแนก เช่น การนำนักจิตวิทยาที่ผ่านการอบรมอย่างเข้มข้นเข้ามาประเมิน ๒. หน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยควรมีการแบ่งปันข้อมูลกันนอกจากฐานข้อมูลแล้วควรให้อำนาจในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิด เช่น ประเทศญี่ปุ่น ให้อำนาจแก่กรมคุมประพฤติให้ดูแลผู้กระทำผิดหลังพ้นโทษได้ไม่เกิน ๑ ปี หลังจากนั้นให้บ้านกลุ่มวิถีได้ ๖ เดือน สูงสุดไม่เกิน ๑ ปี และมีกฎหมายให้ผู้กระทำผิดสามารถทำงานได้ เช่น ในประเทศญี่ปุ่นให้ผู้พ้นโทษทำงานเป็นพนักงานเซเว่นอีเลฟเว่น (๗-๑๑)	๑. การจำแนกในประเทศญี่ปุ่นควรเป็นกรณีศึกษาให้กับการจำแนกของประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่นมีวัตถุประสงค์เดียวกันทั้งประเทศที่ใช้กับทุกกรม พัฒนาพฤติกรรมเสีย ส่งผลให้การจำแนกมีความลึกซึ้ง มีความน่าเชื่อถือ ๒. แก้ปัญหาเรื่องการจำแนกควรแยกตามฐานความผิด ไม่ควรนำผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำฐานความผิดต่ำกับสูงรวมเข้าไว้ด้วยกัน ๓. ควรมีการจำแนกผู้ต้องขังก่อนการปล่อยตัว

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/ หน่วยงานผู้ให้ สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
			และไม่มีปัญหากัน ซึ่งมีจำนวนมาก เมื่อเทียบกับจำนวนพนักงานคุม ประพฤติและก็ได้มีวิธีการทำ เหมือนกันทุกหน่วยงาน ๕. ปัจจุบันเมื่อกฎหมายเน้นการลงโทษ มากขึ้น ส่งผลทำให้จำนวนผู้ต้องขังมี มากขึ้น เมื่อผู้ต้องขังมีจำนวนเพิ่มขึ้น อย่างต่อเนื่องเป็นหลักแสนทำให้ กระบวนการจำแนกไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการประเมินความ เสี่ยง เมื่อจำนวนผู้ต้องขังเยอะ ก็ทำให้ เพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่จำแนก ที่ จะต้องมาเก็บข้อมูล และประเมิน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับความจริงใจ และความตั้งใจ ของเจ้าหน้าที่ด้วย		
คุณวิจิตรา ทองพาน และคณะ	กรมพินิจและ คุ้มครองเด็กและ เยาวชน	๑. นิยามคำว่า “การกระทำผิดซ้ำ” ของ แต่ละกรมมีความแตกต่างกัน ราชทัณฑ์ จะนับคนที่เข้ามาใหม่หลังจากที่เคยถูก พิพากษาและกลับเข้ามาเรือนจำใหม่อีก ครั้งหนึ่งจากคำพิพากษาของศาล ซึ่งจะ เน้นลักษณะการกระทำผิด ในขณะที่ ของพินิจฯ จะนับการกระทำผิดของเด็ก ทุกครั้งที่มีการบีมลายนิ้วมือ หมายความว่า แม้ว่าเด็กจะไม่ได้ถูกจับแล้วเข้าคุก หรือเรือนจำ แต่ก็จะนับว่ากระทำผิดซ้ำ	๑. กระบวนการบำบัดระหว่างที่เด็กและ เยาวชนยังคงอยู่ในการดูแลยังไม่ สามารถแก้ไขการกระทำผิดซ้ำหรือการ ก่ออาชญากรรมได้ เนื่องจากเมื่อปล่อย ตัวออกไปแล้วก็ปล่อยเด็กให้คิดตามสติ และเสรีภาพของตนเอง ๒. การประเมินความเสี่ยงของเด็กก็มี เพียงการประเมินเสี่ยงตอนแรกเข้าแต่ ก่อนออกไม่มีการประเมิน เช่น ก่อนที่ เด็กจะออก ทางกรมฯ จะมีการแบ่ง	๑. กรมพินิจฯมีการทำกรอบวิจัย เพื่อพัฒนารายงานวิจัยนำมาใช้ ทำนายการกระทำผิดซ้ำและจำแนก เด็กและเยาวชน ๒. มีการทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับงานการกระทำผิดของเด็ก และเยาวชนของต่างประเทศ ดู Model ที่ใช้เพื่อนำมาพัฒนา กระบวนการจำแนกของกรมพินิจฯ ซึ่งจะทำให้การทำนายการกระทำผิด	๑. ควรเปิดให้นักศึกษาเข้า มาทำวิจัยเกี่ยวกับการ กระทำผิดของเด็กเพื่อนำ งานวิจัยของนักศึกษามาใช้ พัฒนาในกรมพินิจฯ ได้;จริง ให้ภาครัฐฯได้เข้ามาเป็น สนามที่นักศึกษาได้ลงพื้นที่ จริงในการศึกษา ๒. การทำงานวิจัยร่วมกับ ภาครัฐฯ เช่น มหาวิทยาลัย

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/ หน่วยงานผู้ให้ สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
		ทุกครั้งที่ถูกดำเนินคดีเพื่อจะได้เห็น ความเสี่ยงทั้งหมดที่เขากระทำผิดแต่ละ ครั้ง เมื่อนิยามต่างกันทำให้ตัวเลขที่แต่ ละกรมบันทึกในนิยามว่ากระทำผิดซ้ำ ต่างกัน ตัวเลขของกรมพินิจและของ กรมอื่นหากใช้วิธีเดียวกับกรมพินิจก็ อาจจะมีตัวเลขมากกว่านี้ก็ได้	ประเภทของเด็กออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A B C และกลุ่ม D กลุ่ม A หมายถึง เด็กที่มีความพร้อมก่อนออก กลุ่ม B หมายถึง เด็กที่มีความพร้อมแต่ ครอบครัวไม่มีความพร้อม กลุ่ม C หมายถึง เด็กไม่มีความพร้อมแต่ ครอบครัวไม่มีความพร้อม และกลุ่ม D หมายถึง เด็กไม่มีความพร้อมและ ครอบครัวไม่มีความพร้อม แม้ว่าจะมี การจัดประเภทเด็กก่อนออก ซึ่งมันไม่ สามารถลดการกระทำผิดซ้ำได้จริง	ซ้ำมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ๓. ในเครื่องมือ R & N ที่มีการ จำแนกเรื่องของความเสี่ยง ใน ๓ ระดับ เสนอให้เพิ่มเป็น ๕ ระดับ หรืออาจกึ่งกลางเป็นเสี่ยงต่ำที่มี ปัญหาพิเศษ เพื่อจะได้เน้นในการ บำบัดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มี ความเสี่ยงในแต่ละระดับได้ชัดเจน ตรงจุด และเน้นเป็นรายบุคคล	ที่มีการเรียนการสอนด้าน อาชญาวิทยา จิตวิทยา และ สาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ กระบวนการยุติธรรมใน สังคมและภาคเอกชนใน รูปแบบ Partnership เพื่อ บูรณาการความรู้ทางด้าน วิชาการและภาคปฏิบัติให้ไป ในทิศทางเดียวกันเพื่อ พัฒนาให้เกิดประโยชน์ นำไปใช้แก้ไขปัญหาได้จริง
ดร.พงษ์อนันต์ จันทกรลิน และคณะ	กรมราชทัณฑ์	๑. กระบวนการในการแต่ละขั้นตอนของ การปฏิบัติงานในแต่ละหน่วยงานย่อย ๆ มีเจ้าหน้าที่ ๒ คน (ปัจจุบันกำลังมีการ เพิ่มเจ้าหน้าที่เป็น ๑๑ คน) ทำให้เกิด การทำงานหนัก (overload) แม้จะมี การดำเนินการจำแนกแต่ไม่เกิดผล ทางการปฏิบัติเท่าที่ควรจากสาเหตุที่มี บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ การดำเนินการจำแนกไม่มีความต่อเนื่อง และตอบสนองไม่ดีเท่าที่ควร ถึงจะมี กระบวนการอื่น ๆ ในการจำแนก ผู้กระทำผิดแต่ไม่พบว่าส่งผลให้เกิดการ พัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดได้จริง	๑. การใช้เวลาในการสัมภาษณ์เพื่อการ จำแนกใช้เวลาประมาณคนละ ๓๐ นาที ขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นการใช้เวลาที่ ค่อนข้างมากเนื่องจากมีรายการใน แบบสอบถามจำนวนมาก ๒. การดำเนินการในกระบวนการ จำแนกไม่มีความต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการ จำแนกที่หลากหลายขั้นตอน แต่ ปลายทางไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาพฤ ตินิสัยของผู้กระทำผิด ๓. เจ้าหน้าที่มีความรู้และความเข้าใจไม่ เพียงพอต่อการนำเข้า(input)ข้อมูล ส่งผลให้การประมวลข้อมูลไม่เป็นไป ตามที่คาดการณ์ไว้	-	๑. เสนอให้มีการใช้ระบบ AI เข้ามาช่วยในการสัมภาษณ์ ผู้กระทำผิด เมื่อผู้กระทำผิด ตอบอะไรมาเครื่องก็สามารถ บันทึกได้ทันทีเพื่อลดภาระ และระยะเวลาของเจ้าหน้าที่ ในการปฏิบัติงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/ หน่วยงานผู้ให้ สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
คุณประไพพร เมธาภรณ์พงศ์ และคณะ	กรมคุมประพฤติ	๑. กรมคุมประพฤติมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิดของพนักงานคุมประพฤติให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้ ให้พนักงานคุมประพฤติสามารถบริหารจัดการทรัพยากรในการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดในชุมชนด้วยมาตรการคุมประพฤติให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ๒. กระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงหรือการสืบเสาะและพินิจมีวัตถุประสงค์คือเพื่อให้ผลการจำแนกเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเกี่ยวกับวิธีการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดที่เหมาะสมสำหรับใช้ประกอบการเสนอความเห็นต่อศาลหรือผู้มีอำนาจหน้าที่แล้วแต่กรณี นอกจากนี้ยังมีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ผลการจำแนกเป็นข้อมูลในการกำหนดแผนการควบคุมดูแลและแผนการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดสำหรับรองรับกรณีที่ผู้กระทำผิดได้รับโอกาสแก้ไขฟื้นฟูในชุมชนในอนาคต	๑. การจำแนกผู้กระทำผิดจะต้องใช้วิธีสัมภาษณ์ ซึ่งบางคำถามไม่จำเป็นต้องถาม ขอข้อมูลจากหน่วยงานอื่นก็ได้ แต่ไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานจึงทำให้ต้องถามคำถามเดิมซ้ำ ๆ ทำให้ผู้กระทำผิดต้องตอบคำถามเดิมบ่อย ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้ความเสี่ยงต่ำกลายเป็นความเสี่ยงสูงได้ ๒. หากจะใช้ข้อมูลตามแบบจำแนกจะต้องดูข้อมูลจากสำนวนคดีซึ่งไม่มีลงในระบบสารสนเทศ มีเพียงในกระดาษสำนวนคดีเท่านั้นซึ่งต้องกำหนดขนาดตัวอย่างมาก่อนจึงได้จะข้อมูลมา		๑. อยากให้มีการเชื่อมต่อข้อมูลของทั้ง ๓ กรมให้สามารถใช้ข้อมูลร่วมกันได้
พ.ต.ต.ดร.ชวนส์ธ เจนการ	ผู้เชี่ยวชาญด้าน อาชญาวิทยา	ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลพื้นฐาน (Information) ที่ระบุใครเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่กระทำผิดซ้ำ ซึ่งทำให้ต้องใช้จำนวนผู้คุมความประพฤติครั้งละ ๒๐-	๑. การได้มาซึ่งข้อมูลยังไม่มีความแม่นยำ ปัจจุบันมีความพยายามใช้เลขประจำตัวประชาชน ๑๓ หลักจากตำรวจเพื่อใช้ในการสัมภาษณ์	๑. ระบบ Cost way ของประเทศไอซ์แลนด์ เป็นระบบที่มีบริบทใกล้เคียงกับของประเทศไทยมากที่สุด การเก็บข้อมูลของเขา	๑. ในประเทศเยอรมันจะคำนวณคะแนนในแบบประเมินโดยใช้อำนาจกฎหมายที่เรียกว่า

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/ หน่วยงานผู้ให้ สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
		๒๕ คน มาสัมภาษณ์และประเมิน ผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่	๒. กระบวนการยังไม่ควรสิ้นสุดเมื่อได้ คำนวณตัวเลขแสดงความเสี่ยง แต่ควร เป็นข้อมูลที่เป็นจุดเริ่มต้นเพราะต้องเพื่อ ข้อมูลที่ Error ไปด้วย ๓. กระบวนการในการประเมินมีการใช้ ระยะเวลานาน ใช้ทรัพยากร ค่อนข้างมาก และไม่มีประสิทธิภาพ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล และต้องมีการประชุมร่วมกัน หลังจากได้คะแนนออกมาแล้ว ๔. การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ใช้ ระยะเวลานาน ไม่เพียงการสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลแต่ยังต้องมีการทำ แบบทดสอบทางจิตวิทยาซึ่งต้องใช้ นักจิตวิทยาที่มีความเชี่ยวชาญในการ ประเมิน	บางอย่างไม่จำเป็นต้องเก็บ เช่น อายุ เพศ สถานภาพสมรส สถานภาพของพ่อและแม่ ข้อมูล เหล่านี้จะขึ้นอยู่กับฐานทะเบียน ข้อมูลการกระทำผิดซ้ำหรือครั้งแรก จะมีข้อมูลที่บันทึกโดยตำรวจ ข้อมูล การศึกษาก็ถูกบันทึกบนฐาน กระทรวงศึกษา ซึ่งเป็นระบบที่ยาก นำมาปรับใช้กับประเทศไทย	Criminal Data Record ที่ ระบุไว้ในกฎหมายว่าต้อง เก็บข้อมูลอะไรบ้าง ใครมี หน้าที่เก็บข้อมูล และมีการ เชื่อมต่อข้อมูลเข้าสู่ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย เลย ๒. ในประเทศนอร์เวย์จะมี คณะกรรมการกลางเป็นคน กำหนดว่าข้อมูลแบบไหนที่ ควรเก็บและให้ส่งข้อมูลไป ยังหน่วยงานกลาง ๓. ระบบ Korea Information (KITC) ของ ประเทศเกาหลี ที่มีการส่ง ข้อมูลเป็นระบบตั้งแต่ ตำรวจส่งไปให้ชั้นอัยการ อัยการส่งไปให้ศาล
ผศ.ร.ต.อ.ดร. จอมเดช ตรีเมฆ	ผู้เชี่ยวชาญด้าน จิตวิทยา	๑. ประเด็นการกระทำผิดซ้ำของผู้ที่เสพยา เสพติดหากพบว่าเขาเป็นผู้ค้าราย ใหญ่ ผู้ผลิต ควรให้เขารับโทษหนัก การ นำผู้ติดยาเสพติดรายย่อยรับโทษไม่มี ประโยชน์อะไร ๒. ประเด็นผู้กระทำผิดซ้ำหลักอยู่ที่ผู้ เสพยาเสพติดหากจะแก้ปัญหาก็	๑. มีคนสนใจทำรายงานวิจัยเรื่องการ กระทำผิดซ้ำเยอะมากแต่พบว่าทำไป แล้วก็ไม่สามารถแก้ไขปัญหาก็จริง ปัญหาเกิดจากเรื่องการเมืองที่ต้องรอรับ คำสั่งรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมสั่งการ	๑. แก้ปัญหาที่ตัวกฎหมาย ให้ใช้วิธี อื่นในการทำโทษผู้กระทำผิดฐานยา เสพติดคล้าย ๆ การให้ใส่เครื่อง EM การนำเขาเข้าเรือนจำไม่มีประโยชน์ อะไร	๑. ควรนำผู้ติดยาเสพติดที่ ครอบครองต่ำกว่า ๔๐๐ เม็ด นำไปเกณฑ์ทหาร ผู้ชายก็นำไปรับใช้ทหาร ผู้ใหญ่ ผู้หญิงให้เป็น คนทำงานบ้านส่งผลให้ ประหยั้งบของกรม

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/ หน่วยงานผู้ให้ สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
		กระทำผิดซ้ำต้องแก้ตรงนี้ก่อน หากแก้ไขได้จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารได้มากขึ้น การแก้ไขต้องนำผู้ติดยาเสพติดไปบำบัดโดยผ่านความเต็มใจของผู้ติดยาเสพติด ๓. การกระทำความผิดในโทษที่ไม่รุนแรง และสามารถใช้วิธีการอื่นในการปรับพฤติกรรมได้นั้น จะช่วยลดกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่จำแนกได้ รวมถึงช่วยประหยัดงบประมาณในการใช้จ่ายในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง			ราชทัณฑ์ด้วย ๒. การเสนอทุนให้ สสส. ทำซีรีส์ออกมาในรูปการให้ความรู้เรื่องยาเสพติด เช่น ฉากหนึ่งในหนังฮอโรโมน
ดร.จิราภรณ์ ชมบุญ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิด	๑. กระบวนการในการจัดเก็บข้อมูลจากเครื่องมือ R&N (ขณะที่ดร.จิราภรณ์ยังคงทำงานอยู่ที่กรมพินิจฯ) จะจัดเก็บได้ทุก ๆ ๖ เดือน หากมีเด็กที่กลับมา	๑. ในอดีตพนักงานคุมประพฤติจะบันทึกข้อมูลโดยการบรรยายสำนวน เป็นการนั่งสอบปากคำประวัติเด็กที่กระทำผิด ว่าทำไปเพราะอะไร ทำไมถึง	-	-

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/ หน่วยงานผู้ให้ สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
		กระทำผิดซ้ำหลังจากปล่อยตัวไปก่อน ๖ เดือน ก็วยังไม่ได้ทำแบบประเมินซ้ำ ในทันทีที่กลับเข้ามา ต้องรอ ๖ เดือนถึง จะทำซ้ำได้	เลือกทำแบบนั้น แต่ปัจจุบันการลง บันทึกข้อมูล R&N จะเป็นการบันทึก ข้อมูลแบบ Guideline คือมีการกำหนด ข้อคำถามมาเป็นข้อ ๆ เลย จะต้องลงใน เครื่อง Notebook และมีข้อจำกัดการ ลงข้อมูลที่ให้บันทึกได้ไม่เกิน ๑,๐๐๐ ตัวอักษร ทำให้พนักงานรุ่นเก่าเกิดความ ไม่คุ้นชินและรู้สึกว่าตนเองถูกจำกัดการ บันทึกข้อมูล ไม่มีอิสระในการบรรยาย		
คุณวิพล กิตติศาสตร์ชัย	อัยการ	๑. จุดอ่อนอยู่กับการดูแลติดตามระหว่าง ที่ผู้กระทำผิดรับโทษ หากไปดูลักษณะ พวกเขาก็ต้องปฏิบัติตัวอยู่แล้วส่งผลให้ ข้อมูลเกิดความเบี่ยงเบน ๒. ยังเห็นว่ากรณีที่ให้เจ้าหน้าที่มาเป็น คนจำแนกคน ประกอบกับใช้ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ร่วมกับ เครื่องมือการประเมินเป็นส่วนหนึ่งในการ จำแนก และท้ายสุดนำมาประชุม ร่วมกัน ก็ยังเป็นกระบวนการที่ดี และ มั่นใจว่าใช้ได้ผล	๑. การให้นักจิตวิทยา หรือนักสังคม สงเคราะห์จากหน่วยงานอื่นมาร่วมให้ ความเห็นหรือร่วมจำแนกผู้ต้องขังอาจ ทำงานไม่เต็มที่เนื่องจากไม่ใช่เจ้าหน้าที่ ของกรมราชทัณฑ์เอง อาจมีวิสัยทัศน์ ต่างจากเจ้าหน้าที่ที่อยู่ในกรมฯ ๒. กระบวนการจำแนกจะไม่มี ประสิทธิภาพเท่าที่ควร ทราบได้ที่ยังมี ปัญหาคนล้นคุก	๑. ข้อมูลที่อยู่ในแบบจำแนกล้วน เป็นข้อมูลที่ถูกเก็บมาตั้งแต่ชั้น ตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล ซึ่ง หากลดขั้นตอนการสัมภาษณ์ในข้อ คำถามซ้ำ ๆ เหล่านี้ได้ก็จะทำให้การ จำแนกเร็วขึ้น	๑. การเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละ หน่วยงานยังมีความจำ เป็นอยู่ ๒. หากกรมราชทัณฑ์มี เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ที่เป็น เจ้าหน้าที่ประจำกรมฯ อาจ ทำให้การทำงานเป็นไปด้วย ความเข้าใจและมี ประสิทธิภาพมากขึ้น
คุณสุนทรียา เหมือนพะวงศ์	ศาลฎีกา	๑. กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยใน เรือนจำไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง เนื่องจากอาจจะยังไม่มีวิธีการที่เหมาะสม ๒. การกระทำผิดซ้ำอาจไม่ได้เจตนา อย่างเดียว อาจเป็นความประมาทก็ได้	๑. หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ส่วนใหญ่มุ่งเน้นที่จะลงโทษผู้กระทำผิด มากกว่าการพัฒนาพฤตินิสัย ซึ่ง ไม่ใช่หนทางไปสู่การลดการกระทำผิดซ้ำ	๑. ควรจัดการดูแลเมื่อถูกปล่อยตัว ออกไปแล้วเพื่อช่วยลดปัญหาการ กลับคืนสู่สังคมแล้วกลับไปมี พฤติกรรมแบบเดิม	๑. ควรมีกระบวนการในการ ประเมินความเสี่ยงของ ผู้กระทำผิดตั้งแต่ถูกจับกุม ๒. ให้องค์กรเอกชน เช่น NGOs เข้ามาช่วยดูแล

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/ หน่วยงานผู้ให้ สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
คุณวีรวัฒน์ เต็งอันทวย	สำนักงาน คณะกรรมการ ป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.)	เช่น ขับรถชนคนเสียชีวิต ๑. หัวใจของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดจะช่วยทำนาย ป้องกัน การกระทำผิดซ้ำ ให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข แต่ถ้าหากผู้กระทำผิดกลับคืนสู่การพัฒนา พฤตินิสัยในรูปแบบของโจทก์ การจำแนกก็จะต้องมุ่งเน้นการจำแนกกว่าการจำแนกจะช่วยผู้กระทำผิดได้ในฐานะไหน เช่น ออกจากคุกไปแล้วกลับมาเมื่อสัมภาษณ์แล้วเราต้องมาดูว่าคนที่กลับเข้ามาในเรือนจำมีคุณสมบัติอย่างไรบ้าง ถึงได้กลับมา บางครั้งเมื่อทำการจำแนกก่อนเข้าเรือนจำ คนที่มีโทษรุนแรงที่สุด มักจะถูกจัดอยู่ในคนที่มีความเสี่ยงในการกลับมากระทำผิดซ้ำสูง แต่คนเหล่านั้นเป็นคนที่โทษสูง แทบจะไม่ได้ออกมาเห็นเดือนเห็นแสงตะวัน	๑. กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในเรือนจำไม่ได้มีจุดประสงค์ไว้เพื่อการบำบัด แต่คนทั่วไปจะมองเช่นนั้น เช่น คนที่กระทำผิดฐานยาเสพติด คนทั่วไปมักจะคิดว่าเข้ามาในเรือนจำแล้วจะบำบัดผู้เสพยาเสพติดได้ เมื่อเขาเข้ามาในเรือนจำแม้จะมีการอบรมแต่ไม่มีกระบวนการเพื่อการปรับเปลี่ยน แก่ไขก็เป็นเรื่องยากที่จะลดจำนวนผู้กระทำผิดซ้ำ	๑. การจะศึกษาคนทำผิดได้จึงต้องศึกษาคนที่เคยกลับมากระทำผิดซ้ำ ๑๐๐ คน ว่าทำไมเมื่อปล่อยไปแล้วถึงกลับมา เช่น หากกระทำความผิดซ้ำในคดียาเสพติด มีปัจจัยอะไรบ้างที่ทำให้เขากลับมาทำซ้ำ ความเสี่ยงอยู่ที่ไหน ครอบครัว เพื่อน ที่อยู่อาศัย จำนวนยาเสพติดที่จับมาได้ เป็นเพราะปัจจัยเหล่านี้หรือไม่ ความผิดฐานยาเสพติดไม่เคยเกิดขึ้นจากครั้งแรกเลยจากที่พบมา	ผู้กระทำผิด -
พ.ต.อ.หญิง ปานมณี นนทะโคตร	สำนักงานตำรวจ แห่งชาติ	๑. ตำรวจมีการบันทึกข้อมูลลงในระบบทะเบียนประวัติอาชญากรรม เมื่อตรวจสอบจะพบข้อมูลการกระทำผิดซ้ำ มีการติดตามผลของผู้ต้องหาหลังจากถูกจับและปล่อยตัวไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับนโยบายผู้บริหารซึ่งอาจจะไม่ได้ดูอย่างต่อเนื่อง แต่เมื่อคดีพิพากษาสิ้นสุดในชั้น	๑. ข้อมูลไม่มีการเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลของหน่วยงาน อื่น ๆ		๑. ควรเข้าไปดูระบบฐานข้อมูลประวัติอาชญากร

ผู้ให้สัมภาษณ์	ความเชี่ยวชาญ/ หน่วยงานผู้ให้ สัมภาษณ์	สรุปประเด็น	ปัญหา	แนวทางวิธีการ	ข้อเสนอแนะ
		ศาล กรณีไม่มีความผิดประวัติจะถูกส่ง มาให้ สตช. ลบข้อมูลว่าบุคคลดังกล่าว ไม่มีความผิด แต่บางกรณีอาจจะยังไม่ได้ ลบข้อมูลจาก สตช.ขึ้นอยู่กับการกรอก ข้อมูลของแต่ละ สภ.			

ผลจากการสัมภาษณ์ระดับลึกจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน สามารถสรุปตามประเด็นแนวคำถามเกี่ยวกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดเป็น ๑๑ ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

๑) ความคิดเห็นในเรื่องขั้นตอน/วิธีการจำแนกผู้กระทำผิด ถึงความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

หัวใจของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดจะช่วยทำนาย และป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขโดยไม่กลับเข้ามาสู่เรือนจำอีก แต่กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำในประเทศไทยนั้นยังไม่ถูกนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำโดยตรง แต่เป็นการจำแนกเพื่อประเมินความเสี่ยงในการจำแนกประเภทของผู้ต้องขัง จำแนกซ้ำระหว่างอยู่ในเรือนจำ และการจำแนกก่อนปล่อย

นอกจากนี้ นิยามคำว่า “การกระทำผิดซ้ำ” ของแต่ละกรมมีความแตกต่างกัน จึงอาจทำให้จำนวนผู้กระทำผิดซ้ำของแต่ละกรมมีความแตกต่างกัน ดังเช่น กรมราชทัณฑ์จะนับคนที่เข้ามาใหม่หลังจากที่เคยถูกพิพากษาและกลับเข้ามาเรือนจำใหม่อีกครั้งหนึ่งจากคำพิพากษาของศาล ซึ่งจะเน้นลักษณะการกระทำผิด ในขณะที่ของกรมพินิจฯ จะนับการกระทำผิดของเด็กทุกครั้งที่มีการบ่มลายนิ้วมือ หมายความว่า แม้ว่าเด็กจะไม่ได้ถูกจับแล้วเข้าคุกหรือเรือนจำ แต่ก็จะนับว่ากระทำผิดซ้ำทุกครั้งที่ถูกดำเนินคดีเพื่อจะให้เห็นความเสี่ยงทั้งหมดที่เขากระทำผิดแต่ละครั้ง เมื่อนิยามต่างกันทำให้ตัวเลขที่แต่ละกรมบันทึกในนิยามว่ากระทำผิดซ้ำมีความต่างกัน ตัวเลขของกรมพินิจฯและของกรมอื่นหากใช้วิธีเดียวกับกรมพินิจฯก็อาจจะมีตัวเลขมากกว่านี้ก็ได้

อย่างไรก็ตาม ทั้งสามหน่วยงาน ต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการจำแนกไปในทิศทางเดียวกันคือ พัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย ได้สะท้อนว่า ในกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยในเรือนจำไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริงเนื่องจากอาจจะยังมียังวิธีการไม่เหมาะสม กระบวนการจำแนกไม่มีความต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการจำแนกที่หลากหลายขั้นตอน จึงทำให้กระบวนการจำแนกไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด มีผู้กระทำผิดเป็นจำนวนไม่น้อยที่กลับเข้ามาในเรือนจำเป็นผู้กระทำผิดซ้ำในหลายครั้ง

๒) กระบวนการจำแนกที่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ

จากการการสัมภาษณ์แต่ละหน่วยงาน/ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า กระบวนการจำแนกมีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด แต่ในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำผิดซ้ำ ทุกหน่วยงานจะใช้กระบวนการเดียวกันไม่มีการจำแนกผู้กระทำผิดที่ซ้ำในกระบวนการที่แตกต่างกัน ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย ได้สะท้อนว่า หากมีกระบวนการจำแนกที่แตกต่างกันของผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก และกระทำผิดซ้ำ ในขั้นตอนตั้งแต่แรกจับจะช่วยให้การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้ตรงจุดมากกว่า

๓) การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำงานด้านนี้ในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ความเห็นตรงกันว่า การเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละหน่วยงานยังมีความจำเป็นอยู่ ข้อมูลที่อยู่ในแบบจำแนกล้วนเป็นข้อมูลที่ถูกเก็บมาตั้งแต่ชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล ซึ่งหากลดขั้นตอนการสัมภาษณ์ในข้อคำถามซ้ำ ๆ เหล่านี้ได้ก็จะทำให้การจำแนกเร็วขึ้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจำแนก ดังเช่น ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่จำแนกของกรมคุมประพฤติ ได้สะท้อนว่า

ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลพื้นฐาน (Information) ที่ระบุใครเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่กระทำผิดซ้ำ ซึ่งทำให้ต้องใช้จำนวนผู้คุมความประพฤติครั้งละ ๒๐-๒๕ คน มาสัมภาษณ์และประเมินผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่

๔) แนวคิด/ทฤษฎีในต่างประเทศที่สามารถนำมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

ในส่วนของแนวคิด/ทฤษฎีที่สามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยนั้น มีผู้เชี่ยวชาญบางท่านได้แนะนำระบบการจำแนกในต่างประเทศที่เป็น best practice ที่ประเทศไทยควรนำมาศึกษาและปรับใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการจำแนกที่เป็นมาตรฐาน ดังเช่น

- ระบบ Cause way program ของประเทศไอร์แลนด์ เป็นระบบที่มีบริบทใกล้เคียงกับของประเทศไทยมากที่สุด การเก็บข้อมูลของเขาบางอย่างไม่จำเป็นต้องเก็บ เช่น อายุ เพศ สถานภาพสมรส สถานภาพของพ่อและแม่ ข้อมูลเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับฐานทะเบียน ข้อมูลการกระทำผิดซ้ำหรือครั้งแรกจะมีข้อมูลที่บันทึกโดยตำรวจ ข้อมูลการศึกษาก็ถูกบันทึกบนฐานกระทรวงศึกษา ซึ่งเป็นระบบที่น่าจะนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

- ในประเทศเยอรมันจะคำนวณคะแนนในแบบประเมินโดยใช้อำนาจกฎหมายที่เรียกว่า Criminal Data Record ที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าต้องเก็บข้อมูลอะไรบ้าง ใครมีหน้าที่เก็บข้อมูล และมีการเชื่อมต่อข้อมูลเข้าสู่หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยเลย

- ในประเทศนอร์เวย์จะมีคณะกรรมการกลางเป็นคนกำหนดว่าข้อมูลแบบไหนที่ควรเก็บและให้ส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานกลาง

- The Korea Information System of Criminal Justice Services (KICS) เป็นระบบงานอิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งสี่แห่งของประเทศเกาหลี ที่สามารถเชื่อมต่อข้อมูลกันได้ ที่มีการส่งข้อมูลเป็นระบบตั้งแต่ตำรวจส่งไปให้ชั้นอัยการ อัยการส่งไปให้ศาล

๕) การจัดกลุ่มผู้กระทำผิดและแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์การจำแนกให้มีความเหมาะสม (เช่น ความพร้อมของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ สถานที่อื่น ๆ ในการรองรับผู้กระทำผิดที่เหมาะสม)

ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงาน สะท้อนว่า กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัย ที่เป็นขั้นตอนในการจำแนกเพื่อแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่มนั้น ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะเป็นการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน ซึ่งส่งผลกระทบต่อพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ หากนำไปอยู่รวมกับผู้ที่มีความเสี่ยงในระดับสูง จะนำไปสู่การมีพฤตินิสัยที่แย่ลงกว่าเดิม

๖) ความเหมาะสมในการจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อย

ในการจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อย ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่า ควรมีการประเมินความเสี่ยงก่อนปล่อย เพราะจะนำไปสู่การลดการกระทำผิดซ้ำ โดยกรมพินิจจะมีเพียงการประเมินความเสี่ยงในการตอนแรกจับเท่านั้น จะไม่ได้มีการประเมินความเสี่ยงในขั้นตอนเตรียมตัวก่อนปล่อย แต่จะมีการดำเนินการเพียงแยกประเภทของเด็กเท่านั้น โดยจะแบ่งประเภทของเด็กออกเป็น ๔ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A B C และกลุ่ม D กลุ่ม A หมายถึง เด็กที่มีความพร้อมก่อนออก กลุ่ม B หมายถึง เด็กที่มีความพร้อมแต่ครอบครัวไม่มีความพร้อม กลุ่ม C หมายถึง เด็กไม่มีความพร้อมแต่ครอบครัวไม่มีความพร้อม และกลุ่ม D หมายถึง เด็กไม่มีความพร้อมและครอบครัวไม่มีความพร้อม

๓) ความเหมาะสมในการใช้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำโดยการสัมภาษณ์/ประเมินความเสี่ยง ทั้งอาศัยหลักเกณฑ์และดุลยพินิจของผู้ทำการจำแนก

เจ้าหน้าที่จากทั้งสามหน่วยงาน ได้สะท้อนประสบการณ์การทำงานจำแนกว่า ในการจำแนกผู้กระทำผิดนั้น จะเป็นการบูรณาการระหว่างการใช้แบบประเมินความเสี่ยง และการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ประกอบกัน ดังนั้นภาระงานที่หนักของเจ้าหน้าที่จำแนก จะผันแปรไปตามจำนวนผู้ต้องขังในแต่ละเรือนจำ อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ทั้งสามหน่วยงานเห็นพ้องตรงกันว่า ควรจะมีการบูรณาการทั้งสองวิธีเข้าด้วยกัน เพราะบางข้อคำถามไม่สามารถที่ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามอย่างเดียว จะต้องมีการใช้เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ด้วย ข้อสังเกตคือ การจำแนกผู้กระทำผิดโดยใช้วิธีสัมภาษณ์นั้น บางคำถามไม่จำเป็นต้องถาม เพราะสามารถขอข้อมูลจากหน่วยงานอื่นได้ แต่ข้อจำกัดที่พบคือ ไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องถามคำถามเดิมซ้ำ ๆ ทำให้ผู้กระทำผิดต้องตอบคำถามเดิมบ่อย ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้ความเสี่ยงต่ำกลายเป็นความเสี่ยงสูงได้

ในประเด็นเรื่องการจำแนกผู้กระทำผิดโดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงของผู้ต้องขัง มีการกล่าวถึงประเด็นเรื่องเกณฑ์ในการจำแนกความเสี่ยง ว่ามีความเหมาะสม และสามารถวัดได้จริงได้หรือไม่ เจ้าหน้าที่จากกรมพินิจฯ ได้ให้ความเห็นในเครื่องมือในแบบ R & N ที่มีการจำแนกเรื่องความเสี่ยง ใน ๓ ระดับ ว่าเมื่อประเมินแล้ว ความเสี่ยงจะไปกองรวมกับกลุ่มตรงกลาง ทำให้ไม่สามารถประเมินความเสี่ยงได้จริง ดังนั้นจึงได้เสนอให้ว่า ระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมน่าจะเพิ่มเป็น ๕ ระดับ หรืออาจกึ่งกลางเป็นเสี่ยงต่ำที่มีปัญหาพิเศษ เพื่อจะได้เน้นในการบำบัดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงในแต่ละระดับได้ชัดเจน ตรงจุด และเน้นเป็นรายบุคคล

๔) ความถี่ และระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสม

เจ้าหน้าที่ทั้งสามหน่วยงาน ได้สะท้อนข้อมูลในเรื่องของความถี่และระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสมว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกนั้น เป็นการใช้เวลาค่อนข้างมากเกินไป เนื่องจากมีแบบสอบถามจำนวนหลายข้อ

ในหน่วยงานราชทัณฑ์ การใช้เวลาในการสัมภาษณ์เพื่อการจำแนกในภาพรวมจะใช้เวลาประมาณคนละ ๓๐ นาทีขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นการใช้เวลาที่ค่อนข้างมากเนื่องจากมีรายการในแบบสอบถามจำนวนมาก นอกจากนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยาได้กล่าวประเด็นคำถามและเสนอแนะว่า กระบวนการในการประเมินมีการใช้ระยะเวลานาน ใช้ทรัพยากรค่อนข้างมาก และไม่มีประสิทธิภาพ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล และต้องมีการประชุมร่วมกันหลังจากได้คะแนนออกมาแล้ว ซึ่งเป็นการใช้ระยะเวลานาน เพราะไม่เพียงการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลแต่ยังต้องมีการทำแบบทดสอบทางจิตวิทยาซึ่งต้องใช้นักจิตวิทยาที่มีความเชี่ยวชาญในการประเมิน

๕) บุคลากรและคุณสมบัติที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่จำแนก

โดยทั่วไป เจ้าหน้าที่จำแนกที่ประจำในแต่ละหน่วยงาน จะมีเป็นจำนวนไม่มากนัก ประมาณ ๑-๒ คนเท่านั้น ดังเช่น กรมราชทัณฑ์ ที่ปัจจุบันมีเจ้าหน้าที่จำแนก ๒ คน (ปัจจุบันกำลังมีการเพิ่มเจ้าหน้าที่เป็น ๑๑ คน) จึงทำให้เกิดการทำงานหนัก (overload) แม้จะมีการดำเนินการจำแนกแต่ไม่เกิดผลทางการปฏิบัติเท่าที่ควรจากสาเหตุที่มีบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ การดำเนินการจำแนกไม่มีความต่อเนื่องและตอบสนองไม่ได้เท่าที่ควร ถึงจะมีกระบวนการอื่น ๆ ในการจำแนกผู้กระทำผิดแต่ไม่พบว่าส่งผลให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำผิดได้จริง

นอกจากนี้ วุฒิการศึกษาหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคลของเจ้าหน้าที่จำแนก มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานจำแนก หากพิจารณาวุฒิการศึกษาที่ตรงสายกับการทำงานเป็นเจ้าหน้าที่จำแนกแล้ว เจ้าหน้าที่จำแนกควรจบในสาขาอาชีวศึกษา หรือสาขาสังคมสงเคราะห์ หรือสาขาจิตวิทยา เป็นต้น

๑๐) ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์ ตัวแทนเจ้าหน้าที่ทั้ง ๓ หน่วยงาน และผู้เชี่ยวชาญ ได้สะท้อนปัญหาของการกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดว่า ปัญหาหลักในการดำเนินงานด้านการจำแนกผู้กระทำผิดนั้น คือ จำนวนผู้ต้องขังที่ค่อนข้างแน่นมาก และมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นในทุก ๆ ปี ประกอบกับการมีเจ้าหน้าที่จำแนกเป็นจำนวนน้อย ที่พบว่าในหนึ่งเรือนจำจะมีเจ้าหน้าที่จำแนกประจำเพียง ๑-๒ คนเท่านั้น เพราะฉะนั้นแม้ว่าระบบการจำแนกถึงจะดีอย่างไร แต่การที่มีผู้ต้องขังจำนวนมาก เจ้าหน้าที่จำนวนน้อย ประกอบกับการใช้ทรัพยากรบุคลากรค่อนข้างมาก ไม่ว่าจะเป็นนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล ทำให้งบประมาณไม่เพียงพอ ส่งผลทำให้กระบวนการจำแนกไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และกระบวนการจำแนกไม่นำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง

ปัญหาของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ได้สะท้อนออกมาในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

(๑) ปัญหาเรื่องระยะเวลาในการสัมภาษณ์ผู้กระทำผิดเพื่อการจำแนกใช้ระยะเวลานานเกินไปต้องใช้เวลาประมาณ ๓๐ นาที ถึง ๑ ชั่วโมงต่อการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง ๑ ราย ทำให้ส่งผลต่อการล่าช้าในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด

(๒) การมีจำนวนเจ้าหน้าที่จำแนกในตำแหน่งพนักงานประจำเป็นจำนวนน้อยประกอบกับจำนวนผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่จำแนกมีหน้าที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นในกระบวนการจำแนกที่มีหลายขั้นตอนทำให้เจ้าหน้าที่จำแนกต้องใช้เวลานาน และมีหน้าที่รับผิดชอบเพิ่มขึ้นในการจำแนกผู้ต้องขังให้ครบทุกคน

(๓) ตำแหน่งเจ้าหน้าที่จำแนกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง เพราะงานที่หนักของตำแหน่งนี้จึงทำให้มีการรับเจ้าหน้าที่จำแนกเข้ามาใหม่ และการบริหารจัดการภายในเรือนจำที่ทำให้เจ้าหน้าที่จะต้องหมุนเวียนตำแหน่งกัน เพื่อให้มีความถนัดทุกงานในเรือนจำ การมีเจ้าหน้าที่ใหม่เข้ามาทำงานในตำแหน่งนี้ที่ยังไม่มีความรู้และประสบการณ์ในการจำแนกเท่าที่ควร แม้ว่าจะมีการจัดอบรมเจ้าหน้าที่จำแนกเป็นประจำปีละ ๑-๒ ครั้งก็ตาม ทำให้ขาดความเชี่ยวชาญในการทำงาน

(๔) เจ้าหน้าที่ที่เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำ เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์ พยาบาล มีไม่เพียงพอ และมีไม่ครบทุกเรือนจำ หากเทียบสัดส่วนกับจำนวนผู้ต้องขัง ที่จะต้องให้เจ้าหน้าที่ดังกล่าวจำแนกในบางกระบวนการ การที่มีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านดังกล่าวไม่เพียงพอ จึงต้องมีการจ้างเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจากหน่วยงานข้างนอก ซึ่งเป็นปัญหาในเรื่องการรับรู้ในรายละเอียดของผู้ต้องขัง จึงอาจทำให้การจำแนกแบบผิวเผินเท่านั้น

(๕) การไม่มีข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังมาก่อน หรือการส่งต่อข้อมูล ที่เป็นประวัติของการกระทำผิดของผู้ต้องขัง ทำให้เจ้าหน้าที่จะต้องมาจำแนกใหม่ หากมีข้อมูลจากหน่วยงานอื่นมาช่วยเป็นข้อมูลพื้นฐาน จะทำให้การจำแนกผู้ต้องขังที่เคยกระทำผิดเข้ามาแล้ว ไม่ต้องกรอกข้อมูลใหม่ทั้งหมด ทำให้ประหยัดเวลาในการสัมภาษณ์

(๖) การประเมินความเสี่ยงที่มีเป้าหมายเพื่อการจำแนกผู้กระทำผิด ค่าคะแนนที่ได้มานั้น ไม่ได้ถูกนำมาใช้ได้เลยทันที แต่จะต้องประกอบกับการประชุมเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ในแต่ละ

ฝ่ายด้วย ไม่ว่าจะเป็นนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล ฯลฯ ดังนั้นแบบประเมินที่นำมาใช้ ประเมินความเสี่ยงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการจำแนก จึงเป็นเพียงแค่ส่วนประกอบหนึ่งที่ใช้เป็น ข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น การมีกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดเพื่อประเมินความเสี่ยงของผู้ต้องขัง จึงควรนำ พิจารณาอีกครั้งว่าได้น้ำหนักกับค่าคะแนนที่ได้รับจากการประเมินมากน้อยเพียงใด กระบวนการจำแนกจึง ไม่ควรสิ้นสุดเมื่อได้คำนวณตัวเลขแสดงความเสี่ยง แต่ควรเป็นข้อมูลที่เป็นจุดเริ่มต้นเพราะต้องเผื่อข้อมูลที่ ผิดปกติไว้ด้วย สิ่งสำคัญคือ หากหน่วยงานไม่ได้นำผลจากการประเมินความเสี่ยงมาใช้อย่างเป็นประโยชน์เพื่อ วัตถุประสงค์ในการจำแนกผู้กระทำผิด การมีกระบวนการนี้ก็จะเป็นการเพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่จำแนกโดย เปล่าประโยชน์

(๗) การจำแนกผู้กระทำผิดยังมีประสิทธิภาพไม่เพียงพอ การจำแนกผู้กระทำผิดควรมีการ จำแนกจากเจตนาที่ผู้กระทำผิดทำลงไป ควรแยกระหว่างเจตนาและไม่เจตนาออกจากกัน เพราะส่งผลต่อการ ประเมินความเสี่ยงที่ทำให้ผู้กระทำผิดที่มีโทษความผิดสูงทุกรายต้องเป็นคนที่มีแนวโน้มในการกระทำผิดซ้ำ เยอะทุกคน ซึ่งไม่สามารถเหมารวมกับทุกคนเช่นนั้นได้

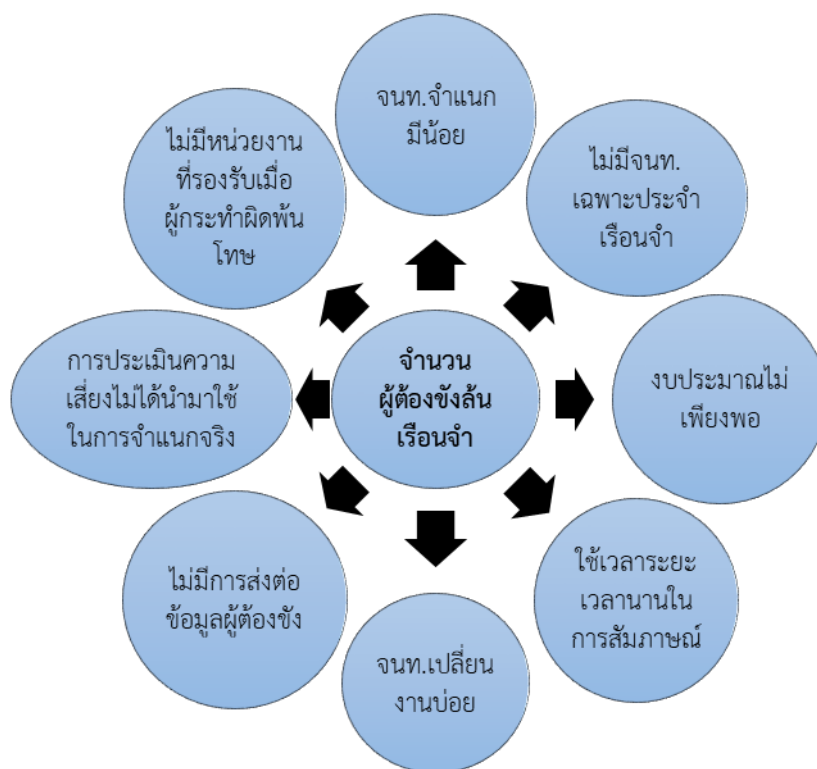
(๘) กระบวนการในการบำบัดทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับเปลี่ยน แก่ไข ผู้กระทำผิด พบว่ายังไม่สามารถลดการกระทำผิดซ้ำหรือการก่ออาชญากรรมได้ แม้จะมีการจำแนก ผู้กระทำผิดภายในเรือนจำ แต่ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อผู้กระทำผิดพ้นโทษออกไปและไม่มีหน่วยงานที่รองรับเมื่อ ผู้กระทำผิดออกจากเรือนจำไปส่งผลให้ไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือแรงสนับสนุนให้ผู้กระทำผิดมีอาชีพและ รายได้ที่ดีที่สุดสุดท้ายก็กลับไปกระทำผิดซ้ำเหมือนเดิม

(๙) มีคนสนใจทำรายงานวิจัยเรื่องการกระทำผิดซ้ำเยอะมากแต่พบว่าทำไปแล้วก็ไม่สามารถ แก้ไขปัญหาได้จริง ปัญหาเกิดจากรื่องการเมืองที่ต้องรอรับคำสั่งรัฐมนตรีกระทรวงยุติธรรมสั่งการ

(๑๐) การปรับแบบประเมินความเสี่ยงในส่วนของการลงข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของผู้ต้องขัง ปัจจุบันการลงบันทึกข้อมูล R&N จะเป็นการบันทึกข้อมูลแบบ Guideline คือมีการกำหนดข้อคำถามมาเป็น ข้อ ๆ เลย จะต้องลงในเครื่อง Notebook และมีข้อจำกัดการลงข้อมูลที่ให้บันทึกได้ไม่เกิน ๑,๐๐๐ ตัวอักษร ทำให้พนักงานรุ่นเก่าเกิดความไม่คุ้นชินและรู้สึกว่าตนเองถูกจำกัดการบันทึกข้อมูล ไม่มีอิสระในการบรรยาย

(๑๑) การดำเนินการในกระบวนการจำแนกไม่มีความต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการจำแนกที่ หลากหลายขั้นตอน แต่ปลายทางไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำผิด

(๑๒) เจ้าหน้าที่มีความรู้และความเข้าใจไม่เพียงพอต่อการนำเข้า (input) ข้อมูล ส่งผลให้การ ประมวลผลข้อมูลไม่เป็นไปตามที่คาดการณ์ไว้

ภาพประกอบ ๔-๑ ปัญหาของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด

๑๑) แนวทางและวิธีการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่เหมาะสม

ตัวแทนเจ้าหน้าที่ทั้ง ๓ หน่วยงาน และผู้เชี่ยวชาญ ได้เสนอแนะความเห็นในเรื่องกระบวนการจำแนกไปในแนวทางเดียวกันว่า กระบวนการจำแนกจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร トラบใดที่ยังมีปัญหาค้นคึกเมื่อปัจจุบันกฎหมายเน้นการลงโทษมากขึ้น ส่งผลทำให้จำนวนผู้ต้องขังมีมากขึ้น เมื่อผู้ต้องขังมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องเป็นหลักแสนทำให้กระบวนการจำแนกไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการประเมินความเสี่ยง เมื่อจำนวนผู้ต้องขังมีเป็นจำนวนมาก ก็จะทำให้เพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่จำแนกที่จะต้องมาเก็บข้อมูลและประเมิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจริงใจ และความตั้งใจของเจ้าหน้าที่ด้วย ข้อเสนอแนะในส่วนนี้อาจช่วยให้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังข้อเสนอแนะต่อไปนี้

(๑) ในประเด็นเรื่อง ความไม่เพียงพอของจำนวนเจ้าหน้าที่จำแนก เมื่อจำนวนผู้กระทำผิดมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งส่งผลทำให้เกิดปัญหาในการทำงานในกระบวนการจำแนก เมื่อในการจำแนกผู้กระทำผิดจะต้องมีการสัมภาษณ์ และการได้มาซึ่งข้อมูลของผู้ต้องขังนั้น ทำให้ใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์นาน ประกอบกับวิธีการที่ใช้ในการสัมภาษณ์ที่มีข้อจำกัดในเรื่องข้อห้ามในการนำคอมพิวเตอร์เข้าไปบันทึกข้อมูลในขั้นตอนของการจำแนก จึงทำให้พนักงานจำแนกมีงานที่ซ้ำซ้อน ผู้เชี่ยวชาญและเจ้าหน้าที่จำแนกได้เสนอข้อเสนอแนะในการใช้ระบบ AI เพื่อช่วยคนบันทึกข้อมูล เนื่องจากเมื่อคนสัมภาษณ์แล้วนั้นจะต้องนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกไปใส่ระบบในคอมพิวเตอร์อีก ซึ่งถือเป็นการทำงานที่มีความซ้ำซ้อน การให้ระบบ AI มาช่วยประหยัดทรัพยากรมนุษย์และเวลาจะช่วยทำให้ลดภาระหน้าที่ของพนักงานคุมประพฤติได้

นอกจากการใช้ AI ทำงานแทนมนุษย์นั้น การมีฐานข้อมูลบางอย่างจะช่วยทำให้ประหยัดเวลาในการสัมภาษณ์ไปได้อีกมาก เช่น การดูระบบ CAUSE WAY ของประเทศไอร์แลนด์ เป็นแบบอย่างในการพัฒนาระบบที่มีบริบทใกล้เคียงกับของประเทศไทยมากที่สุด การเก็บข้อมูลของเขาบางอย่างไม่จำเป็นต้องเก็บ เช่น อายุ เพศ สถานภาพสมรส สถานภาพของพ่อและแม่ ข้อมูลเหล่านี้จะขึ้นอยู่กับฐาน

ทะเบียน ข้อมูลการกระทำผิดซ้ำหรือครั้งแรกจะมีข้อมูลที่บันทึกโดยตำรวจ ข้อมูลการศึกษาก็ถูกบันทึกบนฐานกระทรวงศึกษา ซึ่งเป็นระบบที่อยากนำมาปรับใช้กับประเทศไทย

(๒) การกระทำผิดในโทษที่ไม่รุนแรง และสามารถใช่วิธีการอื่นในการปรับพฤติกรรมได้ นั้น จะช่วยลดกระบวนการทำงานของเจ้าหน้าที่จำแนกได้ รวมถึงช่วยประหยัดงบประมาณในการใช้จ่ายในการควบคุมดูแลผู้ต้องขัง

(๓) การประเมินความเสี่ยงมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด จึงควรมีกระบวนการในการประเมินความเสี่ยงของผู้กระทำผิดตั้งแต่ถูกจับกุม ดังเช่น ในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่มีกระบวนการจำแนกสำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดเป็นครั้งแรกหรือกระทำผิดซ้ำตั้งแต่เข้ามาในเรือนจำ นอกจากนี้การประเมินความเสี่ยงควรมีการดำเนินการประเมินกับผู้ต้องขังก่อนออกจากเรือนจำ เพราะเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญที่จะนำไปสู่การจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้

(๔) ในกระบวนการจำแนก การประเมินความเสี่ยงใน ๓ ระดับ สูง กลาง ต่ำ ถือว่าเป็นระดับที่ง่ายต่อการประเมิน แต่อย่างไรก็ตาม ได้มีข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิว่า หากสามารถจำแนกความเสี่ยงในระดับที่ถี่ขึ้นจาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ จะช่วยทำให้การจำแนกมีความละเอียดมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการบำบัดและแก้ไขให้ชัดเจนและตรงจุดสำหรับในกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงส่งผลต่อการดูแลผู้ต้องขัง ทั้งที่อยู่ในเรือนจำและหลังจากออกจากเรือนจำแล้ว อย่างไรก็ตาม ขึ้นอยู่กับความพร้อมของเจ้าหน้าที่จำแนก รวมถึงในเรื่องของการอบรมการใช้เกณฑ์การประเมิน หากแต่ละหน่วยงานได้ประเมินแล้วว่า กระบวนการจำแนกบางอย่างไม่ได้ถูกนำมาใช้จริง ก็ควรจะมีการพิจารณาร่วมกันว่าจะนำมาใช้ในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดหรือไม่ เพื่อการลดขั้นตอนและการเป็นภาระแก่พนักงานจำแนก

(๕) หน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงานควรมีการแบ่งปันข้อมูลกัน และเชื่อมต่อข้อมูลร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การมีข้อมูลเบื้องต้นให้กับเจ้าหน้าที่จำแนก และเพื่อช่วยลดระยะเวลาในการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง

(๖) หน่วยงานทั้งสามหน่วยงานควรมีการบูรณาการร่วมกับองค์กรเอกชนเข้ามามีส่วนในการจำแนกผู้กระทำผิด เช่น NGOs เข้ามาช่วยดูแลผู้กระทำผิด

(๗) กระบวนการในการจำแนกมีความจำเป็นต้องใช้เจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะเพื่อไม่ให้เกิดอคติในการจำแนก เช่น นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ที่เป็นเจ้าหน้าที่ประจำกรมฯ อาจทำให้การทำงานเป็นไปด้วยความเข้าใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้น อย่างไรก็ตาม ในอีกมุมมองหนึ่ง การให้นักจิตวิทยาหรือนักสังคมสงเคราะห์จากหน่วยงานอื่นมาร่วมให้ความเห็นหรือร่วมจำแนกผู้ต้องขังอาจทำงานไม่เต็มที่เนื่องจากไม่ใช่เจ้าหน้าที่ของกรมราชทัณฑ์เอง อาจมีวิสัยทัศน์ต่างจากเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานนั้น

(๘) ในกระบวนการสืบเสาะไม่ควรศึกษาแต่เฉพาะผู้ต้องหาเท่านั้น แต่ควรคุยกับญาติพี่น้อง เพื่อน นายจ้าง เพื่อนบ้านที่ทั้งมีปัญหาและไม่มีปัญหาขึ้น ซึ่งมีจำนวนมากเมื่อเทียบกับจำนวนพนักงานคุมประพฤติและก็ได้มีวิธีการทำเหมือนกันทุกหน่วยงาน

(๙) มีแนวคิดว่าการให้ผู้ต้องขังกรอกข้อมูลด้วยตนเองนั้น จะทำให้ข้อมูลบิดเบือนความเป็นจริงไป ดังนั้นวิธีการที่น่าจะตอบโต้และเหมาะสม คือ การลดจำนวนข้อคำถามหรือชุดคำถามในแบบจำแนกต่าง ๆ ให้น้อยลง เพื่อให้เจ้าหน้าที่ลดเวลาในการสัมภาษณ์ลง แม้จะต้องใช้เจ้าหน้าที่ในการสัมภาษณ์ แต่ก็

ทำให้ได้ทราบพฤติกรรมของผู้ต้องขังพร้อมกัน เพราะเจ้าหน้าที่/ผู้เชี่ยวชาญ ยังมีความเชื่อว่าการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังควรให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ เพราะเป็นการช่วยประเมินพฤติกรรมของผู้ต้องขังด้วยตนเองไปพร้อมกันได้

(๑๐) แก้ปัญหาเรื่องการจำแนกควรแยกตามฐานความผิดและประเภทของการกระทำผิดทั้งฐานความผิดเดียวกันและคนละฐานความผิด ไม่ควรนำผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำฐานความผิดต่ำกับสูงรวมเข้าไว้ด้วยกันเพื่อจะได้ผลการจำแนกที่มีประสิทธิภาพในการทำนายการกระทำผิดซ้ำในอนาคตได้จริง นอกจากนี้การจำแนกผู้กระทำผิดควรคำนึงถึงคุณสมบัติที่อะไรที่จะทำให้ผู้กระทำผิดครั้งแรก กลับมากระทำผิดซ้ำได้อีกหรือคนที่กลับเข้ามาในเรือนจำอีกครั้ง คนที่กระทำผิดซ้ำมีคุณสมบัติอย่างไรบ้างถึงได้กลับมา คนที่มีโทษรุนแรงที่สุดมักจะถูกจัดอยู่ในคนที่มีความเสี่ยงในการกลับมากระทำผิดซ้ำสูง ทั้งที่จริง ๆ แล้วคนเหล่านี้เป็นคนโทษสูงแต่ในความเป็นจริงมีโอกาสในการออกมาได้น้อยมาก หรือกว่าจะได้ออกมาก็มีอายุมากแล้ว การจำแนกจึงจำเป็นอย่างมากที่ต้องแยกผู้กระทำผิดแต่ละประเภทออกจากกัน บางครั้งการจำแนกคนด้วยประเภทของคดี เช่น คดียาเสพติด หากดูข้อมูลรายบุคคลเราจะพบว่าปัจจัยที่เรากระทำลงไปมีความแตกต่างกัน หากเราแยกจากฐานความผิดคดี หมายความว่าผู้กระทำผิดฐานความผิดนี้จะถูกจัดอยู่ในกลุ่มความเสี่ยงสูงทั้งหมด

(๑๑) การทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับงานการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนของต่างประเทศ ดู Model ที่ใช้เพื่อนำมาพัฒนากระบวนการจำแนกของแต่ละหน่วยงานซึ่งจะทำให้การทำนายการกระทำผิดซ้ำมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๑๒) การทำงานวิจัยร่วมกับภาครัฐฯ เช่น มหาวิทยาลัยที่มีการเรียนการสอนด้านอาชญาวิทยา จิตวิทยา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระบวนการยุติธรรมในสังคมและภาคเอกชนในรูปแบบ Partnership เพื่อบูรณาการความรู้ทางด้านวิชาการและภาคปฏิบัติให้ไปในทิศทางเดียวกันเพื่อพัฒนาให้เกิดประโยชน์ นำไปใช้แก้ไขปัญหาก็ได้จริง

(๑๓) ควรมีการบูรณาการอำนาจในการควบคุมดูแลผู้กระทำผิด เช่น ในประเทศญี่ปุ่น ให้อำนาจแก่กรมคุมประพฤติในการดูแลผู้กระทำผิดหลังพ้นโทษได้ไม่เกิน ๑ ปี หลังจากนั้นให้บ้านกลุ่มวิถีดูแลผู้กระทำผิดได้อีกไม่เกิน ๖ เดือน สูงสุดไม่เกิน ๑ ปี และจะดำเนินการตามกฎหมายของประเทศให้ผู้พ้นโทษไปทำงานได้ตามหน่วยงานที่จัดสรรไว้ให้

(๑๔) การสร้างกฎหมายที่ทำให้ผู้กระทำผิดเมื่อพ้นโทษออกมาแล้วสามารถทำงานได้ เช่น ในประเทศญี่ปุ่นให้ผู้พ้นโทษทำงานเป็นพนักงานเซเว่นอีเลฟเว่น (๗-๑๑) แต่จะต้องผ่านกระบวนการคุมประพฤติของผู้ต้องขังหลังจากพ้นโทษออกมาแล้ว ซึ่งในประเทศญี่ปุ่นนั้นใช้เวลาประมาณ ๑ ปี ในการดูแลความประพฤติของผู้กระทำผิด เมื่อเห็นว่าผู้กระทำผิดมีแนวโน้มพัฒนาพฤติกรรมให้ดีขึ้นได้จึงเปิดโอกาสให้พวกเขาได้ลองทำงาน

วิธีการที่คณะวิจัยจะนำไปทดลองใช้เพื่อพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด

๑) ปัญหาการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลผู้กระทำผิดที่ใช้เวลานาน จะใช้วิธีการคือ ศึกษาบริบทของเรือนจำ ซึ่งหากเรือนจำนั้นมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก ไม่เพียงพอต่อเจ้าหน้าที่จำแนก จึงทำให้ใช้เวลานาน จะไปทดลองให้เจ้าหน้าที่ใช้แบบประเมินฉบับย่อ ในขณะเดียวกันหากเรือนจำนั้นมีผู้ต้องขังไม่มากเท่าไรนัก ทางทีมวิจัยจะทดลองใช้แบบประเมินทั้งแบบเต็มและแบบย่อ เพื่อเป้าหมายในการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่ใช้ระยะเวลาการเก็บข้อมูลน้อยลง ทั้งนี้จะทำการเก็บข้อมูลทั้ง ๓ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย โดยจะเลือกเฉพาะกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำนวน ๒ ครั้งขึ้นไป

๒) ปัญหาการไม่มีการส่งต่อข้อมูล สามารถแก้ปัญหาในประเด็นนี้ได้โดยการส่งข้อมูลกันแบบออนไลน์ระหว่างหน่วยงาน โดยทางทีมวิจัยจะทำการพูดคุยปรึกษาร่วมกับเจ้าหน้าที่ทั้ง ๓ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย หรือในแต่ละส่วนงานภายในหน่วยงานถึงความเป็นไปได้ในการส่งต่อข้อมูลหรือเชื่อมข้อมูลที่จำเป็น เพื่อประโยชน์ในการมีข้อมูลพื้นฐาน เป็นการลดระยะเวลาในการสัมภาษณ์น้อยลง

๓) ปัญหาการซ้ำซ้อนของการบันทึกข้อมูลที่ถูกบันทึกลงในกระดาษ แล้วต้องนำไปลงระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่ง ปัญหาการที่เจ้าหน้าที่ต้องคำนวณคะแนนก่อนจะเข้าระบบ ตลอดจนการมีงบประมาณที่จำกัด ในประเด็นนี้ทีมวิจัยจะเข้าไปพูดคุยและเรียนปรึกษากับเจ้าหน้าที่กองนอก (ราชทัณฑ์) ถึงความเป็นไปได้ในปรับเปลี่ยนกระบวนการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ในขณะที่เจ้าหน้าที่กำลังสัมภาษณ์

๔.๒ ผลการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) จำนวน ๒ ครั้ง

๑) ผลการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus Group) จำนวน ๒ ครั้ง

๑.๑) ผลการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) ครั้งที่ ๑

จากการสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๑ ทำให้คณะผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดเบื้องต้นสรุปได้ดังนี้

(๑) วิธีการในการจำแนก

มีผู้ทรงคุณวุฒิให้ความคิดเห็นไว้ว่าวิธีการในการจำแนกผู้กระทำผิดจะมีประสิทธิภาพก็ต่อเมื่อทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจฯ จะต้องมีการส่งต่อข้อมูลกันได้เพื่อที่จะลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจำแนกให้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้หากมีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยก็จะเป็นประโยชน์อย่างมาก เช่น ในการบันทึกข้อมูลจากแบบจำแนกหรือแบบประเมินต่าง ๆ หากมีการบันทึกลงในระบบคอมพิวเตอร์ครั้งเดียวเลย ไม่ต้องบันทึกลงกระดาษแล้วนำมาลงคอมพิวเตอร์อีกครั้ง ก็จะเป็นการลดขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ลงได้อย่างมาก และผู้แทนจากเรือนจำตลอดจนผู้แทนจากสำนักงานคุมประพฤติต่างก็เห็นด้วยว่าในกระบวนการนี้มีความซ้ำซ้อนของการทำงานและใช้เวลามากเกินไป

(๒) ระยะเวลาในการจำแนก

ในการจำแนกผู้กระทำผิดทั้งเด็กและผู้ใหญ่ต่างก็มีระยะเวลาตามที่กฎหมายหรือระเบียบของแต่ละหน่วยงานที่ดูแลนั้นกำหนดไว้ หรือจนกว่าผู้กระทำผิดจะกระทำผิดวินัยหรือผิดเงื่อนไข ซึ่งการกำหนดเช่นนี้ไม่ได้เหมาะสมสำหรับผู้กระทำผิดทุกคน บางคนอาจต้องรีบทำการจำแนกอย่างรวดเร็ว และจะต้องจำแนกซ้ำหลายครั้งกว่าผู้กระทำผิดคนอื่น ๆ ดังนั้นหากมีการพิจารณาถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และกำหนดระยะเวลาจำแนกและจำแนกซ้ำของผู้กระทำผิดแต่ละคนได้อาจจะช่วยให้การจำแนกมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(๓) ผู้ทำการจำแนก

หากเจ้าหน้าที่จำแนกมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับจำนวนผู้กระทำผิดที่ต้องจำแนกในแต่ละครั้ง อาจลองใช้บุคคลภายนอกมาช่วยในบางกระบวนการได้ แต่คณะผู้วิจัยก็ทราบในข้อจำกัดของงบประมาณที่มอบให้แต่ละหน่วยงานว่ามีจำกัด ดังนั้นเพื่อให้แนวคิดบุคคลที่สามมีความเป็นไปได้ จึงมีข้อเสนอแนะให้ลองใช้ผู้ช่วยงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นนักโทษชั้นดีและกำลังจะพ้นโทษเข้ามาช่วยงานเท่าที่จะสามารถทำได้ และไม่ผิดต่อกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงาน

๑.๒) ผลการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) ครั้งที่ ๒

จากการสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๒ ทำให้คณะผู้วิจัยได้แนวทางในการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดเพิ่มเติมจากที่ได้เสนออยู่ที่ประชุมสรุปได้ดังนี้

(๑) วิธีการในการจำแนก

การใช้เทคโนโลยีในการเข้ามาช่วยในการจำแนกยังคงได้รับความเห็นด้วยจากที่ประชุม คือ การบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์รอบเดียวโดยไม่ต้องผ่านการบันทึกลงกระดาษก่อน แต่ทั้งนี้จะต้องมีการนำมาใช้ที่เหมาะสมกับแต่ละหน่วยงานด้วย เช่น ผู้แทนจากกรมพินิจฯ ที่มีความเห็นว่าบางคำถามไม่สามารถให้เด็กตอบได้ ณ เวลาที่ถามคำถามนั้น ก็จะต้องมีวิธีที่ดีในการบันทึกข้อมูลเพื่อลดความยากลำบาก นอกจากนี้การนำเครื่องจับเท็จมาช่วยก็เป็นแนวคิดที่น่าสนใจ แต่อาจติดขัดเรื่องงบประมาณ อย่างไรก็ตามหากต้องการความน่าเชื่อถือของข้อมูล และมีการทำงานที่เป็นระบบก็ควรจะมีการส่งต่อข้อมูลกันตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจฯ เพื่อให้ทุกหน่วยงานใช้ข้อมูลที่เป็นชุดเดียวกัน และไม่ขัดแย้งกัน ซึ่งการส่งต่อเหล่านี้ก็มีอุปสรรคเช่นเดียวกัน เนื่องจากฐานข้อมูลของแต่ละหน่วยงานไม่เหมือนกันอันเนื่องมาจากการมีอำนาจหน้าที่ที่แตกต่างกัน

(๒) ระยะเวลาในการจำแนก

ในการจำแนกผู้กระทำผิดจะต้องขึ้นอยู่กับหลายปัจจัย เช่น ระยะเวลาที่ผู้กระทำผิดอยู่ในหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย ความประพฤติของผู้กระทำผิด เป็นต้น ซึ่งจะต้องมีการพิจารณาเป็นรายบุคคล ไม่สามารถใช้เกณฑ์ร่วมกันได้ ทั้งนี้คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าการจำแนกเมื่อแรกเริ่มควรมีการจำแนกให้เร็วที่สุดเพื่อให้มีข้อมูลของผู้กระทำผิดโดยเร็วแล้วนำไปจัดโปรแกรมบำบัดแก้ไขได้ต่อไป

(๓) ผู้ทำการจำแนก

งานบางอย่างในกระบวนการจำแนก เช่น การบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ อาจใช้บุคคลอื่นในการทำงานนี้ได้ โดยอาจเป็นนักโทษชั้นดี หรือจ้างบุคคลภายนอก ส่วนการพิจารณาผลการจำแนก ยังคงจะต้องได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น นักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา แพทย์ สหวิชาชีพ เป็นต้น ซึ่งในปัจจุบันมีบุคลากรจำนวนน้อยไม่เพียงพอ ดังนั้นหากมีการส่งเสริมและขอความร่วมมือจากสถาบันการศึกษาอาจช่วยเพิ่มบุคลากรได้ในอนาคต

จากการสนทนากลุ่ม (Focus group) ทั้งสองครั้งดังที่กล่าวไว้ข้างต้น สามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันดังต่อไปนี้

(๑) วิธีการในการจำแนก

ในประเด็นเรื่องวิธีการในการจำแนก ประเด็นหลักของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งสองครั้ง จะสะท้อนในเรื่องการทำงานประสานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งต่อข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจฯ เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจำแนก นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีในการเข้ามาช่วยในการจำแนก ในขั้นตอนของการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์รอบเดียวโดยไม่ต้องผ่านการบันทึกลงกระดาษก่อน อาจเป็นทางออกที่ช่วยลดการทำงานซ้ำซ้อนและการใช้เวลามากเกินไปในขั้นตอนของการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง

(๒) ระยะเวลาในการจำแนก

ระยะเวลาในการจำแนก มีความสำคัญต่อกระบวนการจำแนก เมื่อจำนวนผู้ต้องขังของผู้กระทำผิดในประเทศไทยมีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นอุปสรรคต่อเจ้าหน้าที่ในกระบวนการของการจำแนก โดยเฉพาะในเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกผู้ต้องขังแต่ละราย กระบวนการจำแนกจะใช้เวลาเร็วหรือช้าขึ้น ย่อมขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ของผู้ต้องขัง โดยผู้ต้องขังที่พอรู้หนังสือ หรือเรียนจบสูง มีแนวโน้มว่าจะใช้เวลาในการสัมภาษณ์เร็วกว่าผู้ต้องขังที่เรียนจบน้อย และมีอายุมากแล้ว ดังนั้น ระยะเวลาในการจำแนก จะขึ้นอยู่กับปัจเจกบุคคล ร่วมกับปัจจัยแทรกต่าง ๆ ที่มีผลต่อระยะเวลาในการจำแนก อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมประชุมในกระบวนการจำแนกได้สะท้อนออกมาในมุมเดียวกันว่า ระยะเวลาควรจะเร็วที่สุด เพื่อจะได้นำผลไปจัดโปรแกรมบำบัดได้

ดังเช่นกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของเด็กและเยาวชนในประเทศญี่ปุ่น เมื่อเด็กและเยาวชนเข้าสู่บ้านพักจำแนกเด็กและเยาวชน กฎหมายครอบครัวและเยาวชนได้มีการกำหนดเวลาไว้ ๒ สัปดาห์สำหรับการจำแนก แต่ถ้าหากเกิดกรณีพิเศษก็สามารถใช้เวลาได้ทั้งหมดไม่เกิน ๘ สัปดาห์ ซึ่งจะเกิดขึ้นได้ในเฉพาะกรณีที่คดีมีความร้ายแรงและรุนแรง

๓) ผู้ทำการจำแนก

สืบเนื่องจากปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับผู้กระทำผิด ผู้เข้าร่วมประชุมการสนทนากลุ่มทั้งสองครั้ง ได้เสนอแนะไปในแนวทางเดียวกันว่า ควรมีบุคคลภายนอกเข้ามาช่วยในกระบวนการบางอย่างได้ เช่น กระบวนการสัมภาษณ์แรกเริ่ม ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงกฎเกณฑ์ของการใช้บุคคลภายนอกของแต่ละหน่วยงานด้วยในเรื่องของการรักษาความลับของข้อมูล ความปลอดภัยของบุคคลภายนอก เป็นต้น

๔.๓ ผลการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด

จากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน รวมทั้งการสนทนาแบบกลุ่มทั้ง ๒ ครั้ง ทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งคณะวิจัยจะนำไปทดลองใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใน ๘ ประเด็นดังนี้

๑) การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) ในกระบวนการแรกเริ่มที่เป็นการสอบถามประวัติของผู้ต้องขัง เพื่อแก้ปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่จำแนกที่มีสัดส่วนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง

ในกระบวนการที่ให้ผู้ต้องขังตอบคำถามด้วยตนเองนี้ เป็นกระบวนการที่หน่วยงานราชทัณฑ์ในต่างประเทศมีการดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน และมีงานวิจัยที่สนับสนุนประเด็นนี้คือ การให้ผู้ต้องขังรายงานตนเองมีผลต่อการทำนายการกระทำผิดซ้ำได้ดีกว่าการจำแนกโดยใช้พิจารณาของเจ้าหน้าที่ ดังเช่นงานวิจัยของ Michele Laurence และ James (๑๙๙๒) ที่ศึกษาเรื่อง “การเปรียบเทียบระหว่างการรายงานตนเองและการสัมภาษณ์ในการจำแนกผู้ต้องขัง” เป็นการทดลองให้ผู้ถูกคุมขังเขียนตอบแบบจำแนกด้วยตนเองเปรียบเทียบกับวิธีสัมภาษณ์โดยใช้เจ้าหน้าที่ โดยทำการทดสอบในผู้ถูกคุมขัง ๑๐๐ คน ผลปรากฏว่าข้อมูลที่ได้จากการให้ผู้ถูกคุมขังเขียนตอบแบบจำแนกด้วยตนเองนั้นสามารถนำมาทำนายการกระทำผิดซ้ำได้ดีกว่าการสัมภาษณ์โดยเจ้าหน้าที่ และยังทำให้เวลาน้อยลง ที่สำคัญคือทำให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น นอกจากนี้การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเองยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการตอบแบบสอบถาม และทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของผู้ต้องขังที่อาจเป็นสาเหตุของการกระทำความผิดด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Aldis L. Putnik (๒๐๑๐) ที่ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาเชิงสำรวจถึงเหตุผลของผู้กระทำผิดที่ยังไม่ได้รับรายงานตัว โดยเป็นการสำรวจการใช้วิธีการที่ได้มาตรฐานในการดึงดูดความสนใจและบันทึกมุมมองของเยาวชนเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้กระทำความผิด มีกลุ่มตัวอย่างเป็นเยาวชน ๕๑๖ คน ที่ถูกคุมขัง และยังมีกลุ่มตัวอย่างเยาวชน ๑๑๗ คนที่ได้รับการประเมินครั้งที่สองภายในระยะเวลา ๕ ปี และกลุ่มสุดท้ายคือเยาวชน ๒๘๑ คน ที่เข้าร่วมในโครงการฟื้นฟูแก้ไขพฤติกรรมของชุมชน ผลลัพธ์จากการวิเคราะห์หลายตัวแปรและการวิเคราะห์เนื้อหาชี้ให้เห็นว่าประเด็นสำคัญที่สร้างแรงจูงใจ ๖ ประการ ในการกระทำผิดซ้ำ ได้แก่ (๑) ความพึงพอใจ (๒) การเป็นศัตรูระหว่างบุคคล (๓) การต้องการทางสังคม (๔) ความต้องการทรัพย์สิน (๕) การใช้สารเสพติด และ (๖) ความเบื่อหน่าย ข้อเสนอแนะคือการพิจารณาความเห็นของผู้กระทำความผิดเกี่ยวกับสาเหตุที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจควรรวมอยู่ในการประเมินที่มีโครงสร้างและสามารถทำให้สะดวกขึ้นโดยการใช้กระบวนการที่มีมาตรฐาน

จากการให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง วิธีการการสังเกตอย่างเป็นระบบซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีความสำคัญมากในการพัฒนาการจำแนกผู้กระทำความผิด โดยมีความกังวลกับความถูกต้องของมาตรการอาชญากรรม ดังเช่นงานวิจัยของ Hugo S. Gomes, A. Costa Maia หรือ David P. Farrington (๒๐๑๘) ศึกษาเรื่อง การวัดความผิด: รายงานตนเอง, บันทึกอย่างเป็นทางการ จากการศึกษาการประเมินตนเอง จำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับอาชญาวิทยาที่มีความแม่นยำ ความกังวลเกี่ยวกับการวัดอาชญากรรมเริ่มต้นด้วยคำจำกัดความของอาชญากรรมซึ่งมีผลต่อเทคนิคการวัดที่ต้องการในโดเมนที่แตกต่างกัน วิธีการหลักสองวิธีที่ใช้ในการวัดพฤติกรรมอาชญากรรมคือบันทึกอย่างเป็นทางการ (ORs) และรายงานตนเอง (SRs) ของการละเมิด แม้ว่านักวิจัยบางคนมีความกังวลเกี่ยวกับ ORs ที่ถูกกรองและมีการประเมินข้อผิดพลาดของกิจกรรมอาชญากรรมที่มีความซับซ้อน ผู้กระทำความผิดสามารถที่จะให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้เกี่ยวกับพฤติกรรมอาชญากรรมของตนเองโดยการสำรวจ และนอกจากนี้ยังมีแนวคิดของ Jeremy F. Mills และ Daryl G.

Kroner (๒๐๐๕) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การสืบสวนสอบสวนความสัมพันธ์ระหว่างการตอบสนองที่พึงประสงค์ต่อสังคมและการรายงานตนเองของผู้กระทำผิด โดยการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผู้กระทำผิดมีทัศนคติต่อต้านสังคมน้อยลงในการตอบแบบประเมินตนเอง งานวิจัยปัจจุบันสำรวจสมมติฐานว่าความสัมพันธ์นี้อาจเกิดจากการตอบโต้ผู้กระทำผิดที่ตอบอย่างซื่อสัตย์ต่อรายการที่วัดพฤติกรรมต่อต้านสังคมและอาชญากรรมค่อนข้างน้อย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Wagdy Loza, Amel Loza-Fanous (๒๐๐๒) ประสิทธิภาพของแบบสอบถามการประเมินตนเองเป็นมาตรการจำแนกผู้กระทำผิด การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบว่าแบบสอบถามการประเมินตนเอง (SAQ) ซึ่งได้รับการพิสูจน์แล้วว่ามีความน่าเชื่อถือและถูกต้องสำหรับการคาดการณ์การกระทำผิดซ้ำแบบรุนแรงและไม่รุนแรงหรือไม่ ผลลัพธ์แสดงให้เห็นว่า SAQ อาจเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการจำแนกผู้กระทำผิดในระดับความปลอดภัยต่าง ๆ ช่วยในการทำนายการปรับตัวของผู้กระทำผิด ผลลัพธ์เหล่านี้ได้ขยายการใช้ประโยชน์ของ SAQ ในระบบยุติธรรมทางอาญากอีกด้วย

จุดแข็งหรือข้อดีของการให้ผู้ต้องขังกรอกคำตอบในแบบสอบถามเองคือ ความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของการทำนายการกระทำผิดซ้ำทั้งที่รุนแรงและไม่รุนแรง ซึ่งถือได้ว่าเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพที่สามารถจำแนกประเภทของผู้กระทำผิด (Loza & Loza-Fanous, ๒๐๐๒) นอกจากนี้การใช้แบบสอบถามที่ให้ผู้ต้องขังตอบด้วยตัวเองนั้น มีการศึกษาของ Loza, Loza-Fanous & Heseltine (๒๐๐๗) ที่ได้ใช้เครื่องมือ Self-Appraisal Questionnaire (SAQ) เพื่อตรวจสอบความแปรปรวนของแบบสอบถามที่ให้ผู้ต้องขังประเมินตัวเองและการมีอคติต่อการตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อทำนายการกระทำผิดซ้ำและเป็นแนวทางในการกำหนดโปรแกรมให้กับผู้ต้องขัง ผลการศึกษาได้ข้อสรุปว่า ผลการประเมินของผู้ต้องขังที่ทำแบบสอบถามด้วยตัวเองนั้น สามารถทำนายผลการจำแนกได้อย่างไม่มีอคติ (Loza, Loza-Fanous, & Heseltine, ๒๐๐๗)

กล่าวโดยสรุป การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง เป็นข้อมูลที่ได้จากการให้ผู้ถูกคุมขังเขียนตอบแบบจำแนกด้วยตนเองนั้นสามารถประหยัดเวลาและทำให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น ในกระบวนการแรกรับที่เป็นการสอบถามประวัติของผู้ต้องขัง เพื่อแก้ปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่จำแนกที่มีสัดส่วนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเองยังเป็นการสร้างแรงจูงใจในการกระตุ้นการตอบแบบสอบถาม และทำให้ทราบถึงพฤติกรรมของสาเหตุการกระทำผิดของผู้ต้องขังได้ละเอียดขึ้น การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง วิธีการการสังเกตอย่างเป็นระบบซึ่งสามารถพิสูจน์ได้ว่ามีความสำคัญมากในการพัฒนาการจำแนกผู้กระทำผิด โดยการศึกษาชี้ให้เห็นว่าผู้กระทำผิดมีทัศนคติต่อต้านสังคมน้อยลงในการตอบแบบประเมินตนเองอีกด้วย

ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา คือ ทีมวิจัยเสนอให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) โดยจะอย่างไรให้เจ้าหน้าที่จำแนกเห็นความสำคัญในการให้ผู้ต้องขังกรอกคำตอบด้วยตนเอง ดังนั้นในกระบวนการนี้ เจ้าหน้าที่จำแนกจะต้องมีวิธีจูงใจเพื่อให้ผู้ต้องขังเข้าใจว่า คำตอบของผู้ต้องขังไม่มีผิดถูก ไม่มีผลต่อการจำแนกแดน รวมถึงการอธิบายให้ผู้ต้องขังทราบถึงจุดมุ่งหมายในการจำแนก วิธีการปฏิบัติ และกฎเกณฑ์ในการใช้กับผู้ต้องขังอย่างเป็นธรรม เพื่อให้ผู้ต้องขังรู้สึกสบายใจในการตอบ เพื่อนำไปสู่การได้รับข้อมูลที่เป็นจริงมากที่สุด

การพัฒนาการตอบคำถามด้วยตนเองของผู้กระทำผิดนั้น พบว่าทางราชทัณฑ์ได้มีแนวคิดที่จะพัฒนากระบวนการจำแนกที่ให้ผู้ต้องขังดำเนินการกรอกจัดทำข้อมูลเอง แต่อาจมีความกังวลถึงการได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ตรงกับความเป็นจริง เพราะโดยวัฒนธรรมบริบทของผู้ต้องขังมักจะปฏิเสธว่าตนเองเป็นผู้ที่ไม่ผิด ดังนั้น

หากให้ผู้ต้องขังตอบคำถามด้วยตนเองอาจทำให้เป็นข้อมูลที่ไม่ได้เป็นจริง มีผู้ต้องขังบางกลุ่มที่ยอมรับ แต่ยังมีผู้ต้องขังอีกกลุ่มหนึ่งซึ่งเป็นส่วนมากที่ปกปิดข้อมูล เป็นปัญหาอุปสรรคต่อการพัฒนา โดยในทางปฏิบัติทำได้ยาก และโดยพื้นฐานผู้ต้องขังให้ข้อมูลไม่จริง บางครั้งก็ตอบในลักษณะเกินจริง ทางราชทัณฑ์ได้มีการทดลองให้ผู้ต้องขังได้ดำเนินการตอบคำถามเองในแต่ละแบบทดสอบแล้ว แต่พบว่าผู้ต้องขังมักปฏิเสธตัวเอง การที่ให้เจ้าหน้าที่จำแนกเป็นคนสัมภาษณ์ต้องใช้เวลานานในแต่ละครั้ง แต่ก็จำนวนผู้ต้องขังมีปริมาณที่มากจึงทำให้มีการคิดแนวทางในการแก้ไขปัญหาในการทำงานไม่ให้ซับซ้อนและเกิดการทำงานที่รวดเร็ว ดังนั้น การที่มีระบบรายงานตนเอง (Self-Report) เห็นประโยชน์ว่า ช่วยให้การจำแนกเกิดความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เนื่องด้วยการที่มีนโยบายในการกำหนดให้ทุกคนต้องผ่านการจำแนกเบื้องต้นภายใน ๓๐ วัน กระบวนการจำแนกเริ่มตั้งแต่รับตัวเข้ามา ทำให้ต้องอาศัยขั้นตอนวิธีการที่กระชับ ใช้เวลาไม่นาน และเกิดประสิทธิภาพมากที่สุด

๒) การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เรือนจำ เพื่อลดปัญหาการซับซ้อนของการบันทึกข้อมูลที่เจ้าหน้าที่จำแนกจะต้องใช้การบันทึกลงในกระดาษก่อนเมื่อสัมภาษณ์ผู้ต้องขังแรกเข้า หลังจากนั้นจะต้องนำข้อมูลที่สอบถามในกระบวนการจำแนกนำไปลงระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่ง โดยจะเป็นในลักษณะของการคำนวณคะแนนการจำแนกก่อนที่จะนำข้อมูลไปกรอกเข้าระบบคอมพิวเตอร์ ประกอบกับงบประมาณที่จำกัดจึงทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ในครั้งเดียว จะเห็นได้ว่าการขาดแคลนบุคลากรในการทำงานในเรือนจำถือว่าเป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงานเนื่องจากการดูแลผู้กระทำผิดได้อย่างไม่ทั่วถึงและไม่สามารถแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ดังเช่นงานวิจัยของ David Scott (๒๐๑๖) ที่ศึกษาเรื่องเรือนจำที่ล้มเหลว: การสังหารนองเลือดและจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำ กล่าวว่า การบริหารในเรือนจำประเทศอังกฤษและเวลส์ นโยบายที่การปฏิรูปเรือนจำขึ้นอยู่กับข้อเสนอที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานของเรือนจำ การประกาศความปลอดภัยและการปฏิรูปเรือนจำสติฟกิลแลน และเลขาธิการสมาคมเรือนจำ (POA) ได้มีการประชาสัมพันธ์ในสื่ออังกฤษมีการอ้างว่าเป็นผลมาจากการลดจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำ ๒๕% ในช่วงหกปีที่ผ่านมา ในที่นี้เรื่องจำนวนของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่มีจำนวนลดลงทำให้เกิดผลกระทบต่อโปรแกรมการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิด นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ McConville (๑๙๘๑) กล่าวถึง ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ล้มเหลวเรื่องจำนวนและระดับเจ้าหน้าที่เรือนจำ เมื่อเราดูที่ระดับการรับพนักงาน (และจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำที่ถูกว่าจ้างในปีนั้น ๆ) การกล่าวอ้างว่าระดับการรับพนักงานต่ำเกินไปจะไม่สามารถป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นในเรือนจำ เช่น Clerkenwell Bridewell, Newgate Prison หรือ Kings Bench Debtors Prison ที่มีเพียงหนึ่งหรือสองคนที่จ่ายค่าจ้างครบวงจร มีพนักงานเพียง ๓ หรือ ๔ คน ในช่วงต้นถึงกลางศตวรรษที่สิบเก้าผู้ต้องขังส่วนใหญ่ยังคงมีพนักงานน้อยกว่า ๑๐ คน (ซึ่งไม่ใช่ทุกคนที่จะเป็นพนักงานคุมขัง) และมีพนักงานมากกว่า ๒๐ คนที่ทำงานในเรือนจำ จากแนวคิดนี้จะเห็นว่าการนำเจ้าหน้าที่กองนอก (ราชทัณฑ์) ที่มีความประพฤติดีเยี่ยมมาช่วยทำงานสามารถแบ่งเบาภารกิจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ และสามารถทำให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูการกระทำผิดได้อีกด้วย ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงกฎ ระเบียบ หรือข้อบังคับว่าเจ้าหน้าที่กองนอกสามารถช่วยเจ้าหน้าที่ทำงานได้มากน้อยเพียงใดด้วย ดังนั้น ในการใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่จะเป็นการแก้ไขปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่จำแนกไม่เพียงพอ และใช้เวลาในการจำแนกบางขั้นตอนสั้นลง ทำให้เจ้าหน้าที่ใช้เวลาจำแนกผู้กระทำผิดแต่ละรายน้อยลง และในเวลาเท่ากันเจ้าหน้าที่สามารถจำแนกผู้กระทำผิดได้หลายรายกว่าให้เจ้าหน้าที่ทำงานคนเดียว

การใช้อำนาจของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่มีความซื่อสัตย์ถูกกฎหมายและเป็นธรรมนั้นมีอิทธิพลต่อการดูแลหน่วยกองนอกในการทำงาน โดยมีงานวิจัยที่ได้กล่าวถึงประเด็นนี้คือ งานวิจัยของ Rok Hacin Rok Hacin (๒๐๑๘) ได้ศึกษาการเปรียบเทียบความถูกต้องตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่เรือนจำกับการรับรู้ถึงความชอบ

ธรรมของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ปัจจุบันมีการหารือกันมากมายทั่วโลกเกี่ยวกับความชอบธรรมของระบบยุติธรรมทางอาญา ลักษณะสองประการของความถูกต้องตามกฎหมายในคุกประกอบด้วยการรับรู้ของผู้ต้องหาเรื่องความถูกต้องตามกฎหมายและความชอบธรรมในตนเองของเจ้าหน้าที่เรือนจำ ความเชื่อของคณงานในเรือนจำว่าตำแหน่งของพวกเขาในคุกและอำนาจที่มอบหมายให้พวกเขานั้นเป็นไปตามบรรทัดฐานทางศีลธรรมพื้นฐานของสังคมและความมั่นใจในตนเอง ความสามารถในการปฏิบัติงานภายในสภาพแวดล้อมของเรือนจำ ในวิทยานิพนธ์นี้มีคำตอบสำหรับคำถามพื้นฐานสองข้อที่ถูกถาม: ปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ของนักโทษในเรื่องความชอบธรรมของเจ้าหน้าที่เรือนจำในเรือนจำสโลวีเนีย ผลการวิจัยพบว่าการรับรู้ถึงความชอบธรรมในตนเองของเจ้าหน้าที่เรือนจำได้รับอิทธิพลจาก: ความสัมพันธ์กับ การค้นพบนี้ยืนยันสมมติฐานทางทฤษฎีในแบบจำลองความชอบธรรมของการเชื่อมโยงบทบาทของความสัมพันธ์ระหว่างนักโทษและเจ้าหน้าที่เรือนจำในเรือนจำสโลวีเนียและเปิดใช้งานการกำหนดคำแนะนำสำหรับการปรับปรุงสถานการณ์ปัจจุบันในด้านความชอบธรรมในเรือนจำสโลวีเนีย สอดคล้องกับงานวิจัยที่กล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คุมและนักโทษที่ความใกล้ชิดกันในพื้นที่เดียวกัน ดังเช่นงานวิจัยของ Andrew M. Jefferson และ Liv S. Gaborit. (๒๐๑๕) เรื่อง การเผชิญหน้าอย่างใกล้ชิดระหว่างนักโทษและเจ้าหน้าที่เรือนจำการแบ่งปันพื้นที่ทางกายภาพและสังคมเดียวกันของนักโทษและเจ้าหน้าที่ เพราะทั้งสองฝ่ายมีส่วนเกี่ยวข้องกันอย่างต่อเนื่อง ตำแหน่งบทบาทและการครอบครองพื้นที่ร่วมกันของพวกเขาทำให้เกิดการเชื่อมโยงกันมากกว่าแยกจากกัน

กล่าวโดยสรุป การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ เพื่อลดปัญหาการเข้าถึงข้อมูลของเจ้าหน้าที่จำแนกจะต้องใช้การบันทึกลงในกระดาษก่อนเมื่อสัมภาษณ์ผู้ต้องขังแรกเข้า และปัญหาการขาดแคลนบุคลากรในการทำงานในเรือนจำถือว่าเป็นปัญหาอุปสรรคในการทำงาน จำนวนของเจ้าหน้าที่เรือนจำที่มีจำนวนลดลงทำให้เกิดผลกระทบต่อโปรแกรมการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำความผิด ซึ่งมีงานวิจัยที่ชี้ชัดว่าระดับการรับพนักงานต่ำเกินไปจะไม่สามารถป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นในเรือนจำได้ และการพึ่งพากำลังกองนอกเป็นสิ่งจำเป็น โดยต้องอาศัยความสามารถของเจ้าหน้าที่เรือนจำในการใช้อำนาจของตนในลักษณะที่ซื่อสัตย์ถูกกฎหมายและเป็นธรรมในขณะที่นักโทษรับทราบสถานะของพวกเขาในฐานะผู้จำคุกที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่ต้องมีการเชื่อฟัง และหน้าที่คณงานในเรือนจำที่ได้รับอำนาจที่มอบหมายให้พวกเขานั้นเป็นไปตามบรรทัดฐานทางศีลธรรมพื้นฐานของสังคม

ประเด็นที่น่าไปสู่การพัฒนา ทีมวิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จำแนกถึงความเป็นไปได้ของนโยบายในการใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำในการช่วยปฏิบัติงานการจำแนก เนื่องด้วยเจ้าหน้าที่ในการจำแนกในการทำงานมีจำนวนน้อย แต่จำนวนผู้กระทำความผิดที่มีจำนวนมากทำให้ภารกิจในการทำงานมากขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำมาช่วยในการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งช่วยทำให้กระบวนการทำงานจำแนกเกิดความรวดเร็วและการช่วยบันทึกข้อมูลลงระบบ ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำนั้นจะมีการคัดเลือกผู้กระทำความผิดที่มีความประพฤติดีและมีความสามารถในการทำงานที่ถูกต้องแม่นยำ และมีการคัดเลือกจากคณะกรรมการในการคัดเลือกผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ จะเห็นได้ว่าภารกิจของเจ้าหน้าที่จำแนกผู้กระทำความผิดนั้นต้องใช้ความสามารถเฉพาะทางในการทำงาน ดังนั้น ควรที่จะต้องคัดเลือกบุคลากรในการทำงานที่มีความรู้ความสามารถในการทำงานเป็นวิชาชีพ ในการอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ยังคงไม่เพียงพอในการทำงาน แต่ควรที่จะคัดเลือกบุคลากรที่มีความรู้ด้านอาชญาวิทยา สังคมศาสตร์ สังคมสงเคราะห์ หรือ จิตวิทยาในการทำงานเพื่อที่จะได้มีทักษะความรู้ความเข้าใจในการสัมภาษณ์ผู้กระทำความผิดได้มากยิ่งขึ้น

อย่างไรก็ตาม วิธีการที่น่าจะช่วยแบ่งเบาภาระเจ้าหน้าที่จำแนกคือ การปรับเปลี่ยนกระบวนการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ในการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่ และสามารถเก็บข้อมูลในการจำแนกผู้กระทำผิดได้ โดยข้อมูลต่าง ๆ สามารถเก็บลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นเครื่องมือช่วยในการสัมภาษณ์ แต่ทางเรือนจำมีข้อจำกัดในการใช้งานจึงไม่สามารถพัฒนากระบวนการสัมภาษณ์ได้ดีเท่าที่ควร ดังนั้นการทำงานที่จะเกิดประสิทธิผลในการให้กระบวนการจำแนกที่ถูกต้องและรวดเร็วนั้นต้องอาศัยผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ และระบบคอมพิวเตอร์ในการทำงาน เพื่อประโยชน์ในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดต่อไป

๓) การใช้เครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นแบบสอบถามโดยใช้การจำแนกแบบปรัวสัย (Objective Classification) เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้วิจารณญาณของเจ้าหน้าที่จำแนก โดยเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของแบบสอบถาม

การจำแนกแบบอัตวิสัย (Subjective Classification) คือ การใช้ประสบการณ์ในการตัดสินผู้ต้องขัง ในขณะที่การจำแนกแบบปรัวสัย (Objective Classification) คือ การใช้เกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการใช้เครื่องมือการจำแนก และใช้ค่าคะแนนของการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นเกณฑ์ในการจำแนกผู้ต้องขัง

จากการศึกษาทบทวนในประเด็นการใช้วิธีการจำแนก ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย (California) เป็นรัฐแรกที่ใช้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดด้วยปรัวสัยนี้เพื่อจำแนกผู้กระทำผิด ในกระบวนการจำแนกโดยใช้ปรัวสัยนี้ จะมีความน่าเชื่อถือ และมีความเที่ยงตรงของข้อมูล (Sun, ๒๐๑๓) นอกจากนี้ในกระบวนการจำแนกของต่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย หรือแคนาดา จะใช้การจำแนกแบบปรัวสัยเท่านั้น โดยใช้หลักความเชื่อใจผู้ต้องขังว่าข้อมูลที่ให้กรอกนั้น จะไม่มีผลต่อการจำแนกแดน มีงานวิจัยที่สนับสนุนการใช้การจำแนกแบบปรัวสัยว่ามีประสิทธิภาพมากที่สุด เพราะสามารถประเมินความเสี่ยงและความต้องการของผู้ต้องขังได้ (Holmes, ๒๐๑๓; Brown, ๒๐๐๐) จะเห็นว่าแนวคิดการใช้เครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นแบบสอบถามโดยใช้การจำแนกแบบปรัวสัย (Objective Classification) ที่เน้นข้อมูลเชิงประจักษ์นั้นมีความสำคัญโดยการไม่ใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ช่วยทำให้เกิดความอคติของข้อมูล ดังแนวคิดของงานวิจัยของ Craig S. Schwalbe, Rebecca J. Macy, Steven H. Day และ Mark W. Fraser (๒๐๐๘) ศึกษาวิจัยเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดเป็นการประเมินความต้องการที่มีโครงสร้างช่วยในระบบยุติธรรมของเด็กและเยาวชน การศึกษานี้เป็นการวิเคราะห์ระดับแฝงเพื่อจำแนกผู้กระทำผิดเด็กและเยาวชนออกเป็นหมวดหมู่หรือตามประเภทของประวัติส่วนบุคคลที่ต้องการ โดยใช้ตัวอย่างของผู้กระทำผิด ๕๔๒ คน การศึกษาระบุตามคะแนนจากเครื่องมือประเมินความต้องการที่มีโครงสร้างในการวิจัยโดยมีการใช้เกณฑ์ในการประเมิน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการใช้เครื่องมือการจำแนก และใช้ค่าคะแนนของการตอบแบบสอบถามเพื่อเป็นเกณฑ์ในการจำแนกผู้ต้องขัง

ในประเด็นเรื่องวิธีการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังโดยใช้ดุลยพินิจ และการใช้แบบประเมินความเสี่ยงนั้น มีงานวิจัยหลายเรื่องและเอกสารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด ได้พูดถึงประเด็นเรื่องนี้อย่างชัดเจน ในประเทศแคนาดาจากหน่วยงาน The Correctional Service of Canada ที่ใช้กระบวนการจำแนกโดยใช้ความเชี่ยวชาญภายในของเจ้าหน้าที่ แต่มีข้อพึงระวังและเป็นสิ่งสำคัญคือ การใช้วิธีการจำแนกวิธีนี้จะต้องอาศัยความชำนาญการของเจ้าหน้าที่เป็นอย่างมากในกระบวนการจำแนกโดยใช้การประเมินความเสี่ยง (Bonta, J., Bogue, B., Crowley, M. & Motiuk, L., ๒๐๐๑) เช่นเดียวกันกับการจำแนกผู้กระทำผิดในอเมริกา ได้กล่าวถึงขนาดของเรือนจำในการรองรับนักโทษว่ามีผลต่อวิธีการจำแนก สิ่งสำคัญมีสามส่วนคือ การ

จำแนกผู้ต้องขังโดยการพิจารณาถึงการใช้วาจา ทักษะการเขียน และความสามารถของเจ้าหน้าที่จำแนก ในการดำเนินการจำแนกที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่จำแนกจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ ดังนั้นจึงควรมีการคัดเลือกเจ้าหน้าที่จำแนกที่มีประสบการณ์ในเรื่องการให้คำปรึกษาและสังคมสงเคราะห์ ทักษะที่สำคัญและจำเป็นในเจ้าหน้าที่จำแนกคือ ทักษะการสัมภาษณ์ การฟัง เพื่อช่วยในการดึงคำสำคัญที่ชี้ให้เห็นถึงปัญหาและความต้องการของผู้ต้องขัง พฤติกรรมที่ผิดแปลกไปจากคนปกติ เทคนิคในการป้องกันการฆ่าตัวตาย และการตรวจคัดกรองทางการแพทย์ เป็นต้น (Ayres, ๑๙๘๘)

ในช่วง ๑๙๘๐-๑๙๙๐ ซึ่งเป็นช่วงที่หน่วยงานหลายแห่งได้ปรับเปลี่ยนวิธีการในการจำแนกจากการจำแนกแบบอัตวิสัย มาเป็นแบบปรีวิสัย (Bench & Allen, ๒๐๐๓) ซึ่งจุดแข็งของการจำแนกโดยอัตวิสัยหรือการใช้แบบสอบถามหรือแบบประเมินความเสี่ยง คือ ข้อมูลตรงไปตรงมา มีความเที่ยงตรง และเชื่อถือได้เปิดเผย ในกระบวนการตัดสินใจ ค่าคะแนนที่ได้จากการทำแบบประเมินของผู้ต้องขังนั้น จะนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังให้ได้รับโปรแกรมการบำบัดฟื้นฟูได้ตรงตามความต้องการมากที่สุด ในขณะที่การจำแนกแบบอัตวิสัยนั้นจะเป็นการใช้เกณฑ์แบบไม่เป็นทางการ ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยที่แตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล (Austin, ๑๙๙๘)

อย่างไรก็ดี ปัจจุบันวิธีการจำแนกผู้กระทำผิด อาจเป็นการบูรณาการระหว่างการจำแนกแบบปรีวิสัยและอัตวิสัย (Combining Objective/Subjective Classification) ซึ่งจะเป็นการใช้เกณฑ์คะแนนการจำแนกแบบปรีวิสัยจากแบบประเมินความเสี่ยง และการใช้กระบวนการตัดสินใจแบบอัตวิสัยจากผู้เชี่ยวชาญ

เกณฑ์ในการจำแนกผู้ต้องขังโดยใช้การจำแนกแบบปรีวิสัย (Objective Classification) ให้ประสบความสำเร็จนั้น จำเป็นต้องมีการจำแนกซ้ำ (reclassification) นอกจากนี้สิ่งสำคัญคือ ระบบการดึงข้อมูลคอมพิวเตอร์ทั้งระบบต้องพร้อมใช้งานสำหรับการรวบรวมข้อมูลของผู้ต้องขัง ควรกำหนดวิธีการในการกำกับดูแลการดำเนินงานประจำวันของกระบวนการจำแนก และระบบจะต้องจัดให้มีกระบวนการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง จะเห็นได้ว่า ในต่างประเทศให้ความสำคัญกับการมีข้อมูลบันทึกในระบบคอมพิวเตอร์ (Ayres, ๑๙๘๘)

ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา คือ ทีมวิจัยได้เสนอให้มีการใช้เครื่องมือจำแนกที่เป็นแบบสอบถามโดยใช้การจำแนกแบบปรีวิสัยแทนการใช้แบบอัตวิสัย ซึ่งได้นัดหมายสัมภาษณ์พูดคุยกับเจ้าหน้าที่จำแนกถึงความเป็นไปได้ในประเด็นเรื่องการใช้แบบสอบถามเพื่อให้ผู้ต้องขังกรอกคำตอบด้วยตนเอง (ว่าจะใช้แบบตัวเลขให้เลือก เป็นอย่างไร เทียบกัน อย่างไรดีกว่ากัน) จากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่จำแนกพบว่า การจำแนกผู้กระทำผิดควรใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการจำแนกผู้กระทำผิดประกอบกับเครื่องมือในการจำแนก ไม่มีแบบการจำแนกใดใดที่มีความเที่ยงตรง ทุกแบบก็จะมีจุดอ่อนและข้อจำกัดต่าง ๆ ดังนั้นต้องอาศัยประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ในเชิงสหวิชาชีพ และขั้นตอนในการให้คณะกรรมการร่วมตัดสินใจในการจำแนกผู้กระทำผิดด้วยเพื่อให้การทำงานเกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเพื่อจำแนกผู้ต้องขัง ในการฟื้นฟูเยียวยา หรือ พัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้มีความพร้อมในการคืนสู่สังคมต่อไป และเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำได้ในอนาคตอีกด้วย

๔) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification of Prisoners) โดยทั่วไปทั้งสามหน่วยงานจะดำเนินการทุก ๆ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี หรือดำเนินการโดยทันทีเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจากการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง เพื่อทำการปรับปรุงแผนปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป

ในกระบวนการจำแนกของประเทศแคนาดา จะมีการจำแนกเพื่อการควบคุมและการจำแนกเพื่อการฟื้นฟู ผู้ต้องขังจะต้องได้รับการจำแนกซ้ำ ทุก ๆ ๑๒ เดือน ขึ้นอยู่กับการประเมินโดยอาศัยการพิจารณาส่วนบุคคลมากกว่าการจำแนกในขั้นต้นซึ่งอิงรูปแบบของแบบฟอร์มการให้คะแนนเป็นหลัก

นอกจากนี้ กระบวนการจำแนกชั้นนี้ เป็นกระบวนการที่เป็นการประเมินความเสี่ยงและความต้องการอีกครั้งสำหรับผู้ต้องขังที่อยู่นาน ขึ้นอยู่กับนโยบายและความสะดวกของหน่วยงาน โดยปกติจะใช้เวลาประมาณ ๓๐ วัน หลังจากจำแนกครั้งแรก ซึ่งการจำแนกชั้นนี้จะมีความเป็นนามธรรมมากกว่าการใช้ (Leach & Sabbatine, ๒๐๑๒).

ในการจำแนกซ้ำ เป็นการจำแนกเพื่อทำการปรับปรุงแผนปฏิบัติให้ดีขึ้นต่อไป ทั้งนี้แผนการจำแนกที่มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบไปด้วย ข้อมูลทั้งหมดที่เป็นประโยชน์ต่อการวางแผนงาน ระบบควบคุมที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังนั้น ๆ ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปที่จะนำไปใช้สำหรับการประเมินผลของแผนงาน มีหน่วยงานที่รับผิดชอบมีอำนาจตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาต่าง ๆ เกี่ยวกับแผนงานจำแนกนั้นด้วย (ฐิตยา เพชร มณี, ๒๕๕๙) สอดคล้องกับแนวคิดของ Zana Vrucinic. (๒๐๒๐) การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบพฤติกรรมอาชญากรรมและรูปแบบการคิดทางอาญาด้วยผลของการติดตามกิจกรรมของบุคคลที่ถูกตัดสินโทษในกระบวนการจำแนกประเภท (อีกครั้ง) รูปแบบพฤติกรรมทางอาญาถูกวัดด้วยแบบฟอร์มการคัดกรองวิถีชีวิต (LCSF) (Walters, White, & Denney, ๑๙๙๑) และรูปแบบการคิดทางอาญาถูกวัดด้วยรายการทางจิตวิทยาของรูปแบบการคิดทางอาญา (PICTS) สิ่งนี้สามารถระบุและรูปแบบการคิด ๘ แบบและพฤติกรรม ๔ แบบที่บ่งบอกวิถีชีวิตทางอาญา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้ต้องขังในเรือนจำบ้านจาตุกา ๒๑๖ คน คะแนนความคิดทางอาญาทั่วไป (GCT) ของคะแนน PICTS และ Total LCSF พบว่าประสบความสำเร็จในการทำนายผลการติดตามกิจกรรมของ ๒๑๖ คน

การจำแนกซ้ำ (reclassification) เป็นการติดตาม (follow-up) ผู้ต้องขังระหว่างทาง โดยปกติจะใช้ระยะเวลาอย่างน้อย ๖ เดือน และหลังจากนั้นอาจเป็นหนึ่งปี หรือมากกว่านั้น สำหรับผู้ต้องขังที่ใกล้จะออกในห้าปีหลัง วัตถุประสงค์ในการติดตามเพื่อ (๑) การพิจารณาความเหมาะสมในระดับความเสี่ยง (๒) ค่าใช้จ่ายหรือผู้ถูกคุมขังที่รอดำเนินการ (๓) ประวัติวินัย (๔) รหัสความเสี่ยง และ (๕) ความต้องการของผู้ต้องขัง นอกจากนี้แล้ว ในกรณีที่เจ้าหน้าที่จำแนกได้รับข้อมูลจากการประเมินใหม่ที่มีผลต่อผู้ต้องขังโดยตรง ทั้งในเรื่องผลที่ได้จากการประเมินความเสี่ยงหรือทางการแพทย์ หรือแม้แต่ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในระหว่างอยู่เรือนจำ จะต้องมีการติดตามภายใน ๑๔ วันทำการ (Office of Legislative Research, ๒๐๐๐)

จะเห็นว่าการจำแนกประเภทใหม่จะดำเนินการเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน ในการประเมินความเสี่ยงของการกระทำผิดซ้ำครั้งแรก รวมถึงระยะเวลาจากการเข้าสู่ราชทัณฑ์จนถึงการปล่อยตัวของผู้ต้องขัง การจำแนกประเภทในการประเมินความเสี่ยงเป็นเครื่องมือที่ทำหน้าที่สำคัญในการตัดสินใจเกี่ยวกับการจำแนกและการจัดประเภทใหม่ (Andrews & Bonta, ๒๐๐๓) แม้ว่าจะมีหลายปัจจัยที่มีการพิจารณาในการจำแนกประเภทกระบวนการ (เช่นการใช้สารออกฤทธิ์ทางจิตและ/หรือแอลกอฮอล์ในทางที่ผิดประวัติอาชญากรรม เช่นเดียวกับในการจัดประเภทใหม่ของผู้กระทำผิดสามารถทำนายความเสี่ยงของการกระทำผิดซ้ำและถูกนำมาใช้เป็นหลักกระบวนการประเมินระดับการควบคุม (Andrews & Bonta, ๒๐๐๓; Austin, ๒๐๐๓) ได้รับความต้องการอย่างต่อเนื่องสำหรับการควบคุมและการลดประชากรในเรือนจำ แนวคิดสำหรับนักวิจัยในอนาคตคือการตรวจสอบว่านานแค่ไหนผู้ต้องขังที่จะเปลี่ยนทัศนคติความคิดเห็นและพฤติกรรมแล้วกลับการคืนสู่ชุมชน การใช้งาน PICTS ได้รับการยอมรับจาก (Walters, Trgovac, Rychlec, Di Fazio, & Olson, ๒๐๐๒) แสดงให้เห็นว่าการลดลงอย่างมีนัยสำคัญของผู้ต้องขังได้สัมผัสกับการแทรกแซงพฤติกรรมและการศึกษาด้านจิตเวชหลายรูปแบบ ในการศึกษาอื่น PICTS ลดลงอย่างมีนัยสำคัญหลังจากโปรแกรม ๑๐ สัปดาห์ของการศึกษาด้านจิตวิทยาออกแบบมาเพื่อให้ความรู้กับลูกค้าเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตทางอาญาและยาเสพติดและเพื่อให้พวกเขามีทักษะมาการส่งเสริมการเปลี่ยนแปลง (Walters, ๒๐๐๓)

ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา ในการจำแนกผู้ต้องขังซ้ำ ทีมวิจัยได้เสนอให้พิจารณาว่า จะยังมีกระบวนการจำแนกซ้ำนี้หรือไม่ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมและการศึกษาประสบการณ์จากต่างประเทศ พบว่า ขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ผู้ต้องขังกระทำผิด และการนำผลของการประเมินซ้ำไปใช้ รวมถึงนโยบายของเรือนจำด้วย ซึ่งทีมวิจัยได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จำแนกถึงความเป็นไปได้ในการมีหรือไม่มีกระบวนการนี้ ในการดำเนินการที่ผ่านมาของกระบวนการนี้เป็นอย่างไร ข้อดี ข้อเสีย หรือผลที่ได้รับของกระบวนการนี้เป็นอย่างไร พบว่า การจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำทุก ๖ เดือน นั้นมีประโยชน์มากในการติดตามความประพฤติต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง ซึ่งข้อมูลของการติดตามผู้กระทำผิดนั้น มีประโยชน์อย่างมากในนำมาใช้ในการจำแนกผู้กระทำผิด และสามารถเป็นกระบวนการในการปรับเปลี่ยนแผนเป็นรายบุคคล เช่น การฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิด การให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การลงโทษ การรักษาสุขภาพร่างกาย การรักษาสุขภาพจิต และการกระทำผิดซ้ำ เป็นต้น ดังนั้นจะเห็นถึงประโยชน์ในการจำแนกซ้ำของผู้กระทำผิด

๕) ระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในการกระบวนการจำแนก ประกอบกับจำนวนผู้ต้องขังที่มีจำนวนมาก หากมีการลดระยะเวลาในการจำแนกให้มีความกระชับมากขึ้น ในขณะเดียวกันจะต้องคำนึงในเรื่องการได้รายละเอียดของผู้ต้องขังเพื่อเป็นข้อมูลในการจำแนกด้วย

มีงานวิจัยอยู่หลายเรื่องทั้งในประเทศและต่างประเทศที่ได้ศึกษาในเรื่องระบบการจำแนกผู้กระทำผิดถึงระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนก ซึ่งได้สนับสนุนการลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง ซึ่งแสดงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการจำแนกผู้ต้องขัง

งานวิจัยของ Marelize Schoeman (๒๐๑๐) ศึกษาการกระทำผิดซ้ำจนติดเป็นนิสัย ผู้วิจัยได้เสนอแนะในประเด็นของการให้คำจำกัดความของการกระทำผิดซ้ำและการมีระบบการจำแนกประเภทสำหรับการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งควรใช้เป็นจุดเริ่มต้นสากลในการศึกษาการกระทำผิดซ้ำ

งานวิจัยของ Austin (๑๙๙๘) ได้ศึกษาการระบบการจำแนกของผู้ต้องขังของ U.S. พบว่ากระบวนการจำแนกจะมีอยู่สองขั้นตอน คือ การประเมินผู้ต้องขังเบื้องต้น (Initial Custody Assessment) จะดำเนินการภายใน ๔๘ ชม. หลังจากเข้ามาเรือนจำ ในขณะที่ในกระบวนการประเมินซ้ำ (Custody Reassessment) จะดำเนินการภายใน ๖๐ วัน ถึง ๙๐ วันทำการ

นอกจากนี้ในการดำเนินการของจำแนกผู้ต้องขังของประเทศแคนาดา Correctional Service Canada ได้สัมภาษณ์ผู้กระทำผิดและทำแบบประเมินเบื้องต้น (Preliminary Assessment) ภายใน ๕ วันทำการ และมีการดำเนินการทำแบบประเมินรอบหลัง (Post-Sentence Community Assessment) ภายใน ๔๐ วันทำการ หลังจากได้รับข้อมูลผู้ติดต่อกายนอก เนื่องจากการประเมินรอบหลังจะเน้นสำหรับผู้ต้องขังที่มีข้อมูลไม่ครบถ้วน และสำหรับผู้ต้องขังที่มีการกระทำผิดซ้ำ ซึ่งจะต้องมีข้อมูลการติดต่อกายนอกด้วย เป็นการให้ความสำคัญกับผู้กระทำผิดซ้ำ ว่าจำเป็นจะต้องดำเนินการขั้นตอนนี้ เพื่อศึกษาประวัติการกระทำผิดซ้ำกับผู้ติดต่อกได้ โดยใช้ระยะเวลาไม่เกิน ๔๕ นาทีในการสัมภาษณ์แต่ละครั้ง

นอกจากนี้จะให้ความสำคัญกับกระบวนการประเมินในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการประเมินระหว่างรอรับโทษสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ ซึ่งในประเทศแคนาดาได้ให้ความสำคัญในการใช้ระยะเวลาให้น้อยที่สุดในการสัมภาษณ์ โดยมีการปรับกระบวนการประเมินผู้กระทำผิดจากภายใน ๗๐ วัน เป็น ๕๕ วัน สำหรับผู้กระทำผิดที่ต้องอยู่ในเรือนจำไม่เกิน ๔ ปี

สำหรับการดำเนินการในประเทศอังกฤษ ให้ความสำคัญกับระยะเวลาในการประเมิน มีการประเมินความเสี่ยงทุก ๆ ๖ เดือน และใช้เวลาในการจำแนกภายใน ๔ วัน

การลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง ซึ่งแสดงถึงระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการจำแนกผู้ต้องขัง เนื่องด้วยจำนวนผู้ต้องขังที่มากทำให้จำเป็นต้องย่นระยะเวลาในการจำแนกผู้กระทำผิด จาก แนวคิดการจำแนกผู้กระทำผิด Carl B. Clements (๑๙๘๒) ศึกษา เรื่องความสัมพันธ์ของการจำแนกผู้กระทำผิดต่อปัญหาการอดแน่นของผู้ต้องขัง มันเป็นที่ถกเถียงกันอยู่ว่าเรือนจำแออัดยัดเยียดทำให้เกิดการบิดเบือนการตัดสินใจจำแนกผู้กระทำผิด สอดคล้องกับ James Elliott. Bender (๑๙๘๓) ที่ศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ของการจำแนกผู้กระทำผิดกับทางเลือกที่แออัดนโยบายการจำแนกบางประเภทอาจทำให้ขอบเขตและผลกระทบของการเบียดเสียดยิ่งขึ้น การจำแนกผู้กระทำผิดเป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์สำหรับการจัดการกับเรือนจำที่แออัด

กระบวนการการประเมินการจำแนกผู้กระทำผิดช่วยให้ประเมินความเสี่ยงที่ถูกต้องและยังช่วยประหยัดเวลาในการทำงานดังเช่นงานวิจัยของ Edward J. Latessa and Brian Lovins (๒๐๑๐) การศึกษาบทบาทของการประเมินความเสี่ยงของผู้กระทำผิด: คู่มือผู้กำหนดนโยบาย หนึ่งในรากฐานของการพัฒนาแนวทางการแก้ไขที่มีประสิทธิภาพคือการใช้เครื่องมือประเมินความเสี่ยงที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว การประเมินความเสี่ยงช่วยให้หน่วยงานราชทัณฑ์มีความเข้าใจที่ชัดเจนเกี่ยวกับระดับความเสี่ยงที่ผู้กระทำผิด รวมถึงเป้าหมายสำหรับการเปลี่ยนแปลง หน่วยงานที่ใช้การประเมินความเสี่ยงที่ถูกต้องและมีทรัพยากรที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงช่วยในการประหยัดเวลาในระยะยาว

ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา คือ จากการทบทวนวรรณกรรมและประสบการณ์จากต่างประเทศพบว่าระยะเวลาที่ใช้ในกระบวนการจำแนกผู้ต้องขังประกอบด้วย ๒ ขั้นตอนคือ

(๑) กระบวนการแรกรับที่เป็นการลงทะเบียนต้องขังที่เพิ่งเข้ามาใหม่ เสนอให้ใช้เวลาดำเนินการภายใน ๒ วัน หรือ ๔๘ ชั่วโมง

(๒) กระบวนการจำแนกผู้ต้องขัง โดยใช้ผลจากการประเมินความเสี่ยง เพื่อจำแนกผู้ต้องขังไปอยู่ในแดนที่เหมาะสม เสนอให้ใช้เวลาดำเนินการภายใน ๕ วันทำการ หลังจากกระบวนการแรกรับ

(๓) กระบวนการประเมินซ้ำ (ในช่วงระหว่างอยู่ในเรือนจำ) เสนอให้ใช้เวลาดำเนินการภายใน ๖๐-๙๐ วัน ทั้งนี้อาจพิจารณาเป็นรายกรณีว่าควรมีการประเมินซ้ำหรือไม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ผู้ต้องขังกระทำผิดและการนำผลของการประเมินซ้ำไปใช้

ทีมวิจัยได้นัดหมายสัมภาษณ์พูดคุยกับเจ้าหน้าที่จำแนกถึงการลดระยะเวลาในการใช้สัมภาษณ์ผู้ต้องขัง โดยการใช้ประสบการณ์จากต่างประเทศ เพื่อพิจารณาว่าในกระบวนการนี้จะมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน หากประเทศไทยจะพิจารณาการลดระยะเวลาการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังให้น้อยลง คือ ให้อยู่ภายในหนึ่งชั่วโมง ซึ่งก็จะสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในข้อ ๑ ที่เสนอให้ใช้ผู้ต้องขังตอบคำถามด้วยตัวเอง (Self-report) เนื่องจากจะสามารถลดขั้นตอนในการทำงานได้และสามารถระยะเวลาในการจำแนกนั้นกำหนดภายใน ๓๐ วันตามแผนปฏิบัติงาน เนื่องจากขั้นตอนในการทำงานต้องรอข้อมูลจากหน่วยงานตำรวจ และต้องใช้เวลารวบรวมเอกสารในการทำงานซึ่งต้องใช้เวลา ๖๐-๙๐ วัน เพราะต้องมีการรวบรวมประวัติ เพื่อที่จะได้บำบัดพฤติกรรมของผู้ต้องขังได้ตรงจุด

๖) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขัง ในกระบวนการนี้ มีความสำคัญเป็นอย่างมาก ต่อกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งเป็นการประเมินความเสี่ยงเพื่อจำแนก และประเมินความเสี่ยงก่อนออกจากเรือนจำ โดยทั่วไปเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงจะขึ้นอยู่กับแบบสอบถามในแต่ละประเทศ ในประเทศไทย เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงจะประกอบด้วย ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับสูง กลาง และต่ำ ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ง่ายต่อการประเมิน แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังได้อย่างแท้จริง

ในการใช้ผลการทำนายของการประเมินความเสี่ยงได้นำไปสู่ข้อสรุปที่สำคัญสามอย่าง ได้แก่

(๑) ปัจจัยเรื่องประวัติอาชญากรรมเกี่ยวข้องกับผลลัพธ์ที่ได้รับการปล่อยตัว (Nuffield, ๑๙๘๒)

(๒) ความสัมพันธ์กันระหว่างประเภทการกระทำผิดและจำนวนผู้กระทำความผิดในปัจจุบันนำไปสู่ความน่าจะเป็นของการกระทำผิดซ้ำ (Motiuk และ Porporino, ๑๙๘๙)

(๓) การประเมินแบบรวมทั้งระดับความเสี่ยงและระดับความต้องการ (Risk and Need) อย่างมีนัยสำคัญสามารถปรับปรุงความสามารถในการจำแนกความแตกต่างของความน่าจะเป็นในการกระทำผิดซ้ำ (Bonta และ Motiuk, ๑๙๙๒)

นอกจากนี้แล้ว ในการจำแนกผู้กระทำผิดในหลายประเทศ เช่น ประเทศแคนาดา ใช้ประเมินความเสี่ยงและความต้องการของผู้ต้องขังเรียกว่า Level of Service Inventory-Revised (LSI-R) เพื่อทำนายใน ๓ ระดับ ได้แก่ คะแนน ๒๕ ขึ้นไป หมายถึง เสี่ยงในระดับสูง ค่าคะแนน ๑๙-๒๔ คะแนน หมายถึง เสี่ยงในระดับปานกลาง และ ๐-๑๘ หมายถึง เสี่ยงในระดับต่ำ ทั้งนี้ในการแบ่งระดับความเสี่ยงขึ้นอยู่กับแต่ละรัฐว่าอาจจะกำหนดระดับความเสี่ยงแตกต่างกันไป สำหรับการใช้แบบประเมินความเสี่ยงในประเทศออสเตรเลีย โดย the Department of Communities and Justice of New South Wales, Australia ใช้แบบประเมินความเสี่ยง Level of Service Inventory-Revised (LSI-R) เพื่อประเมินความเสี่ยงและจำแนกผู้ต้องขัง เพื่อทำนายใน ๕ ระดับ – Low, Low/Medium/ Medium/ Medium/High, High ผลการศึกษาของ Watkins (๒๐๑๑) พบว่า การแบ่งระดับของการประเมินความเสี่ยงเป็น ๕ ระดับ ช่วยจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้ดี คือ คนที่จะกลับมามีการกระทำผิดซ้ำจะเป็นคนที่ได้ผลประเมินในระดับสูงขึ้นไป และคนที่ไม่กลับเข้ามาอีก คือ คนที่ได้แบบประเมินในระดับต่ำ

ดังจะเห็นว่าการประเมินความเสี่ยงที่มีการแบ่งระดับคะแนนในการทำนายมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อที่จะได้จำแนกผู้กระทำความผิดอย่างละเอียด สอดคล้องกับแนวคิดของงานวิจัยของ Patricia Van Voorhis (๒๐๐๙) ศึกษาเรื่อง ภาพรวมของระบบการจำแนกผู้กระทำความผิด กล่าวถึง การยอมรับการประเมินความเสี่ยงของราชทัณฑ์ เช่น จำแนกผู้กระทำความผิดตามศักยภาพหลายระดับ ช่วยให้พบถึงการกระทำผิดใหม่ และการคัดกรองผู้กระทำผิดสำหรับความต้องการที่ควรได้รับการแก้ไขในโปรแกรมการรักษาของราชทัณฑ์ และนอกจากนี้สอดคล้องกับแนวคิดงานวิจัยของ Edward J. Latessa and Brian Lovins (๒๐๑๐) การศึกษาบทบาทของการประเมินความเสี่ยงของผู้กระทำผิด: คู่มือผู้กำหนดนโยบาย หนึ่งในรากฐานของการพัฒนาแนวทางแก้ไขที่มีประสิทธิภาพความก้าวหน้าล่าสุดจากเครื่องมือบูรณาการซึ่งขับเคลื่อนโดยตรงจากผลลัพธ์ของการประเมินและช่วยเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ในการกำหนดเป้าหมายความต้องการอาชญากรที่ระบุว่ามีความเสี่ยง หลายระดับ แม้ว่าการใช้การประเมินความเสี่ยงที่ผ่านการตรวจสอบแล้วนั้นเป็นเพียงขั้นตอนเดียวในการดำเนินการตามหลักฐาน แต่เป็นขั้นตอนที่จำเป็นเพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยงานมีการกำหนดเป้าหมายผู้กระทำความผิดที่เหมาะสมและกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสม

ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา คือ การปรับเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงในเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดให้มีความละเอียดมากขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ถึงความเป็นไปได้ในการปรับเกณฑ์ดังกล่าว เจ้าหน้าที่จำแนกในกรมพินิจฯ ได้มีความเห็นที่ตรงกันในการปรับเกณฑ์การประเมินที่มีความถี่จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ เพื่อจะช่วยให้การจำแนกมีความละเอียดมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการบำบัดและแก้ไขให้ชัดเจนและตรงจุดสำหรับในกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงส่งผลต่อการดูแลผู้ต้องขัง ทั้งที่อยู่ในเรือนจำและหลังจากออกจากเรือนจำแล้ว จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงนั้นในสมัยก่อน เป็นไปในลักษณะกำหนดในลักษณะกึ่งนามธรรม จึงควรมีแบบประเมินให้เจ้าหน้าที่จำแนกมีทิศทางในการทำงานที่ต้องมีแบบ screening จะได้ช่วยสามารถวิเคราะห์ผู้ต้องขังได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การมีเกณฑ์มีหลายระดับจะสามารถแบ่งประเภทความเสี่ยงของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล วิธีนี้จะช่วยหน่วยงานมีการกำหนดเป้าหมายในการฟื้นฟูเยียวยา และพัฒนาพฤติกรรมผู้กระทำผิดที่เหมาะสมและกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมได้มากยิ่งขึ้น วิธีนี้จะช่วยให้ลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้อีกด้วย

๗) การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน สำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน ในประเด็นนี้ ทีมวิจัยได้เสนอให้มีการใช้เกณฑ์การพิจารณาอื่น ๆ ร่วม ในกระบวนการจำแนกผู้ต้องขัง และควรมีขั้นตอนการจำแนกที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ต้องขังที่มีการกระทำผิดซ้ำ มีฐานความผิดของผู้ต้องขังที่แตกต่างกัน รวมถึงเพศและอายุของผู้ต้องขัง เป็นต้น

ในประเทศแคนาดา (Correctional Service Canada) มีกระบวนการจำแนกผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ ซึ่งแตกต่างกันไปจากผู้กระทำผิดครั้งแรก ทั้งนี้จะมีกระบวนการเพิ่มเติมในเรื่องของกระบวนการติดต่อกับหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อขอรับประวัติของผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ รวมถึงมีกระบวนการสืบเสาะข้อมูลโดยการติดต่อจากบุคคลภายนอกที่เป็นญาติของผู้ต้องขัง เพื่อตรวจสอบประวัติ รวมถึงปัจจัยอื่น ๆ ของผู้ต้องขัง เพื่อนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังไปยังสถานที่ที่เหมาะสม

ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐแคลิฟอร์เนีย ได้ใช้เกณฑ์ในการจำแนกความเสี่ยงของผู้ต้องขังใน ๔ ระดับ โดยใช้เกณฑ์ในเรื่องประเภทของความผิด รวมถึงผู้ที่กระทำผิดซ้ำ และเพศของผู้ต้องขัง เพื่อประกอบคะแนนในการจำแนกด้วย (Gabriel Petek, ๒๐๑๙)

จากการศึกษาของ จูดีตา เพชรมณี (๒๕๕๙) ได้เสนอเกณฑ์ในการประเมินผู้ต้องขังว่า ควรแบ่งเกณฑ์การประเมินระหว่างผู้ต้องขังหญิงและผู้ต้องขังชายให้แตกต่างกัน อีกทั้งให้ความสำคัญกับความต้องการที่แตกต่างระหว่างผู้ต้องขังชายและผู้ต้องขังหญิงด้วย เช่น ความต้องการในด้านสุขอนามัย ความสามารถที่ต่างกัน ปัญหาทางด้านพฤติกรรมและอารมณ์ การศึกษา เป็นต้น

การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน สำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำแนกพฤติกรรมและการกระทำผิด โดยได้รวมแนวคิดจากชีววิทยาวิวัฒนาการความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประสาทวิทยาโรคจิต ตามแนวคิดอาชญาวิทยาเรื่องความผิดปกติของจิตใจของมนุษย์ ที่อาจจะเป็นสาเหตุของการทำความผิดได้ ดังนั้นจึงควรมีการจำแนกพฤติกรรมของบุคคลที่มีความแตกต่างกัน เพื่อจะได้เข้าโปรแกรมในการบำบัดฟื้นฟูได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับแนวคิดของงานวิจัยของ Tony Ward and Ethan Carter, (๒๐๑๘) เรื่อง การจำแนกปัญหาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและอาชญากรรม: มุมมองเชิงหน้าที่ กล่าวถึงการจำแนกพฤติกรรมและการกระทำผิด โดยได้รวมแนวคิดจากชีววิทยาวิวัฒนาการความรู้ความเข้าใจ

เกี่ยวกับประสาทวิทยาโรจิตการวิจัยความพิการและจริยธรรม ได้แสดงให้เห็นถึงข้อดีของการออกแบบประเภทการทำงาน เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการจำแนกอาชญากรรมและพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัยของ Thomas H. Cohen, Bailey Pendergast, Scott Vanbenschoten (๒๐๑๖) เรื่อง การตรวจสอบการแทนที่การจัดประเภทความเสี่ยงสำหรับผู้กระทำผิดในการกำกับดูแลของรัฐบาลกลาง, การคุมประพฤติของรัฐบาลกลาง กล่าวว่า การประเมินความเสี่ยงแสดงความเชื่อมั่นของรัฐบาลกลางระบบการทดลอง (PCRA) ได้รับการพิสูจน์เชิงประจักษ์เพื่อทำนายความน่าจะเป็นที่ผู้กระทำผิดจะ นโยบายการพิจารณา คดีอนุญาตให้เจ้าหน้าที่เลือกที่จะจัดประเภทความเสี่ยงของผู้กระทำผิด ด้วยเหตุผลที่เกี่ยวข้องกับ นโยบาย (ผู้กระทำผิดทางเพศ, ความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง, ปัญหาสุขภาพจิตหรือผู้กระทำผิดที่อ่อนเยาว์ ร้ายแรง) นอกจากนี้ยังมีแนวคิดเรื่องการแบ่งประเภทผู้กระทำผิด โดยกระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะด้านจิตวิทยา

ดังนั้น การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน สำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำแนกพฤติกรรมการกระทำผิด การวิเคราะห์บริบทชีวิตประวัติของผู้กระทำผิดประเภทที่มีอยู่อย่างเป็นระบบจะช่วยตอบคำถามว่าการจำแนกพฤติกรรมที่กระทำผิดเป็นวิธีที่เหมาะสมในการจัดการกับผู้กระทำผิดได้ แนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติการศึกษาทฤษฎีแนวจิตวิทยาที่มุ่งเน้นการศึกษสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมเฉพาะรายบุคคลโดยเชื่อว่า สาเหตุที่พฤติกรรมของบุคคลมีความแตกต่างเกิดจากปัจจัยด้านจิตใจ โดยจิตใจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างหรือพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลทั้งด้านดีและด้านไม่ดี จึงมีการศึกษาอาชญากรกับการบพร่องทางจิตใจ โดยมีความเชื่อว่าอาชญากรเป็นบุคคลที่ได้รับผลกระทบทางด้านจิตใจ

ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา คือ ทีมวิจัยจะนำข้อเสนอไปพูดคุยกับคณะกรรมการจำแนกถึงความ เป็นไปได้ในการมีกระบวนการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำโดยเฉพาะ จะเห็นได้ว่าการจำแนกที่แตกต่างกันมีความสำคัญอย่างมาก เนื่องด้วยผู้ต้องขังมีพฤติกรรมและการกระทำผิดที่แตกต่างกัน การจำแนก พฤติกรรมที่กระทำผิดเป็นวิธีที่เหมาะสมในการจัดการกับผู้กระทำผิดได้ แนวคิดนี้แสดงให้เห็นถึงทัศนคติ การศึกษาทฤษฎีแนวจิตวิทยาที่มุ่งเน้นการศึกษสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมดังนั้นจึงควรมีการเชิญ นักจิตวิทยาเข้ามาเป็นคณะกรรมการในการจำแนกผู้กระทำผิด เราจะไม่วิเคราะห์เองโดยตรง และ นอกจากนี้การเปิดโอกาสให้บุคคลที่เป็นสหวิชาชีพจากภายนอก ให้คนภายนอกเข้ามามีส่วนร่วม มีสหวิชาชีพ เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมด้วย

๘) การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก

ในกระบวนการจำแนกผู้ต้องขัง ควรพิจารณาคณะกรรมการจำแนกในลักษณะสหวิทยาการ นอกจาก ประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญในสาขาอาชีพหลายแขนง อาทิ นักสังคมสงเคราะห์ นักการศึกษา นักกฎหมาย นักวิจัย แพทย์ จิตแพทย์ หรือเจ้าหน้าที่ชำนาญการฝึกวิชาชีพ ร่วมเป็นทีมงาน แล้ว ควรพิจารณาคน นอกเข้าร่วมเป็นคณะกรรมการจำแนก เนื่องจากมีความสำคัญในการสะท้อนภาพสังคมภายนอก เพื่อร่วม กำหนดแผนงาน การแก้ไขปัญหา ให้คำปรึกษา รวมถึงตลอดถึงการวิจัยร่วมกัน

จากงานวิจัยของ Devid Scott (๒๐๑๖) ที่ศึกษาเรื่อง เรือนจำที่ล้มเหลว: การสังหารนองเลือดและ จำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำ กล่าวว่า การบริหารในเรือนประเทศอังกฤษและเวลส์ นโยบายที่การปฏิรูปเรือนจำ ขึ้นอยู่กับข้อเสนอที่มีเป้าหมายเพื่อยกระดับมาตรฐานของเรือนจำ จากการลดจำนวนเจ้าหน้าที่เรือนจำ ทำให้เกิดผลกระทบต่อโปรแกรมการฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิด ดังนั้นมีข้อเสนอแนะในการนำเอาอาสาสมัคร สหวิชาชีพจากหน่วยงานอื่นมาร่วมกันมีส่วนร่วมในการเป็นคณะกรรมการในการทำงาน นอกจากนี้ยัง สอดคล้องกับแนวคิดของ McConville (๑๙๘๑) กล่าวถึง ข้อมูลประวัติศาสตร์ที่ล้มเหลวเรื่องจำนวนและ

ระดับเจ้าหน้าที่เรือนจำ เนื่องด้วยระดับการรับพนักงานต่ำเกินไปจะไม่สามารถป้องกันความรุนแรงที่เกิดขึ้นในเรือนจำได้จากแนวคิดนี้จะเห็นว่าการนำผู้มีความรู้จากองค์กรภายนอกมาช่วยในการทำงานสามารถแบ่งเบาภารกิจในการทำงานของเจ้าหน้าที่ และสามารถทำให้เกิดการแก้ไขฟื้นฟูการกระทำผิดได้อีกด้วย

ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา คือ ทีมวิจัยจะนำข้อเสนอไปพูดคุยกับคณะกรรมการจำแนกถึงความเป็นไปได้ในการมีกระบวนการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำโดยเฉพาะ จะเห็นว่าเจ้าหน้าที่จำแนกไม่ได้ทำจำแนกเพียงด้านเดียว ต้องทำหลายหน้าที่ในการทำงาน เมื่อทำงานหลายอย่างเวลาวิเคราะห์ข้อมูลผู้ต้องขังก็เป็นไปได้ยากในเวลาจำกัด กองนอกก็มีคณะกรรมการจำแนกโดยเฉพาะ ก็จะเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการคัดเลือกโดยจะใช้ “ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ” เป็นผู้ต้องขังชั้นดี จะมาช่วยเจ้าหน้าที่ทางด้านธุรการ ใช้ทำทะเบียน ทำประวัติ ลงข้อมูลในคอมพิวเตอร์ แต่ไม่ได้ช่วยในเรื่องสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง จากจำนวนบุคลากรที่น้อยไม่สอดคล้องกับภารกิจในการทำงาน จำเป็นต้องมีสหวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถจากภายนอกมาช่วยในการจำแนกผู้กระทำผิดในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านจิตเวช ที่มีความสำคัญในการดูแลผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติทางจิต ดังนั้นควรที่จะให้ความสำคัญในการดูแลผู้ต้องขังในหลากหลายมิติในการทำงาน

ข้อเสนอแนะที่ทำให้เกิดการพัฒนา

(๑) ต้องการเครื่องมือเทคโนโลยีที่ช่วยในการจำแนกผู้กระทำผิด ไม่สามารถลดผู้ต้องขังได้ ก็ต้องมีเครื่องมือที่มาช่วย เช่น การสัมภาษณ์ ก็จะสามารถลดระยะในการจำแนกได้ ไม่ต้องจดบันทึก ใช้วิธีการอัดเสียง เป็นการลดภาระในเรื่องการบันทึก เพราะมีข้อจำกัดในการทำงานโดยการไม่สามารถนำเครื่องคอมพิวเตอร์เข้าไปในเรือนจำได้ ถ้าเรามีโปรแกรมที่สามารถบันทึก และส่งพิมพ์ได้เลยก็จะช่วยลดระยะเวลาการทำงานได้เป็นอย่างดี

(๒) เจ้าหน้าที่จำแนกผู้กระทำผิดควรทำหน้าที่จำแนกโดยตรง ซึ่งทำในเรื่อง ติดตามผล กำหนดแผนปฏิบัติ เตรียมพร้อมก่อนปล่อย ไม่ควรให้ไปทำหน้าที่อื่น

- ก. นักจำแนกผู้กระทำผิด ควรจบสาขาวิชาที่สามารถนำไปพัฒนาในการทำงานได้เช่น สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา นักอาชญาวิทยา แต่ปัจจุบันพนักงานไม่ได้จบตรงกับการทำงานจึงขาดทักษะในการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจถึงลักษณะผู้ต้องขัง

๔.๔ ผลการทดลองใช้กระบวนการจำแนก

กระบวนการจำแนกที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำการทดลองใน ๒ รูปแบบ คือ ทดลองกับผู้กระทำผิด และทดลองกับเจ้าหน้าที่ โดยการทดลองกับผู้กระทำผิดเป็นการทดลองผ่านการนำไปปฏิบัติจริง คือ กระบวนการ Self-Report หรือการให้ผู้กระทำผิดตอบแบบประเมินหรือแบบจำแนกด้วยตนเอง พบว่าผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี และเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ที่คณะผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์เข้าทดลองกระบวนการนั้น ส่วนใหญ่ติดปัญหาเรื่องความเข้าใจในข้อคำถามและตัวเลือกที่มีให้เลือก หากผู้ต้องขังเจอข้อคำถามที่ไม่เข้าใจก็จะหยุดทำแบบประเมิน หรือเลือกตอบข้อใดข้อหนึ่งจากการเดาคำตอบ มีผู้ต้องขังน้อยคนที่เรียกเจ้าหน้าที่ให้ช่วยอธิบาย แม้ว่าผู้ต้องขังรายนั้นจะจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ก็ยังมีอุปสรรคในการทำแบบประเมินอยู่ดี

ส่วนกระบวนการอื่น ๆ ที่ทำการทดลองกับเจ้าหน้าที่โดยการสัมภาษณ์ คือ

๑) การใช้เครื่องมือจำแนกผู้กระทำความผิดที่เป็นแบบสอบถามโดยใช้การจำแนกแบบปรวิสัย (Objective Classification)

จากการทดลองใช้แบบจำแนกแบบปรวิสัย พบว่า มีข้อดีที่เห็นได้ชัดคือการลดระยะเวลาในการจำแนกและจะทำให้เจ้าหน้าที่จำแนกสามารถจำแนกผู้ต้องขังได้เร็วขึ้น ส่งผลให้ผู้ต้องขังเข้าสู่กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยได้เร็วขึ้นด้วย โดยการใช้แบบจำแนกแบบเดิมนั้นต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๓๐ นาที แต่การใช้แบบจำแนกแบบปรวิสัยจะทำให้ใช้เวลาสัมภาษณ์เพียง ๓-๕ นาที เท่านั้น นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่จำแนกให้ความเห็นเรื่องนี้ว่า การจำแนกผู้กระทำผิดควรใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการจำแนกผู้กระทำความผิดประกอบกับเครื่องมือในการจำแนก ไม่มีแบบการจำแนกใดที่มีความเที่ยงตรง ทุกแบบก็จะมีจุดอ่อนและข้อจำกัดต่าง ๆ ดังนั้นต้องอาศัยประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ในเชิงวิชาชีพ และขั้นตอนในการให้คณะกรรมการร่วมตัดสินใจในการจำแนกผู้กระทำความผิดด้วย

๒) การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ

เนื่องจากเจ้าหน้าที่จำแนกมีจำนวนน้อย แต่จำนวนผู้กระทำความผิดที่มีจำนวนมากทำให้ภารกิจในการทำงานมากขึ้น จึงจำเป็นต้องให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำมาช่วยในการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งวิธีการที่อาจช่วยแบ่งเบาภาระเจ้าหน้าที่จำแนกคือ การปรับเปลี่ยนกระบวนการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ โดยอาจให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เป็นผู้บันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ในขณะที่มีการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังเลย แต่ทางเรือนจำมีข้อจำกัดคือ หากให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ที่คัดเลือกมาจากผู้ต้องขังด้วยตนเอง อาจมีการใช้ประโยชน์จากการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังรายอื่นมากระทำการที่ไม่สมควรได้ นอกจากนี้ ยังมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการทำงานของผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ด้วยว่าสามารถกระทำการใดได้บ้าง ซึ่งไม่ครอบคลุมการช่วยเหลือในลักษณะนี้

๓) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-Classification of Prisoners)

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำมีประโยชน์มากในการติดตามความประพฤติต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง ซึ่งข้อมูลของการติดตามผู้กระทำความผิดนั้นมีประโยชน์อย่างมากในการนำมาใช้ในการจำแนกผู้กระทำความผิด และสามารถเป็นกระบวนการในการปรับเปลี่ยนแผนเป็นรายบุคคล เช่น การฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิด การให้การศึกษา การฝึกวิชาชีพ การลงโทษ การรักษาสุขภาพร่างกาย การรักษาสุขภาพจิต และการกระทำผิดซ้ำ เป็นต้น โดยจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จำแนกนั้น พบว่า ระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสมควรเป็น ๖ เดือน เนื่องด้วยปริมาณของผู้ต้องขัง ภาระงานอื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่จำแนก และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม/จิตใจของผู้ต้องขัง ซึ่งการจำแนกซ้ำที่เรือนจำดำเนินการอยู่ในปัจจุบันคือ ๖ เดือน แต่อย่างไรก็ตามในผู้กระทำผิดที่ถูกตัดสินจำคุกน้อยกว่า ๖ เดือน ก็จะได้ถูกจำแนกซ้ำ

๔) ระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง

การลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขังจะสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาในข้อ ๑ ที่เสนอให้ให้ผู้ต้องขังตอบคำถามด้วยตัวเอง (Self-Report) เนื่องด้วยจะสามารถลดขั้นตอนในการทำงานได้และจะสามารถกำหนดระยะเวลาในการจำแนกภายใน ๓๐ วันตามแผนปฏิบัติงานได้ ซึ่งกระบวนการที่คณะผู้วิจัยเสนอ ได้แก่ (๑) กระบวนการแรกรับที่เป็นการลงทะเบียนต้องขังที่เพิ่งเข้ามาใหม่ ที่ควรใช้เวลาดำเนินการภายใน ๒ วัน หรือ ๔๘ ชั่วโมง (๒) กระบวนการจำแนกผู้ต้องขัง เพื่อจำแนกผู้ต้องขังไปอยู่ในแดนที่เหมาะสม เสนอให้ใช้เวลาดำเนินการภายใน ๕ วันทำการ หลังจากกระบวนการแรกรับ และ (๓) กระบวนการประเมินซ้ำในครั้งแรก (ในช่วงระหว่างอยู่ในเรือนจำ) เสนอให้ใช้เวลาดำเนินการภายใน ๖๐-๙๐ วัน ทั้งนี้อาจพิจารณาเป็นรายกรณีว่าควรมีการประเมินซ้ำหรือไม่ ซึ่งขึ้นอยู่กับระยะเวลาที่ผู้ต้องขังกระทำผิด และการนำผลของการประเมินซ้ำไปใช้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จำแนก พบว่า ในกระบวนการแรกรับโดยปกติเป็นเช่นนี้อยู่แล้วสามารถ

กำหนดเวลาดังที่คณะผู้วิจัยเสนอได้ ส่วนในกระบวนการจำแนกผู้ต้องขังในผู้ต้องขังบางรายที่มีความยากลำบากในการทำแบบประเมิน อาจเนื่องมาจากข้อมูลที่จะต้องสัมภาษณ์จากผู้ต้องขังยังได้มาไม่ครบ หรือความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังครั้งแรกจึงต้องมีการสัมภาษณ์ซ้ำ หรือใช้วิธีการอื่นตามเทคนิคของเจ้าหน้าที่จำแนก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามจะเห็นว่ายังคงมีข้อจำกัดเพราะไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลดังกล่าวได้จากระบบฐานข้อมูล หรือจากแหล่งที่น่าเชื่อถืออื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นปัจจัยแบบพลวัต (Dynamic) ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลมาก่อนจนกว่าจะกระทำผิด เช่น พฤติกรรมในการต่อต้านสังคม เป็นต้น ดังนั้นผู้ต้องขังบางรายอาจใช้เวลาในการจำแนกมากกว่า ๕ วัน และกระบวนการประเมินซ้ำในครั้งแรกมีความยากลำบากในการดำเนินการภายใน ๖๐-๙๐ วัน เนื่องด้วยขั้นตอนในการทำงานต้องรอข้อมูลจากหน่วยงานตำรวจ และต้องใช้เวลารวบรวมเอกสารในการทำงานซึ่งต้องใช้เวลา ๖๐-๙๐ วัน เพราะต้องมีการรวบรวมประวัติ เพื่อที่จะได้บำบัดพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังได้อย่างตรงจุด

๕) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขัง

การปรับเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงในเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดให้มีความละเอียดมากขึ้น ซึ่งจากการสัมภาษณ์ถึงความเป็นไปได้ในการปรับเกณฑ์ดังกล่าว จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จำแนกในกรมพินิจฯ มีความเห็นที่ตรงกันในการปรับเกณฑ์การประเมินที่มีความถี่จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ เพื่อจะช่วยให้การจำแนกมีความละเอียดมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการบำบัดและแก้ไขให้ชัดเจนและตรงจุดสำหรับในกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงส่งผลต่อการดูแลผู้ต้องขัง ทั้งที่อยู่ในเรือนจำและหลังจากออกจากเรือนจำแล้ว จะเห็นได้ว่าเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงนั้นในอดีต เป็นไปในลักษณะกึ่งนามธรรม จึงควรมีแบบประเมินให้เจ้าหน้าที่จำแนกมีทิศทางในการทำงานที่ต้องมีแบบ screening จะได้ช่วยสามารถวิเคราะห์ผู้ต้องขังได้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้การมีเกณฑ์ที่มีหลายระดับจะสามารถแบ่งประเภทความเสี่ยงของผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล วิธีนี้จะช่วยหน่วยงานมีการกำหนดเป้าหมายในการฟื้นฟูเยียวยา และพัฒนาพฤติกรรมนิสัยผู้กระทำความผิดที่เหมาะสม และกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมได้มากยิ่งขึ้น วิธีนี้จะช่วยลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้อีกด้วย

๔.๕ ผลการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง สรุปประเด็นได้ดังนี้

๑) การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย

หน่วยงานควรมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการข้อมูลผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการลดภาระงานด้านข้อมูลของผู้ต้องขังเมื่อแรกจับ

๒) ประโยชน์จากการใช้ผลการศึกษาไปใช้เป็นรูปธรรม

การวิจัยมีข้อจำกัดด้านกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้กระทำผิดจากเรือนจำในเขตกรุงเทพฯ เท่านั้น ซึ่งการนำกระบวนการที่ได้จากผลการวิจัยนี้ไปใช้อาจใช้ไม่ได้กับเรือนจำในต่างจังหวัด บางกระบวนการก็เป็นกระบวนการที่อาจยังทำไม่ได้ง่ายนัก เช่น การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีกฎระเบียบระบุไว้ว่าสามารถทำได้เพียงใด บางกระบวนการก็ทำได้กับผู้กระทำผิดบางกลุ่ม เช่น การตอบแบบจำแนกด้วยตนเอง

๓) การนำกระบวนการมาใช้จริงกับทางผู้ปฏิบัติงาน

๓.๑) กระบวนการทำ Self-report หรือการให้ผู้กระทำผิดทำแบบประเมินด้วยตนเองนั้น ในความเป็นจริงแล้วอย่างในต่างประเทศส่วนใหญ่กว่า ๘๐% ยังมีการให้เจ้าหน้าที่ช่วยเนื่องจากปัจจัยด้านการศึกษาที่

เป็นปัญหา ซึ่งโดยปกติเจ้าหน้าที่จะต้องประเมินให้ เว้นแต่ผู้กระทำผิดมีการศึกษาสูงสามารถทำเองได้ ซึ่งมีจำนวนน้อย ตามบริบทประเทศไทยอาจจะต้องให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ

๓.๒) ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่จำแนกก็เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกันอยู่กับการให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ประเมินและจำแนก โดยหากจะจัดให้มีการอบรมจะช่วยให้เจ้าหน้าที่มีความชำนาญได้มากขึ้น นอกจากนี้ นักจิตวิทยาที่ประจำอยู่ที่เรือนจำยังไม่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินตัวชี้วัดหรือปัจจัยด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม หรือทัศนคติต่อการกระทำผิด ซึ่งอาจต้องทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไป

๓.๓) การประเมินซ้ำหรือจำแนกซ้ำนั้นมีประโยชน์อย่างมาก ซึ่งโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๖ เดือนโดยประมาณ ซึ่งถ้าสามารถจำแนกซ้ำใน ๓ เดือนได้จะดี เนื่องจากความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรม/จิตใจที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่ง ๓-๖ เดือนก็มีความเหมาะสม แต่ก็ต้องดูบริบทของเรือนจำควบคู่ไปด้วย บางเรือนจำที่มีผู้ต้องขังมากอาจจะจำแนกซ้ำ ๓ เดือน ทำได้ยากลำบาก

๓.๔) การใช้เครื่องมือที่คัดเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำนั้นช่วยลดระยะเวลาในระบบการจำแนกได้อย่างมาก แต่อาจจะต้องมีการชี้แจงกับทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้วย

บทที่ ๕

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

๕.๑ สรุปผลการวิจัย

๕.๑.๑ ผลการศึกษาจากการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน สามารถสรุปตามประเด็นแนวคำถามเกี่ยวกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดเป็น ๑๑ ประเด็นหลัก ดังต่อไปนี้

๑) ความคิดเห็นในเรื่องขั้นตอน/วิธีการจำแนกผู้กระทำผิด ถึงความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน

กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดที่มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำในประเทศไทยนั้นยังไม่ถูกนำมาใช้ตามวัตถุประสงค์เพื่อจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำโดยตรง แต่เป็นการจำแนกเพื่อประเมินความเสี่ยงในการจำแนกประเภทของผู้ต้องขัง จำแนกชำระระหว่างอยู่ในเรือนจำ และการจำแนกก่อนปล่อย

นอกจากนี้ นิยามคำว่า “การกระทำผิดซ้ำ” ของแต่ละกรมมีความแตกต่างกัน จึงอาจทำให้จำนวนผู้กระทำผิดซ้ำของแต่ละกรมมีความแตกต่างกัน เมื่อนิยามต่างกันทำให้ตัวเลขที่แต่ละกรมบันทึกในนิยามว่ากระทำผิดซ้ำมีความต่างกัน อย่างไรก็ตาม ทั้งสามหน่วยงาน ต่างก็มีวัตถุประสงค์ในการจำแนกไปในทิศทางเดียวกันคือ พัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขัง และได้สะท้อนว่า ในกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยในเรือนจำไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริง เนื่องจากอาจจะยังไม่มีวิธีการที่เหมาะสม กระบวนการจำแนกไม่มีความต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการจำแนกที่หลากหลายขั้นตอน จึงทำให้กระบวนการจำแนกไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด มีผู้กระทำผิดเป็นจำนวนไม่น้อยที่กลับเข้ามาในเรือนจำเป็นผู้กระทำผิดซ้ำในหลายครั้ง

๒) กระบวนการจำแนกที่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ

กระบวนการจำแนกมีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ เพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิด แต่ในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำผิดซ้ำ ทุกหน่วยงานจะใช้กระบวนการเดียวกันไม่มีการจำแนกผู้กระทำผิดที่ซ้ำในกระบวนการที่แตกต่างกัน ดังนั้น หากมีกระบวนการจำแนกที่แตกต่างกันของผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก และผู้กระทำผิดซ้ำ ในขั้นตอนตั้งแต่แรกก็จะช่วยให้การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้ตรงจุดมากกว่า

๓) การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำงานด้านนี้ในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

การเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละหน่วยงานยังมีความจำเป็นอยู่ ข้อมูลที่อยู่ในแบบจำแนกล้วนเป็นข้อมูลที่ถูกเก็บมาตั้งแต่ชั้นตำรวจ ชั้นอัยการ และชั้นศาล ซึ่งหากลดขั้นตอนการสัมภาษณ์ในข้อคำถามซ้ำ ๆ เหล่านี้ได้ก็จะทำให้การจำแนกเร็วขึ้น

๔) แนวคิด/ทฤษฎีในต่างประเทศที่สามารถนำมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

ระบบการจำแนกในต่างประเทศที่เป็น best practice ที่ประเทศไทยควรนำมาศึกษาและปรับใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการจำแนกที่เป็นมาตรฐาน ดังเช่น

-ระบบ Cause way program ของประเทศไอร์แลนด์ เป็นระบบที่มีบริบทใกล้เคียงกับของประเทศไทยมากที่สุด ข้อมูลบางอย่างไม่จำเป็นต้องเก็บ เช่น อายุ เพศ สถานภาพสมรส สถานภาพของพ่อและแม่

- ในประเทศเยอรมัน จะคำนวณคะแนนในแบบประเมินโดยใช้อำนาจกฎหมายที่เรียกว่า Criminal Data Record ที่ระบุไว้ในกฎหมายว่าต้องเก็บข้อมูลอะไรบ้าง ใครมีหน้าที่เก็บข้อมูล และมีการเชื่อมต่อข้อมูลเข้าสู่หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย

- ในประเทศนอร์เวย์จะมีคณะกรรมการกลางเป็นผู้กำหนดว่าข้อมูลแบบไหนที่ควรเก็บและให้ส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานกลาง

- The Korea Information System of Criminal Justice Services (KICS) เป็นระบบงานอิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญาทั้งสี่แห่งของประเทศเกาหลี ที่สามารถเชื่อมต่อข้อมูลกันได้ระหว่างตำรวจ อัยการ ศาล และหน่วยงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยในด้านการยุติธรรม

๕) การจัดกลุ่มผู้กระทำผิดและแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์การจำแนกให้มีความเหมาะสม (เช่น ความพร้อมของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ สถานที่อื่น ๆ ในการรองรับผู้กระทำผิดที่เหมาะสม)

กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัย ที่เป็นขั้นตอนในการจำแนกเพื่อแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่มนั้น ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะเป็นการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ หากนำไปอยู่รวมกับผู้ที่มีความเสี่ยงในระดับสูง จะนำไปสู่การมีพฤตินิสัยที่แย่ลงกว่าเดิม

๖) ความเหมาะสมในการจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อย

ควรมีการประเมินความเสี่ยงก่อนปล่อยตัวผู้ต้องขัง เพราะจะนำไปสู่การลดการกระทำผิดซ้ำ

๗) ความเหมาะสมในการใช้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำโดยการสัมภาษณ์/ประเมินความเสี่ยง ทั้งอาศัยหลักเกณฑ์และดุลยพินิจของผู้ทำการจำแนก

ในการจำแนกผู้กระทำผิด จะเป็นการบูรณาการระหว่างการใช้แบบประเมินความเสี่ยง และการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ประกอบกัน ดังนั้นภาระงานที่หนักของเจ้าหน้าที่จำแนก จะผันแปรไปตามจำนวนผู้ต้องขังในแต่ละเรือนจำ ดังนั้นควรมีการบูรณาการทั้งสองวิธีเข้าด้วยกัน เพราะบางข้อคำถามไม่สามารถที่ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามอย่างเดียว จะต้องมีการใช้เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ด้วย แต่ข้อจำกัดที่พบคือ ไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องถามคำถามเดิมซ้ำ ๆ ทำให้ผู้กระทำผิดต้องตอบคำถามเดิมบ่อย ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้ความเสี่ยงต่ำกลายเป็นความเสี่ยงสูงได้

ในประเด็นเรื่องการจำแนกผู้กระทำผิดโดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงของผู้ต้องขัง มีการกล่าวถึงประเด็นเรื่องเกณฑ์ในการจำแนกความเสี่ยง ว่ามีความเหมาะสม และสามารถวัดได้จริงหรือไม่ ดังนั้นจึงได้เสนอให้ว่า ระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมน่าจะเพิ่มเป็น ๕ ระดับ หรืออาจกึ่งกลางเป็นเสี่ยงต่ำที่มีปัญหาพิเศษเพื่อจะได้เน้นในการบำบัดกลุ่มผู้ต้องขังในที่มีความเสี่ยงในแต่ละระดับได้ชัดเจน ตรงจุด และเน้นเป็นรายบุคคล โดยสามารถนำไปใช้ได้กับทั้ง ๓ หน่วยงาน

๘) ความถี่ และระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสม

เจ้าหน้าที่ทั้งสามหน่วยงาน สะท้อนว่า ระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกนั้น เป็นการใช้เวลาค่อนข้างมากเกินไป เนื่องจากมีแบบสอบถามจำนวนหลายข้อ กระบวนการในการประเมินที่มีการใช้ระยะเวลานาน ทำให้ใช้ทรัพยากรค่อนข้างมาก และไม่มีประสิทธิภาพ

๙) บุคลากรและคุณสมบัติที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่จำแนก

โดยทั่วไป เจ้าหน้าที่จำแนกที่ประจำในแต่ละหน่วยงาน จะมีเป็นจำนวนไม่มากนัก ประมาณ ๑-๒ คนเท่านั้น จึงทำให้เกิดการทำงานเกินกว่าศักยภาพ (overload) แม้จะมีการดำเนินการจำแนกแต่ไม่เกิดผลทางการปฏิบัติเท่าที่ควรจากสาเหตุที่มีบุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ การดำเนินการจำแนกไม่มีความ

ต่อเนื่องและตอบสนองไม่ดีเท่าที่ควร ถึงจะมีกระบวนการอื่น ๆ ในการจำแนกผู้กระทำผิดแต่ไม่พบว่าส่งผลให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำผิดได้จริง

นอกจากนี้ วุฒิการศึกษาหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคลของเจ้าหน้าที่จำแนก มีส่วนสำคัญต่อการดำเนินงานจำแนก หากพิจารณาวุฒิการศึกษาที่ตรงสายกับการทำงานเป็นเจ้าหน้าที่จำแนกแล้ว เจ้าหน้าที่จำแนกควรจบในสาขาอาชีวศึกษา หรือสาขาสังคมสงเคราะห์ หรือสาขาจิตวิทยา เป็นต้น

๑๐) ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในปัจจุบัน

ปัญหาหลักในการดำเนินงานด้านการจำแนกผู้กระทำผิดนั้น คือ จำนวนผู้ต้องขังที่ค่อนข้างแน่นมาก และมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นในทุก ๆ ปี ประกอบกับการมีเจ้าหน้าที่จำแนกเป็นจำนวนน้อย ที่พบว่าในหนึ่งเรือนจำจะมีเจ้าหน้าที่จำแนกประจำเพียง ๑-๒ คนเท่านั้น เพราะฉะนั้นแม้ว่าระบบการจำแนกถึงจะดีอย่างไร แต่การที่มีผู้ต้องขังจำนวนมาก เจ้าหน้าที่จำนวนน้อย (ข้อมูลกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ ๑ กันยายน พ.ศ.๒๕๖๓ พบว่ามีผู้ต้องขังในเรือนจำและทัณฑสถานทั่วประเทศจำนวน ๓๘๑,๔๕๔ ราย ในขณะที่เจ้าหน้าที่มีจำนวน ๑๒,๖๔๘ คน หรือคิดเป็นอัตราส่วนเจ้าหน้าที่ต่อผู้ต้องขังประมาณ ๑ ต่อ ๓๐) ทำให้ต้องใช้ทรัพยากรบุคลากรค่อนข้างมาก ส่งผลทำให้กระบวนการจำแนกไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และกระบวนการจำแนกไม่นำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมของผู้ต้องขัง

ปัญหาของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ได้สะท้อนออกมาใน ๑๒ ประเด็น ดังนี้

- ๑) ปัญหาเรื่องระยะเวลาในการสัมภาษณ์ผู้กระทำผิดเพื่อการจำแนกใช้ระยะเวลานานเกินไป
- ๒) การมีจำนวนเจ้าหน้าที่จำแนกในตำแหน่งพนักงานประจำเป็นจำนวนน้อยประกอบกับจำนวนผู้ต้องขังที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ทำให้เจ้าหน้าที่จำแนกมีหน้าที่เพิ่มขึ้น
- ๓) ตำแหน่งเจ้าหน้าที่จำแนกมีการเปลี่ยนแปลงอยู่บ่อยครั้ง และการบริหารจัดการภายในเรือนจำทำให้เจ้าหน้าที่จะต้องหมุนเวียนตำแหน่งกัน เพื่อให้มีความสามารถปฏิบัติได้ทุกหน้าที่ในเรือนจำ ทำให้ขาดความเชี่ยวชาญในการทำงาน
- ๔) การที่มีจำนวนผู้ต้องขังเพิ่มขึ้น ทำให้จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านดังกล่าวไม่เพียงพอ จึงต้องมีการจ้างเจ้าหน้าที่ดังกล่าวจากหน่วยงานข้างนอก ซึ่งเป็นปัญหาในเรื่องการรับรู้ในรายละเอียดของผู้ต้องขัง จึงอาจทำให้การจำแนกแบบผิวเผินเท่านั้น
- ๕) การไม่มีข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังมาก่อน หรือการส่งต่อข้อมูล ที่เป็นประวัติของการกระทำผิดของผู้ต้องขัง ทำให้เจ้าหน้าที่จะต้องมาจำแนกใหม่
- ๖) การประเมินความเสี่ยงที่มีเป้าหมายเพื่อการจำแนกผู้กระทำผิด ค่าคะแนนที่ได้มานั้น ไม่ได้ถูกนำมาใช้ได้เลยทันที แต่จะต้องประกอบกับการประชุมเพื่อหาข้อสรุปร่วมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ในแต่ละฝ่ายด้วย ไม่ว่าจะเป็นนักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ แพทย์ พยาบาล ฯลฯ ดังนั้นแบบประเมินที่นำมาใช้ประเมินความเสี่ยงซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการในการจำแนก จึงเป็นเพียงแค่ส่วนประกอบหนึ่งที่ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นเท่านั้น
- ๗) การจำแนกผู้กระทำผิดควรมีการจำแนกโดยคำนึงถึงเจตนาในการกระทำผิด ควรแยกระหว่างมีเจตนาและไม่มีเจตนาออกจากกัน เพราะส่งผลต่อการประเมินความเสี่ยงที่ทำให้ผู้กระทำผิดที่มีโทษความผิดสูงทุกรายต้องเป็นคนที่มีความโน้มในการกระทำผิดซ้ำทั้งหมด
- ๘) กระบวนการในการบำบัดทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อการปรับเปลี่ยน แก้ไขผู้กระทำผิด แต่ปัญหาเกิดขึ้นเมื่อผู้กระทำผิดพ้นโทษออกไปแล้วยังมีหน่วยงานที่รองรับผู้กระทำผิดจำนวนน้อย

ส่งผลให้ไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือแรงสนับสนุนให้ผู้กระทำผิดมีอาชีพและรายได้ที่สุจริตสุดท้ายก็กลับไปกระทำผิดซ้ำเหมือนเดิม

๙) มีคนสนใจทำรายงานวิจัยเรื่องการกระทำผิดซ้ำเยอะมาก แต่ทั้งนี้พบว่า การศึกษายังมีข้อจำกัดและไม่สามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจเป็นเหตุผลข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้านนโยบายของผู้บริหารแต่ละยุคสมัย

๑๐) การปรับเปลี่ยนประเมินความเสี่ยงในส่วนของการลงข้อมูลที่เป็นรายละเอียดของผู้ต้องขัง ทำให้พนักงานรุ่นเก่าเกิดความไม่คุ้นชินและรู้สึกว่าตนเองถูกจำกัดการบันทึกข้อมูล ไม่มีอิสระในการบรรยาย

๑๑) การดำเนินการในกระบวนการจำแนกไม่มีความต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการจำแนกที่หลากหลายขั้นตอน แต่ปลายทางไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมของผู้กระทำผิด

๑๒) เจ้าหน้าที่มีความรู้และความเข้าใจไม่เพียงพอต่อการนำเข้าข้อมูล (input) รวมถึงการวิเคราะห์และการทำนายข้อมูลที่เกี่ยวข้องส่งผลให้เกิดการประมวลข้อมูลไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร

๕.๑.๒ ผลการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (Focus group)

จากการสนทนากลุ่มทั้งสองครั้ง สามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันใน ๓ ประเด็น ดังต่อไปนี้

(๑) วิธีการในการจำแนก

ในประเด็นเรื่องวิธีการในการจำแนก ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งสองครั้ง จะสะท้อนในเรื่องการทำงานประสานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งต่อข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจฯ เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจำแนก นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีในการเข้ามาช่วยในการจำแนก ในขั้นตอนของการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์รอบเดียวโดยไม่ต้องผ่านการบันทึกลงกระดาษก่อน อาจเป็นทางออกที่ช่วยลดการทำงานซ้ำซ้อนและการใช้เวลามากเกินไปในขั้นตอนของการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง

(๒) ระยะเวลาในการจำแนก

ในเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกผู้ต้องขังแต่ละราย กระบวนการจำแนกจะใช้เวลาเร็วหรือช้าขึ้นอยู่กับพื้นที่ ความรู้ ความเข้าใจ ประสบการณ์ของผู้ต้องขัง ดังนั้น ระยะเวลาในการจำแนก จะขึ้นอยู่กับปัจจัยบุคคล ร่วมกับปัจจัยแทรกต่าง ๆ ที่มีผลต่อระยะเวลาในการจำแนก อย่างไรก็ตามผู้เข้าร่วมประชุมในกระบวนการจำแนกได้สะท้อนออกมาในมุมเดียวกันว่า ระยะเวลาควรจะเร็วที่สุด เพื่อจะได้นำผลไปจัดโปรแกรมบำบัดได้

(๓) ผู้ทำการจำแนก

ควรมีบุคคลภายนอกเข้ามาช่วยในกระบวนการบางอย่างได้ เช่น กระบวนการสัมภาษณ์แรกรับ ซึ่งจะต้องพิจารณาถึงกฎเกณฑ์ของการใช้บุคคลภายนอกของแต่ละหน่วยงานด้วยในเรื่องของการรักษาความลับของข้อมูล ความปลอดภัยของบุคคลภายนอก เป็นต้น

๕.๑.๓ ผลการศึกษาจากการทดลองใช้กระบวนการจำแนก

กระบวนการจำแนกที่คณะผู้วิจัยพัฒนาขึ้นทำการทดลองใน ๒ รูปแบบ คือ ทดลองกับผู้กระทำผิด และทดลองกับเจ้าหน้าที่ โดย

การทดลองกับผู้กระทำผิด เป็นการทดลองผ่านการนำไปปฏิบัติจริง คือ กระบวนการ Self-Report หรือการให้ผู้กระทำผิดตอบแบบประเมินหรือแบบจำแนกด้วยตนเอง พบว่า ผู้ต้องขังในเรือนจำพิเศษธนบุรี และเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่ติดปัญหาเรื่องความเข้าใจในข้อคำถามและตัวเลือกที่มีให้เลือก แม้ว่าผู้ต้องขังรายนั้นจะจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแต่ก็ยังมีอุปสรรคในการทำแบบประเมิน

การทดลองกับเจ้าหน้าที่ โดยการสัมภาษณ์ คือ

๑) การใช้เครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นแบบสอบถามโดยใช้การจำแนกแบบ ปรวิสัย (Objective Classification) มีข้อดีที่เห็นได้ชัดคือการลดระยะเวลาในการจำแนก ส่งผลให้ผู้ต้องขังเข้าสู่กระบวนการพัฒนาพฤติกรรมได้เร็วขึ้นด้วย โดยการใช้แบบจำแนกแบบเดิมนั้นต้องใช้เวลาอย่างน้อย ๓๐ นาที แต่การใช้แบบจำแนกแบบปรวิสัยจะทำให้ใช้เวลาสัมภาษณ์เพียง ๓-๕ นาที เท่านั้น

นอกจากนี้ การจำแนกผู้กระทำผิดควรใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ในการจำแนกผู้กระทำผิด ประกอบกับเครื่องมือในการจำแนก เพราะไม่มีแบบการจำแนกใดที่มีความเที่ยงตรง ทุกแบบก็จะมีจุดอ่อนและข้อจำกัดต่าง ๆ ดังนั้นต้องอาศัยประสบการณ์ของเจ้าหน้าที่ในเชิงสหวิชาชีพ และขั้นตอนในการให้คณะกรรมการร่วมตัดสินใจในการจำแนกผู้กระทำผิดประกอบด้วย

๒) การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ

วิธีการที่อาจช่วยแบ่งเบาภาระเจ้าหน้าที่จำแนกคือ การปรับเปลี่ยนกระบวนการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ โดยอาจให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เป็นผู้บันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ในขณะที่มีการสัมภาษณ์ผู้ต้องขัง แต่ทางเรือนจำมีข้อจำกัดคือ การรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังและกฎระเบียบเกี่ยวกับการทำงานของผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่

๓) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-Classification of Prisoners)

การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำมีประโยชน์มากในการติดตามความประพฤติต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง ซึ่งข้อมูลของการติดตามผู้กระทำผิดนั้นมีความสำคัญอย่างมากในการนำมาใช้ในการจำแนกผู้กระทำผิด และสามารถเป็นกระบวนการในการปรับเปลี่ยนแผนเป็นรายบุคคล จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่จำแนกนั้นพบว่า ระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสมควรเป็น ๖ เดือน เนื่องจากปริมาณของผู้ต้องขัง ภาระงานอื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่จำแนก และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม/จิตใจของผู้ต้องขัง

๔) ระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง

การลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขังจะสามารถกำหนดระยะเวลาในการจำแนกภายใน ๓๐ วัน ตามแผนปฏิบัติงานได้ ในผู้ต้องขังบางรายที่มีความยากลำบากในการทำแบบประเมิน อาจเนื่องมาจากข้อมูลที่ต้องสัมภาษณ์จากผู้ต้องขังยังได้มาไม่ครบ หรือความไม่น่าเชื่อถือของข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังครั้งแรกจึงต้องมีการสัมภาษณ์ซ้ำ หรือใช้วิธีการอื่นตามเทคนิคของเจ้าหน้าที่จำแนก เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ น่าเชื่อถือมากขึ้น

แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีข้อจำกัดเพราะไม่สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงของข้อมูลดังกล่าวได้จากระบบฐานข้อมูล หรือจากแหล่งที่น่าเชื่อถืออื่น ๆ ได้ โดยเฉพาะข้อมูลที่เป็นปัจจัยแบบพลวัต (Dynamic) ซึ่งส่วนใหญ่ไม่มีการจัดเก็บข้อมูลมาก่อนจนกว่าจะกระทำผิด

๖) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขัง

การปรับเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงในเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดให้มีความละเอียดมากขึ้น จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ จะช่วยให้การจำแนกมีความละเอียดมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อการบำบัดและแก้ไขให้ชัดเจน และตรงจุดสำหรับในกลุ่มเด็กและเยาวชน รวมถึงส่งผลต่อการดูแลผู้ต้องขัง ทั้งที่อยู่ในเรือนจำและหลังจากออกจากเรือนจำแล้ว

วิธีนี้จะช่วยหน่วยงานมีการกำหนดเป้าหมายในการฟื้นฟูเยียวยา และพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดที่เหมาะสมและกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมได้มากยิ่งขึ้น วิธีนี้จะช่วยให้ลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำได้อีกด้วย

๕.๑.๔ ผลการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

จากการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง สรุปประเด็นได้ดังนี้

- ๑) การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย
- ๒) ประโยชน์จากการใช้ผลการศึกษาไปใช้ให้เป็นรูปธรรม
- ๓) การนำกระบวนการมาใช้จริงกับทางผู้ปฏิบัติงาน

๓.๑) กระบวนการทำ Self-report ในต่างประเทศส่วนใหญ่กว่า ๘๐% ยังมีการให้เจ้าหน้าที่ช่วยเนื่องจากปัจจัยด้านการศึกษาที่เป็นปัญหา ตามบริบทประเทศไทยอาจจะต้องให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการด้วย

๓.๒) ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่จำแนก ควรจัดให้มีการอบรมจะช่วยให้เจ้าหน้าที่มีความชำนาญได้มากขึ้น

๓.๓) การประเมินซ้ำหรือจำแนกซ้ำนั้นมีประโยชน์อย่างมาก ซึ่งโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๖ เดือนโดยประมาณ ซึ่งถ้าสามารถจำแนกซ้ำใน ๓ เดือนได้จะดี เนื่องจากความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา

๓.๔) การใช้เครื่องมือที่คัดเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำนั้นช่วยลดระยะเวลาในกระบวนการจำแนกได้อย่างมาก แต่อาจจะต้องมีการชี้แจงกับทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้วย

๕.๒ แนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

ผลจากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน รวมทั้งการสนทนาแบบกลุ่มทั้ง ๒ ครั้ง การสัมภาษณ์ระดับลึก และการจัดประชุมสัมมนาเพื่อระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด ใน ๘ ประเด็นดังนี้

๑) การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (Self-Report)

การทบทวนวรรณกรรมจากประสบการณ์ของต่างประเทศและงานวิจัยทำให้ได้แนวทางพัฒนาข้อนี้ที่จะช่วยแก้ไขปัญหาคือความไม่เพียงพอของเจ้าหน้าที่จำแนกและการใช้ระยะเวลานานในการสัมภาษณ์ โดยในขั้นตอนแรกนี้ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน ควรใช้แบบสอบถามที่ให้ผู้ต้องขังที่ตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (Self-Report) เพราะได้จะใช้เวลาในการสอบถามสั้นกว่าใช้เจ้าหน้าที่จำแนก อย่างไรก็ตาม การใช้แบบสอบถามที่ให้ผู้ต้องขังตอบคำถามด้วยตัวเองนั้นจะมีข้อจำกัดในเรื่องพื้นฐานของผู้ต้องขังแต่ละคนที่มีความรู้ การศึกษา ไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้นจึงควรใช้ Self-Report กับผู้ต้องขังที่เป็นประชากรกลุ่มเฉพาะ เช่น ผู้ต้องขังที่มีการศึกษา อ่านออกเขียนได้ เพราะผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ไม่สามารถตอบเองได้เพราะไม่เข้าใจข้อคำถาม

สำหรับระยะเวลาที่เหมาะสมที่ผู้ต้องขังใช้การตอบด้วยตนเองนั้นควรอยู่ที่ประมาณ ๔๕-๖๐ นาที ต่อผู้ต้องขัง ๑ คน ซึ่งเป็นระยะเวลาเฉลี่ยของผู้ต้องขังที่ตอบด้วยตนเองตามแบบ จำแนกลักษณะผู้ต้องขัง Level of Service Inventory – Revised as a Classification (LSI-R) นอกจากนี้จำนวนข้อคำถามนั้น ยิ่งข้อคำถามน้อย ยิ่งทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกสะดวกใจในการตอบมากกว่ามีคำถามหลายข้อ และควรเป็นลักษณะคำถามแบบให้ตอบใช่ หรือ ไม่ใช่ หากพิจารณาจากคำถาม LSI-R จะมีข้อคำถามอยู่ประมาณ ๕๐ ข้อ และให้ถามตอบใช่หรือไม่ใช่ หรือการให้คะแนน ๐ – ๓ ซึ่งเป็นลักษณะของการตอบคำถามที่ไม่ซับซ้อนมากนัก และเหมาะสมกับผู้ต้องขังที่มีระดับการศึกษาไม่เท่ากัน

อย่างไรก็ตาม ในบางเรือนจำเมื่อมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก ทำให้เจ้าหน้าที่จำแนกใช้เวลาในขั้นตอนแรกสำหรับการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่ การใช้เวลาสัมภาษณ์นาน ส่งผลต่อภาระงานของเจ้าหน้าที่จำแนก วิธีการที่ให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเองนั้น สามารถทำได้และอาจมีความเหมาะสมกับผู้ต้องขังเพียงบางกลุ่มเท่านั้น และควรเหมาะสมนำไปปรับมาใช้กับเรือนจำที่มีผู้ต้องขังล้นเรือนจำ วิธีการให้ตอบคำถามด้วยตนเองนั้นจะสามารถใช้ได้ดีและเหมาะสมกับผู้ต้องขังที่ได้รับการศึกษา อ่านออกเขียนได้ และยังอยู่ในวัยทำงาน ไม่ว่าผู้ต้องขังจะเป็นผู้กระทำผิดซ้ำคดีทั่วไปและคดียาเสพติดก็สามารถใช้วิธีการนี้ได้เช่นกันทั้งในกระบวนการแรกเริ่มที่เป็นการลงทะเบียนและการประเมินเพื่อนำไปสู่การจำแนก

ในการบูรณาการและเชื่อมโยงข้อมูลที่เป็นประวัติส่วนตัวและครอบครัว ประวัติอาชญากรรมของผู้ต้องขัง รวมถึงประวัติที่อยู่ในฐานข้อมูลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นจากตำรวจ อัยการ ศาล รวมถึงหน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงาน คือ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน กรมราชทัณฑ์ และกรมคุมประพฤติ จะมีส่วนสำคัญที่ช่วยทำให้ร่นระยะเวลาในการให้ผู้ต้องขังการตอบข้อคำถามด้วยตนเองได้ หากข้อคำถามไม่ซับซ้อนมากนัก

สำหรับคำถามที่ให้ผู้ต้องขังตอบด้วยตนเอง จะต้องเป็นคำถามพื้นฐาน ที่ประเมินความเสี่ยงและความต้องการของผู้ต้องขัง เพื่อนำไปสู่การแก้ไขฟื้นฟู และทำให้ทราบถึงปัจจัยที่นำไปสู่การเข้าถึงเหตุของการกระทำผิดอย่างแท้จริง ยกตัวอย่างเช่น แบบจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง Level of Service Inventory – Revised as a Classification (LSI-R) ที่ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายในอังกฤษ แคนาดา และออสเตรเลีย (Hsu, Caputi, & Byrne, ๒๐๐๙) ในภายหลังเอเชียได้มีการนำมาประยุกต์ใช้ ดังเช่น ประเทศสิงคโปร์ ได้ทำระบบโปรแกรมสำหรับรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขัง และนำมาวิเคราะห์เป็นรายบุคคล (ฐิตยา เพชรมณี, ๒๕๕๙) ข้อคำถามในแบบประเมิน LSI-R ให้ผู้ต้องขังประเมินตนเอง ประกอบด้วย ๑๐ กลุ่ม ได้แก่ ๑) ประวัติการประกอบอาชญากรรม ๒) การศึกษา/ การทำงาน ๓) สถานะทางการเงิน ๔) ครอบครัว/สถานภาพสมรส ๕) ที่อยู่อาศัย ๖) งานอดิเรก/การใช้เวลาว่าง ๗) กลุ่มเพื่อน ๘) ปัญหาเกี่ยวข้องกับ การใช้ยาเสพติดหรือแอลกอฮอล์ ๙) พื้นฐานทางอารมณ์/บุคลิกภาพ และ ๑๐) ทศนคติโดยทั่วไป ซึ่งข้อคำถามของ LSI-R นั้น ในหลายประเทศได้มีการนำไปใช้กับผู้ต้องขังในทุกประเภท ทั้งผู้กระทำผิดซ้ำคดีทั่วไปและคดียาเสพติด (Hsu, Caputi, & Byrne, ๒๐๐๙) ผู้ต้องขังจะสามารถตอบแบบสอบถามได้ด้วยตนเองและคำตอบที่ได้เป็นคำตอบที่เชื่อได้ว่าเป็นความจริง หากข้อคำถามที่ถามเป็นข้อมูลโดยทั่วไปที่ไม่แสดงถึงความถูกผิดของผู้ต้องขัง นอกจากนี้ต้องเป็นข้อคำถามที่ไม่ทำให้ผู้ตอบรู้สึกอึดอัด และกระทบกระเทือนจิตใจ ที่ทำให้ผู้ต้องขังรู้สึกว่ากำลังถูกจับผิด มิเช่นนั้นแล้วแม้จะเป็นการช่วยร่นระยะเวลาในการตอบแบบสอบถาม และเป็นการช่วยแบ่งเบาภาระต่อเจ้าหน้าที่จำแนก แต่หากคำตอบที่ได้ไม่เป็นตามความเป็นจริง วิธีการนี้ก็จะสูญเปล่า ไม่สามารถวัดความเที่ยงตรงของข้อมูลได้

๒) การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ

ประเทศส่วนใหญ่มีจำนวนผู้ต้องขังในสัดส่วนเพียงพอกับการดูแลของเจ้าหน้าที่จำแนก แต่ประเทศไทยเจ้าหน้าที่จำแนกมีน้อยกว่าปริมาณผู้กระทำผิด ทำให้ต้องมีการขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นที่ไม่ใช่เจ้าหน้าที่จำแนกโดยเฉพาะ ซึ่งการใช้บุคคลภายนอกมาช่วยลดงานของเจ้าหน้าที่จำแนก สามารถทำได้ใน อาจมีการลองใช้บุคคลภายนอกมาช่วยในบางกระบวนการเท่านั้นได้ พิจารณาการใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำในบางกระบวนการที่ไม่กระทบต่อกฎระเบียบของเรือนจำและจริยธรรมการวิจัยของข้อมูลผู้ต้องขังในเรือนจำ

ปัญหาสำคัญของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดก็คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับผู้กระทำผิด เป็นผลให้ควรที่จะนำบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมหรือช่วยในกระบวนการบางอย่างได้ เช่น กระบวนการสัมภาษณ์แรกเริ่ม ทั้งนี้ก็ควรที่จะต้องพิจารณาถึงกฎเกณฑ์ของการใช้บุคคลภายนอกของแต่ละหน่วยงานด้วยในเรื่องของการรักษาความลับของข้อมูล หรือความปลอดภัยของบุคคลภายนอก เป็นต้น

การใช้บุคลากรภายนอกมาช่วยเหลือแบ่งเบาภาระเจ้าหน้าที่จำแนกคือ การปรับเปลี่ยนกระบวนการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์โดยอาจให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เป็นผู้บันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ในขณะที่มีการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังเลย แต่ทางเรือนจำมีข้อจำกัดคือ หากให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นผู้ที่คัดเลือกมาจากผู้ต้องขังด้วยกันเองอาจมีการใช้ประโยชน์จากการรับรู้ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ต้องขังรายอื่นมากระทำการที่ไม่สมควรได้ นอกจากนี้ยังมีกฎระเบียบเกี่ยวกับการทำงานของผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ด้วยว่าสามารถกระทำการใดได้บ้าง ซึ่งไม่ครอบคลุมการช่วยเหลือในลักษณะนี้

บุคลากรและคุณสมบัติที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่จำแนก: เจ้าหน้าที่จำแนกที่ประจำในแต่ละหน่วยงานมีจำนวนค่อนข้างน้อยหรือประมาณ ๑-๒ คนเท่านั้น จึงทำให้เกิดการทำงานหนัก ดังนั้นจำนวนของผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำหรือนักจำแนกผู้กระทำความผิด ควรจบสาขาวิชาและต้องผ่านการอบรมในการทำงานที่สามารถนำไปพัฒนาในการทำงานได้เช่น สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา นักอาชญาวิทยาและสาขาที่เกี่ยวข้อง

๓) การใช้เครื่องมือจำแนกผู้กระทำความผิดที่เป็นแบบสอบถามโดยใช้การจำแนกแบบปรีวิสัย (Objective Classification)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การจำแนกแบบปรีวิสัย (Objective Classification) สามารถประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำได้ดีกว่าแบบอัตวิสัย ซึ่งในปัจจุบันทั้ง ๓ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยใช้แบบผสมผสานระหว่างแบบปรีวิสัย และอัตวิสัย โดยเจ้าหน้าที่จำแนกเองก็เห็นควรใช้ทั้งสองวิธีการจำแนก ดังนั้น ในช่วงเริ่มต้น เจ้าหน้าที่จำแนกอาจจะพยายามค่อย ๆ ลดข้อคำถามที่เป็นอัตวิสัยลงบ้าง ให้เป็นแต่คำถามที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์ หรือข้อคำถามในเชิงให้ตอบเป็นเหตุเป็นผล ในขณะที่เดียวกันควรให้น้ำหนักกับข้อคำถามที่เป็นปรีวิสัยให้มากขึ้น ทั้งนี้หากมีการปรับเปลี่ยนการจำแนกแบบอัตวิสัยโดยใช้ข้อมูลผู้กระทำผิดที่มีอยู่ในระบบมาสังกัดให้เป็นเกณฑ์ หรือตัวเลือกในแบบปรีวิสัยได้ จะทำให้การจำแนกอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงมากขึ้น

๔) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification of Prisoners)

ประเทศส่วนใหญ่มีการจำแนกผู้กระทำความผิดซ้ำทุก ๖ เดือน หรือ ๓๐ วัน ซึ่งหลักการคือ พิจารณาการใช้ระยะเวลาให้เร็วที่สุดหลังจากการจำแนกครั้งแรก และในการจำแนกซ้ำครั้งต่อไปจะแล้วแต่ดุลยพินิจของเรือนจำ ซึ่งประเทศไทยดำเนินการทุก ๆ ๖ เดือน หรือในผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงต่ำมากก็จะถูกจำแนกซ้ำ

ทุก ๑ ปี ซึ่งกระบวนการจำแนกชั้นนี้มีประโยชน์อย่างมากในการติดตามความประพฤติต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง โดยการจำแนกทุก ๆ ๖ เดือน ของแต่ละเรือนจำอาจจะปฏิบัติตามได้ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ต้องขัง ดังนั้นระยะเวลาที่เหมาะสมในการจำแนกผู้ต้องขังควรดำเนินการทุก ๆ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี หรือดำเนินการทันทีในกลุ่มผู้ต้องขังที่มีปัญหา ทั้งนี้ระยะเวลาดังกล่าวจะสามารถจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้ทั้งคดีทั่วไปและคดียาเสพติด แต่จะสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์เร่งด่วน

๕) ระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง

ในต่างประเทศมักใช้เวลาในการจำแนกผู้ต้องขังไม่เกิน ๑ สัปดาห์ หลังจากจำแนกแรกรับ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในกระบวนการจำแนก เมื่อจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้น จึงควรลดระยะเวลาในการจำแนก ให้มีความกระชับมากขึ้น โดยกระบวนการจำแนกของประเทศไทยในปัจจุบันเจ้าหน้าที่จำแนกจะทำการจำแนกผู้ต้องขังภายใน ๑ เดือน หลังจากแรกรับ ซึ่งหากมีกระบวนการที่จะสามารถลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขังได้จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าสู่กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยได้เร็วขึ้น อาจทำการจำแนกกระบวนการแรกรับภายในเวลา ๒ - ๓ วันทำการได้จะช่วยลดระยะเวลาจำแนกดังกล่าวได้ ทั้งนี้การมีระบบที่ดี จะทำให้การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนเป็นไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งหากใช้เวลาในกระบวนการแรกรับไม่นานมากนัก จะทำให้ผู้ต้องขังมีเวลาในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ในเรือนจำได้ ก่อนส่งตัวไปเข้ารับการจำแนก และอยู่กับผู้ต้องขังอื่น

๖) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขัง

ในต่างประเทศมักกำหนดเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงอยู่ระหว่าง ๔-๕ ระดับ เพื่อให้สามารถจำแนกได้อย่างแม่นยำ ซึ่งเกณฑ์ประเมินของกรมราชทัณฑ์แบ่งเป็นหลายระดับตามประเภทของแต่ละเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิด เช่น แบบจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัย (แบบ B) จำแนกเป็น ๓ ระดับ แบบประเมินความเสี่ยงของผู้ต้องขังในการกระทำผิดซ้ำก่อนได้รับการปล่อยตัว (แบบ OA) จำแนกเป็น ๕ ระดับ เช่นเดียวกัน แต่เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงของกรมพินิจฯ ประกอบด้วย ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับสูง กลาง และต่ำ ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ง่ายต่อการประเมิน แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังได้อย่างแท้จริง ดังนั้นหากจะกำหนดเกณฑ์ให้มีความละเอียดมากขึ้นจะต้องใช้ข้อมูลของผู้กระทำผิดมาวิเคราะห์ทางสถิติ ซึ่งผลของการวิเคราะห์จะบอกได้ว่าควรจะมีกี่ระดับ และเป็นเกณฑ์คะแนนใดบ้าง

การจำแนกผู้กระทำผิดนั้น จะเป็นการบูรณาการระหว่างการใช้แบบประเมินความเสี่ยง และการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ประกอบกัน ดังนั้นภาระงานที่หนักของเจ้าหน้าที่จำแนก จะผันแปรไปตามจำนวนผู้ต้องขังในแต่ละเรือนจำ ควรจะมีการบูรณาการทั้งสองวิธีเข้าด้วยกัน เพราะบางข้อคำถามไม่สามารถที่ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามอย่างเดียว จะต้องมีการใช้เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ด้วย ข้อสังเกตคือ การจำแนกผู้กระทำผิดโดยการใช้วิธีสัมภาษณ์นั้น บางคำถามไม่จำเป็นต้องถาม เพราะสามารถขอข้อมูลจากหน่วยงานอื่นได้ แต่ข้อจำกัดที่พบคือ ไม่มีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงทำให้เจ้าหน้าที่จำเป็นต้องถามคำถามเดิมซ้ำ ๆ ทำให้ผู้กระทำผิดต้องตอบคำถามเดิมบ่อย ๆ ซึ่งอาจส่งผลให้ความเสี่ยงต่ำกลายเป็นความเสี่ยงสูงได้

สอดคล้องกับแนวคิดของ Christopher T. Lowenkamp (๒๐๐๑) ในเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงในการจำแนกผู้กระทำความผิดโดยใช้แบบประเมินความเสี่ยงของผู้ต้องขัง ที่มีการจำแนกเรื่องความเสี่ยง ใน ๓ ระดับ เมื่อประเมินแล้วผลการประเมินจะรวมอยู่ระดับปานกลาง ทำให้ไม่สามารถประเมินความเสี่ยงได้จริง ดังนั้นจึงได้เสนอว่า ระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมน่าจะเพิ่มเป็น ๕ ระดับ หรืออาจกึ่งกลางเป็นเสี่ยงต่ำที่มีปัญหา

พิเศษ เพื่อจะได้เน้นในการบำบัดกับกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความเสี่ยงในแต่ละระดับได้ชัดเจน ตรงจุด และเน้นเป็นรายบุคคล

๓) การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน สำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน

ในต่างประเทศมีการจำแนกผู้ต้องขังที่มีอายุ เพศ ฐานความผิด ที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการมีกระบวนการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำตั้งแต่เข้ามาในเรือนจำ แต่ในประเทศไทยเจ้าหน้าที่ทำการจำแนกเพื่อคุมขังผู้กระทำผิด ซึ่งการแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่ม ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะเป็นการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำที่มีโอกาสมีความเสี่ยงสูงขึ้นได้ โดยหากมีกระบวนการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำโดยเฉพาะจะสามารถแยกผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงกับต่ำออกจากกันได้

ดังนั้นในการจำแนกผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกันควรมีกระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน โดยการจัดกลุ่มผู้ต้องขังเพื่อการจัดโปรแกรมที่เหมาะสม ในการจำแนกผู้ต้องขังในแต่ละประเภท อาจใช้เกณฑ์คะแนนประเมินความเสี่ยงแตกต่างกันตามประเภทความรุนแรงของโทษที่ได้รับ นอกจากนี้ในกระบวนการจำแนกควรพิจารณาจากกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ และกระทำผิดครั้งแรก ขั้นตอนในการจำแนกควรมีความแตกต่างกัน ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินสำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ ควรจะพิจารณาให้ดีขึ้นเนื่องจากต้องมีการตอบข้อคำถามในการจำแนก อาจต้องมีการถามรายละเอียดมากกว่าผู้ต้องขังที่เข้ามาครั้งแรก เพื่อประโยชน์และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ

๔) การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก

ในต่างประเทศมักมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก เนื่องด้วยการเล็งเห็นถึงความสำคัญในการสะท้อนภาพสังคมภายนอก เพื่อร่วมกำหนดแผนงาน การแก้ไขปัญหา ให้คำปรึกษา รวมถึงการวิจัยร่วมกัน ในกระบวนการจำแนกของประเทศไทยมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาเข้าร่วมในกระบวนการจำแนก แต่ไม่ได้เข้าร่วมประจำ โดยในความเป็นจริงควรมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาอยู่ในคณะกรรมการพิจารณาผลการจำแนกเพื่อให้การจำแนกมีความถูกต้องแม่นยำและน่าเชื่อถือมากขึ้น เพราะผู้เชี่ยวชาญจะสามารถเข้าร่วมได้ทุกขั้นตอน ซึ่งจะทำให้ในกระบวนการจำแนกมีประสิทธิภาพมากขึ้น

การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก มีความสำคัญในการสะท้อนภาพสังคมภายนอก เพื่อร่วมกำหนดแผนงาน การแก้ไขปัญหา ให้คำปรึกษา รวมถึงตลอดถึงการวิจัยร่วมกัน ควรมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาอยู่ในคณะกรรมการพิจารณาผลการจำแนกเพื่อให้การจำแนกมีความถูกต้องแม่นยำและน่าเชื่อถือมากขึ้น และเข้าร่วมในทุกครั้งของการจำแนก จำนวนคนอย่างน้อย ๑๐ คน ในแต่ละกระบวนการที่มีความเชี่ยวชาญด้านสังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา กระบวนการยุติธรรม นักอาชญาวิทยาและสาขาที่เกี่ยวข้อง โดยต้องมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในการทำความเข้าใจและการเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละหน่วยงานเนื่องจากในกระบวนการจำแนกล้วนเป็นข้อมูลที่ถูกเก็บมาตั้งแต่ขั้นตำรวจ ขั้นอัยการ และชั้นศาล ซึ่งหากลดขั้นตอนการสัมภาษณ์ในข้อคำถามซ้ำ ๆ เหล่านี้ได้ก็จะทำให้การจำแนกเร็วขึ้น ซึ่งสามารถนำข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังมาใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจำแนกผู้กระทำผิดได้

จากแนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดทั้ง ๘ ประเด็น ที่มิวิจัยได้เปรียบเทียบการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นตอนของการทบทวนวรรณกรรม การดำเนินการในปัจจุบัน ความเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก และประเด็นที่มิวิจัยนำไปสู่การพัฒนา ดังตารางเปรียบเทียบต่อไปนี้

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report)	ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) และใช้เวลาสั้นที่สุด	เจ้าหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์	กรมราชทัณฑ์เคยทดลองให้ผู้ต้องขังตอบคำถามด้วยตนเองแล้วไม่ได้ผล และมีความกังวลถึงการได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง แม้ว่าจะช่วยให้การจำแนกเร็วขึ้นก็ตาม	self-report สามารถใช้ได้ดีและเหมาะสมกับผู้ต้องขังที่มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ - มีการศึกษาและอ่านออกเขียนได้ - เป็นคนในวัยทำงาน (๑๕-๕๕ ปี) - ไม่มีความผิดปกติทางจิตใจ - ใ้กับเรือนจำที่มีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก - เป็นผู้กระทำผิดซ้ำคดีทั่วไปและคดีอาชญากรรม - สามารถใช้ทั้งในกระบวนการแรกรับที่เป็นการลงทะเบียนและการประเมินเพื่อนำไปสู่การจำแนก - ลักษณะของข้อคำถาม - ไม่ควรมากเกินไป - เป็นคำถามแบบปรนัย - ให้ตอบใช่/ไม่ใช่ หรือการให้คะแนน ๐ - ๓ ซึ่งเป็นลักษณะของการตอบคำถามที่ไม่ซับซ้อนมากนัก - จำนวนข้อคำถามน้อย - ข้อ ไม่ควรเกิน ๕๐ ข้อ - คำถามควรสั้น กระชับ - ใช้เวลาให้น้อยที่สุด ไม่เกิน ๑ ชั่วโมง ต่อผู้ต้องขัง ๑ คน
ผู้ทำการจำแนก หรือการใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่	ในเรือนจำประเทศอื่นผู้ต้องขังมีจำนวนพอดีกับเจ้าหน้าที่จำแนก เพราะมีนโยบายลดจำนวนผู้ต้องขัง การพึ่งพากำลังกองนอกเป็นสิ่งจำเป็น โดยต้อง	เจ้าหน้าที่จำแนกมีน้อยกว่าปริมาณผู้ต้องขัง ส่งผลต่อระยะเวลาในการจำแนก และภาระหน้าที่ มีการขอความช่วยเหลือ	อาจลองใช้บุคคลภายนอกมาช่วยในบางกระบวนการได้	การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำในบางกระบวนการที่ไม่กระทบต่อกระบวนการของเรือนจำและจริยธรรมการวิจัยของข้อมูลผู้ต้องขังในเรือนจำ

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
	อาศัยความสามารถของเจ้าหน้าที่เรือนจำในการใช้อำนาจของตน	จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นมาช่วยจำแนกเพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่จำแนก		โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกระบวนการแรกรับ เพราะเป็นกระบวนการที่จำเป็น ต้อง มี การดำเนินการอย่างโดยเร็วเพื่อจะได้ดำเนินการกระบวนการอื่นตามขั้นตอน ทั้งนี้ สามารถ ใช้ ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่เรือนจำได้ กับกระบวนการจำแนกทั้งคดีทั่วไปและคดียาเสพติด
วิธีการจำแนกผู้กระทำผิด	การจำแนกแบบปรีวิสัย (Objective Classification) ทำนายได้ดีกว่า และจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้	ปรีวิสัย และอัตถวิสัย	ปรีวิสัย และอัตถวิสัยประกอบกัน	ควรพิจารณาแบบสอบถามแบบปรีวิสัยซึ่งมีงานวิจัยที่แสดงให้เห็นว่าสามารถทำนายการกระทำผิดซ้ำได้ดีกว่าแบบอัตถวิสัย อย่างไรก็ตาม ในช่วงเริ่มต้นเจ้าหน้าที่จำแนกอาจจะพยายามค่อย ๆ ลดข้อคำถามที่เป็นอัตถวิสัยลงก่อน ให้เป็นแต่คำถามที่ใช้ประกอบการสัมภาษณ์หรือข้อคำถามในเชิงให้ตอบเป็นเหตุเป็นผล ในขณะเดียวกันควรให้น้ำหนักกับข้อคำถามที่เป็นปรีวิสัยให้มากขึ้น อย่างไรก็ตาม อาจมีการปรับเปลี่ยนการจำแนกแบบอัตถวิสัยโดยใช้ข้อมูลผู้กระทำผิดที่มีอยู่ในระบบมาสังกัดให้เป็นเกณฑ์ หรือตัวเลือกในแบบปรีวิสัยได้ จะทำให้การจำแนกอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงมากขึ้น
การจำแนกลักษณะ	ประเทศส่วนใหญ่มี	ดำเนินการทุก ๆ ๖	ควรมีการจำแนกซ้ำ	เสนอให้พิจารณาว่า จะ

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
ผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification of Prisoners)	การจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำทุก ๖ เดือน หรือ ๓๐ วัน ซึ่งหลักการคือ พิจารณาการใช้ระยะเวลาให้เร็วที่สุดหลังจากการจำแนกครั้งแรก และในการจำแนกซ้ำครั้งต่อไปจะแล้วแต่ดุลยพินิจของเรือนจำ อาจจะหนึ่งปีหลังจากนั้นสำหรับผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาในการอยู่อีก ๕ ปี วิธีการจะเป็นในลักษณะของอัตวิสัยมากกว่าปรวิสัย	เดือน หรือ ๑ ปี	เพราะมีประโยชน์มากในการติดตามความประพฤติต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง	ยังมีกระบวนการจำแนกซ้ำนี้อยู่หรือไม่ หรืออาจจะจำแนกในกลุ่มผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงเท่านั้น เพราะวัตถุประสงค์ของการจำแนกซ้ำเพื่อการประเมินพฤติกรรม ความเสี่ยง อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาที่เหมาะสมในการจำแนกผู้ต้องขังซ้ำ ควรดำเนินการทุก ๆ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี หรือดำเนินการทันทีในกลุ่มผู้ต้องขังที่มีปัญหา ทั้งนี้ระยะเวลาดังกล่าวจะสามารถจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้ทั้งคดีทั่วไปและคดีอาญา
ระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง	ใช้เวลาไม่เกิน ๑ สัปดาห์ หลังจากแรกรับ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในกระบวนการจำแนก เมื่อจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้น จึงควรลดระยะเวลาในการจำแนกให้มีความกระชับมากขึ้น	ภายใน ๑ เดือน หลังจากแรกรับ เพื่อเป็นการลดขั้นตอนในกระบวนการจำแนก เมื่อจำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนมากขึ้น จึงควรลดระยะเวลาในการจำแนกให้มีความกระชับมากขึ้น	ควรจำแนกอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ต้องขังด้วย ซึ่งหากมีกระบวนการที่จะสามารถลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขังได้จะทำให้ผู้ต้องขังสามารถเข้าสู่กระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยได้เร็วขึ้น	กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังภายใน ๒-๕ วันทำการ จะทำให้การดำเนินการในแต่ละขั้นตอนเป็นไปได้อย่างราบรื่น ซึ่งหากใช้เวลาในกระบวนการแรกรับนานมากนั้น จะทำให้ผู้ต้องขังมีเวลาในการปรับตัวในสภาพแวดล้อมใหม่ในเรือนจำได้ ก่อนส่งตัวไปเข้ารับการจำแนกและอยู่กับผู้ต้องขังอื่น
เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขัง	เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงจะมีความละเอียดอยู่ระหว่าง ๔-๕ ระดับ เพื่อให้สามารถจำแนกได้อย่างแม่นยำ	เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงจะประกอบด้วย ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับสูง กลาง และต่ำ ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ง่ายต่อการประเมิน แต่ก็มี	ควรปรับเกณฑ์ให้มีความถี่มากขึ้น จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ เพื่อให้สามารถจำแนกได้อย่างแม่นยำ และนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังได้อย่างแท้จริง	ปรับเกณฑ์การประเมินที่มีความถี่จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ เพื่อจะช่วยให้การจำแนกมีความละเอียดมากขึ้น เนื่องด้วยในเกณฑ์ประเมินความเสี่ยงในการจำแนกผู้กระทำผิดความผิดใน ๓

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
		ยังไม่สามารถนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังได้		ระดับ เมื่อประเมินแล้ว ความเสี่ยงจะไปกองรวมกับกลุ่มตรงกลาง ทำให้ไม่สามารถประเมินความเสี่ยงได้จริง ดังนั้นจึงได้เสนอว่า ระดับความเสี่ยงที่เหมาะสมควรเพิ่มเป็น ๕ ระดับ เพื่อจะได้เน้นในการบำบัดฟื้นฟูแก้ไข ผู้กระทำความผิดที่มีความเสี่ยงในแต่ละระดับได้ชัดเจน ตรงจุด และเน้นเป็นรายบุคคล
การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกันสำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน	มีการจำแนกผู้ต้องขังที่มีอายุ เพศ ฐานความผิด ที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการมีกระบวนการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ ตั้งแต่เข้ามาในเรือนจำ	เป็นการจำแนกเพื่อไปอยู่ในแดนตามฐานความผิดของผู้ต้องขัง การจำแนกเพื่อคุมขังผู้กระทำผิด	การแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่ม ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะเป็นการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ ดังนั้นการแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่มที่มีการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำที่มีโอกาสมีความเสี่ยงสูงขึ้นได้	เสนอการมีกระบวนการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำโดยเฉพาะและการมีกระบวนการการจำแนกผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกันควรมีการกระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน โดยการจัดกลุ่มผู้ต้องขังเพื่อการจัดโปรแกรมที่เหมาะสม ในการจำแนกผู้ต้องขังในแต่ละประเภท น อ ก จ า ก นี ในกระบวนการจำแนกควรพิจารณาจากกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ และกระทำผิดครั้งแรก ขั้นตอนในการจำแนกควรมีความแตกต่างกัน ระยะเวลาที่ใช้ในการประเมินสำหรับผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำ ควรจะยาวนานกว่าเนื่องจากจะมีการสืบเสาะในเรื่องประวัติอาชญากรรมต่างๆ เพื่อประโยชน์และเป็นข้อมูลพื้นฐานในการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก	การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนกมีความสำคัญในการสะท้อนภาพสังคมภายนอก เพื่อร่วมกำหนดแผนงาน การแก้ไขปัญหา ให้คำปรึกษา รวมตลอดถึงการวิจัยร่วมกัน	มีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาเข้าร่วมในกระบวนการจำแนก แต่ไม่ได้เข้าร่วมประจำ	ควรมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาอยู่ในคณะกรรมการพิจารณาผลการจำแนกเพื่อให้การจำแนกมีความถูกต้องแม่นยำและน่าเชื่อถือมากขึ้น	เสนอให้มีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาอยู่ในคณะกรรมการพิจารณาผลการจำแนกและเข้าร่วมในทุกครั้งของการจำแนก ตามขั้นตอนการจำแนกผู้กระทำความผิดตั้งแต่การกำหนดแผนปฏิบัติงาน การแรกรับ การพัฒนาพฤตินิสัย การแก้ไขปัญหาให้คำปรึกษา และเตรียมพร้อมก่อนปล่อย โดยมีจำนวนคนเข้าร่วมอย่างน้อย ๑๐ คน ได้แก่ บุคลากรเจ้าหน้าที่ในการจำแนกผู้กระทำความผิด ตำรวจ ศาล อัยการ นักวิชาการ นักจิตแพทย์ เป็นต้น ดังนั้นต้องเป็นบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านสังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา กระบวนการยุติธรรม นักอาชญาวิทยา และสาขาที่เกี่ยวข้องและผ่านการฝึกอบรมด้านการจำแนกผู้กระทำความผิด หรืออบรมเรื่องที่เกี่ยวข้อง

๕.๓ ข้อเสนอแนะ

จากผลการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ได้นำไปสู่ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายดังต่อไปนี้

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการทำงานเพื่อจำแนกผู้กระทำผิดตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจฯ ควรมีแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดให้มีความเหมาะสม

มากยิ่งขึ้น และสามารถบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างหน่วยงานเพื่อพัฒนาระบบจำแนกให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒) ควรมีแผนยุทธศาสตร์การสนับสนุนการสร้างระบบฐานข้อมูลผู้ต้องขังที่บูรณาการทั้งสามหน่วยงาน เพื่อติดตามและสามารถเข้าถึงผู้กระทำผิดในทุกหน่วยงานได้ทั่วถึง

๓) ควรมีนโยบายการจัดทำกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด โดยมีการพิจารณากระบวนการสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำแยกออกมาจากผู้กระทำผิดครั้งแรก เพื่อลดขั้นตอนในการสืบเสาะประวัติของผู้ต้องขัง และนำไปสู่การประเมินความเสี่ยงของการกระทำผิดซ้ำ

๔) ควรมีนโยบายสนับสนุนให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) แบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มทดลองใช้กับกลุ่มผู้ต้องขังที่อ่านออกเขียนได้ มีการศึกษาสูง และอยู่ในวัยทำงาน เป็นการเริ่มต้นในการปรับเปลี่ยนวิธีการสัมภาษณ์ เพื่อช่วยให้การจำแนกเกิดความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และเป็นการลดภาระให้กับพนักงานจำแนก

๕) ควรมีนโยบายการนำผลการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขังมาใช้เพื่อการประเมินพฤติกรรมของผู้ต้องขังให้เกิดประโยชน์สูงสุด

๖) ควรมีนโยบายการพิจารณานำเทคโนโลยีมาใช้ในการกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนและการมีภาระหน้าที่มากเกินไปของเจ้าหน้าที่จำแนกผู้กระทำผิด และ การนำระบบคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีมาใช้เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพการปฏิบัติงานยังไม่ได้รับผลเต็มที่ เนื่องจากข้อจำกัดด้านการจัดเก็บ การประมวลผลข้อมูล การบูรณาการข้อมูลทั้งหน่วยงานภายในกรมราชทัณฑ์และกระบวนการยุติธรรม

๗) ควรมีแผนปฏิบัติการ ในการบริหารจัดการด้านทรัพยากรบุคคล ในการเพิ่มบุคลากรด้านการจำแนกผู้กระทำผิด เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระของพนักงานจำแนกที่มีอยู่จำนวนน้อย และเพิ่มศักยภาพในการทำงานของเจ้าหน้าที่

๘) การมีนโยบายการส่งเสริมศักยภาพของเจ้าหน้าที่จำแนก การพัฒนาขีดความสามารถหรือสมรรถนะของเจ้าหน้าที่สู่ความเป็นมืออาชีพในทุกระดับ โดยมีการจัดฝึกอบรมและให้ความรู้ในเรื่องการจำแนกผู้กระทำผิด โดยการนำองค์ความรู้การจัดการสมัยใหม่ ด้านกระบวนการการจำแนกผู้กระทำผิดมาปรับใช้ในหน่วยงาน รวมทั้งการเรียนรู้ในรูปแบบและแหล่งความรู้ต่างๆตามความเหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความมั่นใจ และความเชี่ยวชาญให้กับพนักงานจำแนก

๙) ควรมีนโยบายแผนปฏิบัติการในการจำแนกซ้ำ เป็นกระบวนการที่เป็นการประเมินความเสี่ยงและความต้องการอีกครั้งสำหรับผู้ต้องขังที่มีโทษจำคุกสูง ซึ่งข้อมูลการติดตามความประพฤติต่างๆของผู้ต้องขังนำมาใช้ในการจำแนกผู้กระทำผิด และข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้ในการปรับเปลี่ยนแผนผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล เช่น การฟื้นฟูเยียวยาผู้กระทำผิด, การให้การศึกษา, การฝึกวิชาชีพ, การลงโทษ, การรักษาสุขภาพร่างกาย, การรักษาสุขภาพจิต และ การกระทำผิดซ้ำได้

๑๐) ควรมีนโยบายการปรับเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงในเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดให้มีความละเอียดมากขึ้น โดยการปรับเกณฑ์การประเมินที่มีความถี่จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ เพื่อจะช่วยให้การจำแนกมีความละเอียดมากขึ้น และส่งผลต่อการบำบัดและแก้ไขให้ชัดเจนและตรงจุดรวมถึงส่งผลต่อการดูแลผู้ต้องขัง ช่วยให้หน่วยงานมีการกำหนดเป้าหมายในการฟื้นฟูเยียวยา และพัฒนาพฤตินิสัยผู้กระทำผิดที่เหมาะสมและกำหนดเป้าหมายที่เหมาะสมได้มากยิ่งขึ้น

๑๑) ควรมีนโยบายการมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก โดยการที่มีสหวิชาชีพที่มีความรู้ความสามารถจากภายนอกที่หลากหลายอาชีพมาช่วยในการจำแนกผู้กระทำผิดในการทำงาน

โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านจิตเวช ที่มีความสำคัญในการดูแลผู้ต้องขังที่มีความผิดปกติทางจิต ช่วยในการ
กลั่นกรองในการจำแนกผู้กระทำความผิดอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กนกพรรณ กลียาณสุต. (๒๕๕๕). รายงานผลการศึกษาเรื่อง การพัฒนาระบบการจำแนกและการแก้ไข
ฟื้นฟู

กลุ่มควบคุมและสอดส่อง สำนักพัฒนาการคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม. (ม.ป.ป.).

การศึกษาเกณฑ์ความเสี่ยงและปัญหาความต้องการเพื่อพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด .

เข้าถึงได้จาก http://www.djop.go.th/download/upload_download/o-๘-๓๐.pdf

ชัชฎาภา พันธุมจินดา. (๒๕๕๒). ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเด็กกระหว่างสอบสวน: ศึกษา

กรณีเด็กเป็นผู้ต้องหา. เข้าถึงได้จาก <http://dspace.spu.ac.th/bitstream/๑๒๓๔๕๖๗๘๙/๑๗๑๓/๗/๗chap๓.pdf>

ฐิตียา เพชรนิ. (๒๕๕๙). การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังเปรียบเทียบ. วารสารสังคมสงเคราะห์ศาสตร์, ๒๔

(๑) มกราคม-มิถุนายน. ๑๗-๔๖.

ผู้กระทำผิดในชุมชน. กรมคุมประพฤติ, กระทรวงยุติธรรม. ม.ป.ป.

ผู้ถูกคุมความประพฤติและบุคคลที่ศาล หรือเจ้าพนักงานผู้มีอำนาจมีคำสั่ง. กรมคุมประพฤติ. ม.ป.ป.

พิชญเดช แสงแก่นเพชร. (๒๕๖๐, กุมภาพันธ์ ๑๑). รายงานพิเศษ : ติดคุกซ้ำ หลุมดำกระบวนการยุติธรรม

ไทย. มติชนสุดสัปดาห์ [ออนไลน์]. สืบค้นเมื่อ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ จาก

https://www.matichonweekly.com/column/article_๒๔๓๖๙

ระเบียบกรมคุมประพฤติ. (๒๕๖๐) ว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจำแนกผู้ถูกสืบเสาะและพินิจ

ระเบียบกระทรวงยุติธรรม. (๒๕๕๙) ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังและการแยกคุมขัง

การเรือนหรือลดชั้นนักโทษ การลดวันต้องโทษจำคุก และการพักการลงโทษ. กรมราชทัณฑ์.

รายงานประจำปี ๒๕๖๑. (๒๕๖๑). กรมราชทัณฑ์.

วันชัย รุจนวงศ์ และคณะ. (๒๕๔๙, มกราคม). โครงการจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดใน

ประเทศไทย. [รายงานฉบับสมบูรณ์]. สืบค้นเมื่อ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๖๒ จาก

http://www.djop.go.th/download/upload_download/o-๘-๕.pdf

วันชัย รุจนวงศ์. (๒๕๔๙). การจำแนกประเภทเด็กและเยาวชนที่กระทำผิดในประเทศไทย. เข้าถึงได้จาก

<https://mail.google.com/mail/u/๓/#inbox/FMfcgxwHMGKJDvzzFkSCTkjdKxtdGWQX?projector=๑&messagePartId=๐.๑>

สถาบันวิจัยและพัฒนาที่ดี สำนักงานศาลยุติธรรม. (ม.ป.ป.). การจำแนก แก้ไข บำบัด ฟื้นฟู และติดตามเด็ก

และเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรม งานระยะที่ ๑ . เข้าถึง

ได้จาก <https://mail.google.com/mail/u/๓/#inbox/FMfcgxwHMGKJDvzzFkSCTkjdKxtdGWQX?projector=๑&messagePartId=๐.๔>

สำนักงานผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านทัณฑ์พิชิต กรมราชทัณฑ์. (ม.ป.ป.). การบูรณาการงานพัฒนาพฤตินิสัย

ผู้กระทำผิดระหว่างกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน.

เข้าถึงได้จาก <https://mail.google.com/mail/u/๓/#inbox/FMfcgxwHMGKJDvzzFkSCTkjdKxtdGWQX?projector=๑&messagePartId=๐.๓>

สำนักงานศาลยุติธรรม. สถาบันวิจัยและพัฒนาสังคม. (ม.ป.ป.). การจำแนก แก้ไข บำบัด ฟื้นฟูและติดตามเด็ก และเยาวชนที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับศาลยุติธรรม: งานระยะที่ ๑. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยและพัฒนาสังคม สำนักงานศาลยุติธรรม.

Aldis L. Putniņš. (๒๐๑๐). **an Exploratory Study of Young Offenders' Self-reported Reasons for Offending**. Journal of Forensic Psychiatry and Psychology ๒๑(๖): ๙๕๐-๙๖๕

Andrews, D. A., & Bonta, J. L. (๒๐๐๓). **The Psychology of Criminal Conduct (๓rd ed.)**. Cincinnati: Anderson.

Andrew M. Jefferson and Liv Stoltze Gaborit. (๒๐๑๕). **Close Encounters between Prisoners and Prison Staff**. In book: Human Rights in Prisons, DOI: ๑๐.๑๐๕๗/๙๗๘๑๑๓๗๔๓๓๗๗๐_๖.

Bench, L. L., & Allen, T. D. (๒๐๐๓). **Investigating the Stigma of Prison Classification: An Experimental Design**. ๘๓(๔), ๓๖๗-๓๘๒. doi:๑๐.๑๑๗๗/๐๐๓๒๘๘๕๕๐๓๒๖๐๑๔๓

Carl B. ClementsCarl B. Clements. (๑๙๘๒). **The Relationship of Offender Classification to the Problems of Prison Overcrowding**. Crime & Delinquency, ๒๘(๑): ๗๒-๘๑.

Craig S. Schwalbe, Rebecca J. Macy, Steven H. Day and Mark W. Fraser. (๒๐๐๘). **Classifying Offenders: An Application of Latent Class Analysis to Needs Assessment in Juvenile Justice**. April ๒๐๐๘ Youth Violence and Juvenile Justice ๖(๓): ๒๗๙-๒๙๔.

Criminal justice. (ม.ป.ป.). เข้าถึงได้จาก <https://criminal-justice.iresearchnet.com/system/offender-classification/๒/>

David Thornton. (๒๐๒๐). **Sexual offending and classification**. Aggression and Violent Behavior.

Devid Scott. (๒๐๑๖). **Failing Prisons: Carnage, Bloodbaths and Numbers of Prison Staff**, UK government's white paper Prison Safety and Reform, published ๓ November ๒๐๑๖.

Edward J. Latesssa and Brian Lovins. (๒๐๑๐). **the Role of Offender Risk Assessment: A Policy Maker Guide**. Victims & Offenders An International Journal of Evidence-based Research, Policy, and Practice Volume ๕.

Hsu, C.-I., Caputi, P., & Byrne, M. (๒๐๐๙). The Level of Service Inventory—Revised (LSI-R)A Useful Risk Assessment Measure for Australian Offenders? **Criminal Justice and Behavior - CRIM JUSTICE BEHAV**, ๓๖, ๗๒๘-๗๔๐. doi:๑๐.๑๑๗๗/๐๐๙๓๘๕๕๘๐๙๓๓๕๕๐๙

- Hugo S. GomesHugo S. GomesA. Costa MaiaA. Costa MaiaDavid P. Farrington. (๒๐๑๘). **Measuring offending: self-reports**. Official records, systematic observation and experimentation DOI: ๑๐.๑๐๘๐/๒๓๗๔๔๐๐๖.๒๐๑๘.๑๔๗๕๔๕๕
- James Austin, และ Patricia L. Hardyman. (ม.ป.ป.). **Objective Prison Classification: A Guide for Correctional Agencies**. เข้าถึงได้จาก <https://static.nicic.gov/Library/๐๑๙๓๑๙.pdf>
- James Elliott. Bender. (๑๙๘๓). **the relationship of offender classification to Overcrowding Alternatives**. Dissertation: M.S. Tennessee State University
- Jeremy F. MillsJeremy F. MillsDaryl G. KronerDaryl G. Kroner. (๒๐๐๕). **an Investigation Into the Relationship between Socially Desirable Responding and Offender Self-Report**. Psychological Services, ๒(๑): ๗๐-๘๐.
- Ministry of justice. (ม.ป.ป.). **Juvenile Classification Homes**. เข้าถึงได้จาก http://www.moj.go.jp/EN/kyousei๑/kyousei_kyousei๐๖.html
- Patricia Van Voorhis. (๒๐๐๙). **an overview of offender classification systems**. In P. Van Voorhis, M. Braswell, & D. Lester (Eds.), Correctional counseling and rehabilitation (p. ๑๓๓-๑๖๑). Anderson Publishing Co.
- R. KARL HANSON, และ J. R. HARRIS ANDREW. (Februay ๒๐๐๐). **Where should we intervene? Dynamic Predictors of Sexual Offence Recidivism**.
- Rok HacinRok Hacin. (๒๐๑๘). **Comparison of Self-Legitimacy of the Prison Staff and Prisoner's Perceptions of Prison Staff Legitimacy**. Doctoral study programme Criminal Justice and Security.
- Thomas H. Cohen, Bailey Pendergast, Scott Vanbenschoten. (๒๐๑๖). **Examining Overrides of Risk Classifications for Offenders on Federal Supervision**. Federal probation, ๘๐(๑): ๑๒-๒๑.
- Tony Ward and Ethan Carter. (๒๐๑๘). **the Classification of Offending and Crime Related Problems: A Functional Perspective**, Psychology Crime and Law
- Wagdy Loza, Amel Loza-Fanous. (๒๐๐๒). **the Effectiveness of the Self-Appraisal Questionnaire as an Offenders' Classification Measure**. Volume: ๑๗ issue: ๑, page(s): ๓-๑๓
- Walters, G. D. (๒๐๐๓). **Changes in outcome expectancies and criminal thinking following a brief course of psychoeducation**. Personality and Individual Differences, ๓๕(๓), ๖๙๑-๗๐๑.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก บทคัดย่อ/abstract

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันพบปัญหาในด้านกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดยังคงมีหลายประการ เช่น ปัญหาของการเก็บข้อมูลผู้กระทำผิดที่ยังไม่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างเหมาะสม บุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการจำแนกยังคงขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อกระบวนการจำแนกที่เหมาะสม หรือระยะเวลาในการจำแนกผู้กระทำผิดที่ควรเป็นไปอย่างเหมาะสม เป็นต้น โดยการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมภาษณ์ความคิดเห็นกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ราชทัณฑ์ หรือกรมคุมประพฤติ เป็นต้น และกลุ่มนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเกี่ยวกับระบบการจำแนกและประเมิน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยา จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์ เพื่อค้นหาแนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

โดยผลการศึกษาพบว่า คณะผู้วิจัยได้ค้นพบข้อเสนอในเรื่องของแนวทางการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด ที่จะนำไปทดลองใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน ๘ ประเด็น ได้แก่ (๑) การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) ในกระบวนการสอบถามประวัติของผู้ต้องขัง เพื่อแก้ปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่จำแนกที่มีสัดส่วนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง (๒) การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ เพื่อลดการซ้ำซ้อนในการบันทึกข้อมูลที่เจ้าหน้าที่จำแนกจะทำการบันทึกลงในกระดาษก่อนเมื่อสัมภาษณ์ผู้ต้องขังแรกเข้า (๓) การใช้เครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นแบบสอบถามโดยใช้การจำแนกแบบปรัวสัย (Objective Classification) เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้วิจารณญาณของเจ้าหน้าที่จำแนก โดยเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของแบบสอบถาม (๔) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification of Prisoners) (๕) การลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม (๖) การปรับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขังให้มีความละเอียดมากขึ้น (๗) การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน สำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน และ (๘) การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก เพื่อสะท้อนภาพสังคมภายนอกที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน การแก้ไขปัญหาและการให้คำปรึกษา ตลอดจนการวิจัยในเรื่องของระบบการจำแนกผู้กระทำผิดร่วมกันอีกด้วย นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้มีข้อเสนอแนะที่ทำให้เกิดการพัฒนาร่วมกันอีกด้วย ซึ่งก็คือ การเพิ่มปริมาณเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่สามารถส่งเสริมหรือมีส่วนช่วยให้การจำแนกผู้กระทำผิดมีความผิดมีการดำเนินงานอย่างรวดเร็วมากขึ้น และเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทในการจำแนกผู้กระทำผิดก็ควรที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยตรง เนื่องจากขั้นตอนดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จบในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างเจาะจง

คำสำคัญ: การกระทำผิดซ้ำ กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ

Abstract

There are still many problems in the offender classification process currently, such as the problem of collecting the information of offenders that have not been properly classified, Personnel lack of knowledge and skills that necessary for an appropriate classification process, or the periods of Identification, etc. The purpose of this research was to develop an efficient offender classification system. This is a qualitative research study, which uses a method of study, researching information from academic documents, focus group meeting, in-depth interviews And brainstorming seminars with specific target groups with officers from law enforcement organizations such as the police, prosecutors, officers from corrections or probation departments, etc. And also with the academic expert groups on classification and evaluation systems including specialists in criminology, psychology, social work or medicine to find operational guidelines that lead to the development of the offender classification process.

The researchers have found a proposal for guidelines to developing the offender classification process. To be used for testing with relevant organizations in ๘ issues including (๑) the inmates to answer questions by themselves (self-report) (๒) the use of helpers in prison in order to reduce duplication in recording when interviewing the first inmates. (๓) Using Objective Classification to avoid the discretion of the staff to classify by emphasizing the use of empirical data of the questionnaire. (๔) Re- classification of prisoners. (๕) shortening of time for proper identification of inmates (๖) adjustment of criteria used in risk assessment for prisoners to be more elaborate (๗) use of different classification processes together For inmates with differences and (๘) the presence of outsiders as part of the classification process. To enable the outside society to be a part in setting up a plan to solving and counseling. The researchers also made recommendations for development, which is to increase the number of tools or technologies that can be promoted to faster classification of offenders. And officers who play a role in identifying offenders should be able to perform their duties directly. This is because the process requires someone with knowledge and experience who has completed a specific relevant field.

Keywords: Recidivism, Offender classification system, Inmate characteristics classification

ภาคผนวก ข ข้อมูลการสรุปผลงานวิจัย

๑. ชื่อผลงาน/โครงการ (ภาษาไทย) : การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด
๒. ชื่อผลงาน/โครงการ (ภาษาอังกฤษ) : Development of an Offender Classification Process
๓. ชื่อ นามสกุล นักวิจัย (ภาษาไทย) : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุทธิดา ชวนวัน
อาจารย์ ดร.ศศิธร เดชพรหม
๔. ชื่อ นามสกุล นักวิจัย (ภาษาอังกฤษ) : Asst.Prof. Dr.Sutthida Chuanwan
Dr.Sasitorn Dechprom
๕. ที่อยู่ติดต่อได้ : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(ศูนย์ท่าพระจันทร์) ๒ ท่าพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ
๑๐๒๐๐
(ศูนย์รังสิต) ๔๔ ม.๑๘ ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง ปทุมธานี
๑๒๑๒๐
๖. ชื่อหน่วยงาน : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๗. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จ : ๒๕๖๓
๘. คำค้น keyword : การกระทำผิดซ้ำ กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด
การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ

๙. คำอธิบาย

การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการศึกษาค้นคว้าจาก โดยศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี ข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในประเทศและต่างประเทศ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับระบบการจำแนกผู้กระทำผิด สภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบการจำแนก เพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดโดยมีประสิทธิภาพ ประกอบกับการประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ในกลุ่ม นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ บุคลากรในการบวนการยุติธรรม ผู้เชี่ยวชาญ นักวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อแลกเปลี่ยนสภาพปัญหาเกี่ยวกับระบบการจำแนกผู้กระทำผิด โดยได้แนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดเพื่อให้มีประสิทธิภาพนั้น ในด้านวิธีการในการจำแนกผู้กระทำผิดทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำงานสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ต้องมีการส่งต่อข้อมูลกันได้เพื่อที่จะลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจำแนกให้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น มีการใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยเพื่อลดขั้นตอนการทำงานของเจ้าหน้าที่ ส่วนในด้านระยะเวลาในการจำแนก ควรมีการพิจารณาถึงความจำเป็นเชิงบุคคล และกำหนดระยะเวลาจำแนกและจำแนกซ้ำของผู้กระทำผิดแต่ละคน เพื่อช่วยให้การจำแนกมีประสิทธิภาพมากขึ้น และด้านผู้ทำการจำแนก อาจลองใช้บุคคลภายนอกบุคคลที่สามมาช่วยในบางกระบวนการ แต่เนื่องจากข้อจำกัดของงบประมาณที่มอบให้แต่ละหน่วยงานว่ามีจำกัด คณะผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะให้ลองให้ผู้ช่วยงานเจ้าหน้าที่ที่เป็นนักโทษชั้นต้นและกำลังจะพ้นโทษเข้ามาช่วยงานเท่าที่จะสามารถทำได้ และไม่ผิดต่อกฎระเบียบของแต่ละหน่วยงาน รวมไปถึงการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) บุคลากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษากับเครื่องมือการจำแนกและประเมิน ทั้งผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยา จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์ รวมถึงหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย รวมถึงนักวิจัย หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาเครื่องมือในการจำแนกผู้กระทำผิดจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนทั้งไทยและต่างประเทศ เพื่อทราบถึงสภาพปัญหาการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทย การนำเครื่องมือการจำแนกมาใช้ เครื่องมือและตัวชี้วัดในการจำแนกผู้กระทำผิดที่เหมาะสมเพื่อเป็นพื้นฐานในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด โดยสามารถสรุปตามประเด็นแนวคำถามเกี่ยวกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดเป็น ๑๑ ประเด็น ได้แก่ (๑) กระบวนการพัฒนาพหุติสนัยในเรือนจำไม่สามารถแก้ปัญหาได้จริงเนื่องจากอาจจะมีวิธีการไม่เหมาะสม กระบวนการจำแนกไม่มีความต่อเนื่อง แม้ว่าจะมีการจำแนกที่หลากหลายขั้นตอน จึงทำให้กระบวนการจำแนกไม่ได้ก่อให้เกิดการพัฒนาพหุติสนัยของผู้กระทำผิด มีผู้กระทำผิดเป็นจำนวนไม่น้อยที่กลับเข้ามาในเรือนจำเป็นผู้กระทำผิดซ้ำในหลายครั้ง (๒) หากมีกระบวนการจำแนกที่แตกต่างกันของผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก และกระทำผิดซ้ำ ในขั้นตอนตั้งแต่แรกจับจะช่วยให้การพัฒนาพหุติสนัยของผู้กระทำผิดได้ตรงจุดมากกว่า (๓) ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลพื้นฐาน (Information) ที่ระบุใครเป็นผู้กระทำผิดหรือไม่กระทำผิดซ้ำ ซึ่งทำให้ต้องใช้จำนวนผู้คุมความประพฤติครั้งละ ๒๐-๒๕ คน มาสัมภาษณ์และประเมินผู้ต้องขังที่เข้ามาใหม่ (๔) แนวคิด/ทฤษฎีที่สามารถนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทย เช่น ระบบ Cause way program ของประเทศไอร์แลนด์ Criminal Data Record ประเทศเยอรมัน การมีคณะกรรมการกลางเป็นคนกำหนดว่าข้อมูลแบบไหนที่ควรเก็บและให้ส่งข้อมูลไปยังหน่วยงานกลาง ของประเทศไหนไว้ และ The Korea Information System of Criminal Justice Services (KICS) ประเทศเกาหลี (๕) กระบวนการจำแนกผู้ต้องขัง ในขั้นตอนการจำแนกเพื่อแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่มนั้น ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะเป็นการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน ส่งผลต่อพหุติสนัยของผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ หากนำไปอยู่รวมกับผู้ที่มีความเสี่ยงในระดับสูง จะนำไปสู่การมีพหุติสนัยที่แย่ลงกว่าเดิม (๖) ควรมีการประเมินความเสี่ยงก่อนปล่อย เพราะจะนำไปสู่การลดการกระทำผิดซ้ำ (๗) ควรมีการบูรณาการระหว่างการใช้แบบประเมินความเสี่ยง และการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ประกอบกัน เพราะบางข้อคำถามไม่สามารถที่ใช้เครื่องมือที่เป็นแบบสอบถามอย่างเดียว จะต้องมีการใช้เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ด้วย (๘) ระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกนั้น เป็นการใช้เวลาค่อนข้างมากเกินไป เนื่องจากมีแบบสอบถามจำนวนหลายข้อ (๙) บุคลากรในการปฏิบัติหน้าที่ไม่เพียงพอ การดำเนินการจำแนกไม่มีความต่อเนื่องและตอบสนองไม่เท่าที่ควร ถึงจะมีกระบวนการอื่น ๆ ในการจำแนกผู้กระทำผิดแต่ไม่พบว่าส่งผลให้เกิดการพัฒนาพหุติสนัยของผู้กระทำผิดได้จริง และควรพิจารณาวิธีการศึกษาสายกับการทำงานหรือความเชี่ยวชาญเฉพาะบุคคลของเจ้าหน้าที่จำแนก (๑๐) จำนวนผู้ต้องขังที่ค่อนข้างแน่น

เสนอ สำนักงานกิจการยุติธรรม

โดย สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

มาก และมีแนวโน้มเพิ่มจำนวนขึ้นในทุก ๆ ปี ประกอบกับการมีเจ้าหน้าที่จำแนกเป็นจำนวนน้อย ส่งผลทำให้กระบวนการจำแนกไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร และกระบวนการจำแนกไม่นำไปสู่การพัฒนาพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขัง (๑๑) กระบวนการจำแนกจะไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร ตราบใดที่ยังมีปัญหาค้นคูก เมื่อปัจจุบันกฎหมายเน้นการลงโทษมากขึ้น ส่งผลทำให้จำนวนผู้ต้องขังมีมากขึ้น ทำให้กระบวนการจำแนกไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในเรื่องการประเมินความเสี่ยง เมื่อจำนวนผู้ต้องขังมีเป็นจำนวนมาก ทำให้เพิ่มภาระให้กับเจ้าหน้าที่จำแนกที่ต้องมาเก็บข้อมูล และประเมิน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความจริงใจ และความตั้งใจของเจ้าหน้าที่ด้วย และผ่านวิธีการทดลองใช้กระบวนการจำแนก (Tryout) โดยกระบวนการจำแนกต้องสอดคล้องกับการใช้เครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิด พบว่า การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (Self-Report) ใช้เวลาสั้นกว่าใช้เจ้าหน้าที่จำแนก แต่เหมาะสำหรับประชากรกลุ่มเฉพาะ เช่น มีการศึกษา อ่านออกเขียนได้ เพราะผู้กระทำผิดส่วนใหญ่ไม่สามารถตอบเองได้เพราะไม่เข้าใจข้อคำถาม และการให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำสามารถใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำในบางกระบวนการที่ไม่กระทบต่อกฎระเบียบของเรือนจำและจริยธรรมการวิจัยข้อมูลผู้ต้องขังในเรือนจำ อีกทั้งยังผ่านการสัมมนาเผยแพร่และระดมความคิดเห็น เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทางในการพิจารณาปรับปรุงกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาโครงการ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้ (๑) ความท้าทายของหน่วยงานราชทัณฑ์ ที่มีนักโทษล้นเรือนจำอันดับ ๖ ของโลก ซึ่งทุกวันนี้ก็เป็นเช่นนี้ ความท้าทายเกิดขึ้นจากปัจจัยที่ทำได้ในต่างประเทศ แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัด (๒) เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงนักโทษทุกคนได้ ระบบการฟื้นฟูแก้ไขจึงดำเนินการเป็นภาพรวมเป็นหลัก ในขณะที่ในแต่ละประเทศมีจำนวนเจ้าหน้าที่สอดคล้องกับจำนวนนักโทษเหมาะสม ทำให้มีเวลาเพียงพอต่อการหาสาเหตุแห่งการทำความผิดและแก้ไขเพื่อระงับการกระทำผิดซ้ำ (๓) แบบประเมินของราชทัณฑ์ มีอยู่ ๖-๗ แบบ ตลอดระยะเวลาคุมขัง จึงเกิดข้อสงสัยว่าจะเพิ่มแบบประเมินที่ ๘ ให้กับหน่วยงานกรมราชทัณฑ์หรือไม่ ซึ่งเป็นเพิ่มภาระงาน คณะผู้วิจัยควรพิจารณาว่าควรดำเนินการอย่างไรให้ข้อเสนอ เจ้าหน้าที่สามารถนำไปใช้และประโยชน์ด้วย จากการวิจัยดังกล่าวยังมีข้อดีอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและถ้านำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานจะสามารถทำนายผลผู้กระทำผิดที่เข้าสู่เรือนจำในวันแรกได้ ว่ามีความเสี่ยงสูงมากที่จะกระทำผิดซ้ำ รวมมีโปรแกรมที่จะบำบัดแก้ไขให้ตรงจุด และศาลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เช่นกันในการพิพากษาจำคุกโทษ แต่ยังมีข้อควรระวังที่คณะผู้วิจัยมีความพยายามที่จะ screen ผู้ที่มีความเสี่ยงสูงในการกระทำผิดซ้ำ เมื่อเราได้ออกมาแล้วผู้ที่เอาข้อมูลไปใช้ไม่ว่าจะเป็น ๓ กรมหรือศาล ควรจะมีการหลีกเลี่ยง process ในการติดตามของคนที่อยู่ในกลุ่มนี้ และมีข้อเสนอเพิ่มเติมหากได้ปัจจัยที่มีการกระทำผิดซ้ำไปแทรกในแบบประเมินของหน่วยงานเพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน (๔) จากแบบประเมินนี้ ปัจจัยที่ซ้ำซ้อน อาจจะต้องมิไว้เป็นส่วนกลางก่อน เพื่อไม่เป็นการซ้ำซ้อน (๕) การร่วมมือบูรณาการข้อมูลระหว่าง ๓ กรม ซึ่งการทำงานก็จะแม่นยำมากยิ่งขึ้น

(ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยประจำปี ๒๕๖๒)

ภาคผนวก ค ข้อมูลการวิจัยแบบ ๕ บรรทัด

๑. ชื่อผลงาน/โครงการ (ภาษาไทย) : การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด
๒. ชื่อผลงาน/โครงการ (ภาษาอังกฤษ) : Development of an Offender Classification Process
๓. ชื่อ นามสกุล นักวิจัย (ภาษาไทย) : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุทธิดา ชวนวัน
อาจารย์ ดร.ศศิธร เดชพรหม
๔. ชื่อ นามสกุล นักวิจัย (ภาษาอังกฤษ) : Asst.Prof. Dr.Sutthida Chuanwan
Dr. Sasitorn Dechprom
๕. ที่อยู่ติดต่อได้ : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
(ศูนย์ท่าพระจันทร์) ๒ ท่าพระจันทร์ เขตพระนคร กรุงเทพฯ
๑๐๒๐๐
(ศูนย์รังสิต) ๙๙ ม.๑๘ ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง ปทุมธานี
๑๒๑๒๐
๖. ชื่อหน่วยงาน : คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
๗. ปี พ.ศ. ที่ดำเนินการเสร็จ : ๒๕๖๓
๘. คำค้น keyword : การกระทำผิดซ้ำ กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด การจำแนก
ลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ

๙. คำอธิบาย

การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ โดยการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผ่านการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์ และการสนทนาระดมความคิดเห็น ซึ่งประโยชน์คาดว่าจะได้รับ คือ การมีระบบการจำแนกข้อมูลผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ และการวางแผนการบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดได้อย่างเหมาะสมตามลักษณะเฉพาะ

ภาคผนวก ง รายงานผลการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรมรายโครงการวิจัย

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไป

ชื่อโครงการวิจัย	: การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด
ชื่อนักวิจัย	: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุทธิดา ชวนวัน อาจารย์ ดร.ศศิธร เดชพรหม
หน่วยงาน	: คณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน	: ๑,๕๐๐,๐๐๐ บาท
ปีงบประมาณที่ได้รับการสนับสนุน	: ๒๕๖๒
วัน/เดือน/ปี ที่ดำเนินการวิจัยแล้วเสร็จ	: ๐๙/๐๙/๒๕๖๓
เป้าหมายดำเนินการ	: เพื่อพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ
พื้นที่การใช้ประโยชน์	: หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย ๓ หน่วยงาน

ส่วนที่ ๒ ผลการวิจัยและการนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม

๒.๑ การนำไปใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม (สามารถตอบได้มากกว่า ๑ มิติ)

☒ มิตินโยบาย หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ ความต้องการ หรือการนำข้อมูลและแนวทางแก้ไขซึ่งได้จากผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมมาใช้ประกอบการแก้ไขปัญหาสำคัญและปัญหาเร่งด่วนของประเทศในองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน

- ปัญหาสำคัญ/ปัญหาเร่งด่วนของประเทศ คือ อัตราการกระทำผิดซ้ำสูง โดยเฉพาะในคดียาเสพติด
- ชื่อองค์กร หรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ -
- ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (วัน/เดือน/ปี) -
- ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ) -
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน (โปรดให้คำอธิบายพร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ) -

แนบเอกสาร/ภาพประกอบ) -

☐ มิติวิชาการ หมายถึง การมีเอกสารแสดงถึงการอ้างอิง (Citations) บทความวิจัย ที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติ ซึ่งมี peer-review (โปรดแนบเอกสาร/หลักฐานอ้างอิง)

☐ มิติเชิงสังคม/ชุมชน หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ หรือความต้องการเข้ารับการถ่ายทอดความรู้ของชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กร (ไม่ใช่หน่วยงานต้นสังกัดของนักวิจัย/หน่วยงานให้ทุน) ที่แสดงให้เห็นถึงการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ และรูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ท้องถิ่น องค์กร

- ชื่อชุมชน ท้องถิ่น หรือองค์กร ที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
- ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (วัน/เดือน/ปี)
- ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ)
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อชุมชน ท้องถิ่น องค์กร (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ)

☐ มิติพาณิชย์ หมายถึง การมีเอกสารแสดงความสนใจ หรือความต้องการในการนำผลงานวิจัย สิ่งประดิษฐ์และนวัตกรรมไปพัฒนาปรับปรุง กระบวนการผลิตและจำหน่ายในภาคการผลิตและภาคอุตสาหกรรม

เสนอ สำนักงานกิจการยุติธรรม

โดย สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

- ภาคการผลิต/ภาคอุตสาหกรรม ที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์
- ช่วงเวลาที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (วัน/เดือน/ปี)
- ลักษณะการนำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบเอกสาร/ภาพประกอบ)
- การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อภาคการผลิตและภาคอุตสาหกรรม (โปรดให้คำอธิบาย พร้อมแนบ

เอกสาร/ภาพประกอบ

๒.๒ ทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากงานวิจัย โปรดระบุเดือน/ปี ที่ยื่นขอและได้รับ) -

๒.๓ ผู้ได้รับผลประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม (โปรดระบุหน่วยงาน บุคคล หรือพื้นที่ที่นำงานวิจัยไปใช้ประโยชน์)

หน่วยงานพัฒนาพหุตินิสัยในกระบวนการยุติธรรม ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน

๒.๔ ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานวิจัย (งานวิจัยที่แล้วเสร็จ)

☐ ไม่มีปัญหาและอุปสรรค

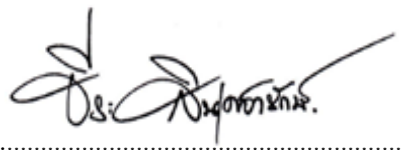
☒ มีปัญหาและอุปสรรค (โปรดระบุสาเหตุ)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-๑๙ ทำให้ไม่สามารถจัดประชุมร่วมและประสานงานในหลาย ๆ ขั้นตอนกับหน่วยงานได้ จึงเกิดความล่าช้าในการดำเนินงาน

๒.๕ ผลกระทบจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ (งานวิจัยที่แล้วเสร็จ)

☒ ไม่มีผลกระทบ

☐ มีผลกระทบ (โปรดระบุสาเหตุ)

ลงชื่อ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ สิ้นเดชารักษ์)

ตำแหน่ง.....หัวหน้าโครงการ.....

ภาคผนวก จ การสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๑

การสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) ครั้งที่ ๑ จัดขึ้นเมื่อวันจันทร์ที่ ๑๓ มกราคม พ.ศ.๒๕๖๓ เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๓๐ น. ณ ห้องประชุมวรรณไวยากรณ์ ตึกโดม ชั้น ๑ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมดังนี้

ผู้มาประชุม

- (๑) คุณสุวดี ไหลพืงทอง (นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม)
- (๒) คุณสุภัทรา आयวงค์ (นักวิชาการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม)
- (๓) คุณบุญมี ก้อนทอง (ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติกรมราชทัณฑ์)
- (๔) ดร.พงษ์ภินันท์ จันกลิ่น (หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติกรมราชทัณฑ์)
- (๕) คุณวิสิษฐ์ ทวีงาม (นักทัณฑวิทยาปฏิบัติ กองทัณฑปฏิบัติ)
- (๖) คุณลภัสกร จันทพา (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำกลางบางขวาง กรมราชทัณฑ์)
- (๗) คุณธนารัตน์ หัสการกิจ (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำพิเศษกรุงเทพ กรมราชทัณฑ์)
- (๘) คุณวิจิตรา ทองพาน (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๙) คุณสายลัดดา ธรรมลังกา (นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๐) คุณไตรพร ชิวโศภิชฐ (นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๑) คุณกุลธิดา เกียรติเจริญศิริ (พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ กองพัฒนาระบบสุขภาพเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๒) คุณภูษิต ดวงจันทร์ (นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๓) คุณเพ็ญภา พรหมมินทร์ (นักจิตวิทยาปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๔) คุณฉันทมัย ย่องลั่น (นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๕) คุณประไพพร เมธาภรณ์พงศ์ (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการควบคุมและสอดส่อง กรมคุมประพฤติ)
- (๑๖) คุณศิริพร เจริญธรากุล (พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติการ กรมคุมประพฤติ)
- (๑๗) คุณดวงเดือน พรวัฒนา (นักวิจัยสังคมศาสตร์ กรมคุมประพฤติ)
- (๑๘) คุณเบญญาภา ทองสัมฤทธิ์ (พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ กรมคุมประพฤติ)
- (๑๙) คุณไธนา สุระคำแหง (พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ กรมคุมประพฤติ)
- (๒๐) คุณไพที เชี่ยวชาญศิลป์ (พนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ)
- (๒๑) พ.ต.อ.หญิง ปานมณี นนทะโคตร (ผู้กำกับกลุ่มงานวิจัยฯ ๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)
- (๒๒) พ.ต.ต.เอกพล บุตรหอม (สารวัตรกลุ่มงานวิจัยประเมินผล ๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)
- (๒๓) คุณสุภาภรณ์ ช่วยนุกุล (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

(๒๔) คุณพรทิวา แยมอุทัย (ผู้อำนวยการส่วนประสานการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด
สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

(๒๕) ดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลฎีกา)

(๒๖) คุณวิพล กิตติศาสตร์ชัย (อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด)

(๒๗) รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ (อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรม)

(๒๘) พ.ต.ดร.ชวนันท์ เจนการ (อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรม)

(๒๙) รศ.พงษ์ภุชงค์ มงคลสินธุ์ (อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่
ปรึกษาโครงการฯ)

(๓๐) รศ.ดร.ปกป้อง ศรีสนิท (อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ปรึกษา
โครงการฯ)

(๓๑) รศ.ดร.ธีระ สนิเตจรักษ์ (อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หัวหน้าโครงการฯ)

(๓๒) ผศ.ดร.ศุภิตา ชนวนัน (อาจารย์ประจำสถาบันประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นักวิจัย
หลักโครงการฯ)

(๓๓) อาจารย์ ดร.ศศิธร เดชพรหม (อาจารย์พิเศษคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักวิจัยหลักโครงการฯ)

(๓๔) คุณรุ่งกมล โพธิสมบัติ (ผู้จัดการโครงการฯ)

(๓๕) คุณสุชาดา โพธิสิทธิ์ (ผู้ช่วยผู้จัดการและผู้ประสานงานโครงการฯ)

(๓๖) คุณรัตนภรณ์ ศรีแก้วดารา (ผู้ช่วยนักวิจัย)

(๓๗) คุณณณมล ธนวัชรกุล (ผู้ช่วยนักวิจัย)

(๓๘) คุณพิพัฒน์พงศ์ ไทธรรม (ผู้ช่วยนักวิจัย)

ผู้ไม่มาประชุม

(๑) คุณจุฑารัตน์ จินตกานนท์ (นักทัศนวิทยาเชี่ยวชาญ กองทัพบกปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์)

(๒) คุณเอกกมล ลวดลาย (นักทัศนวิทยาชำนาญการ กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์)

(๓) คุณมณวิภา อุดมสุข (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ทณฑสถานหญิงธนบุรี กรมราชทัณฑ์)

(๔) คุณวัชริน แม่นยำ (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็ก
และเยาวชน)

(๕) รศ.ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านอาชญาวิทยา)

ผู้เข้าร่วมประชุม

(๑) คุณยุคลธร เพ็ญโรจน์ (นักวิจัยสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนาทรัพยากรฯ)

ผู้เข้าร่วมการสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๑ ได้ให้ความคิดเห็นตลอดจนชี้แนะแนวทางการพัฒนาระบบ
จำแนกผู้กระทำผิด ดังนี้

ตาราง ๑ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๑ ต่อการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด

ลำดับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็น
๑	พ.ต.ต.ดร.ชวนัสร์ เจนการ (อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรม)	ควรมีการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการกระทำผิดซ้ำตั้งแต่ นักโทษเข้าเรือนจำเพราะเมื่ออยู่ในเรือนจำจะได้จัดให้มี โปรแกรมบำบัดในการลดปัจจัยเสี่ยงที่จะทำให้กระทำผิดซ้ำ ด้วย
๒	คุณสุภาภรณ์ ช้วนกุล (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด)	สำนักงาน ปปส. มิได้มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจำแนก ผู้กระทำผิด แต่อย่างไรก็ตาม หากพิจารณากระบวนการที่ สำนักงาน ปปส. มีการติดตามผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติดก็จะ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานอื่นได้เช่นกันคือ สำนักงาน ปปส. มีการติดตามผู้ผ่านการบำบัดยาเสพติด ๔-๗ ครั้ง ใน ๑ ปี นอกจากนี้ยังมีการทำงานร่วมกับชุมชนอีกด้วย โดยผู้ที่ผ่าน การบำบัดยาเสพติดมีทั้งที่ต้องโทษอยู่ในเรือนจำและผู้ที่ขอ เข้ารับการบำบัดด้วยตนเอง ซึ่งในปัจจุบันพบว่ามีปัญหาใน กลุ่มผู้ต้องขัง เนื่องจากเมื่อผู้ต้องขังผ่านการบำบัดแล้วถูก ปล่อยตัวออกจากเรือนจำจะมีกระบวนการส่งต่อจากเรือนจำ ไปยังเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องที่ที่ผู้ต้องขังจะไปอยู่อาศัย และ ผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านหรือผู้นำ ชุมชนเองก็ต้องให้ความร่วมมือ ให้ความช่วยเหลือ ตลอดจน ให้การดูแลไม่ให้ผู้ต้องขังกลับไปยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดอีก แต่ กระบวนการเหล่านี้ก็ไม่สามารถทำได้จนครบตลอดทั้ง กระบวนการ ซึ่งเป็นเหตุให้ผู้กระทำผิดกลับมากระทำผิดซ้ำ อีก
๓	คุณวิพล กิตติทัศนาศรัย (อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด)	ผู้กระทำผิดแต่ละคนก็มีสาเหตุที่กระทำผิดต่างกัน มาจาก สิ่งแวดล้อมที่ต่างกัน มีสถานะทางเศรษฐกิจที่ต่างกัน ดังนั้น กระบวนการจำแนกที่เหมือนกัน ระยะเวลาที่เหมือนกัน อาจ ทำให้การจัดกลุ่มหรือโปรแกรมบำบัดที่มาจากการจำแนกนั้น ไม่เหมาะสม และไม่มีประสิทธิภาพมากพอที่จะทำให้ผู้กระทำ ผิดคนนั้นไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก
๔	รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ (อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรม)	กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของกรมคุมประพฤติใน ประเทศสหรัฐอเมริกา มีความยืดหยุ่นสูงมาก แม้ว่าผล จากแบบประเมินจะเป็นอย่างไรก็ตาม แต่สุดท้ายแล้วผู้ที่ เกี่ยวข้องจะมีการประชุมกันแล้วพิจารณาถึงผลการจำแนก นั้น ซึ่งความเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เข้าร่วมประชุม นั้นสามารถพลิกผลการจำแนกได้เลย ดังนั้น ในประเทศไทย ควรมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาอยู่ในคณะกรรมการ พิจารณาผลการจำแนกเพื่อให้การจำแนกมีความถูกต้อง แม่นยำและน่าเชื่อถือมากขึ้น
๕	คุณภัสกร จันทเพา (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง)	ในกระบวนการจำแนกพบปัญหาคือ แบบจำแนกมีหลายฉบับ มีข้อคำถามมาก ทำให้ใช้เวลาจำแนกต่อผู้กระทำผิด ๑ คน มากตามไปด้วย และหากวันใดมีผู้กระทำผิดเข้าสู่เรือนจำมาก

ลำดับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็น
	เรือนจำกลางบางขวาง กรมราชทัณฑ์)	ก็จะทำให้เจ้าหน้าที่ใช้เวลาจำแนกนาน ผู้กระทำผิดบางคนก็ต้องถูกจำแนกในวันถัดไป นอกจากนี้การที่เจ้าหน้าที่จำแนกมีภาระงานมากกว่าการนั่งจำแนกผู้กระทำผิดยิ่งทำให้เจ้าหน้าที่จำแนกอาจทำงานได้ไม่เต็มที่เท่าที่ควร ประกอบกับเจ้าหน้าที่จำแนกมีจำนวนน้อยด้วย ตลอดจนการบันทึกข้อมูลผู้กระทำผิดที่ซับซ้อนที่จะต้องบันทึกข้อมูลลงแฟ้มประวัติและยังต้องบันทึกในระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งทำให้ยิ่งใช้เวลาในกระบวนการจำแนกมาก หากมีการลดความซ้ำซ้อนตรงนี้ได้ก็น่าจะเป็นผลดีมาก
๖	ดร.พงษ์ภินันท์ จันกลิ่น (หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์)	หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วยงานควรมีการส่งต่อและบูรณาการข้อมูลร่วมกัน ข้อมูลของผู้กระทำผิดควรจะถูกส่งต่อมาตั้งแต่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นผู้จับกุม แล้วส่งต่อมายังอัยการ ศาล มาที่กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจฯ เพื่อลดความบอบซ้ำของผู้กระทำผิดที่ต้องเจอคำถามแบบเดิมซ้ำ ๆ ต้องบันทึกข้อมูลส่วนตัวให้กับทุกหน่วยงาน ซึ่งแต่ละครั้งที่มีการบันทึกข้อมูลอาจได้ข้อมูลที่มีความจริงลดลงเรื่อย ๆ ก็เป็นไปได้ และที่สำคัญคือหากมีการบูรณาการข้อมูลกันได้จริงจะช่วยลดระยะเวลาในการจำแนกได้อย่างมาก
๗	คุณประไพพร เมธากรณพงศ์ (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการควบคุมและสอดส่อง กรมคุมประพฤติ)	หากมีการส่งต่อข้อมูลอย่างทั่วถึงกันก็จะทำให้กระบวนการทำงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น แม้ว่ากรมคุมคุมประพฤติจะรับกับศาลสังคมส่วนหนึ่ง และอีกส่วนหนึ่งจะรับกับกรมพินิจและกรมราชทัณฑ์ที่เป็นไปอย่างไม่ล่าช้ามากนัก ทว่ายังคงมีกรณีของกรมพินิจที่มีผู้กระทำผิดออกไปสู่ศูนย์บำบัดซึ่งจะมีการใช้ข้อมูลคนละชุดและรายละเอียดของข้อมูลที่แตกต่างกันซึ่งจะเป็นปัญหาด้านการจัดระบบข้อมูลได้โดยง่าย แต่หากมีการประสานงานภายในกระบวนการเดียวกันจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น
๘	คุณสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา)	ในกระบวนการจำแนกสิ่งที่สำคัญที่สุดคือการทำให้เจ้าหน้าที่จำแนกเห็นถึงความสำคัญของกระบวนการจำแนก การประสานงานและทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบของกระบวนการยุติธรรมทุกหน่วยงานและมีการแสดงรายละเอียดของข้อมูลให้เห็นอย่างชัดเจน โดยควรที่จะมีพื้นที่ส่วนกลางร่วมกันเพื่อบันทึกข้อมูลเพื่อให้ทั้งในต้นทางและปลายทางจะได้รับข้อมูลชุดเดียวกัน นอกจากนี้ควรมีบุคคลจากภายนอกองค์กรเข้าร่วมในกระบวนการจำแนกด้วยเพื่อให้ระบบมีการตรวจสอบติดตามหรือถูกประเมินเป็นระยะ ทั้งนี้จะอย่างไรเพื่อให้คนนอกเข้าไปตรวจสอบในสิ่งที่เจ้าหน้าที่จำแนกได้ดำเนินงาน ซึ่งเชื่อว่ามีคนที่พร้อมจะเข้ามาเป็นคนกลาง อาจเป็นชุมชน หรือนักวิชาการ และหากเจ้าหน้าที่จำแนกไม่เพียงพอ อาจจ้างบุคคลภายนอกเข้าไปช่วยได้หรือไม่ เช่น ในการบันทึกข้อมูลก็อาจให้บุคคลภายนอกมาช่วยในส่วนนี้ เป็นต้น

หมายเหตุ ผู้เข้าร่วมบางท่านก็ไม่ได้กล่าวถึงกระบวนการจำแนกจึงไม่ได้ใส่ความคิดเห็นลงในตารางนี้

ภาคผนวก ฉ การสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๒

การสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) ครั้งที่ ๒ จัดขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ ๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๕๖๓ เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๓๐ น. ณ ห้องประชุมสัญญา ธรรมศักดิ์ ตึกโดม ชั้น ๒ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ท่าพระจันทร์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมดังนี้

ผู้มาประชุม

(๑) คุณอุษา จันทลอย บุญเปี่ยม (ผู้อำนวยการกองนโยบายและประสานแผนกระบวนการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม)

(๒) คุณสุวดี ไหลพืงทอง (นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม)

(๓) สุภัทรา ปากสิทธิ์ วโรตม์ลิขิตต์ (นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม)

(๔) คุณบุญมี ก้อนทอง (ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์)

(๕) คุณภวิษฐ์ ทวีงาม (นักทัณฑวิทยาปฏิบัติ กองทัณฑปฏิบัติ)

(๖) คุณลภัสกร จันทพา (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำกลางบางขวาง กรมราชทัณฑ์)

(๗) คุณวิจิตรา ทองพาน (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานคดี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

(๘) คุณสายลัดดา ธรรมลังกา (นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

(๙) คุณศิริพร เจริญธรากุล (พนักงานคุมประพฤติปฏิบัติการ กรมคุมประพฤติ)

(๑๐) คุณเบญญาภา ทองสัมฤทธิ์ (พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ กรมคุมประพฤติ)

(๑๑) คุณไรรนา สุระคำแหง (พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ กรมคุมประพฤติ)

(๑๒) คุณไพที เชี่ยวชาญศิลป์ (พนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ)

(๑๓) พ.ต.อ.หญิง ปานมณี นนทะโคตร (ผู้กำกับกลุ่มงานวิจัยฯ ๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

(๑๔) พ.ต.ต.เอกพล บุตรหอม (สารวัตรกลุ่มงานวิจัยประเมินผล ๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)

(๑๕) คุณสุภาภรณ์ ช่วยนุกูล (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

(๑๖) ดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลฎีกา)

(๑๗) คุณวิพล กิตติศนาสรชัย (อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด)

(๑๘) รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ (อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรม)

(๑๙) รศ.พงษ์กฤษณ์ มงคลสินธุ์ (อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ปรึกษาโครงการฯ)

(๒๐) รศ.ดร.ปกป้อง ศรีสนิท (อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ปรึกษาโครงการฯ)

(๒๑) รศ.ดร.ธีระ สนิเตจรักษ์ (อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หัวหน้าโครงการฯ)

(๒๒) ผศ.ดร.ศุทธิดา ชนวนวัน (อาจารย์ประจำสถาบันประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นักวิจัยหลักโครงการฯ)

(๒๓) อาจารย์ ดร.ศศิธร เดชพรหม (อาจารย์พิเศษคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักวิจัยหลักโครงการฯ)

(๒๔) คุณรุ่งกมล โพธิสมบัติ (ผู้จัดการโครงการฯ)

(๒๕) คุณสุชาดา โพธิสิงห์ (ผู้ช่วยผู้จัดการและผู้ประสานงานโครงการฯ)

(๒๖) คุณรัตนภรณ์ ศรีแก้วดารา (ผู้ช่วยนักวิจัย)

ผู้ไม่มาประชุม

(๑) ดร.พงษ์ภินันท์ จันทน์ (หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์)

(๒) คุณไทรพร ชิวโคภิษฐ (นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

(๓) คุณกุลธิดา เกียรติเจริญศิริ (พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ กองพัฒนาระบบสุขภาพเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

(๔) คุณภูษิต ดวงจันทร์ (นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

(๕) คุณเพ็ญภา พรหมมินทร์ (นักจิตวิทยาปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

(๖) คุณธันยัมย์ ย่องลั่น (นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)

(๗) คุณประไพพร เมธภรณ์พงศ์ (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการควบคุมและสอดส่อง กรมคุมประพฤติ)

(๘) คุณพรทิวา แยมอุทัย (ผู้อำนวยการส่วนประสานการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัด สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)

ผู้เข้าร่วมประชุม

(๑) คุณกนกวรรณ อบเชย (ผู้ช่วยนักวิจัย)

(๒) คุณจิณนัฏ วังศวิทย์ (ผู้ช่วยนักวิจัย)

ผู้เข้าร่วมการสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๑ ได้ให้ความคิดเห็นตลอดจนชี้แนะแนวทางการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิด ดังนี้

ตาราง ๒ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสนทนาแบบกลุ่มครั้งที่ ๒ ต่อการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

ลำดับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็น
๑	คุณลัทธกร จันทเภา (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำกลางบางขวาง กรมราชทัณฑ์)	ที่เรือนจำกลางบางขวางตอนนี้ติดปัญหาเรื่องของเจ้าหน้าที่จำแนกไม่เพียงพอ มีแค่ ๓ คน ทำให้งานล้นมือ ปัญหาเรื่องความซ้ำซ้อนก็ยังมี ข้อเสนอที่จะให้ใช้กองนอกหรือนักโทษชั้นดีมาช่วยก็อาจจะติดปัญหาเรื่องการรักษาข้อมูลส่วนบุคคล ถ้านักโทษรู้เรื่องราวของกันและกันเกรงว่าจะทำให้เกิดปัญหาได้
๒	คุณสุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา)	การจำแนกผู้กระทำผิดจะทำให้มีประสิทธิภาพได้ จำเป็นต้องพึ่งพาการบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งในขณะนี้หลายฝ่ายก็มีความพยายามในการช่วยกันทำให้เกิดขึ้น ที่สำคัญที่สุดคือ ข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เปรียบเสมือนเป็นด่านแรก ข้อมูลต้องพร้อมส่งต่อ ต้องครบถ้วน หน่วยงานอื่นจะได้ใช้ข้อมูลเหล่านั้นได้ ซึ่งทราบว่าคณะวิจัยเองก็มีข้อเสนอแนะเช่นนี้ แต่การผลักดันให้เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ยากมากจริง ๆ แต่หากไม่มีใครเสนอแนะข้อเสนอนี้ไม่มีคนเริ่มไม่มีคนเห็นความสำคัญของการส่งต่อข้อมูล
๓	คุณวิพล กิตติทัศนาศรัย (อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด)	กระบวนการส่งต่อข้อมูลของต่างประเทศมีการเชื่อมต่อกันอย่างเป็นระบบทำให้สามารถจำแนกผู้กระทำผิดได้อย่างรวดเร็ว ต่างจากประเทศไทยที่เน้นการสัมภาษณ์ และเชื่อในคำตอบที่ผู้กระทำผิดตอบมา ซึ่งข้อเสนอที่บอกว่าให้ผู้กระทำผิดบันทึกข้อมูลด้วยตนเองไปเลยนั้นก็อาจจะช่วยลดความซ้ำของการจำแนกได้ แต่ต้องคำนึงถึงความเชื่อถือได้ของข้อมูลด้วย ผู้กระทำผิดในไทยอาจจะมึบริบทที่แตกต่างจากผู้กระทำผิดในต่างประเทศ
๔	คุณวิจิตรา ทองพาน (หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบงานคดี กรม พินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)	กรมพินิจฯ จะมีความแตกต่างจากอีก ๒ กรมค่อนข้างมาก เราเน้นเรื่องของการฟื้นฟูแก้ไข เพราะเชื่อว่าเด็กและเยาวชนยังสามารถกลับตัวกลับใจแล้ว กลายเป็นคนดีของสังคมได้ในอนาคต ดังนั้นในกระบวนการของกรมพินิจฯ ต้องการความละเอียดรอบคอบ ความเชื่อถือได้ เพื่อนำข้อมูลจากการจำแนกนั้นไปทำโปรแกรมฟื้นฟูต่อไป ดังนั้น กรมพินิจฯ จึงมีปัญหาในเรื่องของการทำงานที่ซ้ำซ้อนในการบันทึกข้อมูล แต่ในเรื่องการใช้เวลานั้นเห็นว่าไม่ได้มีปัญหาแต่อย่างใด ทั้งนี้ การให้บันทึกลงในระบบคอมพิวเตอร์รอบเดียวก็มีข้อจำกัดด้วยเช่นกัน บางข้อคำถามก็ไม่สามารถได้คำตอบจากเด็ก ณ ขณะนั้นเลยได้ ต้องสร้างความคุ้นเคย ความไว้วางใจก่อน มีข้อจำกัดตรงนี้
๕	พ.ต.อ.หญิง ปานมณี นนทะโคตร (ผู้กำกับกลุ่มงานวิจัยฯ ๓ สำนักงาน)	สำนักงานตำรวจแห่งชาติเองก็มีระบบ Crimes ที่ใช้บันทึกข้อมูลผู้กระทำผิดอยู่ หากต้องการข้อมูลก็พร้อมที่

ลำดับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็น
	ตำรวจแห่งชาติ)	จะให้ความร่วมมือ
๖	รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ (อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้าน การบริหารกระบวนการยุติธรรม)	กรมคุมประพฤติในประเทศไทยที่ได้ไปฝึกงานเมื่อนาน มาแล้ว มีการใช้บริษัทเอกชนในการเข้ามาช่วยแบ่งเบา ภาระเจ้าหน้าที่ อาจเป็นงานอื่นที่ไม่ต้องใช้ความ เชี่ยวชาญเฉพาะทางมากนัก เพราะฉะนั้นพนักงานคุม ประพฤติแต่ละตำแหน่งก็จะทำหน้าที่ของตัวเองได้อย่าง เต็มที่ ถ้าประเทศเราจะลองใช้แบบนั้นบ้างก็ถือเป็นอีก ตัวเลือกหนึ่ง เคยอ่านงานของต่างประเทศที่ว่า เมื่อทำ การจำแนกจะมีการใช้เครื่องจับเท็จเพื่อดูว่าผู้กระทำผิด โกหกหรือไม่ ดังนั้นความน่าเชื่อถือของข้อมูลจากการ จำแนกของเค้าน่าจะสูง ไม่แน่ว่าเราจะสามารถทำ เช่นนั้นได้หรือไม่ อีกข้อหนึ่งคือ ระยะเวลาในการจำแนก ที่เหมาะสมต้องใช้ข้อมูลจากหลาย ๆ อย่างมารวมกัน ถึงจะบอกว่าระยะเวลาไหนเหมาะสม ๓ เดือน ๖ เดือน แบบไหนดีกว่า หรือควรเป็น ๑ ปี ให้ทอดระยะเวลา ออกไปหน่อย เหมือนที่เคยคุยกันไปแล้วว่าต้องดูด้วยว่า ผู้กระทำผิดจะอยู่ในเรือนจำ จะถูกคุมประพฤติ หรือเด็ก และเยาวชนจะอยู่ที่ศูนย์ฝึกฯ เป็นระยะเวลานานเท่าใด ต้องกำหนดระยะเวลาให้เหมาะสมกับเวลาเหล่านี้ด้วย

หมายเหตุ ผู้เข้าร่วมบางท่านก็ไม่ได้กล่าวถึงกระบวนการจำแนกจึงไม่ได้ใส่ความคิดเห็นลงในตารางนี้

ภาคผนวก ข รายงานการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง

การจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง จัดขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๔ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๖๓ เวลา ๑๓.๐๐-๑๕.๓๐ น. ณ ห้องประชุมวายุภักษ์ ๒ โรงแรมเซ็นทรา บาย เซ็นทารา ศูนย์ราชการและคอนเวนชันเซ็นเตอร์แจ้งวัฒนะ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมดังนี้

ผู้มาประชุม

- (๑) คุณสุวดี ไหลพืงทอง (นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม)
- (๒) คุณสุภัทรา ปากสิทธิ์ วโรตม์สิกขิตต์ (นักวิชาการยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักงานกิจการยุติธรรม)
- (๓) คุณสุภัทรา आयวงค์ (นักวิชาการยุติธรรม สำนักงานกิจการยุติธรรม)
- (๔) คุณวิจิตรา ทองพาน (หัวหน้ากลุ่มระบบงานคดี สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๕) คุณสายลัดดา ธรรมลังกา (นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๖) คุณไตรพร ชิวโคธิษฐ (นักจิตวิทยาคลินิกชำนาญการ กองพัฒนาระบบงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๗) คุณโยธิน จารจุฑารัตน์ (หัวหน้าสถานแรกรับเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดปทุมธานี)
- (๘) คุณประไพพร เมธภรณ์พงศ์ (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการควบคุมและสอดส่อง กรมคุมประพฤติ)
- (๙) คุณดวงเดือน พรวัฒนา (นักวิจัยสังคม กรมคุมประพฤติ)
- (๑๐) คุณเบญญาภา ทองสัมฤทธิ์ (พนักงานคุมประพฤติชำนาญการพิเศษ กรมคุมประพฤติ)
- (๑๑) คุณไรรนา สุระคำแหง (พนักงานคุมประพฤติชำนาญการ กรมคุมประพฤติ)
- (๑๒) คุณไพที เชี่ยวชาญศิลป์ (พนักงานคุมประพฤติ กรมคุมประพฤติ)
- (๑๓) คุณวรภรณ์ นพณัฐวรพันธ์ (ผู้แทนจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนนทบุรี กรมคุมประพฤติ)
- (๑๔) คุณสุรัตน์วดี ธนาปิยงกูร (ผู้แทนจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนนทบุรี กรมคุมประพฤติ)
- (๑๕) คุณอชิพัฒน์ สุวรรณธนาภักย์ (ผู้แทนจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดปทุมธานี สาขาธัญบุรี กรมคุมประพฤติ)
- (๑๖) คุณสมเกียรติ เทพรัักษ์ (ผู้แทนจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดนครปฐม กรมคุมประพฤติ)
- (๑๗) คุณหทัยรัตน์ แจ่มนาค (ผู้แทนจากสำนักงานคุมประพฤติจังหวัดสมุทรปราการ)
- (๑๘) พ.ต.อ.หญิง ปานมณี นนทะโคตร (ผู้กำกับกลุ่มงานวิจัยฯ ๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)
- (๑๙) พ.ต.ต.เอกพล บุตรหอม (สารวัตรกลุ่มงานวิจัยประเมินผล ๓ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)
- (๒๐) คุณสุภาภรณ์ ช่วยนุกูล (นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)
- (๒๑) ดร.สุนทรียา เหมือนพะวงศ์ (ผู้ช่วยผู้พิพากษา ศาลฎีกา)
- (๒๒) คุณวิพล กิตติศนาสรชัย (อัยการประจำสำนักงานอัยการสูงสุด)
- (๒๓) รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ (อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารกระบวนการยุติธรรม)
- (๒๔) พ.ต.ต.ดร.ชวนันต์ เจนการ (อาจารย์ประจำวิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

(๒๕) รศ.ดร.วินัยกานต์ รุจิภักดิ์ (อาจารย์ประจำสาขาอาชญวิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล)

(๒๖) รศ.ดร.ปกป้อง ศรีสนิท (อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ที่ปรึกษาโครงการฯ)

(๒๗) รศ.ดร.ธีระ สนิเตจรักษ์ (อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ หัวหน้าโครงการฯ)

(๒๘) ผศ.ดร.ศุภิตา ชนวนัน (อาจารย์ประจำสถาบันประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นักวิจัยหลักโครงการฯ)

(๒๙) อาจารย์ ดร.ศศิธร เดชพรหม (อาจารย์ประจำวิทยาลัยพัฒนาศาสตร์ ป่วย อิงภากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักวิจัยหลักโครงการฯ)

(๓๐) อาจารย์วิชาญ กิตติรัตนพันธ์ (อาจารย์พิเศษคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักวิจัยหลักโครงการพัฒนาเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิด)

(๓๑) อาจารย์อัคนัย ขวัญอยู่ (อาจารย์ประจำคณะสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ นักวิจัยหลักโครงการพัฒนาเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิด)

(๓๒) คุณรุ่งกมล โพธิสมบัติ (ผู้จัดการโครงการฯ)

(๓๓) คุณสุชาดา โพธิสิงห์ (ผู้ช่วยผู้จัดการและผู้ประสานงานโครงการฯ)

(๓๔) คุณรัตนภรณ์ ศรีแก้วดารา (ผู้ช่วยนักวิจัย)

(๓๕) คุณกนกวรรณ อบเชย (ผู้ช่วยนักวิจัย)

(๓๖) คุณจิณณ์จัต วงศ์วิทยเวทย์ (ผู้ช่วยนักวิจัย)

(๓๗) คุณอมรรัตน์ อัสวชาติบุญ (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)

(๓๘) คุณกรกนก จิรสถิตพรพงศ์ (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)

(๓๙) คุณอิศริยา ใจเย็น (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)

(๔๐) คุณกวิตา ขาวสุด (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)

ผู้ไม่มาประชุม

(๑) คุณจุฑารัตน์ จินตกานนท์ (นักทัศนวิทยาเชี่ยวชาญ กองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์)

(๒) คุณบุญมี ก้อนทอง (ผู้อำนวยการกลุ่มงานส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์)

(๓) ดร.พงษ์ภินันท์ จันกลิ่น (หัวหน้าฝ่ายส่งเสริมการจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง กองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์)

(๔) คุณเอกกมล ลวดลาย (นักทัศนวิทยาชำนาญการ กองพัฒนาพฤตินิสัย กรมราชทัณฑ์)

(๕) คุณวิมล ทั่วงาม (นักทัศนวิทยาปฏิบัติ กองทัณฑปฏิบัติ กรมราชทัณฑ์)

(๖) คุณลภัสกร จันทพา (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำกลางบางขวาง กรมราชทัณฑ์)

(๗) คุณธนารัตน์ หัสการกิจ (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร กรมราชทัณฑ์)

(๘) คุณมณวิภา อุดมสุข (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ทณฑสถานหญิงธนบุรี กรมราชทัณฑ์)

(๙) คุณณรงค์ ดัชฎาวัต (หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำพิเศษธนบุรี กรมราชทัณฑ์)

(๑๐) หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง เรือนจำพิเศษมีนบุรี กรมราชทัณฑ์

- (๑๑) หัวหน้าฝ่ายจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง ทณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง กรมราชทัณฑ์
- (๑๒) นักจิตวิทยา ทณฑสถานโรงพยาบาลราชทัณฑ์ กรมราชทัณฑ์
- (๑๓) คุณวัชริน แม่ณย่า (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการพัฒนาเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๔) คุณกุลธิดา เกียรติเจริญศิริ (พยาบาลวิชาชีพปฏิบัติการ กองพัฒนาระบบสุขภาพเด็กและเยาวชน กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๕) คุณภูษิต ดวงจันทร์ (นักสังคมสงเคราะห์ชำนาญการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนชายบ้านกรุณา กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๖) คุณเพ็ญภา พรหมมินทร์ (นักจิตวิทยาปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๗) คุณธันยชัย ย่องลั่น (นักสังคมสงเคราะห์ปฏิบัติการ ศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชนหญิงบ้านปรานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)
- (๑๘) ผู้แทนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร
- (๑๙) ผู้แทนจากสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนจังหวัดนนทบุรี
- (๒๐) คุณพรทิวา แยมอุทัย (ผู้อำนวยการส่วนประสานการติดตามช่วยเหลือผู้ผ่านการบำบัดสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด)
- (๒๑) คุณจิราภรณ์ ชมบุญ (ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิด กรมสอบสวนคดีพิเศษ)
- (๒๒) รศ.ดร.จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย (อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
- (๒๓) ดร.นที จิตสว่าง (ที่ปรึกษาพิเศษ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย)
- (๒๔) อาจารย์ ดร.เสาวธาร โพธิ์กลัด (อาจารย์ประจำคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)

ผู้เข้าร่วมประชุม

- (๑) คุณอินทราณี ศรีบุญเรือง (ผู้ช่วยนักวิจัย)
- (๒) คุณปรีดา โพธิ์จันทร์ (ผู้ช่วยนักวิจัย)
- (๓) คุณพิพัฒน์พงศ์ โทธรรม (ผู้ช่วยนักวิจัย)
- (๔) คุณอินทรา ปรายวงศ์ (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)
- (๕) คุณณัฐวุฒิ ดินทุเกศิริ (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)
- (๖) คุณเอว วังวิไลวารินทร์ (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)
- (๗) คุณพรภาณุจัน ธาราศิริไพฑูรย์ (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)
- (๘) คุณกันตพงศ์ มาศจุฑาเศรษฐี (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)
- (๙) คุณนิสา สมุทรรัตน์ (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)
- (๑๐) คุณวิธวินทร์ รักวงษ์ (ผู้ช่วยนักวิจัยภาคสนาม)

การสัมมนาแบ่งเป็น ๓ ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ ๑ การรายงานผลการวิจัยโครงการพัฒนาเครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิด

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ สืบเดชารักษ์ กล่าวเปิดการประชุมสัมมนา โดยกล่าวถึงที่มาและวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัย คือ การพัฒนาเครื่องมือในการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำ เป็นโจทย์งานวิจัยจากชุดโครงการ ๕ กรอบ ๑๒ โจทย์ ที่ต้องการลดปัญหาการกระทำผิดซ้ำ เนื่องจากอัตราการกระทำผิดซ้ำของเด็กและผู้ใหญ่ที่อยู่ในความรับผิดชอบของหน่วยงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน นั้นมีแนวโน้มที่สูงขึ้น จึงเป็นที่มาของโครงการวิจัยที่ทางสำนักงานการวิจัยแห่งชาติหรือ วช. ให้การสนับสนุนผ่านทางสำนักงานกิจการยุติธรรม โดยมอบหมายให้ศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์รับผิดชอบ ซึ่งการจัดงานสัมมนาในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำเสนอผลการศึกษา และขอความเห็นตลอดจนข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษามีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศุทธิดา ชนวนัน และ อาจารย์ ดร.ศศิธร เดชพรหม นักวิจัยหลักในโครงการฯ กล่าวถึงผลการศึกษาโดยสรุปดังนี้

โครงการนี้เป็นโครงการที่ ๒ ต่อเนื่องจากการพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งเป็นการนำเครื่องมือมาใช้ในการกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งมีความพยายามทบทวนในส่วนต่าง ๆ ทั้งการทบทวนวรรณกรรมและข้อคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ/ตัวแทนหน่วยงาน รวมถึงบริบทกระบวนการปัจจุบันมาพิจารณาเพื่อสามารถพัฒนากระบวนการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งจากขั้นตอนการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น พบว่ามี ๘ ประเด็นในการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด คือ ๑) ให้ผู้กระทำผิดได้ตอบคำถามด้วยตนเอง (Self-report) ๒) ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่มาช่วยในการจัดเก็บข้อมูล ๓) วิธีการใช้เครื่องมือ/แบบสอบถามในการจำแนกผู้กระทำผิด ๔) การจำแนกซ้ำ (reclassification) ๕) ระยะเวลาในการจำแนกผู้กระทำผิดในแต่ละขั้นตอน ๖) เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงของผู้กระทำผิด ๗) การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน และ ๘) บุคคลภายนอกมีส่วนร่วมในการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งในทั้ง ๘ ประเด็นได้นำมาเรียงต่อกันว่ามีความเหมาะสมหรือไม่

จากประเด็นที่ ๑ จากการที่ให้ผู้กระทำผิดตอบคำถามด้วยตัวเอง จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าในกระบวนการนี้หน่วยงานกรมราชทัณฑ์ในต่างประเทศได้ดำเนินการโดยใช้แบบประเมิน/แบบสอบถามโดยไม่ใช้เจ้าหน้าที่ในการสัมภาษณ์ อีกทั้งยังช่วยในการทำนายผู้กระทำผิดซ้ำซึ่งจะโยงกับการพัฒนาเครื่องมือที่ได้นำเสนอไป และจากการดำเนินการในปัจจุบันที่ได้จากการศึกษาจากเจ้าหน้าที่แต่ละหน่วยงานซึ่งมีวิธีผสมผสานโดยใช้เครื่องมือโดยใช้เจ้าหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์และได้ข้อคิดเห็นจากเจ้าหน้าที่ คือ ถ้ามีความเป็นไปได้ที่มีการสัมภาษณ์โดยให้ผู้กระทำผิดตอบคำถามด้วยตนเองจะเป็นการดี แต่อาจจะเป็นไปได้ค่อนข้างยากเนื่องจากยังมีปัจจัยเรื่องการเชื่อใจผู้ต้องขังในการให้ข้อมูลที่เป็นเท็จ ซึ่งทั้งนี้คณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าผู้กระทำผิดในส่วนที่ให้ดำเนินการด้วยวิธีนี้ต้องเป็นผู้กระทำผิดเฉพาะ เช่น กลุ่มที่สามารถอ่านออกเขียนได้ รวมถึงกลุ่มอายุที่มีผลต่อการตอบคำถามหรือความเข้าใจต่อคำถาม อาจจะมีการเลือกสำหรับบุคคลที่สามารถทำได้ วิธีนี้ได้ โดยต้องประเมินเป็นรายบุคคล ประเด็นที่ ๒ การนำผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำมาร่วมในการจำแนก โดยจากการทบทวนวรรณกรรมของต่างประเทศพบว่ามีผู้ต้องโทษน้อยจึงไม่ได้มีการส่งเสริมในประเด็นนี้ แต่จากผู้ต้องโทษในประเทศไทยที่มีจำนวนมากเมื่อเทียบกับเจ้าหน้าที่จำแนก ซึ่งแน่นอนว่าเป็นภาระที่หนักแก่เจ้าหน้าที่จำแนก เพราะฉะนั้นจึงต้องมีความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่น ๆ มาช่วยในการจำแนก และจากการที่ได้สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่พบว่าสามารถมีบุคคลภายนอกมาช่วยในบางกระบวนการได้ สิ่งสำคัญคือความรู้ความสามารถ/ความเชี่ยวชาญของผู้ช่วยเหลือที่เข้ามาช่วยในกระบวนการนี้ ทั้งนี้ต้องมีการกำหนดคุณสมบัติให้ชัดเจนหรือในกระบวนการใด ประเด็นที่ ๓ ใช้เครื่องมือ/แบบสอบถามในการจำแนกผู้กระทำผิด จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่าการจำแนก objective หรือปริวิสัย ทำนายได้ดีกว่าการจำแนก

แบบการใช้วิจารณ์ของเจ้าหน้าที่จำแนก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้ ซึ่งการดำเนินการในปัจจุบันที่ ๓ หน่วยงานใช้วิธีการแบบผสมผสาน รวมทั้งข้อคิดเห็นจากผู้ทรงมีความเห็นในทางเดียวกัน และยังมีเรื่องของการสังเกตพฤติกรรมร่วมด้วย จึงควรเป็นวิธีการจำแนกด้วยใช้แบบสอบถามปรีวิสัย แทนอัตวิสัย อย่างไรก็ตามต้องขึ้นอยู่กับประสบการณ์ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่จำแนก ประเด็นที่ ๔ การจำแนกลักษณะผู้ต้องขัง จากการทบทวนวรรณกรรมต่างประเทศพบว่าประเทศส่วนใหญ่มีการจำแนกตั้งแต่แรกรับ และมีช่วงระหว่างทาง ซึ่งจะมีการจำแนกทุก ๆ ๖ เดือน หรือซึ่งให้ความสำคัญในด้านระยะเวลาที่เร่งด่วนเพื่อให้จำแนกได้ตรงตามคุณสมบัติที่เป็นอยู่หรือตรงตามที่ควรพัฒนาแก้ไข ซึ่งในการดำเนินการในปัจจุบัน กรมราชทัณฑ์มีการจำแนกซ้ำทุก ๆ ๖ เดือน-๑ ปี ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ต้องโทษนั่นเอง คณะผู้วิจัยนำเสนอให้มีการดำเนินการตามประเด็นนี้ ประเด็นที่ ๕ จากการที่ผู้กระทำผิดมีจำนวนมาก ฉะนั้นเวลาจึงเป็นส่วนที่สำคัญที่ควรกระชับ เป็นการลดขั้นตอนในการจำแนกเพื่อให้รวดเร็วมากยิ่งขึ้น โดยหน่วยงานได้ให้ความเห็นว่าควรได้รับการสนับสนุนการลดระยะเวลาที่เหมาะสม โดยใช้ระยะเวลาภายใน เดือนหลังจากการแรกรับ ซึ่งจากการเสนอของคณะผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีระยะเวลาในการจำแนกหลังแรกรับใน ๑-๒ วันทำการ หรือประมาณ ๔๘ ชั่วโมง หรือระยะเวลาในการประเมินความเสี่ยงควรมีระยะเวลาประมาณ ๕ วัน หลังจากแรกรับ และเรื่องระยะเวลาในการประเมินซ้ำควรใช้เวลา ๖๐-๙๐ วัน ซึ่งจาก try Out พบว่าสามารถนำเครื่องมือไปใช้ในระยะเวลา ๑-๕ ปีเท่านั้น และยังเพิ่มประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่จำแนกในการปฏิบัติหน้าที่ด้วย ประเด็นที่ ๖ เกณฑ์การประเมินความเสี่ยงจากต่างประเทศจะแบ่งเป็น ความเสี่ยงสูง ความเสี่ยงกลาง และความเสี่ยงต่ำ ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมควรมีการสร้างความรู้ความถี่การประเมินให้มากยิ่งขึ้น เพื่อที่จะพัฒนาพฤติกรรมและความเข้มข้นในการพัฒนาพฤติกรรมให้ละเอียดยิ่งขึ้น ซึ่งคณะผู้วิจัยเสนอเห็นควรมีการปรับ ๕ ระดับ ประเด็นที่ ๗ ควรมีการจำแนกที่ควรแตกต่างกัน เช่น เพศ พฤติกรรม การทำความผิด ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิและเจ้าหน้าที่จำแนกควรดูเรื่องการแบ่งระดับการควบคุมเพื่อพัฒนาพฤติกรรม โดยเสนอสร้างกระบวนการการจำแนกผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดซ้ำ และประเด็นให้บุคคลภายนอกเข้ามาในการจำแนก คือ ผู้มีสหวิชาชีพต่าง เช่น นักวิชาการ กฎหมาย แพทย์ นักจิตวิทยา ตำรวจ เพื่อมาเป็นการประเมินหรือเป็นผู้ให้คำปรึกษา โดยปัจจุบันมีการเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในฐานะจิตอาสาแต่ไม่ได้มีเข้ามาโดยส่วนรวมได้จริง นอกจากนี้ยังขอเสนอให้มีการใช้เทคโนโลยีในการจำแนกผู้กระทำผิดซึ่งยังเป็นข้อจำกัดอยู่

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระ สนิเตชารักษ์ กล่าวสรุปว่า จากข้อเสนอแนะทั้ง ๘ ประเด็นได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมและการสังเกตกระบวนการจำแนกของหน่วยงาน ซึ่งเห็นความสอดคล้องของกับต่างประเทศที่มีกระบวนการเช่นนี้อยู่ ซึ่งเป็นข้อเสนอแนะที่จะให้พิจารณาและให้ความเห็น

ช่วงที่ ๒ การแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการสัมมนา

ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาได้ให้ความคิดเห็นตลอดจนชี้แนะแนวทางการพัฒนาเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดและการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ดังนี้

ตาราง ๓ ความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมการประชุมสัมมนาการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

ลำดับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็น
๑	รศ.ดร.ศักดิ์ชัย เลิศพานิชพันธุ์ (อาจารย์พิเศษวิทยาลัยสห วิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)	ต้องขอชมเชยทีมคณะผู้วิจัยทำได้ดีมาก ต้องเหนื่อยยากพอสมควรเพราะปัญหาอุปสรรคค่อนข้างเยอะ โดยเรื่องการกรอกข้อมูลว่าสามารถออกมาได้เลยว่า Low Medium maximum ซึ่งอเมริกามีเรื่องของคำพิพากษาอย่างเปิดเผย ซึ่งประเทศไทยในเรื่องของการกพิพากษาคดีจะเป็นความลับ โดยศาลอเมริกาทะราบถึงคำพิพากษาการลงโทษ โดยจะทราบว่าโดนข้อหาอะไร มีประวัติอาชญากรรมเท่าไร หรือย้ายที่อยู่บ่อยไหม หรือประวัติยาเสพติด ซึ่งเมื่อลงข้อมูลเข้าไปจะมีตัวเลขออกมาเลยว่า คุณจะโดยจำคุกกี่ปี โดยเอกชนได้ทำฐานข้อมูลดังกล่าวจากที่ทางคณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเสนอการทนายเป็นสิ่งที่ดี ซึ่งมีแนวคิดทฤษฎีของปัจจัยที่ยังวัดหรือจำแนกเรื่องใดบ้าง ซึ่งการจำคุกความเสี่ยงที่มี ๒ รูปแบบ คือ ดูกระทำผิดซ้ำในอนาคต และดูกระทำผิดโดยมีแนวโน้มความรุนแรงว่ากระทำผิดที่สูงขึ้นหรือไม่ ซึ่งจำทำให้ผู้ที่ใช้งานได้ประโยชน์ และในส่วนของประเมินความเสี่ยงที่มีความเสี่ยงหลายกลุ่ม โดยมีความเสี่ยงสังคมโดยรวม ความเสี่ยงของผู้กระทำผิดซ้ำ ความเสี่ยงนักโทษด้วยกัน รวมถึงพนักงานที่ทำงานในกลุ่มพัฒนาพฤตินิสัย ที่หน่วยงานควรให้ข้อมูลกับคณะผู้วิจัย เพราะว่าเป็นเรื่องของกรวิจัยรวมทั้งหลายต้องเปิดเผยข้อมูล จำเป็น และจะเป็นประโยชน์ ซึ่งเสี่ยงทั้งเจ้าหน้าที่และผู้กระทำผิดด้วย แบบประเมินนี้มี ๕ ระดับ นั้นมีความเหมาะสม ส่วนการใช้วิธีการทำ Self-report เห็นว่าส่วนใหญ่ ๘๐% ควรให้เจ้าหน้าที่ช่วยเนื่องจากปัจจัยด้านการศึกษาที่เป็นปัญหา ซึ่งในต่างประเทศเจ้าหน้าที่จะต้องประเมินให้ เว้นแต่ผู้กระทำผิดมีการศึกษาสูงสามารถทำเอง ซึ่งมีจำนวนน้อย ซึ่งตามบริบทประเทศไทยอาจจะต้องให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ ซึ่งก็จะเป็นปัญหาต่อในเรื่องของความชำนาญในการประเมินที่ควรมีการอบรมมาก ส่วนเรื่องเวลาเห็นสมควร โดยเฉพาะ Reassessment ซึ่งโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๖ เดือนโดยประมาณ ซึ่งถ้า ๓-เดือนแรกจะยิ่งดีขึ้น เนื่องจากความเสียวเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยพฤติกรรม/จิตใจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่ง ๓-๖ เดือนก็มีความเหมาะสม ฉะนั้นต้องขอความร่วมมือจากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยในการให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวเพื่อเป็นประโยชน์มากยิ่งขึ้น
๒	พ.ต.ต.ดร.ชวนีสรณ์ เจนการ (อาจารย์ประจำวิทยาลัยสห วิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์)	จากโครงการพัฒนาเครื่องมือจำแนกทาง ๓ กรมมีทำมานานแล้ว ซึ่งเป็นปัญหาเนื่องจากไม่ได้ข้อสรุปและเรื่องของข้อมูล ซึ่งจากการทำเครื่องมือที่ทางคณะผู้วิจัยทราบตัวแปร x แต่ไม่ทราบ y ว่ากระทำผิดซ้ำอย่างไร ในงานชิ้นนี้วัดของกรมราชทัณฑ์ ๒-๓ ซึ่งจากประสบการณ์การทำงานร่วมกัน ๓ กรมทั้งกรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน ทางหน่วยงานสามารถให้เลขประจำตัว ๑๓ หลักได้ แต่งานชิ้นนี้ไม่ได้ ซึ่งเคยทำงานกระทำผิดซ้ำ แต่เป็นเลขคดีจากการสุ่มตัวอย่างโดยใช้เลขประจำตัว ๑๓ หลัก และไปค้นกับกองทะเบียนประวัติอาชญากรรมตำรวจ และจะได้ลักษณะการกระทำผิดซ้ำในรูปแบบของการโดนจับกุมซ้ำ ทั้งนี้เพื่อทราบตัวแปร Y ซึ่งทั้ง ๓ กรมให้ ซึ่งถ้าเป็นงานวิจัย หน่วยงานควรให้ข้อมูลกับงานวิจัยชุดนี้เหมือนกัน ประเทศไม่เคยทราบถึงอัตราการกระทำผิดซ้ำมีเท่าไร ทราบแค่จำคุกมาครั้งที่

เสนอ สำนักงานกิจการยุติธรรม

โดย สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ลำดับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็น
		๒ ๓ ๔ แล้ว ก็เลยมีโครงการเอาเลขประจำตัว ๑๓ หลักของวันออกและนำไปเช็คถัดไป ๓ ปี ตอนนั้นทำการศึกษาปี ๒๕๕๖ ก็เอาตัวเลขของปี ๒๕๕๒ ไปหา ๒๕๕๓-๒๕๕๕ ว่าในระหว่างมีการถูกจับกุมซ้ำหรือไม่ ซึ่งอาจจะเป็นทางออกของงานชิ้นนี้ และในส่วนการนำเสนอปัจจัยที่ต่างประเทศมี แต่ประเทศไทยไม่มี คิดว่าไม่ใช่เกี่ยวกับบริบททางสังคมของต่างประเทศ เพราะจะมีตัวชี้วัดเรื่องของพฤติกรรมต่อต้านสังคม ทศนคติดต่อการกระทำความผิด ส่วนใหญ่จะถูกประเมินโดยนักจิตวิทยาที่มีความเชี่ยวชาญโดยเฉพาะ คงต้องเป็นข้อเสนอในเรื่องของปัจจัยที่ค่อนข้างจะมีผล แต่ประเทศไทยนักจิตวิทยาก็จะประจำเรือนจำเลยซึ่งไม่มีความเชี่ยวชาญด้านนี้ก็จะไม่สามารถประเมินตัวชี้วัดในกลุ่มนี้ได้ ซึ่งก็จะเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย
๓	คุณประไพพร เมธารักษ์พงศ์ (ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านการควบคุมและสอดส่อง กรมคุมประพฤติ)	นियามการกระทำผิดซ้ำของคณะผู้วิจัยมีขอบเขตอย่างไร เพราะการกระทำผิดซ้ำคือการกลับเข้าสู่กรม ๓ กรมอย่างเดิมหรือว่าซ้ำเพราะเขาไปถูกจับที่กรมอื่น เช่นอาจเขาที่กรมคุมประพฤติแต่ไม่เข้าที่กรมพินิจฯ หรือกรมราชทัณฑ์ ฉะนั้นขอบเขตขนาดไหน ซึ่งอาจจะไม่กลับเข้าสู่เดิมตามนี้สามารถเช็คได้กับตำรวจ ซึ่งตำรวจจะตรวจให้หรือไม่ขึ้นอยู่กับภาระงาน ซึ่งถ้ากลับถึงเดิมที่กรมคุมประพฤติ ตัวเลขอาจจะไม่ real เพราะบางทีก็เข้าไปอยู่ที่ราชทัณฑ์ ซึ่งการให้ข้อมูลของหน่วยงานแก่ผู้วิจัย ผู้วิจัยต้องแจ้งความประสงค์ให้ชัดเจนว่าต้องการข้อมูลอะไร ตัวแปรต้นบางส่วนจะอยู่ในสำนวน ซึ่งมีข้อมูลจากที่คณะผู้วิจัยต้องการทราบ ซึ่งกรมคุมประพฤติมีการเก็บประวัติโดยใช้ คป.๑๑ ส่วน คป.๔ก ใช้ในขั้นตอนการสืบเสาะและพินิจ คป.๔ข ใช้ในการควบคุมและสอดส่องในการคุมความประพฤติเพื่อจัดระดับควบคุมและสอดส่อง รวมถึงการทำนายการกระทำผิดซ้ำและการจัดโปรแกรมเพื่อพัฒนา ส่วนในแบบของคณะผู้วิจัยที่สามารถวิเคราะห์ได้เร็วดีมาก ถ้า อ. ต้องการเก็บข้อมูลตรงนี้ต้องขอไปที่กรมแต่คณะผู้วิจัยต้องออกแบบให้ได้ก่อนว่าข้อมูลที่ต้องการคืออะไร เก็บในส่วนใด เพราะของกรมคุมประพฤตินั้นทั้งหมด ๓ กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มผู้ใหญ่ กลุ่มเด็ก และกลุ่มนักโทษที่พัก/ลดวันต้องโทษ ซึ่งแต่ละกลุ่มปัจจัยมีความแตกต่างกัน ส่วนเรื่องของการกระทำผิดซ้ำโดยซ้ำในกรมเองจะมีการเก็บข้อมูลอยู่แล้ว แต่ถ้าเช็ค DXC จะสามารถเช็คได้ทั้ง ๓ กรมซึ่งก็ต้องขออนุญาตกระทรวงโดยไม่พึ่งทางตำรวจ แต่ถ้าจะเช็คแบบแนวนอนต้องเช็คกับทางตำรวจ โดยการเช็คข้อมูลทั้ง ๓ กรมใน DXC จะใช้เลข ๑๓ หลัก ซึ่งมีการเชื่อมโยงกันอยู่
๔	รศ.ดร.วินันท์กานต์ รุจิภักดิ์ (อาจารย์ประจำสาขาอาชญาวิทยาและงานยุติธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล)	จากโครงการจำแนกผู้กระทำผิด จากคณะผู้วิจัยที่ดำเนินการจนมีผล out put ที่สามารถจำแนกความเสี่ยงกระทำผิดซ้ำเป็นประโยชน์มาก ข้อสังเกตคือการที่นำเครื่องมือมาใช้จะต้องดู Process ว่า valid หรือไม่ จากคณะผู้วิจัยที่เก็บข้อมูลจากกรมราชทัณฑ์ที่เก็บมา ๒,๐๐๐ ตัวอย่างซึ่งน่าจะเพียงพอ แต่ควรมีมีข้อมูลทางวิชาการหรือระเบียบวิธีที่ชัดเจนมารองรับการหาจำนวนตัวอย่างจากกลุ่มประชากรทั้งหมด ส่วนเรื่องของการปัจจัยจากการทบทวนปัจจุบันพบว่าเราศึกษา Risk factor มานาน แต่การกระทำผิดซ้ำก็ยังไม่ลด ซึ่งถ้าทางคณะผู้วิจัยสามารถติดต่อทางกรมเสนอให้ protect factor ที่ยังขาดที่เป็นปัจจัยอะไรที่เป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ให้คณะผู้วิจัย prove ให้ได้ว่าเครื่องมือ rely กับ valid แค่นั้นมีคุณภาพแค่ไหน ถ้าคณะผู้วิจัย prove ตรงนี้และราชทัณฑ์ไปใช้จะเป็น

เสนอ สำนักงานกิจการยุติธรรม

โดย สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ลำดับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็น
		ประโยชน์มากขึ้น เพราะจะสามารถ evaluate ได้ว่าก็เปอร์เซ็นต์ ซึ่งถ้าได้ข้อมูลจากกรมพินิจหรือกรมคุมประพฤติมาแล้วทำในแนวทางหรือ Process เดียวกันก็จะเป็นประโยชน์ทั้งสองกรมเช่นกัน ซึ่งผู้ใช้จะมั่นใจได้อย่างไรว่ามีคุณภาพ กรมพินิจจะมีตัว R&N ที่เป็นตัวข้อมูลซึ่งทำไมไม่ให้ข้อมูลกับทางคณะผู้วิจัย เพราะมีข้อมูลพร้อม ซึ่งทั้งนี้คณะผู้วิจัยต้อง prove ก่อน
๕	คุณโยธิน จารุจฑารัตน์ (หัวหน้าสถานแรกรับเด็กและเยาวชน สถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน จังหวัดปทุมธานี กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)	กรมพินิจ ขอชี้แจงกรมพินิจมีแบบประเมิน R&N และ FCBT ซึ่งเป็นแบบประเมินเดียวกัน ซึ่ง FCBT ถูกพัฒนามาจาก R&N ซึ่งทางกรมใช้ทั้งสองแบบ ซึ่งมีเรื่องการต่อต้านสังคมด้วย และมีทัศนคติต่อการกระทำผิดเทียบคู่ในการวางแผนการบำบัด มีข้อสงสัยเรื่องอายุการกระทำผิด จากที่กรมพินิจได้พัฒนาแบบ FCBT ที่ได้ทบทวนวรรณกรรม พบว่า อายุการกระทำผิดก็มีผลต่อการกระทำผิดเหมือนกัน ซึ่งข้อมูลได้จากต่างประเทศเช่นกัน ซึ่งไม่แน่ใจว่าต่างประเทศไม่มีในแบบจำแนกหรือไม่ ส่วนแบบจำแนกที่ทางคณะผู้วิจัยได้พัฒนาที่คิดมาเป็นเปอร์เซ็นต์ ซึ่งมองว่าเป็นนวัตกรรมรู้สึกดี ที่วิเคราะห์ออกมาเป็นตัวเลข แต่ถ้ามองในคะแนนที่ได้จากปัจจัยบางอย่างไม่สามารถเอาไปศึกษาต่อได้หรือไม่ อย่างไร และการมองตัวแปรที่สามารถมีการเปลี่ยนแปลงในอนาคตหรือไม่ ซึ่งจะสามารถมาใช้ในการประเมินซ้ำใหม่ ซึ่งหน่วยงานมีความพยายามพัฒนาเครื่องมือในการประเมินซ้ำ แต่ปัญหาคือหลายครั้งตัวแปรที่ปรากฏในการจำแนก เป็นตัวแปรกำลังกระทำผิดอยู่ ซึ่งถ้าเขายังอยู่ข้างในตัวแปรก็เหมือนเดิม จึงไม่สามารถประเมินซ้ำได้ ซึ่งถ้าทางคณะผู้วิจัยสามารถที่พัฒนาเครื่องมือแบบประเมินที่สามารถนำมาใช้ประเมินซ้ำได้ ประเมินตัวแปรที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ในขณะที่เขายังอยู่ข้างใน ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างมาก
๖	ผู้แทนคุณไตรพร ชิวโคภิษฐ์ (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน)	จากกระบวนการที่คณะผู้วิจัยมีการนำเสนอ กรมพินิจมีการทำไว้หมดแล้ว ไม่ว่าจะเป็นทีมสาย วันวิชาชีพที่จะเข้าร่วมประเมินเป็นระยะ หรือจะเป็นการประเมินภายใน ๗ วัน ๓๐ วัน รวมถึงการใช้เลข ๑๓ หลักในการเช็คการกระทำผิดซ้ำและการเช็คการกระทำผิดซ้ำในเด็กและเยาวชนถึง ๓ ปี เพราะฉะนั้นตัวข้อมูลหลาย ๆ อย่างได้พัฒนาตามระดับสากลทุกอย่างแล้ว ส่วนประเด็น antisocial/conduct disorder เรามี definition แล้ว และมีเครื่องมือประเมินเหล่านี้เช่นกัน ซึ่งเครื่องมือจะเน้นไปที่แนวโน้มปัญหาการกระทำผิดซ้ำ รวมถึงมีโปรแกรมที่จะปรับพฤติกรรมการแก้ปัญหาเหล่านี้ในเบื้องต้น รวมถึงมีแนวทางที่จะติดตามเด็กหลังจากปล่อยเช่นกัน ซึ่งปัญหาของทั้ง ๓ กรม มีการกระทำผิดซ้ำไม่เหมือนกัน เพราะฉะนั้นต้องมาระบุคำศัพท์ของการกระทำผิดซ้ำทั้ง ๓ กรมที่เก็บคนละแบบ ดังนั้นต้องมาดูว่าจะใช้คำศัพท์แบบไหน เพราะถ้าคำศัพท์ไม่ตรงกันเวลาการเก็บข้อมูลข้อมูลจะคลาดเคลื่อน ของกรมพินิจการกระทำผิดซ้ำของหน่วยงาน คือ เด็กที่ถูกตำรวจจับแล้วถือว่าผิดซ้ำแล้ว ซึ่งบางหน่วยก็จะระบุว่าผู้ที่เข้าสู่กระบวนการแล้วถึงทำผิดซ้ำ ซึ่งทางกรมพินิจจะกระทำผิดซ้ำโดยนับตั้งแต่เด็กถูกจับ
๗	คุณสุภาภรณ์ ช้วนกุล	จากการนำเสนอโมเดล ถ้าเป็นหน่วยงานทั้งสามกรมนำมาใช้แล้วมีตัวเลขเป็น

ลำดับ	ผู้ทรงคุณวุฒิ	ความคิดเห็น
	(นักวิเคราะห์นโยบายและแผน ชำนาญการ สำนักงาน คณะกรรมการป้องกันและ ปราบปรามยาเสพติด)	เปอร์เซ็นต์ควรที่จะมีกระบวนการและข้อเสนอแนะว่าเขายังขาดปัจจัยอะไรหรือ ควรส่งเสริมปัจจัยอะไรเข้าไป เหมือนที่ ปปส. ทำวิจัยเป็นตัวอย่างเทียบเคียงกัน และได้ผลมาแล้วคือได้ค่ามาตรฐานของการสร้างกลุ่มเด็ก คือเด็กเล็กตั้งแต่ ๑ คนจนถึงระดับเขตหรือมีการคีย์ข้อมูลส่วนตัวเข้าไป ก็จะสามารถทราบว่าเขา อ่อนหรือมีพลังด้านไหนที่อ่อน อันนี้ก็เหมือนกันปัจจัยแต่ละอย่างสามารถ คำนวณมาได้แล้ว แต่ไม่ทราบเลยว่าเมื่อรู้แล้วจะสามารถทำอะไร หรือ กระบวนการที่ทราบแล้วควรมีกระบวนการใดที่ทั้ง ๓ กรมจะไปช่วยแก้ไขเขา ควรมีการดำเนินการต่อหรือข้อเสนอแนะอย่างไร
๘	คุณอชิพัฒน์ สุวรรณธนาภักย์ (ผู้แทนจากสำนักงานคุม ประพฤติจังหวัดปทุมธานี สาขาธัญบุรี)	อยากจะสะท้อนของผู้ปฏิบัติ การใช้แนวทางการจำแนกประโยชน์ในการ ปฏิบัติงาน ซึ่งในภาวะที่หน่วยงานขาดอัตรากำลัง ซึ่งเห็นด้วยกับการที่ทำ ออกมาเป็นเปอร์เซ็นต์ แต่ในส่วนที่แรกรับเข้ามาในการที่จะจำแนกภายใน ๕ นาที ข้อมูลอาจไม่มีจำนวนมาก ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติได้จะมีการจำแนก เพราะในส่วนระยะเวลาการใช้เครื่องให้ผู้ปฏิบัติควรอธิบายให้ผู้ปฏิบัติที่ทำแบบ ประเมินเข้าใจแบบประเมินด้วยไม่ใช่ทำเป็นลายลักษณ์อักษร
๙	คุณสุนทรียา เหมือนพะวงศ์	ถ้ามองปัจจัยในด้านหัวข้อ ยกตัวอย่างของต่างประเทศจะเป็นเรื่องความเป็นคน ผิด ถ้ามองประเทศไทยก็คือคนจน พยายามนานมากที่จะเข้าใจปัญหาเขา แบบหนึ่งของประเทศเราแบบหนึ่ง ถ้าพูดตรง ๆ คือ identity กับ one ability ซึ่งทำให้ one ability มีความละเอียด ซึ่งคนในกระบวนการยุติธรรมหรือ แม้กระทั่ง พม. อาจจะเห็นแค่ ๓-๔ อย่างอาจจะเห็นแค่อายุ เพศ ความพิการ แต่ ในความเป็นจริงเช่น คนไร้สัญชาติ ไม่มีเลขบัตร ไม่ได้หมายถึงว่ารายงานนี้ต้อง ไปเอะเขินขนาดนั้น แต่อยากให้เหมือนมีแนวทางแบบนี้ one ability มีความ ประปรายที่หลากหลายมาก ซึ่งอาจจะไม่ได้มีแค่ตรงนี้แต่อาจจะให้เลือกว่า เป็น ๕ ข้อ ๑๐ ข้อ ตรงนี้ทำอย่างไรให้การเรียนรู้เรื่องนี้เร็วขึ้น ซึ่งงานของ คณะผู้วิจัยอาจต้องไปเปิดหรือเพิ่มในรายละเอียดซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์ ในเชิง ปัจจัยที่จะทำให้ครบ คงไม่ครบเพราะจะมีปัญหาตามมา ซึ่งทางศาลเคยทำ ร่วมกันกรมพินิจสถาบันวิจัยพีฯ ซึ่งเห็นได้เลยว่าหลังจากการทำรายงานใหม่ มันดีขึ้นมีรายละเอียดมาก พอไปสู่ผู้ปฏิบัติคือใครคนสร้างเรื่องกับคนวินิจฉัย รวมถึงอัยการ ทำอย่างไรที่วินิจฉัยแล้วศาลเข้าใจ คือทำอย่างไรให้ผู้สร้าง เครื่องมือ ผู้ใช้เครื่องมือ และผู้วินิจฉัยได้เห็นเรื่องเดียวกันและให้น้ำหนักที่ เหมือนกัน ทำอย่างไรให้สะท้อนและตอบโจทย์นิติรัฐ และเรื่องคำพิพากษาที่ ตัดสินแล้วที่ส่งต่อไปหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยแล้ว คำพิพากษาต้องเป็นอีกตัว หรือไม่ที่จะไปเพิ่มในรายงานการประเมิน ซึ่งทำอย่างไรให้ไปทั้งกระบวนการ สรุปถ้าศาลมีแบบประเมินความเสี่ยงแล้วไม่ถูกส่งต่อหน่วยงานอื่น แล้วจะเป็น ประโยชน์อย่างไรไปที่หน่วยพัฒนาพฤตินิสัย ซึ่งการพัฒนาระบบเป็นปัญหาใหญ่ ที่ต้องได้รับความร่วมมือในหน่วยงานเช่นกัน

หมายเหตุ ผู้เข้าร่วมบางท่านก็ไม่ได้แสดงความเห็นต่อเครื่องมือการจำแนกจึงไม่ได้ใส่ความคิดเห็นลงในตารางนี้

ช่วงที่ ๓ สรุปการสัมมนา

เสนอ สำนักงานกิจการยุติธรรม
โดย สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

รองศาสตราจารย์ ดร.ปกป้อง ศรีสนิท ที่ปรึกษาโครงการกล่าวสรุปการสัมมนาดังนี้ (๑) ความท้าทายของหน่วยงานราชทัณฑ์ ที่มีนักโทษล้นเรือนจำอันดับ ๖ ของโลก ซึ่งทุกวันนี้ก็เป็นเช่นนี้ ความท้าทายเกิดขึ้นจากปัจจัยที่ทำได้ในต่างประเทศ แต่ประเทศไทยมีข้อจำกัด (๒) เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ ซึ่งไม่สามารถเข้าถึงนักโทษทุกคนได้ ระบบการฟื้นฟูแก้ไขจึงดำเนินการเป็นภาพรวมเป็นหลัก ในขณะที่ต่างประเทศมีจำนวนเจ้าหน้าที่สอดคล้องกับจำนวนนักโทษเหมาะสม ทำให้มีเวลาเพียงพอต่อการหาสาเหตุแห่งการทำความผิดและแก้ไขเพื่อระงับการกระทำผิดซ้ำ (๓) แบบประเมินของราชทัณฑ์ มีอยู่ ๖-๗ แบบ ตลอดระยะเวลาคุมขัง จึงเกิดข้อสงสัยว่าจะเพิ่มแบบประเมินที่ ๘ ให้กับหน่วยงานกรมราชทัณฑ์หรือไม่ ซึ่งเป็นเพิ่มภาระงาน คณะผู้วิจัยควรพิจารณาว่าควรดำเนินการอย่างไรให้ข้อเสนอ เจ้าหน้าที่สามารถนำไปใช้และประโยชน์ด้วย จากการวิจัยดังกล่าวยังมีข้อดีอย่างมากในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและถ้านำไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ หน่วยงานจะสามารถทำนายผลผู้กระทำผิดที่เข้าสู่เรือนจำในวันแรกได้ ว่ามีความเสี่ยงสูงมากที่จะกระทำผิดซ้ำ รวมถึงโปรแกรมที่จะบำบัดแก้ไขให้ตรงจุด และศาลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้เช่นกันในการพิพากษาจำนวนโทษ แต่ยังมีข้อควรระวังที่คณะผู้วิจัยมีความพยายามที่จะ screen ออกมาผู้ที่มีความเสี่ยงสูงในการกระทำผิดซ้ำ เมื่อเราได้ออกมาแล้วผู้ที่เอาข้อมูลไปใช้ไม่ว่าจะเป็น ๓ กรมหรือศาล ควรจะมีการหลีกเลี่ยง process ในการตีตราซ้ำของคนที่อยู่ในกลุ่มพวกนี้ และมีข้อเสนอเพิ่มเติมหากได้ปัจจัยที่มีการกระทำผิดซ้ำไปแทรกในแบบประเมินของหน่วยงานเพื่อไม่เป็นการเพิ่มภาระงาน (๔) จากแบบประเมินมีปัจจัยที่ซ้ำซ้อน อาจจะต้องมีไว้เป็นส่วนกลางก่อน เพื่อไม่เป็นการซ้ำซ้อน (๕) การร่วมมือบูรณาการข้อมูลระหว่าง ๓ กรม ซึ่งการทำนายก็จะแม่นยำมากยิ่งขึ้น

ภาคผนวก ข บทความสำหรับเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ

การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันพบปัญหาในด้านกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดยังคงมีหลายประการ เช่น ปัญหาของการเรื่องการเก็บข้อมูลผู้กระทำผิดที่ยังไม่มีการตรวจสอบข้อเท็จจริงอย่างเหมาะสม บุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการจำแนกยังคงขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อกระบวนการจำแนกที่เหมาะสม หรือระยะเวลาในการจำแนกผู้กระทำผิดที่ควรเป็นไปอย่างเหมาะสม เป็นต้น โดยการศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด” มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ โดยเป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งใช้วิธีการศึกษาการค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารวิชาการ การประชุมกลุ่มย่อย การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสัมมนาระดมความคิดเห็นกับกลุ่มเป้าหมายที่ได้กำหนดเอาไว้ ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ราชทัณฑ์ หรือกรมคุมประพฤติ เป็นต้น และกลุ่มนักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษากับระบบการจำแนกและประเมิน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีววิทยา จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์ เพื่อค้นหาแนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด

โดยผลการศึกษาพบว่า คณะผู้วิจัยได้ค้นพบข้อเสนอในเรื่องของแนวทางการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด ที่จะนำไปทดลองใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใน ๘ ประเด็น ได้แก่ (๑) การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) ในกระบวนการสอบถามประวัติของผู้ต้องขัง เพื่อแก้ปัญหาจำนวนเจ้าหน้าที่จำแนกที่มีสัดส่วนไม่เพียงพอกับจำนวนผู้ต้องขัง (๒) การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำ เพื่อลดการซ้ำซ้อนในการบันทึกข้อมูลที่เจ้าหน้าที่จำแนกจะใช้การบันทึกลงในกระดาษก่อนเมื่อสัมภาษณ์ผู้ต้องขังแรกเข้า (๓) การใช้เครื่องมือจำแนกผู้กระทำผิดที่เป็นแบบสอบถามโดยใช้การจำแนกแบบปรีวิสัย (Objective Classification) เพื่อหลีกเลี่ยงการใช้วิจารณ์ญาณของเจ้าหน้าที่จำแนก โดยเน้นการใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์ของแบบสอบถาม (๔) การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification of Prisoners) (๕) การลดระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขังอย่างเหมาะสม (๖) การปรับเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขังให้มีความละเอียดมากขึ้น (๗) การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกัน สำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน และ (๘) การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก เพื่อสะท้อนภาพสังคมภายนอกที่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน การแก้ไขปัญหาและการให้คำปรึกษา ตลอดจนการวิจัยในเรื่องของระบบการจำแนกผู้กระทำผิดร่วมกันอีกด้วย นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้มีข้อเสนอแนะที่ทำให้เกิดการพัฒนาอีกด้วย ซึ่งก็คือ การเพิ่มปริมาณเครื่องมือหรือเทคโนโลยีที่สามารถส่งเสริมหรือมีส่วนช่วยให้การจำแนกผู้กระทำผิดมีความผิดมีการดำเนินงานอย่างรวดเร็วมากขึ้น และเจ้าหน้าที่ที่มีบทบาทในการจำแนกผู้กระทำผิดก็ควรที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเองโดยตรง เนื่องจากขั้นตอนดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้และประสบการณ์หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญที่จบในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องอย่างเจาะจง

คำสำคัญ: การกระทำผิดซ้ำ กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ

Abstract

There are still many problems in the offender classification process currently, such as the problem of collecting the information of offenders that have not been properly classified, Personnel lack of knowledge and skills that necessary for an appropriate classification process, or the periods of Identification, etc. The purpose of this research was to develop an efficient offender classification system. This is a qualitative research study, which uses a method of study, researching information from academic documents, focus group meeting, in-depth interviews And brainstorming seminars with specific target groups with officers from law enforcement organizations such as the police, prosecutors, officers from corrections or probation departments, etc. And also with the academic expert groups on classification and evaluation systems including specialists in criminology, psychology, social work or medicine to find operational guidelines that lead to the development of the offender classification process.

The researchers have found a proposal for guidelines to developing the offender classification process. To be used for testing with relevant organizations in ๘ issues including (๑) the inmates to answer questions by themselves (self-report) (๒) the use of helpers in prison in order to reduce duplication in recording when interviewing the first inmates. (๓) Using Objective Classification to avoid the discretion of the staff to classify by emphasizing the use of empirical data of the questionnaire. (๔) Re- classification of prisoners. (๕) shortening of time for proper identification of inmates (๖) adjustment of criteria used in risk assessment for prisoners to be more elaborate (๗) use of different classification processes together For inmates with differences and (๘) the presence of outsiders as part of the classification process. To enable the outside society to be a part in setting up a plan to solving and counseling. The researchers also made recommendations for development, which is to increase the number of tools or technologies that can be promoted to faster classification of offenders. And officers who play a role in identifying offenders should be able to perform their duties directly. This is because the process requires someone with knowledge and experience who has completed a specific relevant field.

Keywords: Recidivism, Offender classification system, Inmate characteristics classification

ความสำคัญและที่มาของปัญหา

ผู้กระทำความผิดหรือบุคคลที่เข้าสู่ระบบการพัฒนาพฤตินิสัยภายใต้กระบวนการยุติธรรมในปัจจุบันนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และในขณะเดียวกันยังพบว่า ผู้ต้องขังที่ได้รับการปล่อยตัวกลับมามีการกระทำผิดซ้ำอีก โดยเฉพาะผู้กระทำผิดที่เกี่ยวข้องกับคดียาเสพติดนั้นเมื่อตราการกลับมามีการกระทำผิดซ้ำมากกว่าผู้กระทำผิดในคดีอื่น คิดเป็นร้อยละ ๖๒.๔๓ ของผู้กระทำผิดซ้ำทั้งหมด ด้วยเหตุนี้ การพัฒนาระบบการจำแนกและการวางแผนบำบัดฟื้นฟูกลุ่มผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดจึงมีความจำเป็นและสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพิจารณาเพื่อเตรียมความพร้อมในการพัฒนาพฤตินิสัยให้กับกลุ่มผู้กระทำความผิดในคดียาเสพติดได้อย่างเหมาะสมกับสภาพปัญหาและลักษณะคดีความผิดที่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรม

โดยกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดของหน่วยงานด้านการพัฒนาพฤตินิสัย กระบวนการยุติธรรมประกอบด้วยกระบวนการดำเนินการต่าง ๆ ที่สำคัญอยู่ ๓ ประการ ได้แก่ การจำแนกผู้กระทำผิด การวางแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟู และการติดตามและสงเคราะห์ภายหลังปล่อยตัว ซึ่งการจำแนกผู้กระทำผิดนั้นถือเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การกำหนดประเภทผู้กระทำผิด จากนั้นจึงเข้าสู่ขั้นตอนของการวางแผนการแก้ไขบำบัดฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวตามลำดับ โดยกระบวนการดังกล่าวนี้เป็นไปเพื่อให้ผู้กระทำผิดสามารถปรับปรุงและแก้ไขพฤติกรรมให้สามารถกลับไปดำรงชีวิตภายหลังพ้นโทษได้อย่างยั่งยืนและไม่กลับมามีการกระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน และกรมคุมประพฤติ ควรที่จะมีการจำแนกผู้ต้องขังซ้ำ (reclassify) อย่างสม่ำเสมอ ผ่านการประเมินซ้ำทุก ๓ เดือน หรือทุก ๖ เดือน เพื่อทบทวนพฤติกรรมของผู้กระทำผิดแล้วนำมาพิจารณาปรับเปลี่ยนแผนการแก้ไขฟื้นฟูพฤติกรรมต่อไป

อย่างไรก็ตาม ระบบการจำแนกผู้กระทำผิดนั้นยังมีข้อจำกัดบางประการในจำแนกผู้กระทำความผิด เช่น การจัดเก็บหรือการส่งต่อข้อมูลในระหว่างหน่วยยังขาดความเป็นระบบ จนส่งผลให้แนวทางการบำบัดฟื้นฟูหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควร และการที่บุคลากรผู้ทำหน้าที่ในการจำแนกยังขาดความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อการจำแนกผู้กระทำผิด หรือช่วงเวลาที่ใช้ในการจำแนกผู้กระทำผิดยังเป็นไปอย่างไม่เหมาะสม ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวไม่สามารถตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดเมื่อต้องเข้าสู่เรือนจำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ฉะนั้น การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด โดยเฉพาะผู้กระทำผิดในคดียาเสพติดจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่จะต้องจัดกลุ่มหรือหาสาเหตุของการกระทำผิดได้อย่างแท้จริงเพื่อการวางแผนและนำไปสู่กระบวนการบำบัดแก้ไขฟื้นฟูและวางแผนเตรียมความพร้อมก่อนปล่อยตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ และส่งผลให้ผู้กระทำผิดไม่หวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีก

วัตถุประสงค์การวิจัย

- ๑) เพื่อพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดที่มีประสิทธิภาพ

วิธีการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการศึกษา ดังนี้

- ๑) ศึกษาและทบทวนวรรณกรรม ด้วยวิธีการวิจัยเอกสาร (Documentary Research)
- ๒) การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) จำนวน ๒ ครั้ง โดยแบ่งเป็นกลุ่มของผู้ปฏิบัติงานและกลุ่มผู้เชี่ยวชาญในพื้นที่กรุงเทพมหานครหรือปริมณฑล

๓) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) บุคลากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษเกี่ยวกับเครื่องมือการจำแนกและประเมินผู้เชี่ยวชาญด้านอาชีวศึกษา จิตวิทยา หรือสังคมสงเคราะห์ รวมไปถึงหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล หรือเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์ เป็นต้น พร้อมทั้งนักวิจัย หรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านการพัฒนาเครื่องมือในการจำแนกผู้กระทำผิดจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ

๔) ประมวลองค์ความรู้ที่ได้จาก ๑) – ๓) เพื่อพัฒนาเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดในทุกประเภทคดี รวมถึงคดีอาชญากรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕) ทดลองใช้กระบวนการจำแนก (Tryout) โดยกระบวนการจำแนกต้องสอดคล้องกับการใช้เครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดด้วย

๖) การสัมมนาเผยแพร่และระดมความคิดเห็นต่อนักวิจัย ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิด และด้านอาชีวศึกษาและกระบวนการยุติธรรม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะทางในการพิจารณาปรับปรุงกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด (จำนวนไม่ต่ำกว่า ๕๐ คน) โดยจัดสัมมนาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเผยแพร่ผลการศึกษาโครงการ

๗) การจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์

ผลที่ได้จากการวิจัย

ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน สามารถสรุปตามประเด็นแนวคำถามเกี่ยวกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดเป็น ๑๑ ประเด็นหลัก ดังนี้

๑) ความคิดเห็นในเรื่องขั้นตอน/วิธีการจำแนกผู้กระทำผิด ถึงความเหมาะสมกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน: หัวใจของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดจะช่วยทำนาย และป้องกันการกระทำผิดซ้ำ ให้ผู้ต้องขังกลับคืนสู่สังคมและใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุขโดยไม่กลับเข้ามาสู่เรือนจำอีก แต่กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยนั้นยังไม่ถูกนำมาใช้อย่างตรงตามวัตถุประสงค์ เนื่องจากเป็นเพียงการจำแนกเพื่อประเมินความเสี่ยงในการจำแนกประเภทของผู้ต้องขัง การจำแนกซ้ำระหว่างอยู่ในเรือนจำ และการจำแนกก่อนปล่อยเท่านั้น นอกจากนี้ นิยามของคำว่า “การกระทำผิดซ้ำ” ของแต่ละกรมก็ล้วนแต่มีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจส่งผลให้จำนวนผู้กระทำผิดซ้ำของหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงานมีความแตกต่างกันตามไปด้วย ซึ่งนำมาสู่การจัดเก็บและการส่งต่อข้อมูลอย่างไม่เป็นระบบและอาจส่งผลต่อการพัฒนาการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้ ด้วยเหตุนี้ ในกระบวนการพัฒนาพฤตินิสัยในเรือนจำจึงยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ จากการที่แต่ละหน่วยงานไม่สามารถสร้างกระบวนการร่วมกันได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังขาดความต่อเนื่อง จึงเป็นเหตุให้ผู้กระทำผิดเป็นจำนวนไม่น้อยยังคงกลับเข้ามาในเรือนจำในฐานะของผู้กระทำผิดซ้ำอยู่บ่อยครั้ง

๒) กระบวนการจำแนกที่มีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำ: กระบวนการจำแนกนั้นมีผลต่อการลดการกระทำผิดซ้ำได้ เหตุเพราะเป็นกระบวนการที่ช่วยพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้อย่างเจาะจง และหากมีกระบวนการจำแนกระหว่างผู้ต้องขังที่กระทำผิดครั้งแรก และกระทำผิดซ้ำอย่างแตกต่างกันตั้งแต่ขั้นตอนแรก รับก็จะช่วยให้การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้ตรงจุดมากยิ่งขึ้น

๓) การบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่ทำงานด้านนี้ในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด: เป็นการมุ่งเน้นในเรื่องของความเชื่อมโยงข้อมูลในแต่ละหน่วยงานที่สามารถลดความซ้ำซ้อนของกระบวนการและสามารถนำมาซึ่งข้อมูลพื้นฐานของผู้ต้องขังที่ใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจำแนกได้

๔) แนวคิด/ทฤษฎีในต่างประเทศที่สามารถนำมาใช้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด: ประเทศไทยควรนำระบบ Cause way program ของประเทศไอร์แลนด์ การคำนวณคะแนนในแบบประเมินโดยใช้อำนาจกฎหมายที่เรียกว่า Criminal Data Record ของประเทศเยอรมัน การจัดตั้งคณะกรรมการกลางที่มีหน้าที่ในการจัดเก็บและส่งต่อข้อมูลไปยังหน่วยงานกลางของประเทศนอร์เวย์ และ The Korea Information System of Criminal Justice Services (KICS) ของประเทศเกาหลีมาศึกษา และปรับใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาระบบการจำแนกให้มีความเป็นมาตรฐานมากยิ่งขึ้น

๕) การจัดกลุ่มผู้กระทำผิดและแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์การจำแนกให้มีความเหมาะสม (เช่น ความพร้อมของเรือนจำ เจ้าหน้าที่ สถานที่อื่น ๆ ในการรองรับผู้กระทำผิดที่เหมาะสม): กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังเพื่อการพัฒนาพฤตินิสัยที่เป็นขั้นตอนในการจำแนกเพื่อแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่มในประเทศไทยนั้นยังไม่มี ความเหมาะสมเท่าที่ควร เนื่องจากการจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน

๖) ความเหมาะสมในการจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อย: ในการจำแนกผู้ต้องขังในการเตรียมตัวก่อนปล่อยนั้น ควรที่มีการประเมินความเสี่ยงก่อนปล่อย เพราะสามารถนำไปสู่การลดการกระทำผิดซ้ำได้

๗) ความเหมาะสมในการใช้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำโดยการสัมภาษณ์/ประเมินความเสี่ยง ทั้งอาศัยหลักเกณฑ์และดุลยพินิจของผู้ทำการจำแนก: ในการจำแนกผู้กระทำผิดนั้นควรที่จะมีการบูรณาการระหว่างการใช้แบบประเมินความเสี่ยงและการใช้ดุลยพินิจของเจ้าหน้าที่ประกอบเข้าด้วยกัน เพราะบางข้อคำถามไม่สามารถใช้แบบสอบถามแต่เพียงอย่างเดียวได้ ด้วยจะต้องมีการใช้เจ้าหน้าที่สัมภาษณ์ด้วย และควรที่จะมีการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดความซ้ำซ้อนของกระบวนการจำแนก

๘) ความถี่ และระยะเวลาในการจำแนกซ้ำที่เหมาะสม: ระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกนั้น เป็นการใช้เวลาค่อนข้างมากเกินไป เนื่องจากมีแบบสอบถามจำนวนหลายข้อ จึงควรที่จะลดลงให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

๙) บุคลากรและคุณสมบัติที่เหมาะสมของเจ้าหน้าที่จำแนก: เจ้าหน้าที่จำแนกที่ประจำในแต่ละหน่วยงานมีจำนวนค่อนข้างน้อยหรือประมาณ ๑-๒ คนเท่านั้น จึงทำให้เกิดการทำงานหนัก (overload) อีกทั้งยังไม่เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมเท่าที่ควร กระบวนการดำเนินการจำแนกจึงขาดความต่อเนื่องและไม่สามารถพัฒนาพฤตินิสัยของผู้กระทำผิดได้จริง ทั้งนี้ควรคำนึงถึงวุฒิศึกษาหรือความเชี่ยวชาญประกอบด้วย

๑๐) ปัญหาและอุปสรรคของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในปัจจุบัน: ปัญหาหลักในการดำเนินงานด้านการจำแนกผู้กระทำผิดก็คือ จำนวนผู้ต้องขังที่ค่อนข้างแน่นหนา และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มจำนวนขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งไม่สอดคล้องกับปริมาณของเจ้าหน้าที่จำแนกที่มีจำนวนน้อยและงบประมาณที่มีอย่างไม่เพียงพอ อีกทั้งยังไม่มีหน่วยงานที่ใช้อำนาจเมื่อผู้กระทำผิดพ้นโทษ ส่งผลทำให้กระบวนการจำแนกไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร โดยเฉพาะในเรื่องการประเมินความเสี่ยงที่ไม่นำไปใช้จริง แม้ว่าจะสามารถพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดเป็นอย่างดีแล้วก็ตาม ด้วยเหตุนี้ กระบวนการจำแนกจึงไม่นำไปสู่การพัฒนาพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้อย่างแท้จริง

๑๑) แนวทางและวิธีการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดที่เหมาะสม: กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดอาจมีประสิทธิภาพมากขึ้น หากปฏิบัติตามดังข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ยกตัวอย่างเช่น การใช้ระบบ AI เพื่อช่วยคนบันทึกข้อมูลที่สามารถช่วยประหยัดทรัพยากรมนุษย์และเวลา ซึ่งสามารถลดขั้นตอนและภาระหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ได้ หรืออาจจะให้หน่วยงานทั้ง ๓ หน่วยงานมีการแบ่งปัน และเชื่อมต่อข้อมูลร่วมกัน เพื่อนำไปสู่การมีข้อมูลเบื้องต้นให้กับเจ้าหน้าที่จำแนก และยังช่วยลดระยะเวลา

และความซ้ำซ้อนในการสัมภาษณ์ผู้ต้องขังได้อีกด้วย รวมไปถึงการลดจำนวนข้อคำถามหรือชุดคำถามในแบบจำแนกต่าง ๆ ให้ลดน้อยลง เพื่อลดระยะเวลาการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่และนำมาซึ่งการประเมินพฤติกรรมของผู้ต้องขังในเบื้องต้นได้ เป็นต้น

ผลการสนทนาแบบกลุ่ม (Focus group) จำนวน ๒ ครั้ง โดยการสนทนาแบบกลุ่มจำนวนสองครั้งนั้นสามารถสรุปประเด็นต่าง ๆ ร่วมกันได้ทั้งหมด ๓ ประเด็น ดังนี้

๑) วิธีการจำแนก: ในประเด็นเรื่องวิธีการในการจำแนก ประเด็นหลักของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทั้งสองครั้ง จะสะท้อนในเรื่องการทำงานประสานกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และส่งต่อข้อมูลอย่างเป็นระบบ ตั้งแต่ตำรวจ อัยการ ศาล กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจฯ เพื่อลดขั้นตอนและระยะเวลาในการจำแนก นอกจากนี้การใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการจำแนกขั้นตอนของการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์เพียงรอบเดียวโดยไม่ต้องผ่านการบันทึกลงกระดาษก่อน อาจเป็นทางออกที่ช่วยลดระยะเวลาและการทำงานซ้ำซ้อนได้

๒) ระยะเวลาในการจำแนก: ความผิดในประเทศไทยมีจำนวนสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นอุปสรรคต่อเจ้าหน้าที่ในกระบวนการของการจำแนก โดยเฉพาะในเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการจำแนกผู้ต้องขังแต่ละราย ทั้งนี้ ระยะเวลาในการจำแนกก็ขึ้นอยู่กับพื้นฐานความรู้ ความเข้าใจ และประสบการณ์ของปัจเจกบุคคลร่วมกับปัจจัยแทรกต่าง ๆ ที่มีผลต่อระยะเวลาในการจำแนก แต่อย่างไรก็ตาม ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินการควรที่จะเป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุด เพื่อจะสามารถนำผลที่ได้รับไปจัดทำโปรแกรมบำบัดได้

๓) ผู้ทำการจำแนก: ปัญหาสำคัญของกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดก็คือ จำนวนเจ้าหน้าที่ที่มีจำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับผู้กระทำผิด เป็นผลให้ควรที่จะนำบุคคลภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมหรือช่วยในกระบวนการบางอย่างได้ เช่น กระบวนการสัมภาษณ์แรกรับ ทั้งนี้ก็ควรที่จะต้องพิจารณาถึงกฎเกณฑ์ของการใช้บุคคลภายนอกของแต่ละหน่วยงานด้วยในเรื่องของการรักษาความลับของข้อมูล หรือความปลอดภัยของบุคคลภายนอก เป็นต้น

ผลการจัดประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด จากการประชุมสัมมนาเพื่อรับฟังความเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้อง สรุปประเด็นได้ดังนี้

๑) การบูรณาการข้อมูลระหว่างหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย

หน่วยงานควรมีการเชื่อมโยงหรือบูรณาการข้อมูลผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน ได้แก่ กรมราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ และกรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน เพื่อเป็นประโยชน์ในการลดภาระงานด้านข้อมูลของผู้ต้องขังเมื่อแรกรับ

๒) ประโยชน์จากการใช้ผลการศึกษาไปใช้ให้เป็นรูปธรรม

การวิจัยมีข้อจำกัดด้านกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้กระทำผิดจากเรือนจำในเขตกรุงเทพฯ เท่านั้น ซึ่งการนำกระบวนการที่ได้จากผลการวิจัยนี้ไปใช้อาจใช้ไม่ได้กับเรือนจำในต่างจังหวัด บางกระบวนการก็เป็นกระบวนการที่อาจยังทำไม่ได้ง่ายนัก เช่น การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ ซึ่งมีกฎระเบียบระบุไว้ว่าสามารถทำได้เพียงใด บางกระบวนการก็ทำได้กับผู้กระทำผิดบางกลุ่ม เช่น การตอบแบบจำแนกด้วยตนเอง

๓) การนำกระบวนการมาใช้จริงกับทางผู้ปฏิบัติงาน

๓.๑) กระบวนการทำ Self-report หรือการให้ผู้กระทำผิดทำแบบประเมินด้วยตนเองนั้น ในความเป็นจริงแล้วอย่างในต่างประเทศส่วนใหญ่กว่า ๘๐% ยังมีการให้เจ้าหน้าที่ช่วยเนื่องจากปัจจัยด้านการศึกษาที่

เป็นปัญหา ซึ่งโดยปกติเจ้าหน้าที่จะต้องประเมินให้ เว้นแต่ผู้กระทำผิดมีการศึกษาสูงสามารถทำเองได้ ซึ่งมีจำนวนน้อย ตามบริบทประเทศไทยอาจจะต้องให้เจ้าหน้าที่ดำเนินการ

๓.๒) ความเชี่ยวชาญของเจ้าหน้าที่จำแนกก็เป็นปัญหาที่เชื่อมโยงกันอยู่กับการให้เจ้าหน้าที่เป็นผู้ประเมินและจำแนก โดยหากจะจัดให้มีการอบรมจะช่วยให้เจ้าหน้าที่มีความชำนาญได้มากขึ้น นอกจากนี้ นักจิตวิทยาที่ประจำอยู่ที่เรือนจำยังไม่มีความเชี่ยวชาญในการประเมินตัวชี้วัดหรือปัจจัยด้านพฤติกรรมต่อต้านสังคม หรือทัศนคติต่อการกระทำความผิด ซึ่งอาจต้องทำเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อไป

๓.๓) การประเมินซ้ำหรือจำแนกซ้ำนั้นมิประโยชน์อย่างมาก ซึ่งโดยเฉลี่ยอยู่ที่ ๖ เดือนโดยประมาณ ซึ่งถ้าสามารถจำแนกซ้ำใน ๓ เดือนได้จะดี เนื่องจากความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ซึ่งเป็นผลมาจากพฤติกรรม/จิตใจที่มีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา ซึ่ง ๓-๖ เดือนก็มีความเหมาะสม แต่ก็ต้องดูบริบทของเรือนจำควบคู่ไปด้วย บางเรือนจำที่มีผู้ต้องขังมากอาจจะจำแนกซ้ำ ๓ เดือน ทำได้ยากลำบาก

๓.๔) การใช้เครื่องมือที่คัดเฉพาะปัจจัยที่ส่งผลต่อการกระทำผิดซ้ำนั้นช่วยลดระยะเวลาในกระบวนการจำแนกได้อย่างมาก แต่อาจจะต้องมีการชี้แจงกับทางเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติด้วย

ผลการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด จากการทบทวนวรรณกรรม การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจำแนกผู้กระทำผิด และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยทั้ง ๓ หน่วยงาน รวมทั้งการสนทนาแบบกลุ่มทั้ง ๒ ครั้ง ทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด ซึ่งสามารถนำไปทดลองใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เห็นได้จากตารางเปรียบเทียบการดำเนินงานตามหัวข้อที่นำไปสู่การพัฒนา ดังนี้

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
การให้ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report)	ผู้ต้องขังตอบข้อคำถามด้วยตนเอง (self-report) และใช้เวลาสั้นที่สุด	เจ้าหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์	กรมราชทัณฑ์ เคยทดลองให้ผู้ต้องขังตอบคำถามด้วยตนเองแล้วไม่ได้ผล และมีความกังวลถึงการได้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง หรือไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง แม้ว่าจะช่วยให้การจำแนกเร็วขึ้นก็ตาม	self-report สำหรับกลุ่มเฉพาะ โดยมีเกณฑ์ดังนี้ - มีการศึกษาและอ่านออกเขียนได้ - เป็น คน ใน วัยทำงาน (๑๕-๕๔ ปี) - ไม่ มี ค ว า ม ผิดปกติทางจิตใจ - ใช้เวลาไม่เกิน ๑ ชั่วโมง
ผู้ทำการจำแนก	จำนวนผู้ต้องขังมีจำนวนพอดีกับเจ้าหน้าที่จำแนก เพราะมีนโยบายลดจำนวนผู้ต้องขัง การพึ่งพากำลังกองนอกเป็นสิ่งจำเป็น โดยต้องอาศัยความสามารถของเจ้าหน้าที่เรือนจำในการใช้อำนาจของตน	เจ้าหน้าที่จำแนกมีน้อยกว่าปริมาณผู้ต้องขัง ส่งผลต่อระยะเวลาในการจำแนก และการขอความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ฝ่ายอื่นมาช่วยจำแนก	อาจลองใช้บุคคลภายนอกมาช่วยในบางกระบวนการได้	การใช้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในเรือนจำในบางกระบวนการที่ไม่กระทบต่อกฎระเบียบของเรือนจำและจริยธรรมการวิจัยของข้อมูลผู้ต้องขัง

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
				ในเรือนจำ
วิธีการจำแนกผู้กระทำผิด	การจำแนกแบบปรวิสัย (Objective Classification) ทำนายได้ดีกว่า และจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำได้	ปรวิสัย และอัตถวิสัย	ปรวิสัย และอัตถวิสัยประกอบกัน	ปรวิสัย
การจำแนกลักษณะผู้ต้องขังซ้ำ (Re-classification of Prisoners)	ประเทศส่วนใหญ่มีการจำแนกผู้กระทำผิดซ้ำทุก ๖ เดือน หรือ ๓๐ วัน ซึ่งหลักการคือ พิจารณาการใช้ระยะเวลาให้เร็วที่สุดหลังจากการจำแนกครั้งแรก และในการจำแนกซ้ำครั้งต่อไปจะแล้วแต่ดุลยพินิจของเรือนจำ อาจจะหนึ่งปีหลังจากนั้นสำหรับผู้ต้องขังที่มีระยะเวลาในการอยู่อีก ๕ ปี วิธีการจะเป็นในลักษณะของอัตวิสัยมากกว่าปรวิสัย	ดำเนินการทุก ๆ ๖ เดือน หรือ ๑ ปี	ควรมีการจำแนกซ้ำ เพราะมีประโยชน์มากในการติดตามความประพฤติต่าง ๆ ของผู้ต้องขัง	เสนอให้พิจารณาว่า จะ ยังมีกระบวนการจำแนกซ้ำนี้อยู่หรือไม่ หรืออาจจะจำแนกในกลุ่มผู้ต้องขังที่เป็นกลุ่มที่มีความเสี่ยงสูงเท่านั้น เพ ร าะ วัตถุประสงค์ของการจำแนกซ้ำเพื่อการประเมินพฤติกรรม ความเสี่ยง
ระยะเวลาในการจำแนกผู้ต้องขัง	ใช้เวลาไม่เกิน ๑ สัปดาห์หลังจากแรกจับ	ภายใน ๑ เดือนหลังจากแรกจับ	ควรจำแนกอย่างรวดเร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้ ขึ้นอยู่กับจำนวนผู้ต้องขังด้วย	กระบวนการจำแนกผู้ต้องขังภายใน ๒-๕ วันทำการ
เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องขัง	เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงจะมีความละเอียดอยู่ระหว่าง ๔-๕ ระดับ เพื่อให้สามารถจำแนกได้อย่างแม่นยำ	เกณฑ์ประเมินความเสี่ยงจะประกอบด้วย ๓ ระดับ ได้แก่ ระดับสูง กลาง และต่ำ ซึ่งถือว่าเป็นระดับที่ง่ายต่อการประเมิน แต่ก็ยังไม่สามารถนำไปสู่การจำแนกผู้ต้องขังได้	ควรปรับเกณฑ์ให้มีความถี่มากขึ้น จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ	ปรับเกณฑ์การประเมินที่มีความถี่จาก ๓ ระดับ เป็น ๕ ระดับ เพื่อจะช่วยให้การจำแนกมีความละเอียดมากขึ้น
การใช้กระบวนการจำแนกที่แตกต่างกันสำหรับผู้ต้องขังที่มีความแตกต่างกัน	มีการจำแนกผู้ต้องขังที่มีอายุ เพศ ฐานความผิด ที่แตกต่างกัน รวมไปถึงการมีกระบวนการจำแนกสำหรับ	เป็นการจำแนกเพื่อไปอยู่ในแดนตามฐานความผิดของผู้ต้องขัง	การแบ่งระดับการควบคุมและจัดกลุ่ม ยังไม่มีความเหมาะสมเท่าที่ควร เพราะเป็น	เสนอการมีกระบวนการจำแนกสำหรับผู้กระทำผิดซ้ำ

ประเด็น	ทบทวนวรรณกรรม	การดำเนินการปัจจุบัน	ผู้ทรงคุณวุฒิ/เจ้าหน้าที่จำแนก	ประเด็นที่นำไปสู่การพัฒนา
	ผู้กระทำผิดซ้ำตั้งแต่เข้ามาในเรือนจำ		การจัดกลุ่มโดยให้ผู้ต้องขังที่มีความเสี่ยงสูงและต่ำไปอยู่รวมกัน ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมเสี่ยงของผู้กระทำผิดที่มีความเสี่ยงต่ำ	โดยเฉพาะ
การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนก	การมีคนนอกเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในกระบวนการจำแนกมีความสำคัญในการสะท้อนภาพสังคมภายนอกเพื่อร่วมกำหนดแผนงานการแก้ไขปัญหาคำปรึกษา รวมถึงตลอดถึงการวิจัยร่วมกัน	มีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาเข้าร่วมในกระบวนการจำแนก แต่ไม่ได้เข้าร่วมประจำ	ควรมีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาอยู่ในคณะกรรมการพิจารณาผลการจำแนก เพื่อให้การจำแนกมีความถูกต้องแม่นยำ และน่าเชื่อถือมากขึ้น	เสนอให้มีผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานเฉพาะด้านมาอยู่ในคณะกรรมการพิจารณาผลการจำแนก และเข้าร่วมในทุกครั้งของการจำแนก

ผลสำเร็จและความคุ้มค่า

การศึกษางานวิจัยชิ้นนี้มีผลสำเร็จและความคุ้มค่าในเรื่องของความสามารถในการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการจัดกลุ่มผู้กระทำผิด และมีแผนงานรองรับตามวัตถุประสงค์ของการจำแนก พร้อมทั้งยังส่งผลให้มีการตระหนักถึงความจำเป็นของการค้นหาแนวทางและวิธีการพัฒนากระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในระบบพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยง เนื่องจากผลการวิจัยที่ได้รับนั้นล้วนแต่มาจากการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง ทั้งการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) การจัดประชุมย่อย (Focus Group) จำนวน ๒ ครั้ง และการสัมมนาระดมความคิดเห็น รวมไปถึงการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลในเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในระบบพัฒนาพฤติกรรมเสี่ยง กระทรวงยุติธรรมจากทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่สามารถใช้เป็นกรอบในการกำหนดแนวทางการพัฒนาระบบจำแนกผู้กระทำผิดได้ และในขณะเดียวกันยังสามารถลดการกระทำผิดของผู้กระทำผิดซ้ำได้อย่างเป็นรูปธรรมโดยแท้จริง

กลุ่มเป้าหมายและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

กลุ่มเป้าหมาย

๑) เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานด้านการบังคับใช้กฎหมาย เช่น ตำรวจ อัยการ ศาล ราชทัณฑ์ กรมคุมประพฤติ กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน สำนักงาน ป.ป.ส. เป็นต้น

๒) นักวิชาการ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาเกี่ยวกับระบบการจำแนกและประเมิน รวมถึงผู้เชี่ยวชาญด้านอาชญาวิทยา จิตวิทยา สังคมสงเคราะห์ หรือแพทย์

ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ

การสะท้อนให้เห็นถึงสภาพปัญหาที่ทำให้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดในปัจจุบันมีข้อจำกัดบางประการในการป้องกันการกระทำผิดซ้ำได้ หรือสภาพปัญหาที่เกี่ยวข้องกับระบบการจำแนกผู้กระทำผิด การนำเครื่องมือการจำแนกมาใช้ และการพัฒนาระบบการจำแนกและการส่งต่อผู้ต้องขังโดยคำนึงถึงความเป็นปัจเจกของผู้กระทำผิดแต่ละคนอย่างเหมาะสม พร้อมทั้งยังใช้กระบวนการวิจัยที่มีการแยกแยะประเด็นเชื่อมโยงและหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อป้องกันการกระทำผิดของผู้กระทำผิดซ้ำได้อย่างแท้จริง ซึ่งส่งผลให้ระบบการจำแนกข้อมูลผู้กระทำผิดมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ในขณะเดียวกันอาจก่อให้เกิดการวางแผนการบำบัดฟื้นฟูตามลักษณะเฉพาะของผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสม โดยเฉพาะความสามารถในการนำระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในคดีอาชญากรรมไปปรับใช้ในหน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย กระทรวงยุติธรรม เพื่อจำแนกประเภทผู้กระทำผิดในการบำบัดฟื้นฟูได้อย่างเหมาะสม

การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ผลที่ได้จากการศึกษาวิจัยชิ้นนี้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากผลงานวิจัยนั้นก่อให้เกิดแนวทางการดำเนินงานที่นำไปสู่การพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดในประเทศไทยได้ โดยคณะวิจัยจะนำผลที่ได้จากการศึกษาไปทดลองใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิด โดยที่มีการวิเคราะห์ถึงความสอดคล้องระหว่างกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดและการนำเครื่องมือการจำแนกผู้กระทำผิดมาใช้อย่างรอบคอบแล้ว ซึ่งแนวทางและวิธีการพัฒนาระบบการจำแนกผู้กระทำผิดอย่างเหมาะสมนั้นมีหลักการมาจากปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้นในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิด มี ๓ วิธีการ ดังเช่น

๑) ปัญหาเรื่องระยะเวลาที่ใช้ในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลผู้กระทำผิดนานเกินไป โดยสามารถใช้วิธีการ คือ การศึกษาบริบทของเรือนจำ ซึ่งหากเรือนจำมีผู้ต้องขังเป็นจำนวนมาก เจ้าหน้าที่จำแนกที่มีอยู่จึงไม่เพียงพอ ซึ่งเป็นผลให้กระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดใช้ระยะเวลานาน ก็สามารถใช่วิธีการทดลองให้เจ้าหน้าที่ใช้แบบประเมินฉบับย่อ และในขณะเดียวกัน หากทางเรือนจำมีผู้ต้องขังจำนวนน้อย ก็จะสามารถใช้แบบประเมินทั้งแบบเต็มและแบบย่อ เพื่อให้การเก็บข้อมูลในกระบวนการจำแนกผู้กระทำผิดใช้ระยะเวลาน้อยลง ทั้งนี้จะใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากทั้ง ๓ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัย โดยจะเลือกเฉพาะกลุ่มผู้ต้องขังที่กระทำผิดซ้ำจำนวน ๒ ครั้งขึ้นไป

๒) ปัญหาการขาดการส่งต่อข้อมูลอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้โดยการส่งข้อมูลกันระหว่างหน่วยงานแบบออนไลน์ โดยทางทีมวิจัยจะทำการพูดคุยปรึกษากับเจ้าหน้าที่ทั้ง ๓ หน่วยงานพัฒนาพฤตินิสัยหรือในแต่ละส่วนงานภายในหน่วยงาน ถึงความเป็นไปได้ในการส่งต่อข้อมูลหรือเชื่อมต่อข้อมูลที่จำเป็นเพื่อประโยชน์ในการมีข้อมูลพื้นฐาน และยังสามารถลดระยะเวลาในการสัมภาษณ์ให้น้อยลงได้

๓) ปัญหาการซ้ำซ้อนของการบันทึกข้อมูลที่ถูกบันทึกลงในกระดานก่อน แล้วจึงนำข้อมูลดังกล่าวนี้ไปลงระบบคอมพิวเตอร์อีกครั้งหนึ่ง ไปจนถึงปัญหาการที่เจ้าหน้าที่ที่ต้องคำนวณคะแนนก่อนจะเข้าระบบตลอดจนการมีงบประมาณที่จำกัด ซึ่งในประเด็นดังกล่าวนี้ทางทีมวิจัยก็จะเข้าไปพูดคุยและเรียนปรึกษากับเจ้าหน้าที่กองนอก (ราชทัณฑ์) ถึงความเป็นไปได้ในการปรับเปลี่ยนกระบวนการบันทึกข้อมูลลงในระบบคอมพิวเตอร์ในช่วงเวลาเดียวกันกับการสัมภาษณ์ของเจ้าหน้าที่

ข้อเสนอแนะที่ทำให้เกิดการพัฒนา

๑) ต้องการเครื่องมือเทคโนโลยีที่ช่วยในการจำแนกผู้กระทำความผิด ไม่สามารถลดผู้ต้องขังได้ ก็ต้องมีเครื่องมือที่มาช่วย เช่น การสัมภาษณ์ ก็จะสามารถลดระยะในการจำแนกได้ ไม่ต้องจดบันทึก ใช้วิธีการอัดเสียง เป็นการลดภาระในเรื่องการบันทึก เพราะมีข้อจำกัดในการทำงานโดยการไม่สามารถนำเครื่องคอมพิวเตอร์เข้าไปในเรือนจำได้ ถ้าเรามีโปรแกรมที่สามารถบันทึก และส่งพิมพ์ได้เลยก็จะช่วยลดระยะเวลาการทำงานได้เป็นอย่างดี

๒) เจ้าหน้าที่จำแนกผู้กระทำความผิดควรทำหน้าที่จำแนกโดยตรง ซึ่งทำในเรื่อง ติดตามผล กำหนดแผนปฏิบัติ เตรียมพร้อมก่อนปล่อย ไม่ควรให้ไปทำหน้าที่อื่น

ก. นักจำแนกผู้กระทำความผิด ควรจบสาขาวิชาที่สามารถนำไปพัฒนาในการทำงานได้เช่น สังคมวิทยา สังคมสงเคราะห์ จิตวิทยา นักอาชญาวิทยา และผ่านการฝึกอบรมด้าน การจำแนกผู้กระทำความผิด หรือ อบรมเรื่องที่เกี่ยวข้อง แต่ปัจจุบันพนักงานไม่ได้จบตรงกับการทำงานจึงขาดทักษะในการทำงานที่ต้องอาศัยความเข้าใจถึงลักษณะผู้ต้องขัง

ภาคผนวก ณ Infographic

กระบวนการจำแนกผู้กระทำความผิด

